

11. Infecties

- 11.1. Antibacteriële middelen
- 11.2. Antimycotica
- 11.3. Antiparasitaire middelen
- 11.4. Antivirale middelen

In dit hoofdstuk worden de geneesmiddelen gebruikt bij infecties besproken. In de rubrieken Plaatsbepaling wordt waar relevant onder de hoofding (“Voornaamste indicaties voor de ambulante praktijk”) wordt waar relevant verwezen naar de “Belgische gids voor anti-infectieuze behandeling in de ambulante praktijk” (editie 2022), uitgegeven door de Belgische Commissie voor de Coördinatie van het Antibioticabeleid (BAPCOC). De BAPCOC-gids ambulante praktijk is integraal beschikbaar in het Repertorium online als 11.5., en er is ook een pdf versie beschikbaar: klik *hier*. BAPCOC en APB hebben steekkaarten ontwikkeld op basis van de BAPCOC-gids editie 2022: voor de steekkaart “Indicaties”, klik *hier*; voor de steekkaart “Innamemodaliteiten”, klik *hier*.

De BAPCOC-richtlijnen voor anti-infectieuze behandeling in ziekenhuizen zijn beschikbaar via <http://overlegorganen.gezondheid.belgie.be/nl/documenten/richtlijnen-voor-anti-infectieuze-behandeling-ziekenhuizen-2017-volledig>.

In Tabel 11a. in 11.1. worden de belangrijkste pathogene micro-organismen vermeld.

11.1. Antibacteriële middelen

Werkingsmechanisme

- Antibiotica blokkeren specifieke vitale metabole processen bij gevoelige bacteriën zodat hun groei hetzij geremd wordt (bacteriostatisch effect), hetzij definitief gestopt wordt (bactericide effect). Het onderscheid tussen bacteriostatische en bactericide werking is gebaseerd op *in vitro* analyses en is niet gemakkelijk te vertalen naar de kliniek. De idee dat bactericide antibiotica superieur zijn aan bacteriostatische antibiotica bij ernstige infecties wordt niet ondersteund door klinische gegevens. Zelfs bij klassieke indicaties voor een bactericid antibioticum (endocarditis, meningitis, osteomyelitis en neutropene sepsis) is een goede uitkomst met bacteriostatische antibiotica gerapporteerd.
- Belangrijker is dat een antibacterieel effect slechts optreedt vanaf een bepaalde concentratie van het antibioticum, de minimale inhiberende concentratie (MIC); als de concentratie beneden de MIC daalt, herneemt meestal de bacteriële groei.
  - Voor de meeste antibioticaklassen (bv. penicillines, cefalosporines) wordt aangenomen dat de tijdsduur waarbij de serumconcentratie boven de MIC blijft, cruciaal is voor de werking. Deze duur hangt af van de toegediende dosis, maar vooral van het tijdsinterval tussen twee toedieningen dat afhangt van de snelheid waarmee het geneesmiddel wordt geëlimineerd uit het lichaam (gemeten via de halfwaardetijd). Goed spreiden van de innames is essentieel.
  - Voor andere antibiotica (bv. aminoglycosiden, chinolonen) is vooral de bereikte piekconcentratie belangrijk omwille van het bestaan van een zogenaamd “postantibiotisch” effect (tijdelijke inhibitie van microbiële groei zelfs nadat concentraties van het antibioticum niet meer aantoonbaar zijn); voor deze antibiotica volstaat dus minder frequente toediening dan wat men volgens de halfwaardetijden zou verwachten.

Resistentie

- De aandacht voor de wereldwijde resistentieproblematiek is groot [zie *Folia oktober 2019* en *Folia november 2022*].
- Een MIC is steeds een gemiddelde voor een populatie kiemen: sommige stammen hebben een hogere, sommige een lagere MIC. Bij concentraties van een antibacterieel middel onder of net boven de MIC van de kiem worden alleen de meest gevoelige micro-organismen geremd terwijl de minder gevoelige, d.w.z. deze met (partiële) resistentie, doorgroeien. Zo kan tijdens een antibioticumbehandeling een meer

resistente kloon uitgeselecteerd worden. Om dit te vermijden dient een voldoende hoge dosis met voldoende frequentie toegediend te worden. Bij kiemen met een partiële resistentie kan een nog hogere antibioticumdosering wel nog werkzaam zijn. Bij respiratoire infecties moet men bijvoorbeeld rekening houden met de partiële resistente pneumokok, en zal men hogere doses amoxicilline moeten gebruiken dan bijvoorbeeld bij erythema migrans.

- Resistentie kan van nature aanwezig zijn ("natuurlijke resistentie"), kan door spontane mutatie ontstaan of kan door uitwisseling van genetisch materiaal overgedragen worden tussen verschillende bacteriële stammen ("verworven resistentie"). Bij selectiedruk door blootstelling aan antibiotica kunnen reeds aanwezige resistente kiemen snel in aantal toenemen.

Tabel 11a. CLASSIFICATIE VAN DE VOORNAAMSTE MICRO-ORGANISMEN IN DE HUMANE PATHOLOGIE

Gram-positieve kokken

Staphylococcus aureus

Staphylococcus epidermidis en andere coagulase-negatieve stafylokokken

Staphylococcus saprophyticus

Streptococcus pyogenes (groep A, β -hemolytisch) en groepen C en G

Streptococcus agalactiae (groep B, β -hemolytisch)

Streptococcus viridans

Streptococcus gallolyticus groep D

Peptostreptococcus (anaërobe streptokok)

Streptococcus pneumoniae (pneumokok)

Enterococcus species

Gram-negatieve kokken

Neisseria gonorrhoeae (gonokok)

Neisseria meningitidis (meningokok)

Moraxella catarrhalis

Gram-positieve staafjes

Aerobe

- *Bacillus anthracis*
- *Corynebacterium diphtheriae*
- *Listeria monocytogenes*

Anaerobe

- *Clostridioides difficile* (vroeger *Clostridium difficile*)
- *Clostridium perfringens*
- *Clostridium tetani*

Gram-negatieve staafjes

Aerobe

- Enterobacteriën
  - *Citrobacter species*
  - *Enterobacter cloacae en aerogenes*
  - *Escherichia coli*
  - *Klebsiella pneumoniae*
  - *Proteus mirabilis*
  - *Providencia rettgeri, Morganella morganii, Proteus vulgaris en Providencia stuartii*
  - *Salmonella Typhi* en andere *salmonellae*
  - *Serratia species*
  - *Shigella species*
  - *Yersinia enterocolitica*
- Andere Gram-negatieve staafjes
  - *Acinetobacter species*
  - *Bordetella pertussis*

- *Brucella*
- *Calymmatobacterium granulomatis*
- *Campylobacter species*
- *Francisella tularensis*
- *Gardnerella vaginalis*
- *Haemophilus ducreyi*
- *Haemophilus influenzae*
- *Helicobacter pylori*
- *Legionella pneumophila*
- *Leptotrichia buccalis*
- *Pseudomonas aeruginosa*
- *Vibrio cholerae*

Strikt anaerobe

- *Bacteroides fragilis* en *non-fragilis*
- *Fusobacterium species*
- *Prevotella species*
- *Porphyromonas species*

Zuurvaste staven

Mycobacterium tuberculosis
Mycobacterium non-tuberculosis
Mycobacterium leprae

Actinomyceten

Actinomyces israelii
Nocardia species

Chlamydia

Chlamydophila pneumoniae
Chlamydophila psittaci
Chlamydia trachomatis

Gisten en schimmels

Aspergillus species
Blastomyces dermatidis
Candida albicans en *non-albicans*
Coccidioides
Cryptococcus neoformans
Dermatofyten (*Tinea*)
Histoplasma capsulatum
Mucorales
Sporotrichum

Mycoplasmen

Mycoplasma genitalium
Mycoplasma hominis
Mycoplasma pneumoniae
Ureaplasma urealyticum

Spirocheteten

Borrelia burgdorferi
Borrelia recurrentis
Leptospira
Treponema pallidum

Plaatsbepaling

- De toename van de resistentie van bacteriën tegen de bestaande antibiotica, o.a. ten gevolge van hun onoordeelkundig gebruik, is onrustwekkend. Om het rationeel gebruik van antibiotica bij te sturen werden aanbevelingen opgesteld door de Belgische Commissie voor de Coördinatie van het Antibioticabeleid (BAPCOC) (zie hoger).
- Antibiotica zijn van cruciaal belang bij ernstige bacteriële infecties (meningitis, pneumonie, sepsis...), maar geven geen of slechts een marginale winst bij zelflimiterende infecties zoals bv. bronchitis, rinosinusitis, faryngitis bij patiënten met normale immuniteit.
- Bij infecties van de bovenste luchtwegen [zie jaarlijks de Folia van oktober of november], maar ook bijvoorbeeld bij asymptomatische bacteriurie [zie Folia juli 2021] geeft antibioticabehandeling meestal weinig of geen winst. Daarentegen kunnen antibiotica oorzaak zijn van ongewenste effecten, resistentievorming en een verhoging van het risico van recidieven.
- Bij acuut ernstig zieke patiënten met infectie dient daarentegen zo snel mogelijk antibiotherapie te worden opgestart, zeker bij vermoeden van sepsis.
- Bij het starten van een antibacterieel middel zal men in de ambulante praktijk zelden kunnen steunen op de identificatie van de oorzakelijke kiem en op het antibiogram. Een empirische keuze richt de therapie op de verwachte of meest voorkomende kiemen bij deze infectie, en dit met een antibioticum met een zo nauw mogelijk spectrum. Ook bij ziekenhuisinfecties is de initiële antibioticumkeuze eveneens empirisch; wegens de grotere kans op een resistente verwekker omvat die empirische keuze vaak een breder spectrum, gestuurd door de kennis van de lokale resistentiegegevens. Vervolgens wordt het gekozen antibioticum getoetst aan de identificatie van het oorzakelijk micro-organisme en diens antibiogram; indien deze kiem nog gevoelig is aan een antibioticum met een smaller spectrum, wordt naar dit antibioticum overgeschakeld.
- Associaties van antibacteriële middelen kunnen nuttig zijn als door het associëren het optreden van resistentie kan worden tegengegaan (bv. bij infecties met *Mycobacterium tuberculosis* of *Helicobacter pylori*), of als het risico groot is dat empirische monotherapie een mogelijke verwekker niet voldoende indekt (bv. bij gecompliceerde ziekenhuisinfecties).
- Profylactische behandeling met antibiotica is meestal zinloos. Uitzonderingen daarbij zijn:
  - korte profylaxe bij bepaalde chirurgische ingrepen [zie advies Hoge Gezondheidsraad "Aanbevelingen voor het profylactisch gebruik van antibiotica in de heelkunde" (HGR 5303-4, 2017), klik [hier](#)];
  - profylaxe bij bijtewonden van dier of mens, afhankelijk van de lokalisatie of van de aanwezigheid van bepaalde risicofactoren [zie 11.5.3.4.];
  - profylaxe tegen bacteriële endocarditis [zie Folia mei 2023] of late postoperatieve prothese-infecties bij risicopatiënten in geval van bepaalde ingrepen; in verband met profylactisch gebruik van antibiotica in de tandheelkunde: zie KCE-rapport "Richtlijn voor het rationeel voorschrijven van antibiotica in de tandartspraktijk" (KCE Reports R332A, 2020);
  - profylaxe bij contact met patiënten met meningitis door meningokokken of door *Haemophilus influenzae*. Hierover wordt best advies gevraagd bij de diensten infectieziektebestrijding van de Gemeenschappen: voor de Vlaamse Gemeenschap via <https://www.vlaanderen.be/departement-zorg>; voor de Fédération Wallonie-Bruxelles via www.wiv-isp.be/matra (région Wallone, klik [hier](#); Bruxelles Capitale, klik [hier](#)).
  - profylaxe bij geselecteerde patiënten met een ernstige immunosuppressie (bv. na orgaantransplantatie, bij HIV-patiënten met laag aantal CD4-lymfocyten).

Ongewenste effecten

- Alle antibacteriële middelen kunnen de commensale flora beïnvloeden, met mogelijk diarree en gist- en schimmelinfecties tot gevolg. Pseudomembraneuze colitis door proliferatie van *Clostridioides difficile* kan optreden na behandeling met allerlei antibiotica, maar wordt frequenter gezien met lincomycine, clindamycine, penicillines, cefalosporines en chinolonen [zie *Folia februari 2016* voor de aanpak van diarree door *C. difficile*].

Interacties

- Vitamine K-antagonisten: interactie werd beschreven met bijna alle antibiotica. De cefalosporines (vooral cefazoline) en co-trimoxazol kunnen het effect van vitamine K-antagonisten versterken; rifampicine kan het effect verminderen. Voor de andere antibacteriële middelen is het bewijs van interactie minder sterk. Toch wordt uit voorzichtigheid aanbevolen om de INR te controleren binnen de 3 à 5 dagen na het starten van eender welk antibacterieel middel.
- Antibiotica zijn niet enzyminducerend, met uitzondering van rifampicine (zie 11.1.8.2) en rifabutine (zie 11.1.11.3). De hypothese dat antibiotica door verstoring van de enterohepatische cyclus de resorptie van oestroprogestagenen verminderen, is verlaten. Er zijn geen bijkomende anticonceptieve maatregelen nodig bij behandeling met antibiotica (met uitzondering van rifampicine en rifabutine), tenzij de antibiotica leiden tot ernstig braken of hevige, waterdunne diarree [zie *Folia november 2021*].
- Penicillines en cefalosporines: verhoogde plasmaconcentratie van penicillines en bepaalde cefalosporines door verminderde renale excretie bij associëren met probenecid, een remmer van de OAT1- en OAT3-transporters.

Posologie

- • Wanneer de BAPCOC-gids (ambulante praktijk) doseringen vermeldt, worden deze vermeld in dit hoofdstuk.
- Bij potentieel minder gevoelige micro-organismen of bij infecties ter hoogte van organen met slechte weefselpenetratie van het antibioticum (bv. prostaat) kunnen hogere doses nodig zijn.
- Bij infecties van de lage urinewegen, met uitzondering van prostatitis en orchi-epididymitis, kunnen producten die renaal worden uitgescheiden aan lagere doses worden gegeven gezien hun hoge urinaire concentraties.
- Bij kinderen worden de doses van antibiotica berekend in functie van het lichaamsgewicht. Algemene regels daaromtrent kunnen niet gegeven worden; voor preparaten waarvan aangepaste bereidingen bestaan voor kinderen, wordt de pediatrie dosering vermeld.
- Bij nierinsufficiëntie moet, voor geneesmiddelen die langs de nieren worden uitgescheiden, de dosis verminderd worden. Deze aanpassing is vooral belangrijk voor geneesmiddelen met nauwe therapeutisch-toxische marge zoals de aminoglycosiden [zie *Inl.6.2*]. Ter hoogte van de specialiteiten wordt met een symbool aangeduid of er een dosisreductie of contra-indicatie bij nierinsufficiëntie wordt geadviseerd in de SKP. Voor meer uitleg, zie *Inl.2.1.3*.

11.1.1. Bèta-lactamantibiotica

Tot deze groep behoren verschillende antibioticaklassen die gekenmerkt worden door de aanwezigheid van een β -lactamring: de penicillines (penicillinase-gevoelige smalspectrumpenicillines, penicillinase-resistente smalspectrumpenicillines, aminopenicillines, carboxypenicillines, acylureidopenicillines, amidinopenicillines), de cefalosporines, de carbapenems en de monobactams.

Pivmecillinam wordt besproken bij de urinaire bacteriële middelen in 11.1.7.

11.1.1.1. Penicillines

Plaatsbepaling

- Penicillines zijn de antibiotica met het beste profiel bij de meeste infecties, zowel in de ambulante praktijk als in ziekenhuismilieu.
- **Spectrum en resistentie**
  - De natuurlijke penicillines (penicilline G of benzylpenicilline; penicilline V of fenoxymethylpenicilline) hebben een smal antibacterieel spectrum; de semisynthetische amino-, carboxy- en acylureïdopenicillines hebben een breder spectrum, vooral verbreed naar Gram-negatieve kiemen. Pivmecillinam, een amidinopenicilline, is enkel actief tegen Gram-negatieve kiemen en wordt besproken bij de urinaire antibacteriële middelen (zie 11.1.7.4.).
  - Penicillines kunnen geïnactiveerd worden door bacteriële enzymen die de β -lactamring openen: de zogenaamde β -lactamasen. Hiertoe behoren de penicillinasen aangemaakt door de stafylokokken, en de verschillende soorten β -lactamasen aangemaakt door Gram-negatieve staven (*H. influenzae*, *M. catarrhalis*, *E. coli* en andere Enterobacteriën, *Pseudomonas*). Flucloxacilline is niet gevoelig voor stafylokokken-penicillinasen; Temocilline is weerstandig tegen de meeste β -lactamasen van Gram-negatieve kiemen. Voor sommige penicillines kan door het toevoegen van een β -lactamase-inhibitor inactivatie door β -lactamase worden voorkómen, bv. clavulaanzuur aan amoxicilline of tazobactam aan piperacilline. Er is evenwel een toenemende prevalentie van nieuwere β -lactamasen die niet steeds te inactiveren zijn door de beschikbare β -lactamase-inhibitoren. Dit is vooral een probleem bij ziekenhuispathogenen; ook buiten het ziekenhuis neemt de verspreiding van deze stammen gestaag toe.
  - Meticilline-resistente *Staphylococcus aureus* (MRSA) stammen zijn resistent tegen alle β -lactamantibiotica met uitzondering van ceftaroline. MRSA-stammen komen voornamelijk voor in hospitaalmilieu, in woon- en zorgcentra, en bij varkenshouders.
  - De meeste pneumokokken zijn nog steeds gevoelig voor penicillines, maar gezien het toch wel belangrijke percentage met partiële resistentie tegen penicillines, is het nodig een hoge dosering te gebruiken om voldoende hoge concentraties te garanderen. In de ambulante praktijk komt enkel amoxicilline aan hoge dosering voor perorale behandeling van pneumokokkeninfecties in aanmerking. Resistentie van de pneumokok is niet gebonden aan β -lactamaseproductie; het toevoegen van een β -lactamase-inhibitor (bv. clavulaanzuur) aan een penicilline heeft dus geen enkel nut om partieel resistente pneumokokken te elimineren.

Contra-indicaties

- IgE-gemedieerde penicilline-overgevoeligheid (zie rubriek “Ongewenste effecten”).

Ongewenste effecten

- Zie 11.1.
- De penicillines zijn weinig toxisch maar kunnen aanleiding geven tot allergische reacties (met inbegrip van anafylactische shock), diarree, infecties door *Clostridioides difficile* (pseudomembraneuze colitis) en candida-infecties.
- **Allergie aan penicillines**
  - Enkel bij een voorgeschiedenis van symptomen van anafylaxie (< 1 uur na inname) of symptomen zoals urticaria, angio-oedeem, hypotensie, hartaritmie, larynxoedeem, en/of bronchospasme binnen de 72 uur na inname, moet van behandeling met penicillines afgezien worden.
  - De incidentie van IgE-gemedieerde penicilline-allergie wordt vaak sterk overschat: anafylactische shock komt voor bij ten hoogste 0,015% van de blootgestelde individuen. Slechts een klein percentage van de vele patiënten die een geschiedenis van penicilline-allergie vermelden, vertoont in werkelijkheid een IgE-gemedieerde allergie. Een huidtest kan nuttig zijn bij twijfel aan IgE-

gemedieerde penicilline allergie. Bij kinderen is anafylaxie na inname van penicilline nog zeldzamer.

- Andere, niet-levensbedreigende reacties zijn overgevoelighedsreacties van type II (anemie of trombocytopenie) of van type III (serumziekte), en andere reacties (maculopapuleuze huiduitslag).
- Ongeveer 10% van de patiënten met IgE-gemedieerde penicilline-overgevoeligheid is ook allergisch voor de cefalosporines van de eerste en vijfde generatie. Patiënten met IgE-gemedieerde penicilline-overgevoeligheid mogen wel, mits observatie in een ziekenhuismilieu, een cefalosporine van de derde of de vierde generatie, cefuroxim (tweede generatie), een monobactam of een carbapenem toegediend krijgen.

11.1.1.1.1. Penicillinase-gevoelige smalspectrumpenicillines

Deze groep bevat penicilline G (benzylpenicilline), penicilline V (fenoxymethylpenicilline; niet meer beschikbaar sinds mei 2019) en feneticilline.

Plaatsbepaling

- *Zie 11.1.1.1.*
- **Spectrum en resistentie**
  - Voor de penicillines in het algemeen, *zie 11.1.1.1.*
  - Deze penicillinase-gevoelige smalspectrumpenicillines zijn zeer actief tegen de meeste streptokokken, Gram-positieve bacillen, spirocheten (syfilis) en sommige neisseria. Ze zijn slechts weinig actief tegen enterokokken en *Haemophilus influenzae*, en niet actief tegen de meeste Gram-negatieve bacillen.
  - De meeste stafylokokkenstammen (> 90%) zijn resistent door productie van een penicillinase.
  - Penicilline V oraal (niet meer beschikbaar) en feneticilline zijn niet geschikt om pneumokokkeninfecties te behandelen wegens te sterke resistentie waardoor het onmogelijk is om met perorale therapie adequate weefselconcentraties te bereiken.
- **Voornaamste indicaties voor de ambulante praktijk volgens BAPCOC (11.5.)**
  - Acute keelpijn indien een antibioticum geïndiceerd is: penicilline V is de eerste keuze, maar er is geen penicilline V op de markt, en de praktische modaliteiten maken een magistrale bereiding erg moeilijk [*zie Folia juni 2016*]. Feneticilline kan penicilline V vervangen bij ernstig zieke patiënten, met gebruik van hoge doses (de siroop wordt niet terugbetaald, situatie op 01/01/23). Cefadroxil (bij kinderen en volwassenen) of cefalexine (bij volwassenen) is een alternatief (*zie 11.1.1.2.1.*).
  - Primaire, secundaire en latente syfilis (symptomatisch, na detectie via screening of in kader van partnerbehandeling): benzathinebenzylpenicilline intramusculair is de eerste keuze.

Contra-indicaties

- IgE-gemedieerde penicilline-overgevoeligheid (zie rubriek "Ongewenste effecten" in 11.1.1.1.).

Ongewenste effecten

- *Zie 11.1. en 11.1.1.1.*

Zwangerschap en borstvoeding

- De gegevens over gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.

Interacties

- *Zie 11.1.*
- Verhoogde toxiciteit van methotrexaat bij associëren met een penicilline.

Toediening en posologie

- Penicilline G (benzylpenicilline) wordt alleen parenteraal gebruikt, omdat het in de maag vernietigd wordt. Aangezien de intramusculaire injecties erg pijnlijk zijn, kan 2 ml van het oplosmiddel vervangen worden door 2 ml lidocaïne 1% of 2%.

Benzylpenicilline, natrium (penicilline G, natrium)

Posol.

- volw.: 1.000.000 IE 4 à 6 x p.d., maar in vele indicaties duidelijk hoger (max. 4.000.000 I.E. 6 x p.d.)
- kind (1 maand tot 18 jaar): 100.000 tot 400.000 IE/kg/d., verdeeld over 4 tot 6 toedieningen (max. 4.000.000 IE 6 x p.d.)

PENICILLINE (Kela)

benzylpenicilline, natrium

inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v./i.artic./i.burs. [flac.]

100 x 1.000.000 IE U.H. [303 €]

100 x 2.000.000 IE U.H. [338 €]

100 x 5.000.000 IE U.H. [420 €]

PENICILLINE G SANDOZ (Sandoz)

benzylpenicilline, natrium

inj./inf./instill. oploss. i.m./i.v./i.artic./i.thec./i.pleur. [flac.]

100 x 1.000.000 IE U.H. [303 €]

25 x 5.000.000 IE U.H. [117 €]

Benzylpenicilline, benzathine (penicilline G, benzathine)

Posol.

- primaire syfilis, secundaire syfilis en vroeg latente syfilis: 2,4 miljoen IE i.m., op 2 verschillende plaatsen eenmalig
- laat latente syfilis (besmetting langer dan 1 jaar geleden): 2,4 miljoen IE i.m., op 2 verschillende plaatsen op dag 1, dag 8 en dag 15
- asymptomatische syfilis bij gescreende persoon (bij vermoeden infectie < 1 jaar geleden) en partners: 2,4 miljoen IE i.m., op 2 verschillende plaatsen eenmalig

EXTENCIN (Laboratoires Delbert)

benzylpenicilline, benzathine

inj. oploss. (pdr. + solv.) i.m. [flac. + amp.]

1 x 1.200.000 IE + 5 ml solv. R/ a 20,71 €

(trage resorptie over 4 weken; vroeger Penadur L.A.)

Feneticilline

Posol.

Acute keelpijn:

- Kind > 10 jaar en volw.: 500 mg 3 x p.d. ged. 7 dagen

- Kind 2 – 10 jaar: 250 mg 3 x p.d. ged. 7 dagen

- Kind < 2 jaar: 125 mg 3 x p.d. ged. 7 dagen

in te nemen 1 uur vóór of 2 uur na de maaltijd

BROXIL (Ace Pharmaceuticals)

feneticilline (kalium)

harde caps.

20 x 250 mg R/ c 17,55 €

20 x 500 mg R/ c 30,64 €

siroop susp. (pdr.)

100 ml 125 mg / 5 ml R/ 52,18 €

11.1.1.1.2. Penicillinase-resistente smalspectrumpenicillines

Het gaat om flucloxacilline. Er zijn geen specialiteiten meer op basis van oxacilline.

Plaatsbepaling

- **Spectrum en resistentie**
  - Voor de penicillines in het algemeen, zie 11.1.1.1.
  - Gezien de goede activiteit van flucloxacilline tegenover penicillinase-producerende stafylokokken wordt het bij voorkeur gebruikt bij infecties door deze micro-organismen. Meticilline-resistente *Staphylococcus aureus* (MRSA) stammen zijn evenwel resistent tegen flucloxacilline.
- **Voornaamste indicaties voor de ambulante praktijk volgens BAPCOC (11.5.)**
  - Infecties van huid en weke delen
    - Impetigo, wanneer lokale behandeling niet volstaat [zie ook *Folia november 2018*]. Flucloxacilline is in dat geval de eerste keuze.
    - Cellulitis en erysipelas: systemische antibiotica zijn steeds aangewezen. Deze worden vooral door penicillinase-producerende stafylokokken en penicilline-gevoelige streptokokken veroorzaakt. Flucloxacilline is de eerste keuze. Buitenlandse EBM bronnen raden amoxicilline-clavulaanzuur aan bij cellulitis in het aangezicht.
  - Postpartum mastitis wanneer antibiotica geïndiceerd zijn (wanneer naast de mastitis ook geïnfecteerde tepelfissuur aanwezig is, de symptomen niet verbeterd zijn na 12 à 24 uur ondanks effectieve verwijdering van de melk of melkcultuur positief is): flucloxacilline is de eerste keuze.

Contra-indicaties

- IgE-gemedieerde penicilline-overgevoeligheid (zie rubriek "Ongewenste effecten" in 11.1.1.1.).
- Leverlijden (SKP).

Ongewenste effecten

- Zie 11.1. en 11.1.1.1.
- Cholestatiche hepatitis.

Zwangerschap en borstvoeding

- Flucloxacilline: de gegevens over gebruik van dit preparaat tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.

Interacties

- Zie 11.1.
- Flucloxacilline leidt tot subtherapeutische plasmaconcentraties van voriconazol bij 50% van de patiënten.
- Verhoogde toxiciteit van methotrexaat bij associëren met een penicilline.

Flucloxacilline

Posol, per os:

- volw.:

- impetigo: 1 à 2 g p.d. in 3 à 4 doses gedurende 7 dagen
- cellulitis en erysipelas: 2 g p.d. in 4 doses gedurende 10 dagen
- postpartum mastitis: 2 g p.d. in 4 doses gedurende 10 à 14 dagen

- kind: 25 à 50 mg/kg/d. in 3 à 4 doses gedurende 7 dagen (impetigo) of 10 dagen (cellulitis en erysipelas)
in te nemen 1 uur vóór of 2 uur na de maaltijd

FLOXAPEN (Aurobindo)

flucloxacilline (natrium)

inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.]

10 x 250 mg U.H. [4 €]

10 x 500 mg U.H. [8 €]

10 x 1 g U.H. [15 €]

10 x 2 g U.H. [30 €]

FLOXAPEN (Aurobindo)

flucloxacilline (natrium)

harde caps.

16 x 500 mg R/ c Ⓢ 14,37 €

32 x 500 mg R/ c Ⓢ 23,31 €

FLUCLOXACILLINE FRESENIUS KABI

(Fresenius Kabi)

flucloxacilline (natrium)

inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.]

10 x 1 g U.H. [15 €]

10 x 2 g U.H. [30 €]

STAPHYCID (Trenker)

flucloxacilline (natrium)

harde caps.

16 x 500 mg R/ c Ⓢ 14,37 €

32 x 500 mg R/ c Ⓢ 23,31 €

flucloxacilline (magnesium)

siroop susp. (pdr.)

80 ml 250 mg / 5 ml R/ c Ⓢ

13,60 €

11.1.1.1.3. Amoxicilline

Amoxicilline is een aminopenicilline. De associatie van amoxicilline met de β -lactamase-inhibitor clavulaanzuur wordt besproken in 11.1.1.1.4.

Plaatsbepaling

- Amoxicilline alleen (dus zonder toevoegen van clavulaanzuur) blijft bij meerdere infecties een goede keuze. Associëren van amoxicilline aan clavulaanzuur (zie 11.1.1.1.4.) heeft enkel een meerwaarde wanneer de kans op β -lactamase producerende bacteriën duidelijk is verhoogd.
- **Spectrum en resistentie**
  - Voor de penicillines in het algemeen, zie 11.1.1.1.
  - Amoxicilline is vooral actief tegen niet- β -lactamase-producerende stammen van *Haemophilus influenzae*, *Helicobacter pylori*, *Escherichia coli*, *Proteus mirabilis*, en salmonella-, shigella- en listeria-stammen.
  - Vergeleken met penicilline G is amoxicilline meer actief tegen *Enterococcus faecalis*, maar iets minder actief tegen de meeste Gram-positieve micro-organismen (bv. *Streptococcus pneumoniae*).
  - Amoxicilline is gevoelig voor β -lactamasen en dus niet actief tegen β -lactamase-producerende kiemen. Vele enterobacteriën (waaronder stammen van *E. coli*, en salmonella- en shigella-stammen), maar ook vele stammen van *H. influenzae* en *M. catarrhalis*, en de meeste stafylokokken produceren β -lactamasen.
  - Bij gebruik van amoxicilline bij acute luchtweginfecties (zie “Voornaamste indicaties voor de ambulante praktijk volgens BAPCOC”), dient de dosis hoog genoeg te zijn: in België vertoont ongeveer 16% (cijfers van 2020) van de pneumokokken partiële resistentie (zie 11.1. rubriek “Resistentie”); ongeveer 2% is volledig resistent tegen amoxicilline.
- Amoxicilline wordt na orale inname voor ongeveer 80% geresorbeerd.
- **Voornaamste indicaties voor de ambulante praktijk volgens BAPCOC (11.5.)**
  - Respiratoire infecties (hoog gedoseerd amoxicilline vereist)
    - Infecties van de lage luchtwegen (vermoeden van “community acquired” bacteriële pneumonie en de zeldzame gevallen waarin bij acute bronchitis een antibioticum geïndiceerd is): amoxicilline is bij volwassenen zonder comorbiditeit en bij kinderen de eerste keuze als empirische behandeling, dit gezien de goede intestinale resorptie en de goede werkzaamheid tegen de pneumokok, de meest frequente en gevaarlijke respiratoire pathogeen. De dosis dient wel hoog genoeg te zijn (zie “Spectrum en resistentie”).

- Acute middenoorontsteking en acute rinosinusitis: eerste keuze indien antibiotica geïndiceerd zijn.
- Acute keelpijn: als tweede keuze wanneer cefadroxil of cefalexine niet kan gebruikt worden.
- Erythema migrans bij ziekte van Lyme: bij kinderen jonger dan 8 jaar, tijdens de zwangerschap en tijdens de periode van borstvoeding [zie ook *Folia mei 2015*].
- Eradicatie van *Helicobacter pylori*: amoxicilline maakt deel uit van de therapeutische schemata (zie 3.1.).
- **Indicaties niet opgenomen in de BAPCOC-gids**
  - Tandabces: Tandheelkundige behandeling is de eerste aanpak. Om de verdere systemische verspreiding van pathogenen te voorkomen, kunnen antibiotica worden overwogen bij patiënten met een periapicaal abces met tekenen van lokale uitbreiding of systemische tekenen van infectie (bv. cellulitis in het gezicht, lymfadenopathie, koorts, malaise):
    - Amoxicilline 500 mg, 3x/dag gedurende 3 tot 7 dagen, of,
    - In geval van penicilline allergie: azithromycine 500 mg, 1x/dag gedurende 3 dagen, of clarithromycine 500 mg, 2x/dag gedurende 3 tot 7 dagen.
  - Bij patiënten met een hoog risico op infectieuze endocarditis die invasieve tandheelkundige ingrepen ondergaan:
    - bij volwassenen: 1 dosis van 2 g amoxicilline of ampicilline 30 tot 60 minuten vóór de tandheelkundige behandeling, of,
    - bij penicilline-allergie: 600 mg clindamycine 30 tot 60 minuten vóór de tandheelkundige behandeling.
    - bij kinderen: 1 dosis van 50 mg/kg lichaamsgewicht amoxicilline of ampicilline 30 tot 60 minuten vóór de tandheelkundige behandeling, of,
    - bij penicilline-allergie: 20 mg/kg lichaamsgewicht clindamycine 30 tot 60 minuten vóór de tandheelkundige ingreep.”

Contra-indicaties

- IgE-gemedieerde penicilline-overgevoeligheid (zie rubriek “Ongewenste effecten” in 11.1.1.1.).

Ongewenste effecten

- *Zie 11.1. en 11.1.1.1.*
- Maaglast en diarree, vooral met hoge doses per os.
- Patiënten met allergie voor de andere penicillines zijn ook allergisch voor amoxicilline maar het tegenovergestelde is niet noodzakelijk waar.
- Naast de huidreacties ten gevolge van penicilline-allergie bestaat er voor amoxicilline ook een risico van maculopapuleuze huiduitslag. Deze niet-allergische huiduitslag, die moeilijk te onderscheiden is van een type IV-allergische reactie, treedt veel frequenter op bij patiënten met mononucleosis infectiosa of met lymfatische leukemie, en bij gelijktijdige behandeling met allopurinol. Het optreden van deze niet-allergische reactie wordt niet beschouwd als een contra-indicatie voor een toekomstige behandeling met een penicilline.

Zwangerschap en borstvoeding

- De gegevens over gebruik van amoxicilline tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.

Interacties

- *Zie 11.1.*
- Verhoogd risico van maculopapuleuze huiduitslag bij associëren met allopurinol.
- Verhoogde toxiciteit van methotrexaat bij associëren met een penicilline.

Bijzondere voorzorgen

- Het natriumgehalte van bruispreparaten (comprimés, poeders, granulaten) kan problemen geven bij patiënten op een streng zoutarm dieet.

Amoxicilline

Posol.

(toedieningen goed spreiden over de dag)

- pneumonie, bronchitis, acute rinosinusitis of acute middenoorontsteking
  - volw.: 1 g 3 x p.d. gedurende 5 à 7 dagen
  - kind: 75 à 100 mg/kg/d. (max. 1 g/dosis) in 3 doses gedurende 5 à 7 dagen
- tandabces: volw.: 500 mg 3 x p.d. gedurende 3 à 7 dagen
- erythema migrans bij ziekte van Lyme:
  - volw.: 500 mg 3 xp.d. gedurende 14 dagen
  - kind: 50 mg/kg/d. in 3 doses (max. 500 mg/dosis) gedurende 14 dagen
- Lyme-artritis:
  - volw.: 500 mg 3 x p.d. gedurende 28 dagen
  - kind: 50 mg/kg/d. in 3 doses (max. 500 mg/dosis) gedurende 28 dagen
- eradicatie *H. pylori*: als deel van het behandelingsschema: *voir 3.1.*

AMOXICILLIN AB (Aurobindo)

amoxicilline

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

16 x 500 mg R/ c 7,50 €

30 x 500 mg R/ c 12,24 €

8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €

20 x 1.000 mg R/ c 13,06 €

24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

disp. tabl. (deelb. kwantit.)

30 x 500 mg R/ c 12,24 €

16 x 750 mg R/ c 8,36 €

24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

AMOXICILLINE EG (EG)

amoxicilline

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €

20 x 1.000 mg R/ c 13,33 €

24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

harde caps.

16 x 500 mg R/ c 7,50 €

30 x 500 mg R/ c 12,35 €

disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)

8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €

20 x 1.000 mg R/ c 13,33 €

24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

siroop susp. (pdr.)

100 ml 250 mg / 5 ml R/ c

7,80 €

100 ml 500 mg / 5 ml R/ c

8,31 €

AMOXICILLINE SANDOZ (Sandoz)

amoxicilline

harde caps.

16 x 500 mg R/ c 7,50 €

disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)

16 x 500 mg R/ c 7,50 €

30 x 500 mg R/ c 12,24 €

8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €

20 x 1.000 mg R/ c 13,06 €

24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

siroop susp. (pdr.)

100 ml 250 mg / 5 ml R/ c

7,78 €

100 ml 500 mg / 5 ml R/ c

8,31 €

CLAMOXYL (GSK)

amoxicilline

harde caps.

16 x 500 mg R/ c 7,50 €

disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)

8 x 1 g R/ c 8,27 €

24 x 1 g R/ c 13,94 €

siroop susp. (pdr.)

100 ml 250 mg / 5 ml R/ c

7,80 €

CLAMOXYL (GSK)

amoxicilline

siroop susp. (pdr.)

100 ml 125 mg / 5 ml R/ c

7,24 €

DELAMOXYLE (Laboratoires Delbert)

amoxicilline (natrium)

inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.]

10 x 1 g U.H. [24 €]

11.1.1.1.4. Amoxicilline + clavulaanzuur

Het gaat om de associatie van amoxicilline met de β -lactamase-inhibitor clavulaanzuur. Amoxicilline alleen wordt besproken in 11.1.1.1.3.

Plaatsbepaling

- Restrictief gebruik van de associatie amoxicilline + clavulaanzuur is belangrijk: alleen wanneer de kans op β -lactamase-producerende micro-organismen duidelijk is verhoogd, heeft amoxicilline + clavulaanzuur een meerwaarde. De associatie amoxicilline + clavulaanzuur wordt ook gebruikt bij infecties waarvoor hospitalisatie vereist is (bv. ernstige pneumonie, intra-abdominale infecties, wondinfecties) en bij ziekenhuisinfecties.
- **Spectrum en resistentie**
  - Voor de penicillines in het algemeen, zie 11.1.1.1.
  - Associëren van de β -lactamase-inhibitor clavulaanzuur aan amoxicilline breidt het antibacteriële spectrum van amoxicilline uit tot sommige β -lactamase-producerende micro-organismen zoals meticilline-gevoelige *S. aureus*, *Klebsiella spp*, *Moraxella catarrhalis*, *Haemophilus influenzae*, *Escherichia coli* en *Bacteroides fragilis*. *Pseudomonas aeruginosa* is van nature resistent.
  - In het ziekenhuismilieu is er toenemende verworven resistentie voor amoxicilline + clavulaanzuur.
- **Voornaamste indicaties voor de ambulante praktijk volgens BAPCOC (11.5.)**
  - Volwassenen:
    - Respiratoire infecties (hooggedoseerd amoxicilline vereist)
      - infecties van de lage luchtwegen (vermoeden van “community acquired” bacteriële pneumonie en de zeldzame gevallen waarin bij acute bronchitis een antibioticum geïndiceerd is): eerste keuze als empirische behandeling bij volwassen patiënten met comorbiditeit;
      - aspiratiepneumonie;
      - acute exacerbaties van COPD: eerste keuze indien antibiotica geïndiceerd zijn (bv. ernstig ziek zijn, slechte longfunctie, onvoldoende verbetering ondanks maximale bronchodilatatie en orale corticosteroïden);
      - acute middenoorontsteking en acute rinosinusitis: wanneer na 2 à 3 dagen amoxicilline geen verbetering optreedt, moet de helft van de dosis amoxicilline vervangen worden door amoxicilline + clavulaanzuur;
    - Diverticulitis indien een antibacteriële behandeling noodzakelijk geacht wordt (immuungecompromitteerde patiënten, belangrijke comorbiditeit of gecompliceerde diverticulitis bevestigd door CT-abdomen).
    - Gecompliceerde urineweginfecties (acute pyelonefritis, prostatitis): te overwegen wanneer chinolonen gecontra-indiceerd zijn (zie ook 11.1.5.).
  - Kinderen: respiratoire infecties:
    - de associatie amoxicilline + clavulaanzuur is nooit eerste keuze;
    - acute rinosinusitis of acute middenoorontsteking: wanneer na 2 à 3 dagen amoxicilline geen verbetering optreedt, moet de helft van de dosis amoxicilline vervangen worden door amoxicilline + clavulaanzuur.
  - Bijtonden van kat, hond of mens:
    - therapeutisch bij klinisch geïnfecteerde wonden;
    - profylactisch: aangewezen bij bijtonden ter hoogte van hand/pols, been/voet, genitaliën of aangezicht; diepe prikbeten en kneusbijtonden; in aanwezigheid van risicofactoren (verminderde afweer, verhoogd risico van endocarditis of van infectie van een gewrichtsprothese); indien de wonde direct gehecht wordt.

Contra-indicaties

- IgE-gemedieerde penicilline-overgevoeligheid (zie rubriek “Ongewenste effecten” in 11.1.1.1.).

- Antecedenten van leverlijden bij vroegere behandeling met amoxicilline + clavulaanzuur (SKP).

Ongewenste effecten

- Zie 11.1. en 11.1.1.1.
- Maaglast en diarree: frequenter met amoxicilline + clavulaanzuur dan met amoxicilline alleen.
- Patiënten met allergie voor de andere penicillines zijn ook allergisch voor amoxicilline maar het tegenovergestelde is niet noodzakelijk waar.
- Naast deze penicilline-allergie bestaat er voor amoxicilline ook een risico van maculopapuleuze huiduitslag. Deze niet-allergische huiduitslag, die moeilijk te onderscheiden is van een type IV-allergische reactie, treedt veel frequenter op bij patiënten met mononucleosis infectiosa of met lymfatische leukemie, en bij gelijktijdige behandeling met allopurinol. Het optreden van deze niet-allergische reactie wordt niet beschouwd als een contra-indicatie voor een toekomstige behandeling met een penicilline.
- Hepatitis, vooral cholestatisch, waarschijnlijk te wijten aan clavulaanzuur.

Zwangerschap en borstvoeding

- De gegevens over gebruik van de associatie amoxicilline + clavulaanzuur tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.

Interacties

- Zie 11.1.
- Verhoogd risico van maculopapuleuze huiduitslag bij associëren met allopurinol.
- Verhoogde toxiciteit van methotrexaat bij associëren met een penicilline.

Bijzondere voorzorgen

- Het natriumgehalte van bruispreparaten (comprimés, poeders, granulaten) kan problemen geven bij patiënten op streng zoutarm dieet.

Amoxicilline + clavulaanzuur

Posol.per os:

(toedieningen goed spreiden over de dag)

- luchtweginfecties (hoge doses amoxicilline wegens kans op partiële resistentie van pneumokokken)
  - volw.:
    - pneumonie/bronchitis en acute exacerbatie van COPD: associatie amoxicilline 875 mg/clavulaanzuur 125 mg 3 x p.d. gedurende 5 dagen (COPD) of 7 dagen (pneumonie/bronchitis)
    - acute middenoorontsteking en acute rinosinusitis (indien geen verbetering na 2 à 3 dagen monotherapie met amoxicilline): amoxicilline 500 mg + associatie amoxicilline 500 mg/clavulaanzuur 125 mg 3 x p.d.. Alternatief: associatie amoxicilline 875 mg/clavulaanzuur 125 mg 3 x p.d.
  - kind: 75 à 100 mg/kg amoxicilline p.d. in 3 doses (max. 1 g/dosis), waarvan 37,5 à 50 mg/kg/d. als amoxicilline in monopreparaat en 37,5 à 50 mg/kg/d. als amoxicilline in een associatie met clavulaanzuur (9 à 12,5 mg/kg/d.)
- bijtwenden
  - volw.: associatie amoxicilline 500 mg/clavulaanzuur 125 mg 3 x p.d. gedurende 5 dagen (profylaxe) of 7 dagen (infectie)
  - kind: 30 à 40 mg amoxicilline (max. 500 mg/dosis) + 7,5 à 10 mg clavulaanzuur /kg/d. in 3 doses gedurende 5 dagen (profylaxe) of 7 dagen (infectie)
- diverticulitis: associatie amoxicilline 500 mg/clavulaanzuur 125 mg 3 x p.d. gedurende 7 dagen
- gecompliceerde urineweginfecties (acute pyelonefritis, prostatitis): associatie amoxicilline 500

mg/clavulaanzuur 125 mg 3 x p.d. gedurende 14 dagen (bij mannen zo nodig 28 dagen)

AMOCLANEEG (EG)

amoxicilline 500 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl.
16 R/ c 10,71 €
30 R/ c 14,10 €
amoxicilline 875 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
10 R/ c 10,21 €
20 R/ c 14,41 €
susp. (pdr., zakjes)
20 R/ c 14,41 €
amoxicilline 250 mg / 5 ml
clavulaanzuur (kalium) 62,5 mg / 5 ml
siroop susp. (pdr.)
100 ml R/ c 8,83 €

AMOXICILLIN / CLAVULANIC ACID AB

(Aurobindo)
amoxicilline 500 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl.
16 R/ c 10,71 €
amoxicilline 875 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
10 R/ c 10,07 €
20 R/ c 14,18 €

AMOXICLAV SANDOZ (Sandoz)

amoxicilline 500 mg

clavulaanzuur (kalium) 125 mg
omh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
16 R/ c 10,61 €
30 R/ c 13,92 €
amoxicilline 875 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
tabl. (deelb. niet kwantit.)
10 R/ c 10,10 €
20 R/ c 14,25 €
amoxicilline 250 mg / 5 ml
clavulaanzuur (kalium) 62,5 mg / 5 ml
siroop susp. (pdr.)
100 ml R/ c 8,77 €

AMOXICLAV SANDOZ (Sandoz)

amoxicilline 125 mg / 5 ml
clavulaanzuur (kalium) 31,25 mg / 5 ml
siroop susp. (pdr.)
60 ml R/ c 6,81 €
amoxicilline (natrium) 500 mg
clavulaanzuur (kalium) 50 mg
inj./inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]
10 12 €
amoxicilline (natrium) 1.000 mg
clavulaanzuur (kalium) 200 mg
inj./inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]
10 28 €
amoxicilline (natrium) 2.000 mg
clavulaanzuur (kalium) 200 mg
inj./inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]
10 37 €

AUGMENTIN (GSK)

amoxicilline 500 mg

clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
16 R/ c 10,71 €
susp. (pdr., zakjes)
16 R/ c 10,71 €
amoxicilline 875 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
10 R/ c 10,21 €
20 R/ c 14,41 €
amoxicilline 250 mg / 5 ml
clavulaanzuur (kalium) 62,5 mg / 5 ml
siroop susp. (pdr.)
80 ml R/ c 8,65 €

AUGMENTIN (GSK)

amoxicilline 125 mg / 5 ml
clavulaanzuur (kalium) 31,25 mg / 5 ml
siroop susp. (pdr.)
80 ml R/ c 7,35 €

LEVMENTIN (Laboratoires Delbert)

amoxicilline (natrium) 500 mg
clavulaanzuur (kalium) 50 mg
inj./inf. oploss. (pdr.) i.v. P [flac.]
10 12 €
amoxicilline (natrium) 1.000 mg
clavulaanzuur (kalium) 200 mg
inj. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]
10 28 €
amoxicilline (natrium) 2.000 mg
clavulaanzuur (kalium) 200 mg
inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]
10 37 €

11.1.1.1.5. Carboxypenicillines

Het gaat om temocilline.

Plaatsbepaling

- Temocilline wordt voorbehouden voor ernstige infecties met bewezen gevoelige kiem (SKP).
- **Spectrum en resistentie**
  - Temocilline is actief tegen de meeste Gram-negatieve kiemen, zelfs bij aanwezigheid van β -lactamasen leidend tot resistentie tegen de cefalosporines van de tweede, derde en vierde generatie. Carbapenemase-producerende enterobacteriëen zijn dikwijls resistent tegen temocilline.
  - Het is niet actief tegen *Pseudomonas aeruginosa* en Gram-positieve micro-organismen.

Contra-indicaties

- IgE-gemedieerde penicilline-overgevoeligheid (zie rubriek "Ongewenste effecten" in 11.1.1.1.).

Ongewenste effecten

- Zie 11.1. en 11.1.1.1.

Interacties

- Zie 11.1.
- Verhoogde toxiciteit van methotrexaat bij associëren met een penicilline.

Temocilline

NEGABAN (Eumedica)

temocilline (dinatrium)

inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.]

1 x 1 g U.H. [17 €]

1 x 2 g U.H. [31 €]

11.1.1.1.6. Acylureïdopenicillines

Het gaat om piperacilline, steeds in associatie met de β -lactamase-inhibitor tazobactam.

Plaatsbepaling

- De associatie piperacilline + tazobactam is voorbehouden voor ernstige (ziekenhuis)infecties (SKP).
- **Spectrum en resistentie**
  - Toevoeging van tazobactam (als β -lactamase-inhibitor) aan piperacilline maakt het antibioticum actief tegen tal van β -lactamase-producerende kiemen.
  - Het antibacteriële spectrum omvat talrijke Gram-negatieve kiemen (met inbegrip van pseudomonas-, enterobacter-, klebsiella- en serratia-stammen) en de meeste anaeroben (o.a. *Bacteroides fragilis*), evenals streptokokken en *Enterococcus faecalis*. In hospitaalmilieu is er echter toenemende resistentie van Gram-negatieven (*Enterobacter spp*, *Klebsiella spp*, *E. coli*) door de aanwezigheid en verspreiding van nieuwere β -lactamasen (zogenaamde extended spectrum β -lactamasen (ESBL) en carbapenemasen) en door andere resistentiemechanismen.

Contra-indicaties

- IgE-gemedieerde penicilline-overgevoeligheid.

Ongewenste effecten

- Zie 11.1. en 11.1.1.1.

Zwangerschap en borstvoeding

- Het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van de associatie piperacilline + tazobactam tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Interacties

- Zie 11.1.
- Verhoogde toxiciteit van methotrexaat bij associëren met een penicilline.

Piperacilline + tazobactam

Posol.

- volw.: 16 g (piperacilline) p.d. in 4 doses

- kind < 12 jaar: 320 mg (piperacilline)/kg/d. in 4 doses (max. 16 g/d.)

PIPERACILLINE / TAZOBACTAM EG (EG)

piperacilline (natrium) 2 g
tazobactam (natrium) 250 mg
inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]

1 3 €

piperacilline (natrium) 4 g
tazobactam (natrium) 500 mg
inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]

10 85 €

PIPERACILLINE / TAZOBACTAM

FRESENIUS KABI (Fresenius Kabi)

piperacilline (natrium) 2 g
tazobactam (natrium) 250 mg
inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]

10 R/a † 58,42 €

piperacilline (natrium) 4 g
tazobactam (natrium) 500 mg
inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]

10 R/a † 98,65 €

PIPERACILLINE / TAZOBACTAM

SANDOZ (Sandoz)

piperacilline (natrium) 4 g
tazobactam (natrium) 500 mg
inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]

10 85 €

PIPERACILLINE / TAZOBACTAM

VIATRIS (Viatrix)

piperacilline (natrium) 2 g
tazobactam (natrium) 250 mg
inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]

1

piperacilline (natrium) 4 g
tazobactam (natrium) 500 mg
inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]

1 9 €

PIPERACILLIN / TAZOBACTAM EUGIA

(Aurobindo)

piperacilline (natrium) 2 g
tazobactam (natrium) 250 mg
inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]

10 33 €

piperacilline (natrium) 4 g
tazobactam (natrium) 500 mg
inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]

10 76 €

11.1.1.2. Cefalosporines

De cefalosporines bezitten, zoals de penicillines, een β -lactamring en hun werkingsmechanisme is gelijkaardig, maar hun β -lactamring is minder gevoelig voor afbraak door β -lactamases.

Plaatsbepaling

- In de ambulante praktijk worden cefalosporines zelden als eerste keuze voorgeschreven. Bij een respiratoire infectie wordt, vanuit een verantwoord antibioticumbeleid, de voorkeur gegeven aan voldoende hoge doses amoxicilline, effectief in >99% van alle pneumokokkeninfecties.
- Cefalosporines hebben een plaats bij gedocumenteerde resistentie t.o.v. penicilline of aminopenicillines.
- Cefalosporines hebben een plaats bij gedocumenteerde niet-IgE-gemedieerde penicilline-allergie.
- Bij gedocumenteerde IgE-gemedieerde penicilline-allergie zijn de cefalosporines van de eerste en vijfde generatie geen alternatief voor penicillines. Cefuroxim (tweede generatie) en de cefalosporines van de derde en de vierde generatie mogen bij deze patiënten wél gebruikt worden, mits observatie in een ziekenhuismilieu.
- Aangezien niet-allergische maculopapuleuze huiduitslag op aminopenicillines geen allergische reactie is, zijn antecedenten hiervan geen reden om cefalosporines te mijden.
- **Spectrum en resistentie**
  - De cefalosporines zijn actief tegen β -lactamase-producerende stafylokokken, maar niet – met uitzondering van ceftaroline – tegen meticilline-resistente stafylokokken (MRSA). Enterokokken zijn van nature resistent tegen bijna alle cefalosporines.
  - De cefalosporines zijn inactief tegen de zogenaamde “atypische” bacteriën (*Mycoplasma pneumoniae*, *Chlamydia*) en *Legionella pneumophila*.

Ongewenste effecten

- Zie 11.1.
- Allergische reacties (met inbegrip van anafylactische shock); bij 2,5 tot 10% van de patiënten met IgE-gemedieerde penicilline-overgevoeligheid bestaat er ook allergie voor de cefalosporines van de eerste, tweede (uitgezonderd cefuroxim) en vijfde generatie (zie 11.1.1.1.).
- Infecties door *Clostridioides difficile*.
- Hematologische stoornissen (o.a. hemolytische anemie, vooral beschreven met ceftriaxon).
- Neurologische stoornissen, vooral bij onvoldoende dosisreductie van cefalosporines van de derde en vierde generatie in geval van nierinsufficiëntie.
- Hepatische afwijkingen en nefrotoxiciteit: zelden.

Interacties

- Zie 11.1.
- Verhoogd risico van nefrotoxiciteit bij associëren met aminoglycosiden of lisdiuretica: zelden.

11.1.1.2.1. Eerste generatie

Het gaat om cefadroxil, cefalexine en cefazoline.

Plaatsbepaling

- Zie 11.1.1.2.
- **Spectrum en resistentie**
  - Voor de cefalosporine in het algemeen, zie 11.1.1.2.
  - De cefalosporines van de eerste generatie zijn actief tegen streptokokken, maar minder dan penicilline G.
  - Deze cefalosporines hebben een beperkte activiteit tegen Gram-negatieven zoals *Escherichia coli* en *Klebsiella*.
  - Ze zijn nauwelijks actief tegen *Haemophilus influenzae*.
- Deze cefalosporines dringen moeilijk doorheen de bloed-hersenbarrière en zijn dus niet aangewezen bij meningitis.
- Cefadroxil en cefalexine worden na orale toediening praktisch volledig geresorbeerd.
-
- **Voornaamste indicaties voor de ambulante praktijk volgens BAPCOC (11.5.)**
  - Respiratoire infecties: de cefalosporines van de eerste generatie hebben een minder goed werkingsspectrum dan de cefalosporines van de 2 generatie voor de behandeling van pneumokokkeninfecties bij patiënten met niet-IgE-gemedieerde penicilline-allergie. De cefalosporines van de tweede generatie zijn een onderbouwde keuze in de ambulante praktijk. Wegens hun slechte biologische beschikbaarheid worden ze niet aangeraden bij ernstige infecties zoals pneumonie.
  - Acute keelpijn wanneer antibiotica geïndiceerd zijn: cefadroxil (kind en volwassene) of cefalexine (volwassenen).
  - Infecties van huid en weke delen
    - Impetigo, wanneer lokale behandeling niet volstaat [zie ook Folia november 2018]: cefadroxil (bij kinderen en volwassene) en cefalexine (bij volwassene) zijn een alternatief voor flucloxacilline. Cefadroxil siroop is niet meer beschikbaar sinds juni 2022 [zie Recente informatie juli 2022].
    - Postpartum mastitis: bij patiënten met niet-IgE-gemedieerde penicilline-allergie indien antibiotica geïndiceerd zijn (zie 11.1.1.1.2.).
- **Indicaties niet opgenomen in de BAPCOC-gids**
  - Het parenteraal toegediende cefazoline wordt vooral gebruikt in de perioperatieve profylaxe.
  - Profylaxe tegen endocarditis: bij specifieke tandheelkundige ingrepen bij hoogrisicopatiënten met niet-IgE-gemedieerde penicilline-allergie: cefalexine of cefadroxil.

Contra-indicaties

- IgE-gemedieerde penicilline-overgevoeligheid (zie rubriek "Ongewenste effecten" in 11.1.1.1.).

Ongewenste effecten

- Zie 11.1. en 11.1.1.2.

Zwangerschap en borstvoeding

- Cefadroxil, cefalexine en cefazoline: de beperkte gegevens over gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige

effecten bij het kind op basis van onze bronnen.

Interacties

- Zie 11.1. en 11.1.1.2.
- Cefazoline: toename van het effect van vitamine K-antagonisten.

Cefadroxil

Posol.

acute keelpijn

- volw.: 2 g p.d. in 2 doses gedurende 7 dagen
- kind: 30 mg/kg/d. in 2 doses gedurende 7 dagen

impetigo

- volw.: 2 g p.d. in 2 doses gedurende 7 dagen
- kind: 30 mg/kg/d. in 2 of 3 doses gedurende 7 dagen

CEFADROXIL SANDOZ (Sandoz)

cefadroxil

harde caps.

16 x 500 mg R/ c 8,36 €

Cefalexine

Posol.

: volw.:

- acute keelpijn: 2 g p.d. in 2 doses gedurende 7 dagen
- impetigo: 1 à 4 g p.d. in 2 à 4 doses gedurende 7 dagen
- postpartum mastitis: 2 g p.d. in 4 doses gedurende 10 à 14 dagen

KEFORAL (Eurocept)

cefalexine

tabl. (deelb. kwantit.)

20 x 500 mg R/ c 15,26 €

Cefazoline

CEFAZOLINE SANDOZ (Sandoz)

cefazoline (natrium)

inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.]

10 x 1 g U.H. [14 €]

inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]

10 x 2 g U.H. [33 €]

CEFAZOLINE VIATRIS (Viatrix)

cefazoline (natrium)

inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.]

10 x 1 g U.H. [15 €]

10 x 2 g U.H. [31 €]

11.1.1.2.2. Tweede generatie

Het gaat om cefuroxim.

Plaatsbepaling

- Zie 11.1.1.2.
- De cefalosporines van de tweede generatie via intraveneuze weg zijn vooral aangewezen bij infecties waarvoor hospitalisatie vereist is (bv. ernstige pneumonie, intra-abdominale infecties, wondinfecties) en bij ziekenhuisinfecties.
- Cefuroxim axetil wordt na orale toediening slechts voor 40% geresorbeerd. Het is daarom niet aangeraden bij ernstige infecties zoals pneumonie.
- **Spectrum en resistentie**
  - Voor de cefalosporine in het algemeen, zie 11.1.1.2.
  - De cefalosporines van de tweede generatie zijn over het algemeen minder actief tegenover streptokokken en stafylokokken dan de cefalosporines van de eerste generatie.
  - Ze hebben een breder spectrum tegenover Gram-negatieve bacillen (o.a. *Haemophilus influenzae*, *Moraxella catharralis*) door hun betere weerstand tegen β -lactamase.
  - Cefuroxim is actief tegen *Haemophilus influenzae*, maar is niet aangewezen bij ernstige infecties door *Haemophilus influenzae* zoals epiglottitis.
  - Er is toenemende verworven resistentie van Gram-negatieven (*Enterobacter spp*, *Klebsiella spp*, *E. coli*) door de aanwezigheid en verspreiding van zogenaamde extended spectrum β -lactamase (ESBL). *Pseudomonas* is van nature resistent.
  - Voor de behandeling van pneumokokkeninfecties bij patiënten met niet-IgE-gemedieerde penicilline-allergie, zijn de cefalosporines van de tweede generatie in de ambulante praktijk geschikter dan deze van de eerste generatie.
- Cefuroxim axetil wordt na orale toediening slechts voor 40% geresorbeerd. Cefuroxim natrium wordt enkel parenteraal gebruikt.
- Voor de behandeling van pneumokokkeninfecties bij patiënten met niet-IgE-gemedieerde penicilline-allergie, zijn de cefalosporines van de tweede generatie in de ambulante praktijk geschikter dan deze van de eerste generatie.
- **Voornaamste indicaties voor de ambulante praktijk volgens BAPCOC (11.5.)**
  - Cefuroxim axetil
    - Respiratoire infecties
      - Respiratoire infecties: wegens hun slechte biologische beschikbaarheid worden ze niet aangeraden bij ernstige infecties zoals pneumonie.
      - Kinderen met niet-IgE-gemedieerde penicilline-allergie: acute middenoorontsteking en acute rinosinustis, wanneer antibiotica geïndiceerd zijn.
      - Volwassenen met niet-IgE-gemedieerde penicilline-allergie: acute middenoorontsteking, wanneer antibiotica geïndiceerd zijn.
    - Cystitis bij kinderen als nitrofurantoïne niet kan gebruikt worden.

Contra-indicaties

- IgE-gemedieerde penicilline-overgevoeligheid (zie rubriek "Ongewenste effecten" in 11.1.1.1.).

Ongewenste effecten en interacties

- Zie 11.1. en 11.1.1.2.

Zwangerschap en borstvoeding

- De beperkte gegevens over gebruik van cefuroxim tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.

Cefuroxim (axetil)

Posol.per os:

cefuroxim axetil:

- luchtweginfecties

- volw.: 1,5 g p.d. in 3 doses gedurende 5 dagen (acute middenoorontsteking)
- kind: 30 à 50 mg/kg/d. in 3 doses gedurende 5 dagen (acute middenoorontsteking) of 7 dagen (acute rinosinusitis), max. 3 x 500 mg p.d.

- cystitis: kind: 30 mg/kg/d. in 3 doses gedurende 5 dagen (max. 3 x 500 mg p.d.)

CEFUROXIME EG (EG)

cefuroxim (axetil)

filmomh. tabl.

10 x 500 mg R/ c 11,11 €

20 x 500 mg R/ c 16,13 €

24 x 500 mg R/ c 18,58 €

cefuroxim (axetil)

filmomh. tabl.

10 x 500 mg R/ c 11,11 €

20 x 500 mg R/ c 16,12 €

24 x 500 mg R/ c 18,06 €

filmomh. tabl.

10 x 250 mg R/ c 8,30 €

10 x 500 mg R/ c 11,11 €

20 x 500 mg R/ c 16,13 €

siroop susp. (gran.)

100 ml 250 mg / 5 ml R/ c 11,36 €

CEFUROXIM SANDOZ (Sandoz)

ZINNAT (Sandoz)

cefuroxim (axetil)

Cefuroxim (sodium)

CEFUROXIM FRESENIUS KABI

(Fresenius Kabi)

cefuroxim (natrium)

inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.]

10 x 750 mg R/ b 25,97 €

CEFUROXIM FRESENIUS KABI

(Fresenius Kabi)

cefuroxim (natrium)

inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]

10 x 1,5 g R/ b 44,39 €

ZINACEF (Sandoz)

cefuroxim (natrium)

inj. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.]

1 x 750 mg R/ b 7,16 €

1 x 1,5 g R/ b 8,51 €

11.1.1.2.3. Derde generatie

Het gaat om cefotaxim, ceftazidim (al dan niet in combinatie met de β -lactamase-inhibitor avibactam) en ceftriaxon.

Plaatsbepaling

- Zie 11.1.1.2.
- De cefalosporines van de derde generatie zijn voorbehouden voor ernstige infecties waarvoor hospitalisatie vereist is (bv. ernstige pneumonie, bacteriële meningitis, wondinfecties) en voor ziekenhuisinfecties. Alleen bij SOI is er een plaats in de ambulante zorg.
- **Spectrum en resistentie**
  - Voor de cefalosporines in het algemeen, zie 11.1.1.2.
  - De cefalosporines van de derde generatie zijn voorbehouden voor ernstige infecties waarvoor hospitalisatie vereist is (bv. ernstige pneumonie, bacteriële meningitis, wondinfecties) en voor ziekenhuisinfecties. Alleen bij SOI is er een plaats in de ambulante zorg.
  - De cefalosporines van de derde generatie zijn voorbehouden voor ernstige infecties waarvoor hospitalisatie vereist is (bv. ernstige pneumonie, bacteriële meningitis, wondinfecties) en voor ziekenhuisinfecties. Alleen bij SOI is er een plaats in de ambulante zorg.
  - De cefalosporines van de derde generatie zijn veel minder gevoelig voor β -lactamasen dan de cefalosporines van de eerste en tweede generatie.
  - Wat Gram-negatieve bacteriën betreft, hebben de cefalosporines van deze generatie een spectrum dat de meeste *Enterobacteriën* bestrijkt. Enkel ceftazidim is actief tegen *Pseudomonas aeruginosa*. Er is voor cefalosporines toenemende resistentie van Gram-negatieven (*Enterobacter spp*, *Klebsiella spp*, *E. coli*) onder meer door de aanwezigheid en verspreiding van zogenaamde *extended-spectrum* β -lactamasen (ESBL). De nieuwe β -lactamase-inhibitor avibactam elimineert de meeste ESBL; wegens snelle resistentievorming is een restrictief gebruik aangewezen.
  - Tegenover stafylokokken zijn de cefalosporines van de derde generatie in het algemeen minder actief dan de cefalosporines van de eerste generatie, maar cefotaxim en ceftriaxon zijn actief tegen de meeste penicilline-resistente stammen van *Streptococcus pneumoniae*.
- **Voornaamste indicaties voor de ambulante praktijk volgens BAPCOC (11.5.)**
  - Urogenitale infecties (voor de doseringen, zie doseringskader ceftriaxon)
    - Empirische behandeling van urethritis waarbij zowel chlamydia als gonokokken betrokken kunnen zijn: ceftriaxon i.m., in combinatie met azithromycine of doxycycline.
    - Etiologische behandeling van urethritis door gonokokken: ceftriaxon i.m.
    - Etiologische behandeling van asymptomatische gonokokkeninfectie (detectie via screening) en in kader van partnerbehandeling: ceftriaxon i.m.
    - Empirische behandeling van *pelvic inflammatory disease* (PID): ceftriaxon i.m. + doxycycline + metronidazol.
    - Etiologische behandeling van PID door chlamydia en etiologische behandeling (of bij sterk vermoeden) van PID door gonokokken: ceftriaxon i.m., steeds in combinatie met andere antibiotica.
    - Orchi-epididymitis met vermoeden van SOI: ceftriaxon i.m. + doxycycline per os; bij vermoeden van zowel SOI als enterobacteriën: ceftriaxon i.m. + levofloxacin + (bij bewezen chlamydia) doxycycline.
- **Indicaties niet opgenomen in de BAPCOC-gids**
  - Profylaxe van meningokokkenmeningitis na contact met een index-case: ceftriaxon (off-label) naast PO alternatieven (ciprofloxacin of rifampicine). Voor de aanbevelingen van de Gemeenschappen over antibacteriële profylaxe en eventuele vaccinatie van contacten: "Meningokokken invasieve infecties" (Vlaanderen > Departement Zorg); "Fiche infections invasives à méningocoques" (AVIQ).
  - Cefotaxim, ceftazidim en ceftriaxon bereiken een voldoende concentratie in het cerebrospinale vocht

voor de behandeling van bacteriële meningitis; ze zijn, in hoge dosis, bij deze indicatie de voorkeursantibiotica.

- Ceftazidim bestaat ook in een vaste associatie met avibactam, een β -lactamase-inhibitor. Aangezien resistentie tegen deze associatie snel optreedt, dient het gebruik ervan strikt beperkt te worden tot gerichte behandeling van zeer resistente Gram-negatieve kiemen.

Contra-indicaties

- Ceftriaxon: prematuren; pasgeborenen met hyperbilirubinemie; pasgeborenen jonger dan 28 dagen bij wie calciumhoudende infusievloeistoffen gegeven worden (zie rubriek "Interacties").

Ongewenste effecten

- Zie 11.1.1.2.
- Ceftazidim: neurotoxiciteit (verwardheid, agitatie, myoclonieën), vooral bij onvoldoende dosisreductie bij nierinsufficiëntie.
- Ceftriaxon: neerslag van calciumceftriaxon indien ook calcium wordt toegediend (zie rubriek "Interacties").

Zwangerschap en borstvoeding

- Cefotaxim, ceftazidim (al dan niet in combinatie met de β -lactamase-inhibitor avibactam) en ceftriaxon: de beperkte gegevens over gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.

Interacties

- Zie 11.1. en 11.1.1.2.
- Ceftriaxon niet gelijktijdig toedienen met intraveneuze calciumhoudende oplossingen (waaronder parenterale voeding), zelfs niet via verschillende infuuslijnen, vanwege het risico van precipitatie. Ceftriaxon en calciumhoudende oplossingen kunnen wel na elkaar worden toegediend (maar niet bij een pasgeborene jonger dan 28 dagen), mits de infuuslijnen tussen de toediening van de verschillende oplossingen zorgvuldig gespoeld worden met een fysiologische zoutoplossing.

Bijzondere voorzorgen

- Intraveneuze toediening gebeurt in trage injectie of infuus.

Cefotaxim

CLAFORAN (Amdipharm)

cefotaxim (natrium)

inj. oploss. (pdr. + solv.) i.m./i.v. [flac. + amp.]

1 x 1.000 mg + 4 ml solv. R/ b ! € 9,39 €

Ceftazidim

CEFTAZIDIM FRESENIUS KABI 10 x 2 g U.H. []

(Fresenius Kabi)

ceftazidim

inj. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.]

10 x 1 g U.H. []

inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.]

CEFTAZIDIM VIATRIS (Viatris)

ceftazidim

inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.]

5 x 1 g U.H. [30 €]

5 x 2 g U.H. [59 €]

GLAZIDIM (Sandoz)

ceftazidim

inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.]

1 x 1 g U.H. [4 €]

inj./inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]

1 x 2 g U.H. [8 €]

Ceftriaxon

Posol.

urethritis (o.a. empirische behandeling SOI), PID, orchi-epididymitis: 1 g eenmalig i.m. (al dan niet in combinatie met andere antibiotica)

- Empirische behandeling van urethritis waarbij zowel chlamydia als gonokokken betrokken kunnen zijn: ceftriaxon eenmalig 1 g, in combinatie met azithromycine (2 g eenmalig per os) of doxycycline (200 mg p.d. in 2 doses ged. 7 dagen).
- Etiologische behandeling van urethritis door gonokokken: ceftriaxon eenmalig 1 g i.m.
- Etiologische behandeling van asymptomatische gonokokkeninfectie (detectie via screening) en in kader van partnerbehandeling: ceftriaxon eenmalig 1 g i.m.
- Empirische behandeling van pelvic inflammatory disease (PID): ceftriaxon eenmalig 1 g i.m. + doxycycline (200 mg p.d. in 2 doses ged. 14 dagen) + metronidazol (1,5 g p.d. in 3 doses ged. 14 dagen).
- Etiologische behandeling van PID door *chlamydia* en etiologische behandeling (of bij sterk vermoeden) van PID door gonokokken: ceftriaxon eenmalig 1 g i.m., steeds in combinatie met andere antibiotica: zie 11.5.4.5.
- Orchi-epididymitis met vermoeden van SOI: ceftriaxon eenmalig 1 g i.m. + doxycycline per os; bij vermoeden van zowel SOI als enterobacteriën: ceftriaxon eenmalig 1 g i.m. + levofloxacin + (bij bewezen chlamydia) doxycycline: zie 11.5.4.4.

CEFTRIAZONE FRESENIUS KABI (Fresenius Kabi)

ceftriaxon (dinatrium)

inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.]

10 x 1 g R/ b [†] € 55,46

inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]

10 x 2 g R/ b [†] € 101,18

ROCEPHINE (Roche)

ceftriaxon (dinatrium)

inj. oploss. (pdr. + solv.) i.m. IM Lidocaïne [flac. + amp.]

1 x 1 g + 3,5 ml solv. R/ b [†] € 18,67

(solvent bevat lidocaïne)

Ceftazidim + avibactam

ZAVICEFTA (Pfizer)

ceftazidim 2 g

avibactam (natrium) 0,5 g

inf. oploss. conc. (pdr.) i.v. [flac.]

10 1.056 €

11.1.1.2.4. Vierde generatie

Het gaat om cefepim.

Plaatsbepaling

- Zie 11.1.1.2.
- Cefepim heeft enkel een plaats bij infecties waarvoor hospitalisatie vereist is (bv. ernstige pneumonie, intra-abdominale infecties, wondinfecties) en bij ziekenhuisinfecties (SKP).
- **Spectrum en resistentie**
  - Voor de cefalosporines in het algemeen, zie 11.1.1.2.
  - Het spectrum van cefepim is vergelijkbaar met dat van ceftazidim (zie 11.1.1.2.3.); ten opzichte van de

cefalosporines van de derde generatie, is cefepim minder gevoelig voor een aantal β -lactamasen, en heeft het een betere activiteit tegen meticilline-gevoelige stafylokokken.

Ongewenste effecten

- Zie 11.1.1.2.
- Neurotoxiciteit (verwardheid, agitatie, myoclonieën), vooral bij onvoldoende dosisreductie bij nierinsufficiëntie.

Zwangerschap en borstvoeding

- Het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Interacties

- Zie 11.1. en 11.1.1.2.

Cefepim

CEFEPIM FRESENIUS KABI (Fresenius Kabi)

cefepim (dihydrochloride)

inj./inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]

10 x 1 g U.H. []

10 x 2 g U.H. []

11.1.1.2.5. Vijfde generatie

Het gaat om ceftaroline en om ceftolozaan (in combinatie met de bèta-lactamase-inhibitor tazobactam).

Plaatsbepaling

- Zie 11.1.1.2.
- Ceftaroline wordt voorbehouden voor ernstige infecties waarvoor hospitalisatie vereist is (bv ernstige huid- of wekedeleninfecties) en ziekenhuisinfecties.
- Ceftolozaan + tazobactam wordt voorbehouden voor gecompliceerde intra-abdominale infecties, nosocomiale pneumonie en gecompliceerde urineweginfecties (incl. pyelonefritis), met noodzaak tot hospitalisatie. Om het risico van resistentie te beperken, moet deze associatie gebruikt worden als laatste optie, in geval van infectie met multiresistente kiemen en na uitvoeren van een antibiogram.
- **Spectrum en resistentie**
  - Voor de cefalosporines in het algemeen, zie 11.1.1.2.
  - Het spectrum van ceftaroline is vergelijkbaar met dit van cefotaxim (zie 11.1.1.2.3.), maar ceftaroline is wel actief tegen meticilline-resistente *Staphylococcus aureus* (MRSA) en penicilline-resistente stammen van *Streptococcus pneumoniae*. Ceftaroline is beperkt actief tegen enterokokken en inactief tegen *Pseudomonas aeruginosa*.
  - Het spectrum van ceftolozaan + tazobactam is vergelijkbaar met dit van ceftazidim, maar de associatie is actiever tegen Gram-negatieve kiemen zoals extended spectrum β -lactamase (ESBL)-producerende Enterobacteriën, *P. aeruginosa* (met inbegrip van multiresistente stammen) en bepaalde anaeroben zoals *B. fragilis*.

Contra-indicaties

- IgE-gemedieerde penicilline-overgevoeligheid (zie rubriek "Ongewenste effecten" in 11.1.1.1.).

Ongewenste effecten en interacties

- Zie 11.1. en 11.1.1.2.

Zwangerschap en borstvoeding

- Ceftaroline en om ceftolozaan (in combinatie met de bèta-lactamase-inhibitor tazobactam): het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Ceftaroline

ZINFORO (Pfizer)

ceftaroline, fosamil

inf. oploss. conc. (pdr.) i.v. [flac.]

10 x 600 mg U.H. [658 €]

Ceftolozaan + tazobactam

ZERBAXA (MSD)

ceftolozaan (sulfaat) 1 g

tazobactam (natrium) 500 mg

inf. oploss. conc. (pdr.) i.v. [flac.]

10 856 €

11.1.1.3. Carbapenems

Het gaat om meropenem en de vaste associatie meropenem + vaborbactam.

Plaatsbepaling

- **Spectrum en resistentie**
  - De carbapenems hebben een zeer breed spectrum met activiteit tegen de meeste Gram-positieve (met uitzondering van meticilline-resistente stafylokokken en *Enterococcus faecium*; er is wisselende activiteit tegen *Enterococcus faecalis*) en Gram-negatieve kiemen, inclusief anaeroben.
  - Carbapenems zijn eveneens actief tegen Gram-negatieve kiemen die op basis van *extended-spectrum* β -lactamasen (ESBL) resistent zijn tegen penicillines en cefalosporines. De grote meerderheid van de in België voorkomende stammen van deze Gram-negatieve kiemen zijn nog gevoelig voor carbapenems, maar resistentie wordt meer en meer vastgesteld ten gevolge van de productie van carbapenemasen door de bacteriën.
  - Vaborbactam is een inhibitor van bepaalde carbapenemasen (klasse A en C) die in vaste combinatie met meropenem wordt gebruikt.

Contra-indicaties

- IgE-gemedieerde penicilline-overgevoeligheid (zie rubriek "Ongewenste effecten" in 11.1.1.1.).

Ongewenste effecten

- *Zie 11.1.*
- Effecten ter hoogte van het centrale zenuwstelsel (hallucinaties, verwardheid, convulsies en myoclonieën): zelden.

Zwangerschap en borstvoeding

- Meropenem en de vaste associatie meropenem + vaborbactam: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Interacties

- Zie 11.1.
- Daling van de plasmaconcentraties van valproïnezuur/valproaat [zie Folia december 2007].

Meropenem

MERONEM (Pfizer)

meropenem

inj./inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]

10 x 1 g R/a   89,73 €

MEROPENEM EUGIA (Aurobindo)

meropenem

inj./inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]

10 x 1 g R/a   124,33 €

MEROPENEM FRESENIUS KABI

(Fresenius Kabi)

meropenem

inj./inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]

10 x 500 mg U.H. []

10 x 1 g U.H. []

Meropenem + vaborbactam

VABOREM (Menarini)

meropenem 1 g

vaborbactam 1 g

inf. oploss. conc. (pdr.) i.v. [flac.]

6 398 €

11.1.1.4. Monobactams

Het gaat om aztreonam, een monocyclisch β -lactamantibioticum.

Plaatsbepaling

- **Spectrum en resistentie**
  - Aztreonam is enkel actief tegen aërobe Gram-negatieve micro-organismen.
- Aztreonam wordt via inhalatie gebruikt in geval van chronische infectie met *Pseudomonas aeruginosa* bij patiënten met mucoviscidose (SKP).
- Het risico van kruisallergie met de overige β -lactamantibiotica is gering, wat het een alternatief maakt voor (breedspectrum)penicillines bij IgE-gemedieerde allergie.

Ongewenste effecten

- Zie 11.1.
- Leverstoornissen.

Zwangerschap en borstvoeding

- Het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Interacties

- Zie 11.1.

AZACTAM (Bristol-Myers Squibb)

aztreonam

inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.]

1 x 1 g R/a   15,76 €

1 x 2 g U.H. [17 €]

CAYSTON (Gilead Sciences)

aztreonam (lysine)

inhal. verneveloploss. (pdr. + solv.) [flac. + amp.]

84 x 75 mg + 1 ml solv. U.H. [2.769 €]

(weesgeneesmiddel)

11.1.2. Macroliden

Het gaat om erythromycine, de neomacroliden azithromycine, clarithromycine en roxithromycine, en spiramycine.

Plaatsbepaling

- Voor de orale behandeling wordt erythromycine meer en meer vervangen door een neomacrolide: de neomacroliden worden na orale toediening beter geresorbeerd dan erythromycine, hun langere halfwaardetijd laat een minder frequente toediening toe, hun antibacteriële spectrum is gelijkaardig (zie verder) en de neomacroliden geven minder gastro-intestinale ongewenste effecten.
- **Spectrum en resistentie**
  - Het antibacteriële spectrum van de macroliden omvat talrijke aerobe en anaerobe Gram-positieve kokken, neisseria, *Bordetella pertussis*, *Campylobacter jejuni* en *Helicobacter pylori*. In tegenstelling tot β -lactamantibiotica zijn macroliden werkzaam tegen zogenaamde “atypische” bacteriën (*Mycoplasma pneumoniae*, *Chlamydia spp*) en *Legionella pneumophila*.
  - Macroliden zijn niet geschikt voor empirische behandeling van respiratoire infecties omdat *S. pneumoniae* in belangrijke mate resistent geworden is en ze weinig of niet actief zijn tegen *H. influenzae* en *M. catarrhalis*.
  - Er bestaat een belangrijke kruisresistentie tussen de verschillende macroliden.
- De rol van chronische toediening van (neo)macroliden bij COPD is zeer beperkt. Er is winst in exacerbatierisico bij continue behandeling met macroliden (beste evidentie voor azithromycine) bij patiënten met ernstige symptomen en hoog exacerbatierisico ondanks optimale behandeling met bronchodilatoren + ICS. Dit dient afgewogen te worden tegen de ongewenste effecten en het risico van een negatieve impact op de bacteriële resistentie. Ook is er geen voordeel op de achteruitgang van de longfunctie en op de sterfte. Ten slotte blijft er onduidelijkheid over de optimale dosering en behandelingsduur en over de doelgroep met de grootste winst (zie 4.1.).

11.1.2.1. Erythromycine

Plaatsbepaling

- Zie 11.1.2.. Voor de orale behandeling wordt erythromycine meer en meer vervangen door een neomacrolide.
- Erythromycine wordt ook gebruikt als gastroprokineticum onder andere bij ernstig zieke patiënten met sondevoeding (indicatie niet opgenomen in de SKP), zonder bewezen meerwaarde t.o.v. metoclopramide.

Contra-indicaties

- Risicofactoren voor QT-verlenging (zie Inl.6.2.2.), zeker bij intraveneuze toediening.
- Ernstige leverinsufficiëntie (SKP).

Ongewenste effecten

- Zie 11.1.
- Gastro-intestinale stoornissen: frequent.
- Allergische reacties: zelden.
- Reversibele verstoring van de leverfunctietesten; zelden cholestatische hepatitis.
- Bij hoge doses: tijdelijke vermindering van het gehoor en oorsuizen.
- Centrale effecten (psychotische reacties, nachtmerries).

- **QT-verlenging, met risico van torsades de pointes, vooral bij te snelle intraveneuze injectie van erythromycine;** voor de risicofactoren voor *torsades de pointes* in het algemeen, zie Inl.6.2.2.

Zwangerschap en borstvoeding

- De gegevens over gebruik van erythromycine tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.

Interacties

- Zie 11.1.
- Verhoogd risico van *torsades de pointes* bij associëren van erythromycine met andere geneesmiddelen die het risico van QT-verlenging verhogen (zie Inl.6.2.2.), of bij inhibitie van de afbraak van erythromycine door CYP3A4-inhibitoren.
- Erythromycine verhoogt het risico van spiertoxiciteit door statines.
- Erythromycine is een substraat en inhibitor van CYP3A4 en van P-gp (zie Tabel Ic. in Inl.6.3. en Tabel Id. in Inl.6.3.), met o.a. verhoogd risico van vasoconstrictie en gangreen door ergotamine en andere ergotderivaten bij associëren met erythromycine.

Posol.per os:

- volw.: 1 à 2 g p.d. in 2 à 4 doses minstens een half uur vóór de maaltijd
- kind: 30 à 50 mg/kg/d. in 2 à 4 doses minstens een half uur vóór de maaltijd

ERYTHROCINE (Amdipharm)

erythromycine (ethylsuccinaat)

siroop susp. (gran.)

80 ml 250 mg / 5 ml R/ c 10,43 €

erythromycine (lactobionaat)

inf. oplossing. (pdr.) i.v. [flac.]

1 x 1 g R/ b 14,06 €

11.1.2.2. Neomacroliden

Plaatsbepaling

- Zie 11.1.2.
- **Voornaamste indicaties in de ambulante praktijk volgens BAPCO (11.5.)**
  - Respiratoire infecties
    - Macroliden zijn niet geschikt voor empirische behandeling van respiratoire infecties zoals pneumonie en otitis media, dit omdat de voornaamste verwekker, *S. pneumoniae*, in belangrijke mate resistent geworden is en macroliden daarenboven weinig of niet actief zijn tegen *H. influenzae* en *M. catarrhalis*.
    - Azithromycine:
      - (Vermoeden van) atypische pneumonie wanneer de klinische situatie thuisbehandeling toelaat: azithromycine toevoegen aan de bestaande behandeling.
      - Patiënten met IgE-medieerde penicilline-allergie met acute keelpijn (kinderen en volwassenen), acute middenoorontsteking (kinderen en volwassenen) of acute rinosinustis (kinderen), indien antibiotica geïndiceerd zijn.
      - *Pertussis* (kinkhoest) (voor het beperken van infectieverspreiding): azithromycine is eerste keuze.

- Gastro-intestinale infecties
  - Acute gastro-enteritis: azithromycine: enkel bij dysenteriesyndroom (diarree met koorts, bloederige stoelgang en/of belangrijke aantasting van de algemene toestand) en bij immuungecompromitteerde patiënten. Vóór de start van de behandeling een stoelgangstaal nemen voor etiologische diagnose. In verband met reizigersdiarree: zie lager.
  - Eradicatie van *Helicobacter pylori*: clarithromycine maakt deel uit van een aantal therapeutische schemata (zie 3.1).
- Urogenitale infecties (voor de doseringen, zie doseringskader azithromycine)
  - Empirische behandeling van urethritis waarbij zowel chlamydia als gonokokken betrokken kunnen zijn: azithromycine + ceftriaxon.
  - Etiologische behandeling van urethritis door chlamydia: azithromycine.
  - Etiologische behandeling van asymptomatische chlamydia-infectie (detectie via screening) en partnerbehandeling: azithromycine.
  - Etiologische behandeling van urethritis door *M. genitalium* (met bewezen gevoeligheid): azithromycine.
- Infecties van de huid en weke delen
  - Erythema migrans bij ziekte van Lyme: azithromycine, maar enkel als doxycycline of amoxicilline niet verdragen wordt of gecontra-indiceerd is [zie ook Folia mei 2015].
  - Acne: zie 15.6. Azithromycine heeft een plaats wanneer orale behandeling aangewezen is.
  - Impetigo, cellulitis en erysipelas: bij patiënten met IgE-gemedieerde penicilline-allergie indien systemische antibiotica geïndiceerd zijn (zie 11.1.1.1.2): azithromycine (alternatief: clindamycine).
  - Postpartum mastitis: bij patiënten met IgE-gemedieerde penicilline-allergie indien antibiotica geïndiceerd zijn (zie 11.1.1.1.2): clarithromycine.
- **Indicaties niet opgenomen in de BAPCOC-gids**
  - Reizigersdiarree in Azië en Afrika: zelfbehandeling indien antibiotica aangewezen zijn: azithromycine 1 g éénmalig; bij kinderen 10 mg/kg eenmaal per dag gedurende 3 dagen [zie Folia mei 2019][Zie Wanda voor artsen].
  - Infecties met niet-tuberculeuze (atypische) mycobacteriën: clarithromycine in hoge dosis en azithromycine hebben, altijd in associatie met andere middelen, een plaats.
  - Tandabces: Tandheelkundige behandeling is de eerste aanpak. Om de verdere systemische verspreiding van pathogenen te voorkomen, kunnen antibiotica worden overwogen bij patiënten met een periapicaal abces met tekenen van lokale uitbreiding of systemische tekenen van infectie (bv. cellulitis in het gezicht, lymfadenopathie, koorts, malaise)
    - Amoxicilline 500 mg, 3x/dag gedurende 3 tot 7 dagen, of,
    - In geval van penicilline allergie: azithromycine 500 mg, 1x/dag gedurende 3 dagen, of clarithromycine 500 mg, 2x/dag gedurende 3 tot 7 dagen.
  - o Profylaxe van meningokokkenmeningitis na contact met een index-case: azithromycine. Voor de aanbevelingen van de Gemeenschappen over antibacteriële profylaxe en eventuele vaccinatie van contacten: “Meningokokken invasieve infecties” (Vlaanderen > Departement Zorg) ; “Fiche infections invasives à méningocoques” (AVIQ).

Contra-indicaties

- Risicofactoren voor QT-verlenging (zie Inl.6.2.2.).

Ongewenste effecten

- Zie 11.1.
- Gastro-intestinale stoornissen, maar minder dan met erythromycine.
- Allergische reacties: zelden.
- Reversibele verstoring van de leverfunctietesten; zelden cholestatische hepatitis.
- Bij gebruik van hoge doses: tijdelijke vermindering van het gehoor en oorsuizen.

- Centrale effecten (psychotische reacties, nachtmerries).
- **Verlenging van het QT-interval** en *torsades de pointes*; voor de risicofactoren voor *torsades de pointes* in het algemeen, zie *Inl.6.2.2.* Zie *Folia oktober 2020* over de onzekerheid in verband met het cardiovasculaire risico van macroliden.

Zwangerschap en borstvoeding

- Azithromycine en clarithromycine: de gegevens over gebruik tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.
- Roxithromycine: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van dit preparaat tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Interacties

- Zie 11.1.
- Verhoogd risico van *torsades de pointes* bij associëren met andere geneesmiddelen die het risico van QT-verlenging verhogen (zie *Inl.6.2.2.*).
- Clarithromycine en mogelijk roxithromycine verhogen het risico van spiertoxiciteit door statines.
- Azithromycine is een substraat en inhibitor van P-gp (zie *Tabel Id. in Inl.6.3.*).
- Clarithromycine is een substraat en inhibitor van CYP3A4, en inhibitor van P-gp (zie *Tabel Ic. in Inl.6.3. en Tabel Id. in Inl.6.3.*), met o.a. verhoogd risico van vasoconstrictie en gangreen door ergotamine en andere ergotderivaten bij associëren met clarithromycine.
- Roxithromycine is een inhibitor van CYP3A4 (zie *Tabel Ic. in Inl.6.3.*).

Azithromycine

Posol.

- volw.:

- acute keelpijn, acute middenoorontsteking, atypische pneumonie en pertussis (beperken infectieverspreiding): 500 mg p.d. in 1 dosis gedurende 3 dagen
- acute gastro-enteritis: 500 mg p.d. in 1 dosis gedurende 3 dagen
- urogenitale infecties
  - empirische behandeling van urethritis waarbij zowel chlamydia als gonokokken betrokken kunnen zijn: azithromycine 2 g eenmalig per os + ceftriaxon (eenmalig 1 g i.m.)
  - etiologische behandeling van urethritis door chlamydia: azithromycine 1 g eenmalig per os
  - etiologische behandeling van asymptomatische chlamydia-infectie (detectie via screening) en partnerbehandeling: azithromycine 1 g eenmalig per os
  - etiologische behandeling van urethritis door *M. genitalium* (met bewezen gevoeligheid): doxycycline 200 mg 2 x p.d. gedurende 7 dagen, nadien 1 g azithromycine in 1 gift op dag 1, 500 mg in 1 gift van dag 2 tot en met dag 4.
- acne: 1 x 500 mg per week gedurende 6 weken tot max. 3 maanden
- cellulitis en erysipelas, en impetigo: 500 mg p.d. in 1 dosis gedurende 3 dagen
- **erythema migrans bij ziekte van Lyme: 1ste dag 1 g in 1 dosis, dan 500 mg p.d. in 1 dosis gedurende 4 dagen**
- tandabces (bij penicilline-allergie): 500 mg p.d. in 1 dosis gedurende 3 dagen

- kind:

- acute keelpijn, acute rinosinusitis, acute middenoorontsteking, atypische pneumonie: 10 mg/kg/d. in 1 dosis gedurende 3 dagen
- pertussis (beperken infectieverspreiding): 1ste dag 10 mg/kg in 1 dosis, dan 5 mg/kg p.d. in 1 dosis gedurende 4 dagen
- acute gastro-enteritis: 10 mg/kg/d. in 1 dosis gedurende 3 dagen

- cellulitis en erysipelas: 10 mg/kg/d. in 1 dosis gedurende 3 dagen
- impetigo: 10 mg/kg 1ste dag, dan 5 mg/kg p.d. gedurende 4 dagen
- erythema migrans bij ziekte van Lyme: 1ste dag 20 mg/kg in 1 dosis, dan 10 mg/kg p.d. in 1 dosis gedurende 4 dagen

AZITHROMYCIN AB (Aurobindo)azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c 9,90 €
- 12 x 250 mg R/ c 14,41 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c 9,90 €
- 6 x 500 mg R/ c 14,26 €

AZITHROMYCINE EG (EG)azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c 9,99 €
- 12 x 250 mg R/ c 14,60 €
- 24 x 250 mg R/ c 21,74 €
- filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c 9,99 €
- 6 x 500 mg R/ c 14,64 €
- 24 x 500 mg R/ c 36,10 €
- siroop susp. (pdr.)
- 15 ml 200 mg / 5 ml R/ c 7,69 €

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 8,69 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 10,94 €

AZITHROMYCINE SANDOZ (Sandoz)azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c 9,90 €
- 12 x 250 mg R/ c 14,41 €
- 24 x 250 mg R/ c 19,85 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c 9,90 €
- 6 x 500 mg R/ c 14,26 €
- 12 x 500 mg R/ c 19,85 €
- 24 x 500 mg R/ c 32,90 €
- siroop susp. (pdr.)
- 15 ml 200 mg / 5 ml R/ c 7,65 €
- 22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 8,64 €
- 37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 10,83 €

AZITHROMYCINE TEVA (Teva)azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c 9,90 €
- 12 x 250 mg R/ c 14,41 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c 9,90 €
- 6 x 500 mg R/ c 14,26 €

ZITROMAX (Pfizer)azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c 9,90 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c 9,90 €
- siroop susp. (pdr.)
- 15 ml 200 mg / 5 ml R/ c 7,65 €
- 22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 8,64 €
- 37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 10,83 €

Clarithromycine*Posol.per os*

:

- volw.:

- 500 mg à 1 g p.d. in 2 doses (in 1 dosis voor verlengde/gereguleerde afgifte)
- infecties door *Helicobacter pylori*: 1 g p.d. in 2 doses gedurende 7 à 10 dagen (zie 3.1.)
- postpartum mastitis: 1 g p.d. in 2 doses gedurende 7 dagen
- tandabces (bij penicilline-allergie): 1 g p.d. in 2 doses gedurende 3 à 7 dagen

- kind: 15 mg/kg/d. in 2 doses

BICLAR (Viatris)clarithromycine
tabl. geregul. afgifte Uno

- 10 x 500 mg R/ c 12,96 €
- 20 x 500 mg R/ c 18,83 €
- inf. oploss. conc. (pdr.) i.v. [flac.]
- 1 x 500 mg R/ b 15,83 €

BICLAR (Viatris)clarithromycine
filmomh. tabl. Forte

- 10 x 500 mg R/ c 11,23 €
- siroop susp. (gran.)
- 120 ml 125 mg / 5 ml R/ c 10,84 €
- siroop susp. (gran.) Kids
- 80 ml 250 mg / 5 ml R/ c 12,66 €

CLARITHROMYCINE EG (EG)clarithromycine
filmomh. tabl.

- 10 x 250 mg R/ c 9,34 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 10 x 500 mg R/ c 11,08 €
- 21 x 500 mg R/ c 22,50 €

CLARITHROMYCINE EG (EG)

clarithromycine (citraat)
 tabl. verl. afgifte Uno
 10 x 500 mg R/ c 12,96 €
 20 x 500 mg R/ c 18,22 €

CLARITHROMYCINE SANDOZ
 (Sandoz)
 clarithromycine
 filmomh. tabl.
 10 x 250 mg R/ c 9,34 €
 14 x 250 mg R/ c 10,11 €
 10 x 500 mg R/ c 11,05 €
 14 x 500 mg R/ c 16,77 €
 21 x 500 mg R/ c 22,18 €

CLARITHROMYCINE TEVA (Teva)
 clarithromycine

filmomh. tabl.
 10 x 500 mg R/ c 10,97 €
CLARITHROMYCINE VIATRIS (Viatris)

clarithromycine
 filmomh. tabl.
 14 x 500 mg R/ c 17,34 €
 20 x 500 mg R/ c 16,73 €

CLARITHROMYCIN KRKA (KRKA)
 clarithromycine
 filmomh. tabl.
 14 x 500 mg R/ c 16,77 €
 21 x 500 mg R/ c 22,18 €

CLARITHROMYCIN SANDOZ (Sandoz)
 clarithromycine

clarithromycine
 siroop susp.
 120 ml 125 mg / 5 ml R/ c 10,84 €
 80 ml 250 mg / 5 ml R/ c 12,66 €
 100 ml 250 mg / 5 ml R/ c 14,48 €

HELICLAR (Viatris)
 clarithromycine
 omh. tabl.
 21 x 500 mg R/ c 22,18 €

MACLAR (Viatris)
 clarithromycine
 omh. tabl.
 60 x 500 mg R/ c 49,26 €

Roxithromycine

Posol.
 - volw.: 300 mg p.d. in 2 doses

ROXITHROMYCINE EG (EG)
 roxithromycine
 filmomh. tabl.
 10 x 150 mg R/ c 8,79 €

11.1.2.3. Spiramycine

Plaatsbepaling

- *Zie 11.1.2.*
- Spiramycine wordt gebruikt bij de behandeling van toxoplasmose vroeg in de zwangerschap (<18 weken) om de infectiekans van de foetus te verminderen; dit gebruik is gebaseerd op beperkte evidentie. Spiramycine heeft als indicatie in de SKP de behandeling van toxoplasmose bij zwangere vrouwen indien het voorschrijven van pyrimethamine of sulfonamiden wegens een leukopenie tegenaangewezen is.
- Profylaxe van meningokokkenmeningitis na contact met een index-case. Voor de aanbevelingen van de Gemeenschappen over antibacteriële profylaxe en eventuele vaccinatie van contacten: “*Meningokokken invasieve infecties*” (Vlaanderen > Departement Zorg) ; “*Fiche infections invasives à méningocoques*” (AVIQ).

Ongewenste effecten

- *Zie 11.1.*
- Gastro-intestinale stoornissen.
- Allergische reacties: zelden.
- Reversibele verstoring van de leverfunctietesten; zelden cholestatische hepatitis.
- Ototoxiciteit bij gebruik van hoge doses.
- Centrale effecten (psychotische reacties, nachtmerries).

Zwangerschap en borstvoeding

- De gegevens over gebruik van spiramycine tijdens heel de duur van de zwangerschap zijn geruststellend.

Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.

Interacties

- Zie 11.1.

ROVAMYCINE (Sanofi Belgium)

spiramycine

filmomh. tabl.

16 x 1.500.000 IE R/ c 10,45 €

11.1.3. Tetracyclines

Het gaat om de tetracyclinederivaten doxycycline, lymecycline, minocycline en tigecycline.

Plaatsbepaling

- **Spectrum en resistentie**
  - Tetracyclines zijn actief tegenover Gram-positieve en Gram-negatieve micro-organismen, maar vele micro-organismen zijn resistent geworden. Het spectrum omvat ook treponemata, rickettsiae, borrelia en diverse anaeroben. Zoals de macroliden zijn tetracyclines ook werkzaam tegen atypische bacteriën (*Mycoplasma pneumoniae*, *Chlamydia spp*) en *Legionella pneumophila*.
  - Talrijke streptokokken zijn resistent tegen tetracyclines, en deze middelen zijn niet aangewezen bij faryngitis en niet nuttig bij andere infecties door groep A β -hemolytische streptokokken, noch bij pneumokokkenpneumonie.
  - *Pseudomonas*, de meeste proteussoorten, *serratia* en *Mycobacterium tuberculosis* zijn resistent.
  - Tigecycline is structureel verwant aan de tetracyclines, maar heeft een ruimer spectrum dat Gram-positieve kiemen (inclusief meticilline-gevoelige en meticilline-resistente stafylokokken) en Gram-negatieve kiemen (enterobacteriën) omvat, inclusief anaeroben. Er is geen activiteit tegen *Pseudomonas aeruginosa*, *Proteus spp.*, *Providencia* en *Morganella*.
- **Voornaamste indicaties voor de ambulante praktijk volgens BAPCOC (11.5.)**
  - Respiratoire infecties: tetracyclines, met inbegrip van doxycycline, worden niet meer geselecteerd voor de behandeling van respiratoire infecties in de ambulante praktijk wegens te grote kans op resistentie.
  - Urogenitale infecties (voor de doseringen, zie doseringskader doxycycline)
    - Empirische behandeling van urethritis waarbij zowel chlamydia als gonokokken betrokken kunnen zijn: ceftriaxon i.m. + doxycycline.
    - Etiologische behandeling van urethritis door chlamydia: doxycycline.
    - Etiologische behandeling van asymptomatische chlamydia-infectie (detectie via screening) en partnerbehandeling: doxycycline.
    - Empirische behandeling van pelvic inflammatory disease (PID): ceftriaxon i.m. + doxycycline + metronidazol.
    - Etiologische behandeling van PID door chlamydia: doxycycline, in combinatie met andere antibiotica.
    - Orchi-epididymitis met vermoeden van SOI: ceftriaxon i.m. + doxycycline per os; bij vermoeden van zowel SOI als enterobacteriën: ceftriaxon i.m. + levofloxacin + (bij bewezen chlamydia) doxycycline.
    - Primaire, secundaire en latente syfilis bij patiënten met penicilline-allergie (symptomatisch, na detectie via screening of in kader van partnerbehandeling): doxycycline per os.
  - Infecties van huid en weke delen

- Ernstige papulopustuleuze acne: zie 15.6. Doxycycline heeft een plaats wanneer lokale behandeling niet volstaat. De voorkeur binnen de tetracyclines gaat uit naar doxycycline omwille van een geringer risico van ongewenste effecten dan met minocycline.
- *Erythema migrans* bij ziekte van Lyme: doxycycline is eerste keuze bij volwassenen en kinderen ouder dan 8 jaar [zie ook *Folia mei 2015*].
- Bijtonden door katten, honden of mensen: bij volwassenen met IgE-gemedieerde penicilline-allergie indien antibiotica aangewezen zijn (zie 11.1.1.1.3.): doxycycline, in combinatie met metronidazol.
- Eradicatie van *Helicobacter pylori*: tetracycline kan bij patiënten met penicilline-allergie deel uitmaken van het therapeutisch schema (zie 3.1.). De associatie die hiervoor gebruikt wordt (bismut + metronidazol + tetracycline) wordt vermeld in 3.1.3..
- **Indicaties niet opgenomen in de BAPCOC-gids**
  - Reizen: preventie van malaria: doxycycline 100 mg per dag (zie 11.3.2).
  - Tigecycline heeft volgens de SKP, in het ziekenhuis, als indicatie gecompliceerde bacteriële infecties van huid en weke delen en bij intra-abdominale infecties waarbij diverse bacteriële stammen of multiresistente kiemen betrokken zijn. Er zijn aanwijzingen van oversterfte t.o.v. andere antibiotica.

Contra-indicaties

- **Tweede en derde trimester van de zwangerschap en kinderen onder de 8 jaar (volgens sommige experts onder de 12 jaar) (zie rubriek "Ongewenste effecten").**
- Lymeacycline: ernstige nierinsufficiëntie, ernstige leverinsufficiëntie (SKP).
- Minocycline: ernstige nierinsufficiëntie, leverinsufficiëntie (SKP).

Ongewenste effecten

- Zie 11.1.
- Opstapeling in beenderen en tanden wanneer tetracyclines gebruikt worden tijdens hun aanleg (tijdens de zwangerschap en bij jonge kinderen). Dit kan leiden tot reversibele vertraging van de beendergroei, tot irreversibele geelverkleuring van de tanden en mogelijk tot een verhoogd risico van cariës.
- Leverstoornissen, vooral bij bestaan van nierinsufficiëntie en bij zwangere vrouwen.
- Maaglast, nausea en diarree.
- Fotodermatose, frequent met doxycycline.
- Benigne intracraniale hypertensie, vooral met minocycline.
- Doxycycline: ook oesofageale ulcera met alle vaste vormen, vooral na niet-correcte inname (bv. liggend, zonder drank); anafylactische reacties.
- Lymeacycline: ook verslechtering van een reeds verminderde nierfunctie.
- Minocycline: ook vestibulaire stoornissen, die verdwijnen bij stopzetten van de therapie, vooral bij jonge vrouwen; *Drug Reaction with Eosinophilia and Systemic Symptoms* (DRESS)-syndroom (zie Inl.6.2.6.) en lupusachtige reacties met arthralgieën bij langdurige behandeling (bv. bij acne).

Zwangerschap en borstvoeding

- Zwangerschap: **het gebruik van tetracyclines tijdens het tweede en derde trimester van de zwangerschap is gecontra-indiceerd** (zie rubriek "Ongewenste effecten"). Gebruik in het eerste trimester is alleen bij dwingende reden of in afwezigheid van een alternatief aanvaardbaar.
- Borstvoeding: doxycycline kan kortdurend (d.w.z. < 3 weken) gebruikt worden.

Interacties

- Zie 11.1.
- Verminderde resorptie van tetracyclines bij gelijktijdige inname van calcium-, magnesium-, ijzer- of aluminiumzouten; een interval van enkele uren tussen de innames is aangewezen. Voedsel (o.a. melk en melkproducten) beïnvloedt de resorptie van doxycycline, minocycline en lymeacycline in beperkte mate.

- Verminderde resorptie van ijzer bij gelijktijdige inname van tetracyclines; een interval van enkele uren tussen de innames is aangewezen.
- Verhoogd risico van benigne intracranieële hypertensie bij gelijktijdig gebruik van isotretinoïne of acitretine.

Bijzondere voorzorgen

- Tetracyclines worden via de nier uitgescheiden, doxycycline en tigecycline ook via de feces.

Doxycycline

Posol.

- Urogenitale infecties

- Empirische behandeling van urethritis waarbij zowel chlamydia als gonokokken betrokken kunnen zijn: doxycycline 200 mg p.d. in 2 doses gedurende 7 dagen + ceftriaxon (eenmalig 1 g i.m.)
- Etiologische behandeling van urethritis door chlamydia: doxycycline 200 mg p.d. in 2 doses gedurende 7 dagen
- Etiologische behandeling van asymptomatische chlamydia-infectie (detectie via screening) en partnerbehandeling: doxycycline 200 mg p.d. in 2 doses gedurende 7 dagen
- Empirische behandeling van *pelvic inflammatory disease* (PID): doxycycline 200 mg p.d. in 2 doses ged. 14 dagen + ceftriaxon (eenmalig 1 g i.m.) + metronidazol (1,5 g p.d. in 3 doses ged. 14 dagen)
- Etiologische behandeling van PID door chlamydia: doxycycline, in combinatie met andere antibiotica: zie 11.5.4.5.
- Orchi-epididymitis met vermoeden van SOI: ceftriaxon i.m. + doxycycline per os; bij vermoeden van zowel SOI als enterobacteriën: ceftriaxon i.m. + levofloxacin + (bij bewezen chlamydia) doxycycline: zie 11.5.4.4.
- Primaire, secundaire en latente syfilis bij patiënten met penicilline-allergie (symptomatisch, na detectie via screening of in kader van partnerbehandeling): doxycycline 200 mg p.d. in 2 doses ged. 14 dagen (gedurende 28 dagen bij symptomatische, laat latente syfilis)

- ernstige papulopustuleuze acne: 100 mg p.d. in 1 dosis, gedurende 6 weken tot max. 3 maanden

- ziekte van Lyme: *erythema migrans*:

- volw.: 200 mg p.d. in 2 doses gedurende 10 dagen
- kind > 8 jaar: 4 mg/kg/d. in 2 doses (max. 100 mg/dosis) gedurende 10 dagen

- preventie van malaria: 100 mg p.d.

- rosacea: 40 mg p.d. in 1 dosis

- bijtewonden bij volw.: 200 mg in 2 doses de eerste dag, vervolgens 100 mg p.d. gedurende 4 dagen (profylaxe) of 6 dagen (infectie) (in combinatie met metronidazol)

DOXYCYCLINE EG (EG)

doxycycline

tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 x 100 mg R/ c 7,63 €

10 x 200 mg R/ c 9,22 €

DOXYCYCLINE SANDOZ (Sandoz)

doxycycline

tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 100 mg R/ c 7,63 €

EFRACEA (Galderma)

doxycycline

harde caps. regul. afgifte

56 x 40 mg R/ 42,88 €

VIBRATAB (Pfizer)

doxycycline

tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 100 mg R/ c 7,63 €

Lymecycline

Posol.

600 mg p.d. in 2 doses

TETRALYSAL (Galderma)

tetracycline (lysinomethyl) [syn. lymecycline] harde caps.	<i>TETRALYSAL (Orifarm Belgium)</i> 	<i>TETRALYSAL (PI-Pharma)</i>
28 x 300 mg R/ c 19,71 €	tetracycline (lysinomethyl) [syn. lymecycline] harde caps.	tetracycline (lysinomethyl) [syn. lymecycline] harde caps.
56 x 300 mg R/ c 27,59 €	56 x 300 mg R/ c 27,59 € (parallelinvoer)	56 x 300 mg R/ c 27,59 € (parallelinvoer)

Minocycline

Posol.

acne vulgaris: 50 à 100 mg p.d. in 1 dosis

<i>KLINOTAB (DHL Pharma Logistics)</i> 	minocycline (hydrochloride) filmomh. tabl.	filmomh. tabl.
minocycline (hydrochloride) filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)	42 x 50 mg R/ c 12,48 € (heeft enkel de indicatie acne in de SKP)	42 x 50 mg R/ c 12,71 €
30 x 100 mg R/ c 12,53 € (heeft enkel de indicatie acne in de SKP)	<i>MINOCYCLINE EG (EG)</i> 	30 x 100 mg R/ c 13,61 €
<i>MINO-50 (DHL Pharma Logistics)</i> 	minocycline (hydrochloride)	<i>MINOTAB (DHL Pharma Logistics)</i>
		minocycline (hydrochloride) filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
		10 x 100 mg R/ c 8,44 €

Tigecycline

TIGECYCLINE ACCORD (Accord)

tigecycline
inf. oplossing. conc. (pdr.) i.v. [flac.]
1 x 50 mg U.H. [19 €]

TYGACIL (Pfizer)

tigecycline
inf. oplossing. conc. (pdr.) i.v. [flac.]
10 x 50 mg U.H. [196 €]

11.1.4. Clindamycine en lincomycine

Plaatsbepaling

- **Spectrum en resistentie**
  - Lincomycine en zijn semisyntetisch derivaat clindamycine hebben tegenover Gram-positieve kokken nagenoeg het werkingsspectrum van de macroliden, en een minder goed effect dan de penicillines; er is, zoals bij de macroliden, geen activiteit tegen enterokokken.
  - Deze middelen zijn ook actief tegen anaeroben (*Bacteroides* inbegrepen maar er is hier toenemende resistentie van 10-30%).
  - Ze zijn minder actief tegen neisseria, *Haemophilus influenzae* en mycoplasma; ze zijn niet actief tegen chlamydia; ze hebben weinig of geen activiteit tegen Gram-negatieve aerobe bacillen.
  - Bij meticilline-resistente *Staphylococcus aureus* (MRSA) en bij pneumokokken is er frequent kruisresistentie tussen macroliden en clindamycine/lincomycine.
- Clindamycine is actiever dan lincomycine, en wordt beter geresorbeerd; het is dan ook te verkiezen.
- Clindamycine wordt vooral gebruikt bij infecties veroorzaakt door een mengflora van aerobe en anaerobe micro-organismen, eventueel in combinatie met andere anti-infectieuze middelen.
- **Voornaamste indicaties voor de ambulante praktijk volgens BAPCOC (11.5.)**
  - Infecties van de huid en weke delen

- Impetigo, en cellulitis en erysipelas: bij patiënten met IgE-gemedieerde penicilline-allergie indien systemische antibiotica aangewezen zijn (zie 11.1.1.1.2): clindamycine (alternatief: azithromycine).
- Bijtwonden door katten, honden of mensen: bij kinderen met IgE-gemedieerde penicilline-allergie indien antibiotica aangewezen zijn (zie 11.1.1.1.3): clindamycine, in combinatie met co-trimoxazol.

Ongewenste effecten

- Zie 11.1.
- Maag-darmstoornissen: nausea, braken en vooral diarree.
- **Pseudomembraneuze colitis door proliferatie van *Clostridioides difficile*, ook na parenterale toediening.**

Zwangerschap en borstvoeding

- Clindamycine en lincomycine: de beperkte gegevens over gebruik tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.

Interacties

- Zie 11.1.
- Clindamycine is een substraat van CYP3A4 (zie Tabel 1c. in Inl.6.3.).

Toediening en posologie

- Clindamycine siroop is niet meer beschikbaar sinds mei 2020. Indien clindamycine noodzakelijk is bij een kind, kan het magistraal worden voorgeschreven:
  - R/ Clindamycinehydrochloride gelules met xxx mg clindamycine TMF
  - DT/ xxx gel
  - S/ 3x/dag 1 gelule (gelules openen en poeder innemen met water of voedsel) gedurende xxx dagen
  - (bij een dosering van 25mg clindamycine/kg/dag in 3 giften komt dit voor een kind van 12 kg overeen met 100 mg clindamycine/gelule)

Clindamycine

Posol.per os:

- volw.: impetigo: 1.800 mg p.d. in 3 of 4 doses gedurende 7 dagen; cellulitis en erysipelas: 1.800 mg p.d. in 3 of 4 doses gedurende 10 dagen
- kind: bijtwonden (bij peniciline-allergie): 25 mg/kg p.d. in 3 à 4 doses gedurende 5 dagen (profylaxe) of 7 dagen (infectie) (in combinatie met co-trimoxazol); impetigo: 20 mg/kg p.d. in 3 of 4 doses gedurende 7 dagen; cellulitis en erysipelas: 20 mg/kg p.d. in 3 of 4 doses gedurende 10 dagen

CLINDAMYCINE EG (EG)
clindamycine (hydrochloride)
harde caps.

16 x 300 mg R/ c 8,97 €

32 x 300 mg R/ c 17,45 €

CLINDAMYCINE FRESENIUS KABI
(Fresenius Kabi)
clindamycine (fosfaat)
inj./inf. oploss. i.m./i.v. [amp.]

10 x 300 mg / 2 ml U.H. []
10 x 600 mg / 4 ml U.H. []

CLINDAMYCIN SANDOZ (Sandoz)
clindamycine (hydrochloride)
harde caps.

16 x 150 mg R/ c 8,97 €

16 x 300 mg R/ c 11,17 €

20 x 300 mg R/ c 15,42 €

32 x 300 mg R/ c 16,96 €

DALACIN C (Pfizer)
clindamycine (hydrochloride)
harde caps.

16 x 150 mg R/ c 8,98 €

16 x 300 mg R/ c 11,17 €

clindamycine (fosfaat)
inj./inf. oploss. i.m./i.v. [amp.]

5 x 300 mg / 2 ml U.H. [11 €]

5 x 600 mg / 4 ml U.H. [20 €]

1 x 900 mg / 6 ml U.H. [6 €]

Lincomycine

LINCOCIN (Pfizer)

lincomycine (hydrochloride)

harde caps.

16 x 500 mg R/ c 14,50 €

inf. oploss. (conc.) i.v. [voorgev. spuit]

6 x 600 mg / 2 ml R/ b 19,90 €

11.1.5. Chinolonen

Het gaat om ciprofloxacin, levofloxacin, moxifloxacin, norfloxacin en ofloxacin. Norfloxacin is niet meer beschikbaar sinds januari 2023, en ofloxacin sinds oktober 2023.

Plaatsbepaling

- **Omwille van de snelle resistentie-ontwikkeling en de soms sterk invaliderende ongewenste effecten [zie Folia december 2018 en Folia november 2020] is het belangrijk het gebruik van chinolonen te beperken,** ook het Europees Geneesmiddelenagentschap (EMA) dringt hierop aan. Chinolonen zijn bij ernstige infecties vaak het enige orale alternatief voor intraveneuze antibiotica.
- **Spectrum en resistentie**
  - De chinolonen zijn actief tegen de meeste Gram-negatieve staafjes (vooral *Enterobacteriën*, *Haemophilus influenzae* en *Pseudomonas aeruginosa*), Gram-negatieve kokken (*Neisseria gonorrhoeae*, *Neisseria meningitidis*) en sommige mycobacteriën alsook, in mindere mate, bepaalde stafylokokken en enterokokken. Ze zijn ook actief tegenover atypische micro-organismen zoals *Mycoplasma pneumoniae* en *Chlamydia pneumoniae*, en tegenover *Legionella pneumophila*.
  - Moxifloxacin heeft in vergelijking met de andere chinolonen een betere activiteit tegen streptokokken en stafylokokken, maar het gebruik bij infecties door deze kiemen moet gezien de resistentieproblematiek en het risico van ongewenste effecten worden beperkt.
  - Het aantal resistente stammen, in het bijzonder van *Pseudomonas aeruginosa*, *Escherichia coli*, stafylokokken en *Neisseria gonorrhoeae*, neemt sterk toe. Contact van sommige micro-organismen met lage concentraties van chinolonen leidt vlug tot resistentie. Er bestaat kruisresistentie tussen de verschillende chinolonen.
- Langdurige toediening, zeker van norfloxacin dat lage plasmaconcentraties geeft, dient vermeden te worden wegens resistentie-ontwikkeling. Wegens slechte weefselpenetratie heeft norfloxacin geen plaats bij hogere urineweginfecties. Norfloxacin is niet meer beschikbaar sinds januari 2023.
- Voor de andere chinolonen zijn de plasma- en weefselconcentraties hoger, zowel parenteraal als peroraal, en deze kunnen dan ook bij andere infecties dan urineweginfecties gebruikt worden. Door de goede resorptie zijn de plasmaconcentraties na orale toediening vergelijkbaar met deze na parenterale toediening.
- **Voornaamste indicaties voor de ambulante praktijk volgens BAPCOC (11.5.)**
  - Urogenitale infecties
    - Gecompliceerde urineweginfecties (pyelonefritis en acute prostatitis): empirisch starten van levofloxacin of ciprofloxacin, nadien bij te stellen op geleide van het antibiogram. De resistentie van de meest frequente verwekker *E. coli* tegen chinolonen is hoog (in ziekenhuismilieu bijna 20%), zeker indien de patiënt chinolonen nam in de voorafgaande 6 maanden. Voor niet-gecompliceerde lage urineweginfecties zijn chinolonen geen goede keuze.
    - Behandeling van urethritis, *pelvic inflammatory disease* (PID) en orchi-epididymitis: moxifloxacin of levofloxacin wordt soms gebruikt, soms in combinatie met andere antibiotica. Een buitenlandse EBM bron raadt gebruik van chinolonen bij urethritis af wegens een negatieve risico-batenverhouding.

- Respiratoire infecties: moxifloxacin:
  - volwassenen met penicilline-allergie (IgE-gemedieerd of niet IgE-gemedieerd):
    - infecties van de lage luchtwegen (vermoeden van “community acquired” bacteriële pneumonie en de zeldzame gevallen waarin bij acute bronchitis een antibioticum geïndiceerd is);
    - acute exacerbatie van COPD en acute rinosinusitis, indien antibiotica geïndiceerd zijn.
- Diverticulitis: bij patiënten met penicilline-allergie indien antibiotica geïndiceerd zijn: ciprofloxacin + metronidazol.
- **Indicaties niet opgenomen in de BAPCOC-gids**
  - Profylaxe van meningokokkenmeningitis na contact met een index-case: ciprofloxacin. Voor de aanbevelingen van de Gemeenschappen over antibacteriële profylaxe en eventuele vaccinatie van contacten: “Meningokokken invasieve infecties” (Vlaanderen > Departement Zorg); “Fiche infections invasives à méningocoques” (AVIQ).

Contra-indicaties

- **Zwangerschap en borstvoeding.**
- Kinderen: gestoorde kraakbeenontwikkeling bij jonge proefdieren, maar geen evidentie van klinisch relevante gewrichtsletsels bij kinderen. Het risico moet afgewogen worden tegen de voordelen, bv. bij kinderen met mucoviscidose.
- Risicofactoren voor QT-verlenging (zie Inl.6.2.2.), zeker voor ciprofloxacin, levofloxacin en moxifloxacin.
- Moxifloxacin: ook ernstige leverinsufficiëntie (SKP).

Ongewenste effecten

- Zie 11.1. en Folia december 2018 en Folia februari 2022.
- Gastro-intestinale stoornissen, pseudomembraneuze colitis door *Clostridioides difficile*.
- Rash, jeuk; zelden fotosensibilisatie, ernstige huidreacties en anafylaxie.
- Artralgieën, tendinitis en peesruptuur (vooral bij ouderen of bij gelijktijdig gebruik van corticosteroïden).
- Centrale effecten met vooral vertigo, verwardheid, agitatie; zelden hallucinaties, psychose, nachtmerries, convulsies. Visus-, gehoor- en smaakstoornissen.
- Perifere neuropathie, soms irreversibel.
- Hematologische en hepatische toxiciteit: zelden.
- Aorta-aneurysma, hartkleplijden [zie Folia november 2020].
- Hypoglykemie: zelden [zie Folia oktober 2018].
- Hemolyse bij patiënten met glucose-6-fosfaatdehydrogenase-deficiëntie (zeldzaam, zie Inl.6.2.11.).
- **QT-verlenging, met risico van torsades de pointes, zeker voor ciprofloxacin, levofloxacin en moxifloxacin; mogelijk ook voor norfloxacin en ofloxacin** (voor de risicofactoren voor torsades de pointes in het algemeen, zie Inl.6.2.2.).

Zwangerschap en borstvoeding

- **De chinolonen zijn gecontra-indiceerd tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding, gezien bij toediening aan dieren tijdens de groeiperiode aantasting van het gewrichtskraakbeen werd gezien.**

Interacties

- Zie 11.1.
- Verminderde resorptie van chinolonen bij gelijktijdige inname van voedsel (o.a. melk en melkproducten) en van calcium-, magnesium-, ijzer- of aluminiumzouten.
- Verhoogd risico van tendinitis en peesruptuur bij associëren met corticosteroïden.
- Verhoogd risico van torsades de pointes (zeker met ciprofloxacin, levofloxacin en moxifloxacin, mogelijk ook met norfloxacin en ofloxacin) bij associëren met andere middelen die het risico van verlenging van het QT-interval verhogen (zie Inl.6.2.2.).
- Verhoogd risico van convulsies bij associëren met andere geneesmiddelen die convulsies kunnen

uitlokken (zie Inl.6.2.8).

- Ciprofloxacin is een inhibitor van CYP1A2, met o.a. versterkt effect van theofylline (zie Tabel Ic. in Inl.6.3).

Bijzondere voorzorgen

- Voorzichtigheid bij G6PD-deficiëntie wegens beperkt risico van hemolytische anemie (zie Inl.6.2.11).

Ciprofloxacin

Posol.per os

:

- gecompliceerde urineweginfecties: 1 g p.d. in 2 doses; bij prostatitis: gedurende 14 à 28 dagen; bij acute pyelonefritis: gedurende 7 dagen bij de vrouw en 14 à 28 dagen bij de man
- diverticulitis: 1 g p.d. in 2 doses gedurende 7 dagen (in combinatie met metronidazol)

CIPROFLOXACINE AB (Aurobindo)

ciprofloxacin (hydrochloride)

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 250 mg R/ c 9,15 €

20 x 500 mg R/ c 16,28 €

filmomh. tabl.

20 x 750 mg R/ c 23,21 €

CIPROFLOXACINE EG (EG)

ciprofloxacin (hydrochloride)

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 x 250 mg R/ c 9,15 €

20 x 500 mg R/ c 16,28 €

20 x 750 mg R/ c 23,21 €

CIPROFLOXACINE EG (PI-Pharma)

ciprofloxacin (hydrochloride)

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

20 x 500 mg R/ c 16,28 €

(parallelinvoer)

CIPROFLOXACINE FRESENIUS KABI

(Fresenius Kabi)

ciprofloxacin (waterstofsulfaat)

inf. oploss. i.v. [flac.]

1 x 200 mg / 100 ml U.H. [8 €]

1 x 400 mg / 200 ml U.H. [13 €]

CIPROFLOXACINE SANDOZ (Sandoz)

ciprofloxacin (hydrochloride)

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 250 mg R/ c 9,15 €

20 x 500 mg R/ c 16,28 €

20 x 750 mg R/ c 23,21 €

CIPROFLOXACINE SANDOZ (PI-

Pharma)

ciprofloxacin (hydrochloride)

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

20 x 500 mg R/ c 16,28 €

(parallelinvoer)

CIPROFLOXACINE TEVA (Teva)

ciprofloxacin (hydrochloride)

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

20 x 500 mg R/ c 15,79 €

CIPROFLOXACINE VIATRIS (Viatris)

ciprofloxacin (hydrochloride)

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 x 250 mg R/ c 9,34 €

20 x 500 mg R/ c 16,32 €

CIPROFLOXACINE VIATRIS (Viatris)

ciprofloxacin

inf. oploss. i.v. [zak]

10 x 200 mg / 100 ml U.H. [73 €]

10 x 400 mg / 200 ml U.H. [131 €]

CIPROXINE (Bayer)

ciprofloxacin (hydrochloride)

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

20 x 500 mg R/ c 16,28 €

susp. (gran. + solv.)

2 x 100 ml 250 mg / 5 ml R/ c

24,01 €

CIPROXINE (Bayer)

ciprofloxacin

inf. oploss. i.v. [flac.]

1 x 200 mg / 100 ml U.H. [7 €]

Levofloxacin

Posol.per os

:

gecompliceerde urineweginfecties: 500 mg p.d. in 1 dosis; bij prostatitis: gedurende 14 à 28 dagen; bij acute pyelonefritis: gedurende 7 dagen bij de vrouw en 14 à 28 dagen bij de man

LEVOFLOXACINE EG (EG)

levofloxacin

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 500 mg R/ c 18,74 €

30 x 500 mg R/ c 47,19 €

LEVOFLOXACINE FRESENIUS KABI

(Fresenius Kabi)

levofloxacin

inf. oploss. i.v. [flac.]

1 x 500 mg / 100 ml U.H. [13 €]

LEVOFLOXACINE SANDOZ (Sandoz)

levofloxacin
 filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
 10 x 250 mg R/ c † 13,25 €
 10 x 500 mg R/ c † 18,48 €
 30 x 500 mg R/ c † 47,59 €

LEVOFLOXACIN EUGIA (Aurobindo)

levofloxacin
 inf. oploss. i.v. [flac.]
 1 x 500 mg / 100 ml U.H. [13 €]

LEVOFLOXACINE VIATRIS (Viatris)

levofloxacin
 filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
 10 x 250 mg R/ c † 13,70 €
 10 x 500 mg R/ c † 19,14 €
 14 x 500 mg R/ c † 29,67 €

TAVANIC (Sanofi Belgium)

levofloxacin
 filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
 10 x 500 mg R/ c † 19,14 €

TAVANIC (Sanofi Belgium)

levofloxacin
 inf. oploss. i.v. [flac.]
 1 x 500 mg / 100 ml U.H. [13 €]

Moxifloxacin

Posol. per os

:
 respiratoire infecties (infecties lage luchtwegen, acute exacerbatie COPD, acute rinosinusitis): 400 mg p.d. in 1 dosis gedurende 5 à 7 dagen

AVELOX (Bayer)

moxifloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl.
 5 x 400 mg R/ c † 13,82 €
 10 x 400 mg R/ c † 22,29 €
 inf. oploss. i.v. [flac.]
 5 x 400 mg / 250 ml U.H. [61 €]

MOXIFLOXACIN AB (Aurobindo)

moxifloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl.
 5 x 400 mg R/ c † 13,81 €
 10 x 400 mg R/ c † 22,29 €

MOXIFLOXACINE EG (EG)

moxifloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl.
 5 x 400 mg R/ c † 13,81 €
 10 x 400 mg R/ c † 22,29 €

MOXIFLOXACINE FRESENIUS KABI (Fresenius Kabi)

moxifloxacin (hydrochloride)
 inf. oploss. i.v. [flac.]
 10 x 400 mg / 250 ml U.H. [122 €]

MOXIFLOXACINE TEVA (Teva)

moxifloxacin
 filmomh. tabl.
 7 x 400 mg R/ c † 17,20 €
 14 x 400 mg R/ c † 28,28 €

MOXIFLOXACIN SANDOZ (Sandoz)

moxifloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl.
 5 x 400 mg R/ c † 13,78 €
 7 x 400 mg R/ c † 17,20 €
 10 x 400 mg R/ c † 22,23 €
 14 x 400 mg R/ c † 28,79 €

Norfloxacin

– (af te raden geneesmiddel)

Ofloxacin

Ofloxacin is niet meer beschikbaar sinds oktober 2023.

De specialiteit **Tarivid®** is niet meer op de markt sinds juni 2023.

Posol.

gecompliceerde urineweginfecties en urogenitale infecties: 400 à 800 mg p.d. in 1 à 2 doses

11.1.6. Co-trimoxazol

Co-trimoxazol is een associatie van sulfamethoxazol en trimethoprim. Voor trimethoprim in monotherapie, zie 11.1.7.2.

Plaatsbepaling

- De indicaties van co-trimoxazol zijn beperkt.
- **Spectrum en resistentie**
  - Sulfamiden hebben een spectrum dat de meeste Gram-positieve en Gram-negatieve bacteriën alsook

chlamydia omvat. Omwille van de toegenomen resistentie en de ongewenste effecten is empirisch gebruik bij urinaire en respiratoire infecties af te raden.

- Trimethoprim is actief tegen enterobacteriën zoals *Escherichia coli*, *Proteus mirabilis* en *Klebsiella pneumoniae*; pseudomonas is resistent.
- **Voornaamste indicaties voor de ambulante praktijk volgens BAPCOC (11.5.)**
  - Bijtonden door katten, honden of mensen: bij kinderen met IgE-gemedieerde penicilline-allergie indien antibiotica aangewezen zijn (zie 11.1.1.1.3.): co-trimoxazol, in combinatie met clindamycine.
  - Gecomplieerde urineweginfecties (acute pyelonefritis, prostatitis) wanneer chinolonen gecontra-indiceerd zijn (zie ook 11.1.5.).
- **Indicaties niet opgenomen in de BAPCOC-gids (11.5.)**
  - Co-trimoxazol wordt, vooral bij HIV patiënten, gebruikt in de profylaxe en behandeling van toxoplasmose, en pneumonie door *Pneumocystis jiroveci* (vroeger *Pneumocystis carinii*) op basis van klinische studies. Deze indicatie is niet vermeld in de SKP.
  - Co-trimoxazol heeft een plaats bij de aanpak van ongecompliceerde huidabcessen met meticilline-resistente *Staphylococcus aureus* (MRSA) enkel op geleide van kweek en antibiogram.

Contra-indicaties

- Borstvoeding bij prematuren en bij kinderen met glucose-6-fosfaatdehydrogenasedeficiëntie.
- Kinderen jonger dan 2 maanden.
- Hematologische stoornissen.
- Ernstige leverinsufficiëntie (SKP).

Ongewenste effecten

- Zie 11.1.
- Allergische reacties met rash, hematologische afwijkingen en serumziekte; kruisallergie met de hypoglykemiërende sulfamiden.
- Lever- en nierafwijkingen: zelden.
- *Drug Reaction with Eosinophilia and Systemic Symptoms* (DRESS)-syndroom, Stevens-Johnson-syndroom en Lyell-syndroom (zie Inl.6.2.6.): zelden, maar heel ernstig.
- Acuut respiratoir distress-syndroom: zeer zelden, maar heel ernstig.
- Hemolyse bij patiënten met glucose-6-fosfaat-dehydrogenasedeficiëntie (zeldzaam, zie Inl.6.2.11.).
- Hematologische afwijkingen door interferentie van trimethoprim met het metabolisme van foliumzuur.
- Hyperkaliëmie door trimethoprim (zie Inl.6.2.7.).
- De ongewenste effecten zijn veel frequenter bij AIDS-patiënten.

Zwangerschap en borstvoeding

- **In het eerste trimester zijn er voor trimethoprim aanwijzingen van een teratogeen effect gezien de interferentie met het metabolisme van foliumzuur.** Het wordt daarom afgeraden co-trimoxazol tijdens het eerste trimester te gebruiken. Wanneer co-trimoxazol noodzakelijk/aangewezen is gedurende het eerste trimester, wordt veiligheidshalve aangeraden ook foliumzuur 4-5 mg/dag toe te dienen. Er zijn geen onderbouwde studies over de optimale dosis, sommige van onze bronnen raden 0,4-0,5 mg/ dag aan, andere bronnen 4-5 mg/ dag.
- De gegevens over gebruik van co-trimoxazol tijdens het tweede en derde trimester van de zwangerschap zijn geruststellend.
- **Kort voor de bevalling is er een verhoogd risico van hyperbilirubinemie en kernicterus bij de pasgeborene.** Dit risico is vooral verhoogd bij prematuren en bij pasgeborenen met G6PD-deficiëntie.

Interacties

- Zie 11.1.
- Verhoogd risico van beenmergdepressie door azathioprine, mercaptopurine en methotrexaat bij

associëren met co-trimoxazol.

- Verhoogd risico van hyperkaliëmie bij associëren met andere middelen die hyperkaliëmie geven (zie *Inl.6.2.7*).
- Co-trimoxazol is een substraat van CYP2C9, CYP2C19 en CYP3A4, en een inhibitor van CYP2C8 en CYP2C9 (zie *Tabel 1c. in Inl.6.3.*), met o.a. toename van het effect van de vitamine K-antagonisten.

Bijzondere voorzorgen

- Voorzichtigheid bij G6PD-deficiëntie wegens beperkt risico van hemolytische anemie (zie *Inl.6.2.11*).

Sulfamethoxazol + trimethoprim (co-trimoxazol)

Posol.per os:

- volw.: gecompliceerde urineweginfecties (acute pyelonefritis, prostatitis): 1.600/320 mg p.d. in 2 doses gedurende 14 dagen (bij de man 14 à 28 dagen)
- kind.: bijtwenden (bij penicilline-allergie): profylactisch: 30/6 mg/kg p.d. in 2 doses gedurende 5 dagen, bij infectie: 7 dagen (in beide gevallen in combinatie met clindamycine)

BACTRIM (Eumedica)

sulfamethoxazol 800 mg
trimethoprim 160 mg
tabl. (deelb. kwantit.) Forte
10 R/ c 7,18 €

EUSAPRIM (Aspen)

sulfamethoxazol 400 mg / 5 ml
trimethoprim 80 mg / 5 ml
inf. oploss. (conc.) i.v. [amp.]
10 29 €
sulfamethoxazol 800 mg
trimethoprim 160 mg
tabl. (deelb. kwantit.) Forte
10 R/ c 7,00 €
sulfamethoxazol 200 mg / 5 ml
trimethoprim 40 mg / 5 ml
siroop susp.
100 ml R/ 5,27 €

11.1.7. Urinaire antibacteriële middelen

In dit hoofdstuk worden de middelen beschreven die specifiek bestemd zijn voor de behandeling van infecties van de lage urinewegen. Wegens onvoldoende penetratie in de weefsels worden de hier besproken middelen niet gebruikt bij prostatitis, orchi-epididymitis en pyelonefritis waar chinolonen de voorkeur hebben.

Voor de aanpak van urineweginfecties bij ouderen, zie *Folia juli 2021*.

11.1.7.1. Nitrofuranen

Het gaat om nitrofurantoinen.

Plaatsbepaling

- *Zie 11.1.7.*
- **Spectrum en resistentie**
  - Nitrofuranen hebben een breed werkingspectrum, zowel tegen Gram-positieve als tegen Gram-negatieve micro-organismen en zelfs tegen anaeroben.

- *Escherichia coli* is het meest gevoelig; klebsiella- en enterobacter-stammen zijn minder gevoelig; proteus-stammen zijn resistent. *Pseudomonas aeruginosa* is bijna altijd resistent.
- oResistentie treedt zelden op en nitrofuranen kunnen daardoor herhaaldelijk worden gebruikt bij recidiverende infecties van de lage urinewegen.
- Nitrofurantoïne is meest actief in zure urine en verliest zijn werkzaamheid bij pH > 8.
- Chronisch gebruik bij ouderen en zeker bij patiënten met nierinsufficiëntie, is af te raden.
- **Voornaamste indicaties voor de ambulante praktijk volgens BAPCOC (11.5.)**
  - Niet-gecompliceerde lage urineweginfectie (cystitis en recidiverende cystitis): nitrofurantoïne is het eerstekeuzemiddel tenzij bij hoogbejaarden en patiënten met nierinsufficiëntie waar trimethoprim de eerste keuze is, en in geval van cystitis in de laatste weken van de zwangerschap waar fosfomycine de eerste keuze is.

Contra-indicaties

- **Nierinsufficiëntie:** nitrofurantoïne is in dat geval niet doeltreffend (te lage urinaire concentratie), en gevaarlijk (gezien zijn systemische toxiciteit, vooral perifere neuropathie).

Ongewenste effecten

- Zie 11.1.
- Gastro-intestinale reacties (minder frequent bij inname met voedsel): frequent.
- Benigne intracraniale hypertensie.
- Tijdelijke alopecie.
- Overgevoeligheidsreacties, onder andere huiduitslag, angioedeem, myalgie, artralgie.
- Acute longreacties (met o.a. koorts, eosinofilie), meestal binnen de eerste week van de behandeling en reversibel.
- Hematologische stoornissen, o.a. leucopenie, agranulocytose: zelden. Hemolyse bij patiënten met glucose-6-fosfaadehydrogenase-deficiëntie (zeldzaam, zie Inl.6.2.11.).
- Bij langdurig gebruik, vooral bij patiënten met nierinsufficiëntie: chronische longtoxiciteit (interstitiële pneumonitis en longfibrose), levertoxiciteit (cholestatische icterus, hepatitis, levernecrose), perifere neuropathie.

Zwangerschap en borstvoeding

- Nitrofuranen zijn af te raden op het einde van de zwangerschap, gezien er een risico is van hemolyse bij de pasgeborene, vooral indien glucose-6-fosfaatdehydrogenasedeficiëntie bestaat.
- Borstvoeding: risico van hemolytische anemie bij zuigelingen jonger dan 1 maand, premature neonaten en kinderen met glucose-6-fosfaatdehydrogenasedeficiëntie, al is dit risico zeer beperkt.

Bijzondere voorzorgen

- Voorzichtigheid bij G6PD-deficiëntie wegens beperkt risico van hemolytische anemie (zie Inl.6.2.11.).
- Bij langdurig gebruik, long- en leverfunctie opvolgen.

Toediening en posologie

- Inname met voedsel verbetert de resorptie en vermindert de gastro-intestinale ongewenste effecten.
- Nitrofurantoïne kan onder vorm van siroop magistraal (6 mg/ml) worden voorgeschreven bij kinderen ("Suspensie voor pediatrie met 30 mg nitrofurantoïne/5 ml TMF"). De dosis bedraagt 5 à 7 mg/kg/dag in 4 doses gedurende 5 dagen.

Nitrofurantoïne

Posol.
volw:

acute cystitis: 300 mg p.d. in 3 doses gedurende 5 dagen (vrouwen zonder verhoogd risico) of 7 dagen (bij patiënten met verhoogd risico van gecompliceerd verloop)

recidiverende cystitis bij vrouwen zonder verhoogd risico:

- zelfbehandeling van iedere cystitis die als dusdanig herkend wordt: 300 mg p.d. in 3 doses gedurende 5 dagen
- postcoïtale behandeling: 50 à 100 mg binnen de 2 uur na coïtus
- profylactische behandeling: 50 à 100 mg p.d. gedurende 6 maanden 's avonds na de laatste plas

FURADANTINE MC (Mercury)

nitrofurantoïne [macrokristallen]

harde caps.

50 x 50 mg R/ c 8,51 €

50 x 100 mg R/ c 10,77 €

11.1.7.2. Trimethoprim

Trimethoprim wordt in monotherapie of in associatie met sulfamethoxazol (zie co-trimoxazol 11.1.6.) gebruikt.

Plaatsbepaling

- Zie 11.1.7.
- **Spectrum en resistentie**
  - Trimethoprim is actief tegen *Enterobacteriën* zoals *Escherichia coli*, *Proteus mirabilis* en *Klebsiella pneumoniae*; *Pseudomonas aeruginosa* is resistent. Resistentie tegen trimethoprim bij uropathogene kiemen neemt toe in België.
- **Voornaamste indicaties voor de ambulante praktijk volgens BAPCOC (11.5.)**
  - Niet-gecompliceerde lage urineweginfecties (cystitis en recidiverende cystitis): trimethoprim is enkel een eerste keuze bij cystitis bij hoogbejaarden en patiënten met nierinsufficiëntie omdat nitrofurantoïne gecontra-indiceerd is bij patiënten met nierinsufficiëntie. Wanneer gebruikt bij recidiverende cystitis moet de behandeling eventueel bijgesteld worden op geleide van antibiogram.

Contra-indicaties

- Hematologische stoornissen.

Ongewenste effecten

- Zie 11.1.
- Nausea en braken.
- Allergische huidreacties.
- Hematologische afwijkingen, o.a. macrocytaire anemie, door interferentie met het metabolisme van foliumzuur: zelden.
- Lichte verhoging van het serumcreatinine door inhibitie van de tubulaire secretie van creatinine.
- Hyperkaliëmie (zie Inl.6.2.7).

Zwangerschap en borstvoeding

- **In het eerste trimester zijn er zijn aanwijzingen voor een teratogeen effect van trimethoprim t.g.v. de interferentie met het metabolisme van foliumzuur.** Het wordt daarom afgeraden trimethoprim tijdens het eerste trimester te gebruiken.
- Wanneer trimethoprim noodzakelijk/aangewezen is gedurende het eerste trimester, wordt veiligheidshalve aangeraden ook foliumzuur 4-5 mg/dag toe te dienen. Er zijn geen onderbouwde studies over de optimale dosis, onze bronnen raden 0,4-0,5 mg/ dag aan, andere bronnen 4-5 mg/ dag.
- De gegevens over gebruik van trimethoprim tijdens het tweede en derde trimester van de zwangerschap

zijn geruststellend.

Interacties

- *Zie 11.1.*
- Verhoogd risico van beenmergdepressie door azathioprine, mercaptopurine en methotrexaat bij associëren met trimethoprim.
- Verhoogd risico van hyperkaliëmie bij associëren met andere middelen die hyperkaliëmie geven (*zie Inl.6.2.7.*).
- Trimethoprim is een substraat van CYP2C19 en CYP3A4, en een inhibitor van CYP2C8 (*zie Tabel Ic. in Inl.6.3.*).

Toediening en posologie

- Er is momenteel geen specialiteit op basis van trimethoprim gecommmercialiseerd in België.
- Trimethoprim kan wel magistraal worden voorgeschreven.
  - Volw.: trimethoprim 300 mg per gelule
    - Acute behandeling: S/300 mg p.d. in 1 dosis 's avonds gedurende 3 dagen (vrouw) of 7 dagen (man).
    - Recidiverende cystitis: S/100 mg p.d. in 1 dosis gedurende 6 maanden.

11.1.7.3. Fosfomycine

Plaatsbepaling

- *Zie 11.1.7.*
- **Spectrum en resistentie**
  - Fosfomycine is bij de concentraties die in de urine worden bereikt, actief tegen zowel Gram-positieve (o.a. *Staphylococcus aureus* en *Enterococcus faecalis*) als Gram-negatieve (o.a. *Escherichia coli*, *Proteus mirabilis*) uropathogene kiemen, maar is nauwelijks actief tegen *Staphylococcus saprophyticus*, een frequente verwekker van urineweginfecties in de eerste lijn.
- Er zijn geen goede gegevens over gebruik bij ouderen en bij risicogroepen zoals diabetici en patiënten met aandoeningen van de nieren of de urinewegen.
- **Voornaamste indicaties voor de ambulante praktijk volgens BAPCOC (11.5.)**
  - Niet-gecompliceerde lage urineweginfecties (cystitis en recidiverende cystitis): fosfomycine is een alternatief voor nitrofurantoïne, maar het geeft een lager genezingspercentage. Fosfomycine is wel de eerste keuze in geval van cystitis in de laatste weken van de zwangerschap.

Ongewenste effecten

- *Zie 11.1.*
- Nausea en braken, diarree.
- Allergische huidreacties.

Zwangerschap en borstvoeding

- De beperkte gegevens wijzen niet op een verhoogd risico van afwijkingen bij het kind.

Interacties

- *Zie 11.1.*

MONURIL (Zambon)
fosfomycine (trometamol)

oploss. (gran., zakjes)

1 x 3 g R/ c 10,04 €

MONURIL (Impexco)

fosfomycine (trometamol)

oploss. (gran., zakjes)

1 x 3 g R/ c 10,04 €

(parallelinvoer)

11.1.7.4. Pivmecillinam

Pivmecillinam, een amidinopenicilline, is een precursor van mecillinam. Het is niet meer beschikbaar sinds januari 2024.

Plaatsbepaling

- *Zie 11.1.7.*
- **Spectrum en resistentie**
  - Pivmecillinam heeft een smalspectrum dat enkel Gram-negatieve bacteriën (o.a. E. coli) omvat.
  - De resistentiegraad lijkt laag te zijn, maar dit moet opgevolgd worden in de Belgische context.
  - Het doelwit-eiwit op het oppervlak van de Gram-negatieve bacteriën verschilt van dat van andere β -lactam-antibiotica. Daarom is het risico van kruisresistentie gering.
- Pivmecillinam wordt gebruikt bij niet-gecompliceerde acute cystitis bij volwassenen (SKP).
- Pivmecillinam is op de Belgische markt beschikbaar sinds november 2020, zijn plaats werd nog niet bepaald door BAPCOC (voor de aanbevelingen van BAPCOC i.v.m. acute cystitis, *zie 11.5.4.1.*). Het wordt beschouwd als een goed onderbouwde keuze bij niet-gecompliceerde cystitis in Scandinavië en het Verenigd Koninkrijk.

Contra-indicaties

- IgE-gemedieerde penicilline overgevoeligheid.
- Slokdarmafwijkingen.

Ongewenste effecten

- *Zie 11.1.*
- Gastro-intestinale stoornissen; slokdarmulceratie (soms).
- Vulvo-vaginale mycosen.
- Allergische reacties.

Bijzondere voorzorgen

- Pivmecillinam zittend of rechtstaand innemen met half glas vloeistof om het risico van slokdarmulceratie te verminderen.

Zwangerschap en borstvoeding

- Inname kort voor de bevalling kan tijdens de neonatale screening vals-positieve resultaten voor isovaleriaanacidemie geven.

Posologie

- Niet-gecompliceerde cystitis: 400 mg 3 x p.d. gedurende 3 dagen

SELEXID (Karo)

pivmecillinam, hydrochloride
filmomh. tabl.
10 x 400 mg R/ 14,14 €

11.1.8. Tuberculostatica

Plaatsbepaling

- Actieve tuberculose
  - Bij de behandeling van tuberculose worden tuberculostatica gedurende minstens 6 maanden toegediend.
  - Bij monotherapie treedt voor alle tuberculostatica snel bacteriële resistentie op. Bij de aanvangsfase heeft behandeling met vier verschillende middelen een plaats om ontwikkeling van bacteriële resistentie tegen te gaan.
  - Isoniazide, rifampicine, pyrazinamide en ethambutol samen vormen meestal de startbehandeling in België.
  - Na twee maanden wordt overgeschakeld op enkel isoniazide-rifampicine, op voorwaarde dat volledige gevoeligheid voor deze middelen werd aangetoond en dat het bacteriënaantal in de infectiehaarden voldoende is afgenomen.
  - Bedaquiline is voorbehouden voor de behandeling van multiresistente longtuberculose (SKP), in associatie met andere tuberculostatica. Ook rifabutine wordt gebruikt bij multiresistente tuberculose.
- Latente tuberculose (o.a. direct contact of na virage van de Mantoux test)
  - Isoniazide (gedurende 6 maanden), de combinatie isoniazide + rifampicine (gedurende 3 maanden), of - in geval van bewezen resistentie aan isoniazide -, rifampicine (gedurende 4 maanden) wordt gebruikt.
- Zie ook website tuberculose organisaties: Nederlandstalig: <https://tuberculose.vrgt.be>; Franstalig: <https://www.fares.be/tuberculose>.
- Tuberculine voor de diagnose van een tuberculose-infectie (tuberculinehuidtest, synoniem Mantoux-test of intradermotest) wordt vermeld in 19.3.

Toediening en posologie

- De dagdosis van tuberculostatica wordt steeds ineens ingenomen, 's morgens vóór het ontbijt.

11.1.8.1. Isoniazide

Plaatsbepaling

- Zie 11.1.8.

Contra-indicaties

- Ernstige leverinsufficiëntie, leverlijden bij vroegere toediening (SKP).

Ongewenste effecten

- Zie 11.1.
- Allergische reacties: zelden.
- Perifere neuropathie (vooral paresthesieën in onderbenen en voeten) bij 1 à 2% van de patiënten, vooral bij ouderen of te hoge doses. Toediening van pyridoxine (vitamine B), 20 tot 40 mg per dag, voorkomt of vermindert dit ongewenst effect.
- Sedatie en neuropsychiatrische ongewenste effecten.
- Leverfunctiestoornissen: bij het starten van de behandeling kan verstoring van de leverfunctietesten optreden, meestal voorbijgaand. Soms wordt ernstige hepatotoxiciteit gezien. Regelmatige controle van de leverenzymen is aangewezen.
- Hemolyse bij patiënten met glucose-6-fosfaatdehydrogenase-deficiëntie (zeldzaam, zie Inl.6.2.11.).

Zwangerschap en borstvoeding

- Het risico van het niet behandelen van een actieve tuberculose tijdens de zwangerschap is groter dan de te verwachten risico's van het gebruik van isoniazide. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.
- Tijdens de zwangerschap is er een toename van de hepatotoxiciteit bij associëren met rifampicine.

Interacties

- *Zie 11.1.*
- Toename van de hepatotoxiciteit bij associëren met rifampicine.
- Toename van de sedatie bij inname van alcohol.
- Isoniazide is een inhibitor van CYP2C19 (*zie Tabel 1c. in Inl.6.3.*).

Bijzondere voorzorgen

- Voorzichtigheid bij G6PD-deficiëntie wegens beperkt risico van hemolytische anemie (*zie Inl.6.2.11.*).

NICOTIBINE (BePharBel)

isoniazide

tabl. (deelb. kwantit.)

30 x 300 mg R/ a 18,89 €

11.1.8.2. Rifampicine

Plaatsbepaling

- *Zie 11.1.8.*
- Rifampicine wordt in principe voorbehouden voor de behandeling van tuberculose (in associatie met andere tuberculostatika).
- Rifampicine wordt in combinatie met andere antibiotica gebruikt voor de behandeling van vreemdlichaaminfecties op basis van beperkte evidentie.
- Profylaxe van meningokokkenmeningitis na contact met een index-case. Voor de aanbevelingen van de Gemeenschappen over antibacteriële profylaxe en eventuele vaccinatie van contacten: "*Meningokokken invasieve infecties*" (Vlaanderen > Departement Zorg); "*Fiche infections invasives à méningocoques*" (AVIQ).

Contra-indicaties

- Leverinsufficiëntie (SKP).

Ongewenste effecten

- *Zie 11.1.*
- Leverfunctiestoornissen: bij het starten van de behandeling kan verstoring van de leverfunctietesten optreden, meestal voorbijgaand. Soms wordt ernstige hepatotoxiciteit gezien. Regelmatige controle van de leverenzymen is aangewezen.
- Overgevoeligheidsverschijnselen bij intermitterende toediening: griepig syndroom, uitzonderlijk dyspneu, shock, hemolytische anemie, trombocytopenie en acute nierinsufficiëntie.
- Oranje-rode verkleuring van urine, zweet, speeksel, traanvocht en feces.

Zwangerschap en borstvoeding

- Het risico van het niet behandelen van een actieve tuberculose tijdens de zwangerschap is groter dan de te verwachten risico's van het gebruik van rifampicine. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.

- Tijdens de zwangerschap is er een toename van de hepatotoxiciteit bij associëren met isoniazide.
- Postnatale bloedingen bij moeder en kind bij gebruik op het einde van de zwangerschap.

Interacties

- *Zie 11.1.*
- Verhoogde hepatotoxiciteit bij associëren met isoniazide.
- Rifampicine is substraat van P-gp en een inductor van CYP1A2, CYP2B6, CYP2C8, CYP2C9, CYP2C19, CYP3A4 en P-gp (*zie Tabel Ic. in Inl.6.3. en Tabel Id. in Inl.6.3.*). Belangrijke interacties zijn o.a. het minder betrouwbaar worden van hormonale anticonceptiva (oraal, transdermaal, vaginaal, implantaat) en hormonale noodanticonceptie; wanneer anticonceptie aangewezen is, moet gekozen worden voor de prikpil of een hormoon- of koperspiraaltje (*zie Folia november 2021*). Andere belangrijke interacties zijn deze met de immunosuppressiva ciclosporine, tacrolimus, sirolimus en everolimus (risico van orgaanafstoting), met sommige antiretrovirale middelen en met vitamine K-antagonisten.

Posol.

latente tuberculose: 10 mg/kg (max 600 mg) p.d. in 1 dosis gedurende 4 maanden (of gedurende 3 maanden indien in combinatie met isoniazide)

RIFADINE (Sanofi Belgium)

rifampicine

harde caps.

100 x 150 mg R/ a [†] 32,33 €

50 x 300 mg R/ a [†] 32,26 €

inf. oploss. (pdr. + solv.) i.v. [flac. + amp.]

1 x 600 mg + 10 ml solv. U.H. [3 €]

11.1.8.3. Pyrazinamide

Plaatsbepaling

- *Zie 11.1.8.*

Contra-indicaties

- Jicht of antecedenten ervan.
- Leverinsufficiëntie (SKP).

Ongewenste effecten

- *Zie 11.1.*
- Stijging van de uricemie, soms met jichtaanvallen.
- Leverfunctiestoornissen: bij het starten van de behandeling kan verstoring van de leverfunctietesten optreden, meestal voorbijgaand. Soms wordt ernstige hepatotoxiciteit gezien. Regelmatige controle van de leverenzymen is aangewezen.

Zwangerschap en borstvoeding

- Het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van dit preparaat tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Interacties

- *Zie 11.1.*

TEBRAZID (BePharBel)

pyrazinamide

tabl.

100 x 500 mg R/ a 30,66 €

11.1.8.4. Ethambutol

Plaatsbepaling

- Zie 11.1.8.

Contra-indicaties

- Optische neuritis.

Ongewenste effecten

- Zie 11.1.
- Retrobulbaire neuritis met uitvallen van de rood-groenperceptie, vermindering van de gezichtsscherpte, centrale scotomen en inkrimping van het gezichtsveld: zelden bij de normale dosering en reversibel bij stoppen of verlagen van de dosis.

Zwangerschap en borstvoeding

- Het risico van het niet behandelen van een actieve tuberculose tijdens de zwangerschap is groter dan de te verwachten risico's van het gebruik van ethambutol. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.

Interacties

- Zie 11.1.

MYAMBUTOL (DHL Pharma Logistics)

ethambutol, dihydrochloride

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

100 x 400 mg R/ a 30,76 €

11.1.8.5. Bedaquiline

Plaatsbepaling

- Zie 11.1.8.
- Bedaquiline, in associatie met andere tuberculostatika, is voorbehouden voor de behandeling van multiresistente longtuberculose (SKP). Een studie toonde een betere genezingskans maar verhoogde mortaliteit, zonder bewezen oorzakelijk verband, bij patiënten die bedaquiline kregen [zie *Folia juni 2014*].

Contra-indicaties

- Risicofactoren voor QT-verlenging (zie *Inl.6.2.2*).

Ongewenste effecten

- Zie 11.1.
- Verlenging van het QT-interval met risico van *torsades de pointes* (voor de risicofactoren van *torsades de*

pointes; zie Inl.6.2.2.).

- Stijging van de leverenzymen, zeker bij chronisch of excessief alcoholgebruik [zie *Folia maart 2017*].
- Longinfecties.

Zwangerschap en borstvoeding

- Het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van bedaquiline tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Interacties

- Zie 11.1.
- Verhoogd risico van *torsades de pointes* bij associëren met andere middelen die het QT-interval verlengen (zie Inl.6.2.2.).
- Bedaquiline is een substraat van CYP3A4 (zie *Tabel Ic. in Inl.6.3.*).

SIRTURO (Janssen-Cilag)

bedaquiline (fumaraat)

tabl.

188 x 100 mg U.H. [24.751 €]

(weesgeneesmiddel)

11.1.9. Aminoglycosiden

Het gaat om amikacine, gentamicine, paromomycine en tobramycine.

Plaatsbepaling

- **Spectrum en resistentie**
  - Aminoglycosiden zijn actief tegen aerobe Gram-negatieve micro-organismen, tegen stafylokokken en tegen bepaalde mycobacteriën, maar minder tegen de overige Gram-positieve micro-organismen en helemaal niet tegen anaeroben.
- Aminoglycosiden worden best in associatie gebruikt om hun spectrum te verbreden. Ze worden geassocieerd aan een penicilline of een cefalosporine bij ernstige infecties te wijten aan *Enterobacteriën* of aan *Pseudomonas aeruginosa*.
- Aminoglycosiden worden best enkel in hospitaalmilieu gebruikt omwille van de noodzaak van monitoring i.v.m. de potentiële toxiciteit.
- Amikacine liposomaal (via inhalatie) heeft als indicatie de behandeling van sommige niet-tuberculeuze mycobacteriële longinfecties veroorzaakt door het *Mycobacterium avium*-complex bij volwassenen (SKP).
- Tobramycine via inhalatie wordt bij mucoviscidosepatiënten gebruikt in geval van chronische infectie met *Pseudomonas aeruginosa* (SKP).
- Paromomycine is een aminoglycoside dat, zoals andere aminoglycosiden, zeer weinig wordt geresorbeerd na orale toediening maar te toxisch is voor systemisch gebruik; daarom wordt het uitsluitend oraal gebruikt bij darminfecties (bv. bepaalde infecties met giardia, amoebiasis) (SKP).

Contra-indicaties

- Myasthenia gravis.

Ongewenste effecten

- Zie 11.1.
- **De aminoglycosiden zijn geneesmiddelen met nauwe therapeutisch-toxische marge.**
- Ototoxiciteit (en vestibulotoxiciteit).

- Nefrotoxiciteit, soms zeer laattijdig, met verdere vermindering van de excretie en zo een verder oplopen van de plasmaconcentraties; over de eventuele verschillen in nefrotoxiciteit tussen de verschillende aminoglycosiden bestaat geen eensgezindheid. Voor meerdere aminoglycosiden is bewezen dat bij toediening van de dagdosis in één dosis, de nefrotoxiciteit geringer is, met verbetering van de doeltreffendheid.
- Verslechtering van neuromusculaire geleidingsstoornissen, met mogelijke parese bij intraveneuze bolustoediening.
- Amikacine liposomaal: zeer frequent: dysfonie, hoesten, dyspnoe, haemoptysis.

Zwangerschap en borstvoeding

- **Bij blootstelling in utero aan een aminoside moet rekening worden gehouden met mogelijke ototoxiciteit (beschreven met kanamycine en streptomycine, beide niet beschikbaar in België), al is dit voor de hier vermelde aminosiden onduidelijk. Omwille van de minimale resorptie van paromomycine wordt geen in utero blootstelling verwacht.**

Interacties

- *Zie 11.1.*
- Verhoogde nefro- en ototoxiciteit bij associëren met lisdiuretica.
- Verhoogde nefrotoxiciteit bij associëren met andere nefrotoxische middelen.
- Amikacine liposomaal: toediening samen met een ander aminoglycoside (eender welke toedieningsweg) is gecontra-indiceerd.

Bijzondere voorzorgen

- Plasmaconcentraties moeten gemeten worden (*zie Inl.6.1.4.*), zeker bij gedaalde nierfunctie.

Toediening en posologie

- De aminoglycosiden worden weinig of niet geresorbeerd vanuit de darm, en voor systemische infecties moet men ze parenteraal toedienen.
- Ze dringen slecht door in de gal of in het cerebrospinale vocht maar gaan wel doorheen de placenta.
- In de meeste situaties wordt de dagdosis van de parenterale aminoglycosiden in één dosis toegediend om de toxiciteit te beperken.
- Bij nierinsufficiëntie dient de dosis verminderd te worden.

Amikacine

AMIKACINE B. BRAUN (B. Braun) 	amikacine (sulfaat) inf. oploss. i.v. [flac.]	2 x 500 mg / 2 ml U.H. [10 €]
amikacine (sulfaat) inf. oploss. i.v. [flac.]	10 x 500 mg / 100 ml U.H. [51 €]	ARIKAYCE (Eurocept)
10 x 500 mg / 100 ml U.H. [51 €]	10 x 1 g / 200 ml U.H. [102 €]	amikacine (sulfaat) [in liposomen] verneveldisp. Liposomaal [flac.]
10 x 1 g / 100 ml U.H. [102 €]	AMUKIN (Laboratoires Delbert) 	28 x 590 mg (312 mg vrijgest.) U.H. [11.204 €]
AMIKACINE FRESENIUS KABI (Fresenius Kabi) 	amikacine (sulfaat) inj./inf. oploss. i.m./i.v. [flac.]	(weesgeneesmiddel)

Gentamicine

DURACOLL (SERB) gentamicine (sulfaat) i.laes. implantaat	1 x 130 mg (10 x 10 x 0,5 cm) U.H. [51 €]
---	---

GENTAMYCINE B. BRAUN (B. Braun)

gentamicine (sulfaat)

inf. oploss. i.v. [flac.]

10 x 80 mg / 80 ml U.H. [15 €]

10 x 240 mg / 80 ml U.H. [45 €]

Paromomycine

GABBRORAL (Pfizer)

paromomycine (sulfaat)

tabl.

16 x 250 mg R/ b 11,09 €

Tobramycine

OBRACIN (Eurocept)

tobramycine (sulfaat)

inj./inf. oploss. i.m./i.v. [flac.]

10 x 2 ml 40 mg / 1 ml R/ a   26,71 €

TOBI (Viatris)

tobramycine

inhalatiepdr. (harde caps.) Podhaler

224 x 28 mg R/ a   2.161,06 €

verneveloploss. (unidose)

56 x 300 mg / 5 ml R/ a   1.437,28 €

(weesgeneesmiddel)

11.1.10. Glycopeptiden

Het gaat om teicoplanine en vancomycine.

Plaatsbepaling

- **Spectrum en resistentie**
  - Teicoplanine en vancomycine zijn uitsluitend actief tegen Gram-positieve micro-organismen, vooral stafylokokken en streptokokken, en tegen *Clostridioides difficile*.
  - Er lijkt de laatste jaren een licht dalende trend te zijn in het aantal geïsoleerde vancomycine-resistente *E. faecium*-stammen in België (van ongeveer 4,2% in 2014 naar 2,6% in 2018).
- Glycopeptiden parenteraal zijn slechts aangewezen bij de behandeling van ernstige infecties wanneer β -lactamantibiotica niet kunnen gebruikt worden of wanneer de Gram-positieve kokken weerstandig zijn tegen β -lactamantibiotica, vooral meticilline-resistente *Staphylococcus aureus* (MRSA), meticilline-resistente *Staphylococcus epidermidis* (MRSE), enterokokken en *Streptococcus viridans*, dit omwille van lagere klinische doeltreffendheid dan bèta-lactamantibiotica enerzijds en signalen van verhoogde mortaliteit en renale toxiciteit anderzijds.
- Vancomycine peroraal wordt gebruikt bij de behandeling van ernstige pseudomembraneuze colitis door *Clostridioides difficile* op basis van goede klinische studies; fidaxomycine (zie 11.1.11.5.) is onder bepaalde voorwaarden een alternatief. Metronidazol wordt soms gebruikt bij minder ernstige vormen [zie *Folia februari 2016*]. maar kans op genezing is lager in vergelijking met vancomycine. In België is er geen specialiteit voor orale toediening op basis van vancomycine meer beschikbaar. Het is mogelijk een preparaat voor oraal gebruik te bereiden op basis van het poeder in de flacons bestemd voor infuus.
- Bij parenterale toediening moeten de plasmaconcentraties opgevolgd worden om toxiciteit te voorkomen

en om subtherapeutische concentraties te vermijden.

Ongewenste effecten

- Zie 11.1.
- Warmtegevoel, jeuk en nausea op het ogenblik van toediening.
- Allergische reacties (koorts, rash...).
- Nefrotoxiciteit, ototoxiciteit.
- Tromboflebitis op de injectieplaats.
- Vancomycine: neutropenie.

Zwangerschap en borstvoeding

- Teicoplanine en vancomycine: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Interacties

- Zie 11.1.
- Verhoogde nefrotoxiciteit bij associëren met andere nefrotoxische middelen.

Teicoplanine

TARGOCID (Sanofi Belgium)

teicoplanine

inj./inf./drinkb. oplossing. (pdr. + solv.) i.m./i.v./or. [flac. + amp.]

1 x 400 mg + 3,14 ml solv. R/ b 33,04 €

Vancomycine

VANCOMYCINE SANDOZ (Sandoz)

vancomycine (hydrochloride)

inf. oplossing. conc. (pdr.) i.v. [flac.]

10 x 500 mg R/ a 95,20 €

10 x 1.000 mg R/ a 163,12 €

VANCOMYCINE VIATRIS (Viatris)

vancomycine (hydrochloride)

i.v./or. inf./drinkb. oplossing. conc. (pdr.) [flac.]

1 x 500 mg R/ b 15,48 €

1 x 1.000 mg R/ b 23,49 €

11.1.11. Diverse antibiotica

11.1.11.1. Linezolid

Plaatsbepaling

- **Spectrum en resistentie**
  - Linezolid, een oxazolidinone, is actief tegen Gram-positieve micro-organismen, met inbegrip van enterokokken resistent tegen vancomycine en van meticilline-resistente *Staphylococcus aureus* (MRSA).
- Om ontwikkeling van resistentie te beperken, mag dit middel enkel gebruikt worden bij ernstige infecties

met Gram-positieve kokken resistent tegen de gebruikelijke antibiotica (bv. glycopeptiden), of bij ernstige ongewenste effecten bij gebruik van glycopeptiden (SKP).

- Linezolid is ook een reversibele, niet-selectieve MAO-inhibitor, wat implicaties kan hebben voor interacties.

Contra-indicaties

- Gebruik samen met een ander middel dat de MAO's inhibeert, of binnen de 2 weken na het stoppen ervan.

Ongewenste effecten

- *Zie 11.1.*
- Gastro-intestinale stoornissen met risico van pseudomembraneuze colitis.
- Hoofdpijn, duizeligheid, slaperigheid.
- Rash.
- Ernstige tot levensbedreigende toxiciteit bij langdurige toediening (meer dan 4 weken): irreversibele optische en perifere neuropathie, reversibele hematologische stoornissen (trombocytopenie, leukopenie, anemie), melkzuuracidose.

Zwangerschap en borstvoeding

- Het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van linezolid tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Interacties

- *Zie 11.1.*
- Deze van de MAO-inhibitoren (*zie 10.3.3.*), o.a. risico van serotoninesyndroom bij combinatie met andere serotonerge geneesmiddelen (*zie Inl.6.2.4.*).

Bijzondere voorzorgen

- Omwille van de ongewenste effecten wordt gebruik langer dan 4 weken afgeraden.
- Bij toediening gedurende meer dan 10 dagen is regelmatige hematologische controle aangewezen.

<i>LINEZOLID ACCORD (Accord)</i> linezolid inf. oplossing i.v. [zak] 10 x 600 mg / 300 ml U.H. [303 €]	10 x 600 mg / 300 ml U.H. [303 €]	<i>LINEZOLID SANDOZ (Sandoz)</i> linezolid filmomh. tabl. 20 x 600 mg U.H. [568 €]	20 x 600 mg U.H. [568 €]
<i>LINEZOLID FRESENIUS KABI (Fresenius Kabi)</i> linezolid inf. oplossing i.v. [flac.]		<i>LINEZOLID VIATRIS (Viatris)</i> linezolid filmomh. tabl.	<i>ZYVOXID (Pfizer)</i> linezolid filmomh. tabl. 20 x 600 mg U.H. [568 €] siroop susp. (gran.) 150 ml 100 mg / 5 ml U.H. [142 €] inf. oplossing i.v. [zak] 10 x 600 mg / 300 ml U.H. [304 €]

11.1.11.2. Thiamfenicol

Chlooramfenicol, dat als specialiteit niet meer beschikbaar is voor systemische toediening, is verwant aan thiamfenicol.

Plaatsbepaling

- **Spectrum en resistentie**

- Het spectrum van thiamfenicol omvat zowel Gram-positieve als Gram-negatieve micro-organismen.
- Omwille van het risico van beenmergtoxiciteit (zie rubriek “Ongewenste effecten”), dient het gebruik van thiamfenicol beperkt te blijven tot ernstige infecties met micro-organismen die resistent zijn tegen andere antibiotica (SKP).

Contra-indicaties

- Patiënten met beenmergdepressie of andere hematologische stoornissen.
- Kinderen jonger dan 6 maanden.
- Borstvoeding.

Ongewenste effecten en interacties

- Zie 11.1.
- Beenmergdepressie (dosisafhankelijk en reversibel), vooral bij patiënten met nierinsufficiëntie en ouderen.
- Hemolyse bij patiënten met glucose-6-fosfaatdehydrogenase-deficiëntie (zeldzaam, zie *Inl.6.2.11*).

Zwangerschap en borstvoeding

- Het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van thiamfenicol tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Bijzondere voorzorgen

- Voorzichtigheid bij G6PD-deficiëntie wegens beperkt risico van hemolytische anemie (zie *Inl.6.2.11*).

URFAMYCINE (Zambon)

thiamfenicol (glycinaathydrochloride)

inj./instill. oploss. (pdr. + solv.) i.m./i.v./i.vesic./endotrach./i.perit./i.pleur. [flac. + amp.]

3 x 500 mg + 5 ml solv. R/ b 18,04 €

11.1.11.3. Rifamycines

Het gaat om rifabutine, rifamycine, rifampicine (zie 11.1.8.2.) en rifaximine.

Plaatsbepaling

- **Spectrum en resistentie**
  - De rifamycines zijn actief tegen *Mycobacterium tuberculosis*, Gram-positieve kokken (met uitzondering van de enterokokken), *Neisseria meningitidis*, en legionella- en brucella-stammen. Ze zijn matig actief tegen Gram-negatieve bacteriën.
- Rifabutine wordt gebruikt voor infecties met atypische mycobacteriën (waaronder *Mycobacterium avium*), en ook voor tuberculose bij resistentie tegen andere middelen (SKP).
- Rifaximine wordt praktisch niet geresorbeerd en oefent zijn werking lokaal uit ter hoogte van de darmflora; het wordt gebruikt ter preventie van recidieven van episoden van hepatische encefalopathie (SKP) (meestal in associatie met lactulose, zie 3.5.3.1.).
- Rifampicine wordt in principe voorbehouden voor de behandeling van tuberculose, en wordt besproken in 11.1.8.2..

Contra-indicaties

- Rifamycine: ernstige leverinsufficiëntie (SKP).
- Rifaximine: darmobstructie.

Ongewenste effecten

- *Zie 11.1.*
- Leverfunctiestoornissen bij hoge doses.
- Verkleuring van de lichaamsvochten.
- Rifaximine: ook perifeer oedeem, ascites, artralgie, anemie.

Zwangerschap en borstvoeding

- Rifabutine, rifamycine, rifampicine en rifaximine: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).
- Postnatale bloedingen bij moeder en kind bij gebruik op het einde van de zwangerschap.

Interacties

- *Zie 11.1.*
- Mogelijk daling van het effect van vitamine K-antagonisten.
- Rifabutine en rifamycine zijn inductoren van CYP3A4 (*zie Tabel Ic. in Inl.6.3.*), met o.a. minder betrouwbaar worden van hormonale anticonceptiva (oraal, transdermaal, vaginaal, implantaat) en hormonale noodanticonceptie; wanneer anticonceptie aangewezen is, moet gekozen worden voor de prikpil of een hormoon- of koperspiraaltje (*zie Folia november 2021*).
- Rifabutine is een substraat van CYP3A4 (*zie Tabel Ic. in Inl.6.3.*).
- Rifaximine is een substraat van CYP3A4 en van P-gp (*zie Tabel Ic. in Inl.6.3. en Tabel Id. in Inl.6.3.*).

Rifabutine

Posol.
300 à 600 mg p.d. in 1 dosis

MYCOBUTIN (Pfizer)

rifabutine
harde caps.

100 x 150 mg R/ a [†] 230,75 €

Rifamycine

RIFOCINE (Sanofi Belgium)

rifamycine (natrium)
inj./inf./instill. oploss. i.v./i.artic./i.laes./cut./i.oss./i.perit./i.pleur. [amp.]

2 x 500 mg / 10 ml R/ b 10,04 €

Rifaximine

TARGAXAN (Norgine)

rifaximine
filmomh. tabl.

56 x 550 mg R/ b [†] 334,49 €

TIXTELLER (Alfasigma)

rifaximine
filmomh. tabl.

56 x 550 mg R/ 323,62 €

11.1.11.4. Polymyxinen

Het gaat om colistimethaatnatrium, prodrug van colistine (syn. polymyxine E).

Plaatsbepaling

- **Spectrum en resistentie**
  - Colistimethaat is enkel actief tegen Gram-negatieve micro-organismen.
- Via inhalatie wordt het gebruikt voor de behandeling van respiratoire infecties door *Pseudomonas aeruginosa* bij patiënten met mucoviscidose (SKP).
- Intraveneus wordt het gebruikt bij sommige ernstige infecties door multiresistente Gram-negatieve kiemen, indien er geen alternatieven zijn (SKP).

Contra-indicaties

- *Myasthenia gravis*.

Ongewenste effecten

- Zie 11.1.
- Allergische reacties.
- Nefrotoxiciteit en neurotoxiciteit (bv. apneu, paresthesieën, duizeligheid), vooral bij hoge doses.
- Via inhalatie: ook hoesten en bronchospasme.

Zwangerschap en borstvoeding

- Het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van colistimethaatnatrium tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Interacties

- Zie 11.1.

COLISTINEB (Teva) colistimethaat, natrium inj./inf./verneveloploss. (pdr.) i.v./inhal. [flac.]	60 x 2.000.000 IE R/ a [†] (+ 1 Turbospin) 545,83 €	COLOBREATHE (Abacus) colistimethaat, natrium inhalatiepdr. (harde caps.) [Turbospin]
10 x 2.000.000 IE R/ a [†] 99,50 €	COLOBREATHE (Teva) colistimethaat, natrium inhalatiepdr. (harde caps.) [Turbospin]	56 x 1.662.500 IE R/ a [†] 1.350,79 €
		56 x 1.662.500 IE R/ a [†] 1.350,79 € (+ 1 Turbospin; parallelle distributie)

11.1.11.5. Fidaxomicine

Fidaxomicine is een macrocyclisch antibioticum, structureel verwant met de macroliden.

Plaatsbepaling

- Fidaxomicine oraal wordt praktisch niet geresorbeerd; het is evenwaardig met vancomycine per os in de behandeling van (ernstige) *Clostridioides difficile*-geassocieerde diarree. Er zijn echter geen gegevens bij patiënten met zeer ernstige pseudomembraneuze colitis door *Clostridioides* of in geval van multiple recidieven [zie *Folia februari 2016*]. Metronidazol (zie 11.3.3.) blijft de eerstekeuzebehandeling voor de minder ernstige vormen.

Ongewenste effecten

- Zie 11.1.

- Gastro-intestinale stoornissen, hoofdpijn, duizeligheid.
- Leukopenie.

Zwangerschap en borstvoeding

- Het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van fidaxomicine tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Interacties

- Zie 11.1.
- Fidaxomicine is een substraat van P-gp (zie Tabel Id. in Inl.6.3.)

Posol.
400 mg p.d. in 2 doses

DIFICLIR (Tillotts)

fidaxomicine

filmomh. tabl.

20 x 200 mg U.H. [1.511 €]

11.2. Antimycotica

Plaatsbepaling

- Zie *Transparantiefiche "Aanpak van dermatomycosen"* (literatuur geraadpleegd tot juli 2018).
- Bij oppervlakkige schimmel- en gistinfecties (huid, orofaryngeaal, vulvovaginaal) geeft lokale behandeling minder kans op algemene ongewenste effecten dan orale behandeling (zie 15.1.3. en 6.1.). Slechts bij onvoldoende resultaten van lokale behandeling en bij uitgebreide of frequent recidiverende infectie kan systemische behandeling nuttig zijn (zie Plaatsbepaling in 11.2.3.).
- Mycosen van de nagels (onychomycosen) zijn bij gezonde personen louter een cosmetisch probleem. Lokale behandeling (zie 15.1.3.) is een alternatief indien orale therapie niet gewenst is. Het is minder werkzaam, vaak is een antimycoticum langs algemene weg nodig (zie Plaatsbepaling in 11.2.3.).
- Bij mycose van de hoofdhuid is meestal een antimycoticum langs algemene weg nodig.
- Bij veralgemeende schimmelinfecties is systemische behandeling aangewezen.

11.2.1. Polyenen

Het gaat om amfotericine B en nystatine.

Plaatsbepaling

- **Spectrum**
  - De polyenen zijn actief tegen gisten (o.a. *Cryptococcus neoformans*, *Candida albicans* en *Candida non albicans*) en tegen de meeste schimmels (o.a. *Aspergillus*, *Blastomyces*, *Histoplasma*).
- Amfotericine B is in België alleen beschikbaar als lipidencomplex of in liposomen. Volgens de SKP is het gebruik beperkt tot ernstige en veralgemeende infecties met gevoelige schimmels of gisten. Amfotericine B wordt ook gebruikt bij sommige vormen van leishmaniase (indicatie niet vermeld in de SKP).
- Voor orale inname van nystatine in de behandeling van huidmycosen bestaat geen onderbouwing.
- **Voornaamste indicaties voor de ambulante praktijk volgens BAPCOC (11.5.)**
  - Nystatine: orofaryngeale candidose:
    - spruw bij kinderen < 6 maanden (miconazol orale gel is werkzamer maar gecontra-indiceerd bij

- deze jonge kinderen, *zie 11.2.3.*);
- stomatitis bij immunocompetente volwassenen: nystatine is een optie, maar is minder werkzaam dan miconazol orale gel.

Ongewenste effecten

- Amfotericine B.
  - Tromboflebitis op de plaats van injectie.
  - Rillingen, koorts, nausea, braken en anafylactische reacties op het ogenblik van de toediening, vooral bij te snelle toediening.
  - Nefrotoxiciteit afhankelijk van de totale dosis: kan gedeeltelijk worden tegengegaan door voldoende hydratatie. De nefrotoxiciteit is geringer bij gebruik als lipidencomplex of in liposomen. Bij toenemende nefrotoxiciteit dient de toediening tijdelijk of definitief te worden gestopt.
  - Hematologische toxiciteit, perifere neuropathie, convulsies en hypokaliëmie.
  - Cardiotoxiciteit (o.a. aritmieën, cardiomyopathie), vooral bij te snelle infusie en hoge doses.
- Nystatine: gastro-intestinale stoornissen.

Zwangerschap en borstvoeding

- Amfotericine B en nystatine: de gegevens over gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.

Interacties

- Amfotericine B: verhoogde nefrotoxiciteit bij associëren met andere nefrotoxische middelen.

Bijzondere voorzorgen

- Amfotericine B: voldoende hydratatie is zeer belangrijk in verband met de niertoxiciteit van het middel.
- Amfotericine B: dikwijls wordt een testdosis gegeven (5 mg) vooraleer het intraveneus infuus wordt gestart, om eventuele anafylactische reacties op te sporen.

Amfotericine B

ABELCET LIPID COMPLEX (Teva)

amfotericine B [lipidencomplex]

inf. susp. (conc.) i.v. [flac.]

10 x 100 mg / 20 ml U.H. [1.054 €]

AMBISOME (Gilead Sciences)

amfotericine B [in liposomen]

inf. disp. conc. (pdr.) i.v. Liposomaal [flac.]

10 x 50 mg U.H. [943 €]

Nystatine

Posol.

orofaryngeale candidose (telkens de suspensie verdelen over beide zijden van de mondholte, en zo lang mogelijk in de mond houden alvorens door te slikken):

- spruw bij kinderen van 1 maand tot 2 jaar: 4 x p.d. 1 à 2 ml (100.000 tot 200.000 IE) tot 1 week na verdwijnen van de letsels
- Spruw bij volwassenen en kinderen 2-18 jaar: 4x p.d. 4 à 6 ml ((400.000 tot 600.000 E) tot 1 week na verdwijnen van de letsels
- stomatitis bij volw.: 4 x p.d. 1,5 ml (150.000 IE) tot 1 week na verdwijnen van de letsels

NILSTAT (DHL Pharma Logistics)

nystatine

druppels susp.

30 ml 100.000 IE / 1 ml R/ b 8,27 €

NYSTATINE (Sanofi Belgium)

nystatine

druppels susp.

24 ml 100.000 IE / 1 ml R/ b 8,18 €

11.2.2. Echinocandinen

Het gaat om anidulafungine en caspofungine.

Plaatsbepaling

- **Spectrum**
  - De echinocandinen zijn actief tegen gisten (o.a. *Candida albicans* en *Candida non albicans*) en tegen sommige schimmels (o.a. *Aspergillus*).
- Anidulafungine heeft als indicatie in de SKP de behandeling van invasieve infecties met candida. De ervaring bij niet-neutropene patiënten is beperkt (SKP).
- Caspofungine heeft als indicaties in de SKP de behandeling van invasieve infecties met candida en infecties met *Aspergillus* resistent tegen andere middelen, en de empirische behandeling bij patiënten met neutropenie bij vermoeden van schimmelinfecties met koorts ondanks toediening van antibiotica (SKP).

Ongewenste effecten

- Nausea, braken, koorts, warmte-opwellingen, rash, jeuk, verhoging van de leverenzymen.
- Tromboflebitis ter hoogte van de injectieplaats.

Zwangerschap en borstvoeding

- Anidulafungine en caspofungine: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Anidulafungine

ANIDULAFUNGINE
HEALTHCARE (Accord)

anidulafungine
inf. oploss. conc. (pdr.) i.v. [flac.]
1 x 100 mg U.H. [181 €]

ACCORD

ANIDULAFUNGIN SANDOZ (Sandoz)

anidulafungine
inf. oploss. conc. (pdr.) i.v. [flac.]
1 x 100 mg U.H. [181 €]

ECALTA (Pfizer)

anidulafungine
inf. oploss. conc. (pdr.) i.v. [flac.]
1 x 100 mg U.H. [181 €]

Caspofungine

CANCIDAS (MSD)

caspofungine (acetaat)
inf. oploss. conc. (pdr.) i.v. [flac.]
1 x 50 mg U.H. [199 €]
1 x 70 mg U.H. [254 €]

CASPOFUNGINE MYLAN (Viatris)

caspofungine (acetaat)
inf. oploss. conc. (pdr.) i.v. [flac.]
1 x 50 mg U.H. [199 €]
1 x 70 mg U.H. [254 €]

CASPOFUNGIN SANDOZ (Sandoz)

caspofungine (acetaat)
inf. oploss. conc. (pdr.) i.v. [flac.]
1 x 50 mg U.H. [199 €]
1 x 70 mg U.H. [254 €]

11.2.3. Azolderivaten

Hieronder worden de azolderivaten voor systemisch gebruik besproken. Het gaat om miconazol (een imidazol) en

om fluconazol, isavuconazol, itraconazol, posaconazol en voriconazol (triazolen). Miconazol is niet meer beschikbaar sinds maart 2024. Voor de azoolderivaten voor vaginaal gebruik (butoconazol, clotrimazol, miconazol en fenticonazol): zie 6.1.1. Voor de azoolderivaten voor cutaan gebruik (bifonazol, clotrimazol, isoconazol en ketoconazol): zie 15.1.3.

Plaatsbepaling

- Zie 11.2.
- **Spectrum**
  - De azoolderivaten zijn actief tegen gisten, dermatofyten en andere schimmels, maar ze verschillen onderling in werkingspectrum. Fluconazol is vooral actief tegen *Candida* en cryptokokken. Isavuconazol, itraconazol, posaconazol en voriconazol hebben een breder spectrum, en zijn ook actief tegen onder andere *Aspergillus*.
- Systemische toediening van fluconazol en itraconazol heeft diverse systemische infecties en resistente nagel- en huidinfecties als indicatie (SKP). Systemische toediening van isavuconazol, posaconazol en voriconazol heeft alleen ernstige systemische infecties met o.a. *Aspergillus* als indicatie (SKP).
- **Voornaamste indicaties voor de ambulante praktijk volgens BAPCOC (11.5.)**
  - Onychomycosen: behandeling is enkel bij immunogecompromiteerde patiënten of diabetes mellitus aanbevolen, en kan verder ook om esthetische redenen overwogen worden, na mycologische bevestiging door microscopie of cultuur. BAPCOC opteert als eerste keuze voor een systemische behandeling, en als alternatief (maar minder werkzaam) voor lokale behandeling met ciclopirox (zie 15.1.3.). De lokale behandeling vergt een lange behandelingsduur; er zijn geen gerandomiseerde studies die lokale behandeling vergelijken met systemische. Een klinisch en cosmetisch bevredigend antwoord wordt slechts bij de helft van de behandelde patiënten gezien.
    - Eerste keuze bij schimmelnagel van de voeten: terbinafine oraal;
    - Eerste keuze bij schimmelnagel van de handen: itraconazol oraal in pulstherapie.
  - Huidinfecties met candida of schimmel: orale behandeling met terbinafine of itraconazol kan overwogen bij falen van de lokale behandeling (zie 15.1.3.).
  - Orofaryngeale candidose: bij zuigelingen is spruw meestal zelflimiterend na 3 tot 8 weken; behandeling kan de duur van de klachten inkorten. Bij kinderen < 6 maanden is nystatine (zie 11.2.1.) de eerste keuze. Miconazol orale gel is de eerste keuze bij spruw bij kinderen > 6 maanden en in geval van stomatitis bij immunocompetenten volwassenen. Miconazol is niet meer beschikbaar sinds maart 2024. Nystatine kan een alternatief zijn bij immunocompetente volwassenen. Bij therapiefalen kan systemische behandeling (BAPCOC opteert voor fluconazol) overwogen worden.
  - Candida-vulvovaginitis: een azoolderivaat lokaal (zie 6.1.1.) of fluconazol oraal is gelijkwaardig, en de keuze bij een niet-zwangere vrouw kan gebeuren op basis van de voorkeur van de patiënte; bij zwangerschap opteert BAPCOC voor een vaginale behandeling gedurende 7 dagen. Bij recidiverende candida vulvovaginitis zijn zowel zelfbehandeling bij klachten als profylactische behandeling (oraal of lokaal) geschikte strategieën.
- **Indicaties niet opgenomen in de BAPCOC-gids**
  - *Pityriasis versicolor*: fluconazol en itraconazol worden gebruikt wanneer systemische behandeling is geïndiceerd (SKP). Lokale behandeling geeft minder kans op ongewenste effecten.

Contra-indicaties

- **Fluconazol: zwangerschap** (tenzij de eenmalige dosis bij candida-vulvovaginitis, zie 6.1.1.); risicofactoren voor QT-verlenging (zie Inl.6.2.2.).
- **Miconazol orale gel: zuigelingen jonger dan 6 maanden; jonge kinderen met onvoldoende ontwikkelde slikreflex** [zie *Folia september 2012*].

Ongewenste effecten

- **Fluconazol, mogelijk ook met itraconazol, posaconazol en voriconazol: verlenging van het QT-interval, met**

risico van torsades de pointes (voor de risicofactoren voor *torsades de pointes* in het algemeen, zie *Inl.6.2.2.*).

- Fluconazol: gastro-intestinale last, rash, stijging van de leverenzymen.
- Isavuconazol: gastro-intestinale last, stijging van de leverenzymen, dyspneu, hoofdpijn, hypokaliëmie, huiduitslag, reactie ter hoogte van de injectieplaats.
- Itraconazol: gastro-intestinale last, rash, hepatotoxiciteit, hoofdpijn, neuropathie, hartfalen.
- Miconazol: nausea en braken, diarree bij langdurige behandeling. Verstikking door gebruik van de orale gel bij zuigelingen en jonge kinderen is gerapporteerd [*zie Folia september 2012*].
- Posaconazol en voriconazol: koorts, hoofdpijn, gastro-intestinale last, stijging van de leverenzymen, perifeer oedeem, hematologische stoornissen, visusstoornissen, tromboflebitis ter hoogte van de injectieplaats.
- Voriconazol: fotosensibilisatie (vooral bij langdurige behandeling).

Zwangerschap en borstvoeding

- **Zwangerschap: fluconazol is gecontra-indiceerd.** De eenmalige dosis van 150 mg bij candida-vulvovaginitis is waarschijnlijk veilig maar wordt in de BAPCOC-gids veiligheidshalve afgeraden. **Met hoge doseringen fluconazol (zeker als ≥ 400 mg p.d.) zijn er sterke aanwijzingen van een teratogeen effect; doses boven 150 mg per dag worden afgeraden.**
- Miconazol (lokaal) en itraconazol: de gegevens over gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.
- Isavuconazol, posaconazol en voriconazol: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Interacties

- Toename van het effect van vitamine K-antagonisten.
- Fluconazol (mogelijk ook itraconazol, posaconazol en voriconazol): verhoogd risico van *torsades de pointes* bij associëren met andere geneesmiddelen die het risico van QT-verlenging verhogen (*zie Inl.6.2.2.*).
- Voriconazol: flucloxacilline leidt tot subtherapeutische plasmaconcentraties van voriconazol bij de helft van de patiënten.
- Itraconazol: verminderd resorptie van itraconazol door PPI's door de veranderde maag-pH [*zie Folia april 2024*].
- Fluconazol is een substraat van CYP2C9 en CYP2C19, en een inhibitor van CYP2C9, CYP2C19 en CYP3A4 (*zie Tabel Ic. in Inl.6.3.*), met o.a. een toename van het effect van vitamine K-antagonisten.
- Isavuconazol is een substraat van CYP3A4, een inhibitor van CYP3A4 en P-gp (*zie Tabel Ic. in Inl.6.3. en Tabel Id. in Inl.6.3.*).
- Itraconazol is een substraat en inhibitor van CYP3A4 en van P-gp (*zie Tabel Ic. in Inl.6.3. en Tabel Id. in Inl.6.3.*).
- Miconazol is een inhibitor van CYP2C9 (*zie Tabel Ic. in Inl.6.3.*) met o.a. toename van het effect van vitamine K-antagonisten.
- Posaconazol is een inhibitor van CYP3A4 en substraat van P-gp (*zie Tabel Ic. in Inl.6.3. en Tabel Id. in Inl.6.3.*).
- Voriconazol is een substraat van CYP2C19 en CYP3A4, en een inhibitor van CYP2B6, CYP2C9, CYP2C19 en CYP3A4 (*zie Tabel Ic. in Inl.6.3.*), met o.a. toename van het effect van vitamine K-antagonisten.

Bijzondere voorzorgen

- Voor voriconazol kunnen de plasmaconcentraties sterk variëren van persoon tot persoon en is het opvolgen ervan aangeraden.
- De maagsapresistente tabletten op basis van posaconazol hebben een betere biologische

beschikbaarheid dan de suspensie; bij uitwisselen van de twee vormen zonder dosisaanpassing zijn ernstige ongewenste effecten gerapporteerd [zie Folia december 2018].

- Plasmaconcentraties van itraconazol in de vorm van harde capsules zijn hoger bij toediening tijdens of vlak na een maaltijd [zie Folia april 2024].
- Bij patiënten met een verminderde maagzuursecretie (achloorhydriea of patiënten die geneesmiddelen gebruiken die de zuurtegraad van de maag verminderen (bijv. maagzuurremmers of PPI's)), is het raadzaam om itraconazol in te nemen met een zure drank [zie Folia april 2024].

Fluconazol

Posol.per os

:

- orofaryngeale candidose: stomatitis bij volw.: dag 1: 200 mg in 1 dosis; verder 100 mg p.d. in 1 dosis gedurende 7 tot 21 dagen volgens klinische evolutie; bij atrofische candida stomatitis ten gevolge van kunstgebit: 50 mg p.d. in 1 dosis gedurende 14 dagen; spruw bij kind (vanaf 1 maand): 3 mg/kg/d. gedurende 7 dagen
- oesofagale candidose: 50 à 100 mg p.d. in 1 dosis gedurende 14 à 30 dagen
- candida-vulvovaginitis: 150 mg éénmalig; profylactische behandeling: 150 mg op dag 1, 4 en 7, gevolgd door een onderhoudsbehandeling van 200 mg 1 x per week gedurende 6 maanden
- dermatomycose: 150 mg per week of 50 mg p.d. in 1 dosis gedurende 1 à 6 weken

DIFLUCAN (Pfizer)

fluconazol
harde caps.

- 10 x 50 mg R/ a 12,78 €
- 1 x 150 mg R/ b 7,40 €
- 10 x 200 mg R/ a 29,33 €
- 20 x 200 mg R/ a 64,27 €

siroop susp. (pdr)

- 35 ml 50 mg / 5 ml R/ a 12,85 €
- 35 ml 200 mg / 5 ml R/ a 29,69 €

inf. oploss. i.v. [flac.]

- 1 x 200 mg / 100 ml U.H. [8 €]
- 1 x 400 mg / 200 ml U.H. [16 €]

FLUCONAZOL AB (Aurobindo)

fluconazol
harde caps.

- 10 x 50 mg R/ a 12,65 €
- 1 x 150 mg R/ a 7,32 €
- 10 x 200 mg R/ a 29,30 €
- 20 x 200 mg R/ a 64,26 €
- 30 x 200 mg R/ a 94,71 €
- 60 x 200 mg R/ a 145,18 €
- 100 x 200 mg R/ a 234,93 €

FLUCONAZOLE B. BRAUN (B. Braun)

fluconazol
inf. oploss. i.v. [flac.]

- 10 x 200 mg / 100 ml U.H. [79 €]
- 10 x 400 mg / 200 ml U.H. [158 €]

FLUCONAZOL EG (EG)

fluconazol
harde caps.

- 10 x 50 mg R/ a 12,68 €
- 1 x 150 mg R/ b 7,35 €
- 10 x 200 mg R/ a 29,33 €
- 20 x 200 mg R/ a 64,27 €

FLUCONAZOL EG (Orifarm Belgium)

fluconazol
harde caps.

- 20 x 200 mg R/ a 64,27 € (parallelinvoer)

FLUCONAZOLE SANDOZ (Sandoz)

fluconazol
harde caps.

- 10 x 50 mg R/ a 12,78 €
- 1 x 150 mg R/ b 7,40 €
- 10 x 200 mg R/ a 29,33 €
- 20 x 200 mg R/ a 64,27 €

FLUCONAZOLE SANDOZ (PI-Pharma)

fluconazol
harde caps.

- 10 x 200 mg R/ a 29,33 €
- 20 x 200 mg R/ a 64,27 € (parallelinvoer)

FLUCONAZOLE TEVA (Teva)

fluconazol
harde caps.

- 10 x 50 mg R/ a 12,78 €
- 1 x 150 mg R/ b 7,40 €
- 10 x 200 mg R/ a 29,33 €
- 20 x 200 mg R/ a 64,27 €

FLUCONAZOLE VIATRIS (Viatris)

fluconazol
harde caps.

- 10 x 50 mg R/ a 13,03 €
- 1 x 150 mg R/ b 7,40 €
- 10 x 200 mg R/ a 30,41 €
- 20 x 200 mg R/ a 67,11 €

FLUCONAZOL FRESENIUS KABI (Fresenius Kabi)

fluconazol
inf. oploss. i.v. [flac.]

- 10 x 200 mg / 100 ml U.H. []
- 10 x 400 mg / 200 ml U.H. []

Isavuconazol

CRESEMBA (Pfizer)

isavuconazol [onder vorm van isavuconazoniumsulfaat]

harde caps.

14 x 100 mg U.H. [485 €]

inf. oplossing. (pdr.) i.v. [flac.]

1 x 200 mg U.H. [291 €]

(weesgeneesmiddel)

Itraconazol

Posol.

- orofaryngeale candidose: 100 mg p.d. in 1 dosis gedurende 2 weken
- candida-vulvovaginitis: 2 x 200 mg met 12 uur interval
- tinea pedis: 400 mg p.d. in 2 doses gedurende 1 week
- tinea corporis of cruris: 200 mg p.d. in 1 dosis gedurende 1 week
- onychomycose: van de vingernagels: pulstherapie (in totaal 2 pulsen):
  - volw.: 1 puls = 400 mg p.d. in 2 doses gedurende 1 week, daarna 3 weken geen itraconazol
  - kind: 1 puls = 5 mg/kg/d. in 2 doses gedurende 1 week, daarna 3 weken geen itraconazol

ITRACONAZOL AB (Aurobindo)

itraconazol

harde caps.

4 x 100 mg R/ b € 8,19

15 x 100 mg R/ b € 15,09

28 x 100 mg R/ b € 20,44

60 x 100 mg R/ b € 40,12

ITRACONAZOLE TEVA (Teva)

itraconazol

harde caps.

4 x 100 mg R/ b € 8,31

15 x 100 mg R/ b € 15,15

28 x 100 mg R/ b € 20,44

60 x 100 mg R/ b € 41,55

15 x 100 mg R/ b € 15,15

28 x 100 mg R/ b € 20,44

60 x 100 mg R/ b € 41,55

SPORANOX (Janssen-Cilag)

itraconazol

siroop oplossing.

150 ml 50 mg / 5 ml R/ a¹ € 49,81

ITRACONAZOLE EG (EG)

itraconazol

harde caps.

15 x 100 mg R/ b € 15,14

30 x 100 mg R/ b € 21,51

60 x 100 mg R/ b € 41,55

ITRACONAZOLE VIATRIS (Viatris)

itraconazol

harde caps.

60 x 100 mg R/ b € 41,55

ITRACONAZOL SANDOZ (Sandoz)

itraconazol

harde caps.

SPORANOX (Janssen-Cilag)

itraconazol

harde caps.

15 x 100 mg R/ b € 15,15

28 x 100 mg R/ b € 20,44

60 x 100 mg R/ b € 41,55

Miconazol

Miconazol is niet meer beschikbaar sinds maart 2024.

Posol.

- orofaryngeale candidose (de gel zo lang mogelijk in de mond houden alvorens door te slikken):
  - spruw bij kinderen > 6 maanden: 4 applicaties van 1,25 ml p.d. tot 1 week na verdwijnen van de letsels (de gel met de vinger goed uitsmeren over de slijmvliezen, niet tot aan het weke verhemelte)
  - stomatitis bij volw.: 4 applicaties van 2,5 ml p.d. tot 1 week na verdwijnen van de letsels
- intestinale candidose: 20 mg/kg/d. in 4 doses (max. 1 g = 40 ml gel p.d.), tot minstens 1 week na het verdwijnen van de klachten

DAKTARIN (Johnson & Johnson Consumer)

miconazol

oromuc. gel

40 g 20 mg / 1 g R/ b 8,64 €

Posaconazol

NOXAFIL (MSD)

posaconazol

siroop susp.

105 ml 200 mg / 5 ml R/ 508,95 €

inf. oploss. (conc.) i.v. [flac.]

1 x 300 mg / 16,7 ml U.H. [223 €]

POSACONAZOLE ACCORD (Accord)

posaconazol

maagsapresist. tabl.

24 x 100 mg R/ a 340,05 €

POSACONAZOLE TEVA (Teva)

posaconazol

maagsapresist. tabl.

24 x 100 mg R/ a 340,05 €

POSACONAZOL SANDOZ (Sandoz)

posaconazol

maagsapresist. tabl.

24 x 100 mg R/ a 340,05 €

Voriconazol

VFEND (Pfizer)

voriconazol

filmomh. tabl.

30 x 50 mg R/ a 164,59 €

28 x 200 mg R/ a 512,88 €

siroop susp. (pdr.)

70 ml 200 mg / 5 ml R/ a 298,06 €

inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]

1 x 200 mg U.H. [65 €]

30 x 50 mg R/ a 164,59 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

30 x 200 mg R/ a 548,72 €

VORICONAZOLE ACCORD (Accord)

voriconazol

filmomh. tabl.

30 x 50 mg R/ a 164,59 €

30 x 200 mg R/ a 548,72 €

VORICONAZOLE TEVA (Teva)

voriconazol

inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]

1 x 200 mg U.H. [65 €]

VORICONAZOLE TEVA (Teva)

voriconazol

filmomh. tabl.

30 x 50 mg R/ a 164,59 €

30 x 200 mg R/ a 548,73 €

VORICONAZOL SANDOZ (Sandoz)

voriconazol

filmomh. tabl.

30 x 50 mg R/ a 164,59 €

30 x 200 mg R/ a 548,73 €

11.2.4. Terbinafine

Plaatsbepaling

- Zie 11.2.
- **Voornaamste indicaties voor de ambulante praktijk volgens BAPCOC (11.5)**
  - Onychomycosen: zie 11.2.3. Terbinafine per os is de eerste keuze bij schimmelnagel van de voeten.
  - Huidinfecties met candida of schimmel: orale behandeling met terbinafine of itraconazol kan overwogen bij falen van de lokale behandeling (zie 15.1.3).

Contra-indicaties

- Ernstige nierinsufficiëntie, ernstige leverinsufficiëntie (SKP).

Ongewenste effecten

- Smaakstoornissen, gastro-intestinale stoornissen, rash.
- Verhoging van de leverenzymen, ernstige leverafwijkingen: zelden.
- Ernstige huidreacties, gaande van exanthemateuze pustulose tot syndroom van Stevens-Johnson: zelden.
- Vermoeden van risico van agranulocytose.

Zwangerschap en borstvoeding

- Het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van terbinafine tijdens de

zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Interacties

- Terbinafine is een substraat van CYP2C19 en CYP3A4, en een inhibitor van CYP2D6 (zie Tabel Ic. in Inl.6.3.).

Posol.

- candida en tinea pedis, corporis, cruris: 250 mg p.d. in 1 dosis gedurende 2 weken
- onychomycose van de teennagels:
  - volw.: 250 mg p.d. in 1 dosis gedurende 12 weken
  - kind < 20 kg: 62,5 mg (1/4 tabl.) p.d. gedurende 12 weken
  - kind 20-40 kg: 125 mg (1/2 tabl.) p.d. gedurende 12 weken

LAMISIL (Novartis Pharma)

terbinafine (hydrochloride)
tabl. (deelb. kwantit.)

- 14 x 250 mg R/ b 20,07 €
- 56 x 250 mg R/ b 39,28 €

terbinafine (hydrochloride)
tabl. (deelb. kwantit.)

- 14 x 250 mg R/ b 19,44 €
- 56 x 250 mg R/ b 39,28 €
- 98 x 250 mg R/ b 77,85 €

TERBINAFINE TEVA (Teva)

terbinafine (hydrochloride)
tabl. (deelb. niet kwantit.)

- 14 x 250 mg R/ b 20,07 €
- 56 x 250 mg R/ b 39,28 €
- 98 x 250 mg R/ b 77,86 €

TERBINAFIN AB (Aurobindo)

terbinafine (hydrochloride)
tabl. (deelb. kwantit.)

- 14 x 250 mg R/ b 19,44 €
- 56 x 250 mg R/ b 37,43 €
- 98 x 250 mg R/ b 74,70 €

TERBINAFINE SANDOZ (Sandoz)

terbinafine (hydrochloride)
tabl. (deelb. kwantit.)

- 14 x 250 mg R/ b 19,44 €
- 28 x 250 mg R/ b 27,99 €
- 56 x 250 mg R/ b 39,28 €
- 98 x 250 mg R/ b 77,73 €

TERBINAFINE VIATRIS (Viatris)

terbinafine (hydrochloride)
tabl. (deelb. kwantit.)

- 14 x 250 mg R/ b 19,68 €
- 56 x 250 mg R/ b 39,28 €
- 98 x 250 mg R/ b 77,86 €

TERBINAFINE EG (EG)

11.3. Antiparasitaire middelen

11.3.1. Anthelminthica

Plaatsbepaling

- Ivermectine
  - Behandeling van schurft: volgens BAPCOC (zie 11.5.3.8.) zijn oraal ivermectine en lokaal ivermectine (off-label, zie 15.7.) een alternatief voor permethrine crème.
  - Behandeling van parasitosen: microfilaremie door *Wuchereria bancrofti*, strongyloidiasis.
- Mebendazol
  - Behandeling van rondwormen (nematoden) zoals *Ascaris lumbricoides* (spoelworm), *Enterobius vermicularis* (syn. oxyuren of aarswormen), *Trichuris trichiura* (zweepworm), en *Ancylostoma duodenale* en *Necator americanus* (mijnwormen). De werkzaamheid van mebendazol tegen *T. trichiura* is beperkt.
  - Mebendazol is geen therapeutische optie bij lintwormen (*Taenia*) ondanks de vermelding van deze indicatie in de SKP.
- Niclosamide
  - heeft een plaats in de behandeling van darminfecties met lintwormen (cestoden) zoals *Taenia saginata* (runderlintworm).
- Bepaalde anthelminthica vereist voor behandeling van tropische helminthiasen (echinococcose, schistosomiase, filariasis) zijn niet gecommmercialiseerd in België.

- Bij falen van de eerstelijnsbehandeling en bij onvoldoende bekendheid met ziektes van tropische parasieten kan verwezen worden naar een gespecialiseerd centrum (bv. het Instituut voor Tropische Geneeskunde of diensten voor infectieziekten).

Indicaties (synthese van de SKP)

- Ivermectine: schurft, microfilaremie door *Wuchereria bancrofti*, strongyloidiasis.
- Mebendazol: gastro-intestinale infecties met rondwormen en lintwormen (maar zie Rubriek "Plaatsbepaling" i.v.m. lintwormen).
- Niclosamide: darminfecties met lintwormen, onder andere van het *Taenia*-genus.

Ongewenste effecten

- Gastro-intestinale stoornissen.
- Ivermectine: voorbijgaande toename van de jeuk bij schurft.

Bijzondere voorzorgen

- Ivermectine: in geval van een ernstige infectie adviseren sommige richtlijnen en BAPCOC (eventueel) een tweede dosis na 7-14 dagen. Volgens de SKP is een tweede dosis alleen nodig als er nieuwe laesies verschijnen of als het parasitologisch onderzoek positief is.
- Ivermectine: voor kinderen onder de zes jaar moeten de tabletten fijn gemaald worden. Vermijd voedsel gedurende 2 uur voor of na de toediening.
- Mebendazol: bij infestatie met oxyuren (*Enterobius vermicularis*) vernietigt de medicatie niet de eieren buiten het lichaam, bv. onder de nagels; na 2 weken dient dan ook nogmaals 100 mg mebendazol gegeven te worden. Bij recidiverende infestatie worden ook personen uit de onmiddellijke omgeving behandeld.
- Niclosamide: tijdens de behandeling dient alcohol te worden vermeden (risico van gastro-intestinale ongewenste effecten door verhoogde resorptie). De tabletten oplossen in water of kauwen.

Zwangerschap en borstvoeding

- Het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van ivermectine oraal tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Ivermectine oraal

Posol.

- Schurft en ernstige strongyloïdiasis: eenmalige dosis 200 µg per kg, kinderen en volwassenen 15-24 kg: 3 mg; 25-35 kg: 6 mg; 36-50 kg: 9 mg; 51-65 kg: 12 mg; 66-79 kg: 15 mg en ≥ 80 kg: 18 mg

IVERMECTIN SUBSTIPHARM (Eurocept)

ivermectine

tabl.

4 x 3 mg R/ 28,01 €

Mebendazol

Posol.

- *Enterobius vermicularis* (oxyuriasis): volw. en kind vanaf 2 jaar: 100 mg in 1 dosis en na 14 dagen opnieuw 100 mg. De volledige behandeling zo nodig na 14 dagen herhalen

- *Ascaris lumbricoides*, *Ankylostoma duodenale*, *Necator americanus* en *Trichuris trichiura*

VERMOX (Johnson & Johnson Consumer)

mebendazol
tabl. (deelb. kwantit.)
6 x 100 mg 6,77 €

siroop susp.
30 ml 100 mg / 5 ml 7,11 €

VERMOX (*Impexco*)
mebendazol
tabl. (deelb. niet kwantit.)

6 x 100 mg 6,77 €
(parallelinvoer)

VERMOX (*Orifarm Belgium*)

mebendazol
tabl. (deelb. niet kwantit.)
6 x 100 mg R/ 6,77 €
(parallelinvoer)

Niclosamide

Posol.Taenia saginata

- volw. en kind > 6 jaar: 2 g éénmalig
- kind 2 à 6 jaar: 1 g éénmalig
- kind < 2 jaar: 500 mg éénmalig

YOMESAN (*Bayer*)

niclosamide
oplosb. tabl.
4 x 500 mg 6,29 €

11.3.2. Antimalariamiddelen

Plaatsbepaling

- *Plasmodium falciparum* is het meest pathogeen, en is het overheersende Plasmodium species in subsaharisch Afrika. Resistentie van *Plasmodium falciparum* tegen meerdere antimalariamiddelen neemt steeds toe. Chemoprophylaxe reduceert zeer sterk het risico van malaria door *P. falciparum*, ook van de ernstige vormen, maar biedt geen volledige bescherming.
- Aanvallen van malaria door "non-falciparum Plasmodium" (*P. vivax*, *P. ovale* en *P. malariae*) verlopen meestal minder ernstig. De medicamenteuze profylaxe is niet gericht op deze Plasmodium species: er is wel bescherming tegen de primaire aanvallen van deze species, maar niet tegen de vorming van de slapende levervormen (hypnozoïeten) van *P. vivax* en *P. ovale*.
- Infectie met *Plasmodium knowlesi* (Zuidoost-Azië) kan zeer ernstig verlopen; malaria door dit species is bij reizigers zeer zeldzaam. Men neemt aan dat chemoprophylaxe beschermt tegen malaria door *P. knowlesi*, maar dit is weinig bestudeerd.
- **Bij koorts na terugkeer uit een risicogebied** (tot 3 maanden erna) moet men denken aan malaria (ook wanneer profylaxe werd toegepast), en wordt zo snel mogelijk een malariatetest aangeraden.
- Hier worden enkel de grote lijnen van preventie en behandeling van malaria gegeven. Een gespecialiseerde dienst, bv. het Instituut voor Tropische Geneeskunde of diensten voor infectieziekten, kan informatie verstrekken over de dosering van de behandeling.

11.3.2.1. Preventie van malaria

Tabel 11b. Geneesmiddelen voor de preventie van malaria

	Behandelingsduur	Volwassene	Kind
Vaste combinatie atovaquon + proguanil	vanaf 1 dag vóór aankomst tot 1 week na verlaten van het malariagebied	1 tablet per dag (tijdens de maaltijd)	per dag (tijdens de maaltijd): <ul style="list-style-type: none"> • 5-8 kg: ½ tabl. Junior • 8-10 kg: ¾ tabl. Junior • 11-20 kg: ¼ tabl. voor volw. of 1 tabl. Junior

			<ul style="list-style-type: none"> • 21-30 kg: ½ tabl. voor volw. of 2 tabl. Junior • 31-40 kg: ¾ tabl. voor volw. of 3 tabl. Junior
Doxycycline	vanaf 1 dag vóór aankomst tot 4 weken na verlaten van het malariagebied	100 mg per dag in één dosis (gecontra-indiceerd in het 2 en 3 trimester van de zwangerschap; gebruik in 1 trimester enkel bij dwingende reden)	<ul style="list-style-type: none"> • < 8 jaar: gecontra-indiceerd • ≥ 8 jaar: 1,5 mg/kg (max. 100 mg) per dag in één dosis
Mefloquine	vanaf 2 à 4 weken vóór aankomst tot 4 weken na verlaten van het malariagebied	250 mg per week in één dosis	4 à 5 mg/kg per week in één dosis (magistraal te bereiden op basis van de specialiteit Lariam® of delen van tablet:

Voor de wereldmalariakaart '2023' van de Belgische Studiegroep voor Reisgeneeskunde, zie *Wanda voor artsen (Malaria - world map)*

Indien atovaquon + proguanil pas gestart werd tijdens het verblijf in het malariagebied of indien de inname onderbroken werd, dient het verder genomen te worden tot 4 weken (en dus niet 7 dagen) na verlaten van het malariagebied.

Belangrijke resistentie in sommige streken van Zuid-Oost Azië.

In verband met ongewenste effecten is het sinds 2014 is het verplicht een “*waarschuwingskaart voor de patiënt*” te overhandigen aan alle patiënten die mefloquine nemen. Op deze waarschuwingskaart staan ook de contactgegevens van de arts in geval van ongewenste effecten.

Deze aanbeveling heeft als doel de ongewenste effecten van mefloquine te detecteren en adequate plasmaconcentraties te bereiken. Indien 2 à 4 weken niet meer mogelijk is, dient toch zo snel mogelijk gestart te worden; desnoods kan 1 tablet mefloquine per dag gedurende de 3 dagen vóór vertrek genomen worden, en nadien 1 tablet per week.

Plaatsbepaling

- Zie 11.3.2., *Folia mei 2019* en *Wanda voor artsen Malaria*.
- Preventie bestaat steeds uit maatregelen om contact met de anophelesmug te verminderen of te vermijden (bedekkende kleren, muskietennet, repellent na zonsondergang; i.v.m. repellents, zie *Folia mei 2019*).
- De beslissing om, ter preventie van malaria, al dan niet ook chemoprophylaxe te starten en de keuze van het geneesmiddel gebeuren op maat van de individuele reiziger (al dan niet risicofactoren voor malariacomplicaties; al dan niet risicovolle reisomstandigheden), en vanzelfsprekend rekening houdend met factoren zoals het land en de streek van bestemming [zie *Wanda voor artsen Countries*].
- Voor de preventie van malaria komen mefloquine, doxycycline (zie 11.1.3.) en de associatie atovaquon + proguanil in aanmerking. Mefloquine wordt steeds minder gebruikt wegens zijn potentieel ernstige ongewenste effecten. (Hydroxy)chloroquine heeft omwille van resistentie slechts een zeer beperkte plaats bij malariaprofylaxe. In *Tabel 11b. in 11.3.2.1.* worden voor de verschillende geneesmiddelen gebruikt ter preventie van malaria de dosering en behandelingsduur gegeven.

Zwangerschap en borstvoeding

- Zie *Folia mei 2019*

- Chemoprofylaxe bij zwangere vrouwen of vrouwen die borstvoeding geven, verdient bijzondere aandacht. Voor extra informatie moet men zich wenden tot het Instituut voor Tropische Geneeskunde of diensten voor infectieziekten.
- **Zwangerschap**
  - Voor mefloquine en voor atovaquon + proguanil wijzen de gegevens niet op een verhoogd risico van afwijkingen bij het kind.
  - **Doxycycline is gecontra-indiceerd in het 2de en 3de trimester van de zwangerschap (zie 11.1.3.);** gebruik in het 1ste trimester is bij dwingende reden of in afwezigheid van een alternatief, aanvaardbaar.
  - Behandeling van malaria bij een zwangere vrouw vraagt dringende ziekenhuisopname.
- **Borstvoeding**
  - Doxycycline kan gebruikt worden, maar gedurende maximum 3 weken. Er zijn weinig gegevens met mefloquine. Er zijn geen gegevens met atovaquon + proguanil (volgens sommige bronnen enkel te gebruiken wanneer het borstgevoede kind 5 kg of meer weegt).
  - Gebruik door de moeder van medicamenteuze malariaprofylaxe geeft geen bescherming bij het borstgevoede kind.

11.3.2.1.1. Associatie atovaquon + proguanil

Plaatsbepaling

- *Zie 11.3.2. en 11.3.2.1.*
- Atovaquon + proguanil kan overal als chemoprofylaxe gebruikt worden, ook in streken met resistentie tegen chloroquine of mefloquine.

Contra-indicaties

- Ernstige nierinsufficiëntie (SKP).

Ongewenste effecten

- Gastro-intestinale stoornissen.
- Rash, haaruitval en mondulceraties: zelden.

Zwangerschap en borstvoeding

- *Zie 11.3.2.1.*
- **Zwangerschap:** de beperkte gegevens wijzen niet op een verhoogd risico van afwijkingen bij het kind. Bij groot risico op malaria is de risico-batenverhouding op dit moment gunstig voor de associatie atovaquon + proguanil.
- **Borstvoeding:** er zijn geen gegevens met de associatie atovaquon + proguanil; volgens sommige bronnen is de associatie enkel te gebruiken wanneer het borstgevoede kind 5 kg of meer weegt.

Interacties

- Proguanil is een substraat van CYP2C19 (*zie Tabel 1c. in Inl.6.3.*).

Toediening en posologie

- Atovaquon + proguanil moet samen met voedsel worden ingenomen voor een goede resorptie.

Posol.
preventie van malaria:

ATOVAQUONE / PROGUANIL EG (EG)

atovaquon 250 mg
proguanil, hydrochloride 100 mg
filmomh. tabl.

12 R/ 20,50 €
24 R/ 41,00 €
48 R/ 73,50 €

ATOVAQUONE / PROGUANIL VIATRIS

(Viatis)

atovaquon 250 mg
proguanil, hydrochloride 100 mg
filmomh. tabl.

12 R/ 21,03 €
24 R/ 41,24 €
48 R/ 73,92 €

MALARONE (GSK)

atovaquon 62,5 mg
proguanil, hydrochloride 25 mg
filmomh. tabl. Junior
12 R/ 18,48 €

atovaquon 250 mg
proguanil, hydrochloride 100 mg
filmomh. tabl.
12 R/ 30,90 €

11.3.2.1.2. Mefloquine

Plaatsbepaling

- Zie 11.3.2. en 11.3.2.1.
- Mefloquine wordt steeds minder gebruikt wegens zijn potentieel ernstige ongewenste effecten. Er zijn streken met belangrijke resistentie, o.a. in Zuid-Oost Azië [Zie wanda voor artsen Malaria].

Contra-indicaties

- Epilepsie, psychische stoornissen of antecedenten van depressie, angststoornis of psychose.
- Ernstige leverinsufficiëntie (SKP).

Ongewenste effecten

- Gastro-intestinale last, hartkloppingen, hoofdpijn, duizeligheid, oorsuizen.
- Psychische stoornissen (slapeloosheid, nachtmerries, angst, gaande tot verwardheid en hallucinaties). Om deze te detecteren is het aangeraden, zeker bij een eerste gebruik, de inname van mefloquine minstens 2, bij voorkeur 3 weken vóór het vertrek te starten.

Zwangerschap en borstvoeding

- Zie 11.3.2.1.
- De gegevens over gebruik van mefloquinetijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.
- het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van mefloquine tijdens de borstvoeding (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Interacties

- Mefloquine is een substraat van CYP3A4 en van P-gp (zie Tabel Ic. in Inl.6.3. en Tabel Id. in Inl.6.3.).

Bijzondere voorzorgen

- Voorzichtig gebruiken in geval van hartritmestoornissen.
- Sinds 2014 is het verplicht een "waarschuwingskaart voor de patiënt" te overhandigen aan alle patiënten die mefloquine nemen. Op deze waarschuwingskaart staan ook de contactgegevens van de behandelende arts in geval van ongewenste effecten.

Posol.

preventie van malaria:

LARIAM (Eurocept)

mefloquine (hydrochloride)
tabl. (deelb. in 4 kwantit.)
8 x 250 mg R/

11.3.2.1.3. Doxycycline

Plaatsbepaling

- Zie 11.3.2. en 11.3.2.1.
- Ook doxycycline heeft chemoprophylaxe als indicatie in de SKP. Ook in buitenlandse bronnen wordt een plaats voorzien voor doxycycline als chemoprophylaxe. Voor langere reizen is doxycycline goedkoper dan de alternatieven (atovaquon/proguanil en mefloquine) maar men moet rekening houden met de mogelijkheid van fototoxiciteit. De specialiteiten van doxycycline worden vermeld in 11.1.3.

Contra-indicaties

- **Tweede en derde trimester van de zwangerschap.**

Ongewenste effecten

- Zie 11.1.3. (o.a. fototoxiciteit).

Zwangerschap en borstvoeding

- Zie 11.3.2.1.
- **Zwangerschap: doxycycline is gecontra-indiceerd in het 2de en 3de trimester van de zwangerschap (zie 11.1.3.);** gebruik in het 1ste trimester is bij dwingende reden of in afwezigheid van een alternatief, aanvaardbaar.
- **Borstvoeding:** doxycycline kan gebruikt worden, maar gedurende maximum 3 weken.

Posologie

- Zie Tabel 11b. in 11.3.2.1.

11.3.2.2. Behandeling van malaria

Plaatsbepaling

- Zie 11.3.2.. Voor een behandeling van malaria is advies van een gespecialiseerde dienst noodzakelijk, bv. het Instituut voor Tropische Geneeskunde of diensten voor infectieziekten.
- Voor de behandeling van malaria komen de associaties artemether + lumefantrine of atovaquon + proguanil (zie 11.3.2.1.1.) of kinine (nooit in monotherapie) in aanmerking. Mefloquine wordt omwille van de veelvuldige ongewenste effecten en omwille van toenemende resistentie van *Plasmodium falciparum* enkel gebruikt bij de behandeling van malaria als andere opties niet beschikbaar zijn.
- De vaste associatie artemether + lumefantrine is een sterk onderbouwde therapie bij niet-gecompliceerde malaria door *Plasmodium falciparum* en andere Plasmodium species. Deze associatie is niet geschikt voor preventie van malaria. De associatie atovaquon + proguanil is een goed alternatief indien het bovenvermelde geneesmiddel niet beschikbaar is of gecontra-indiceerd.
- De behandeling van ernstige malaria is een urgentie en moet in hospitaalmilieu gebeuren.

Contra-indicaties

- Zie 11.3.2.1.
- Artemether + lumefantrine en piperazine + artemol (syn. dihydroartemisinine): risicofactoren voor QT-verlenging (zie Inl.6.2.2.).

Ongewenste effecten

- Zie 11.3.2.1.
- Artemisininederivaten: gastro-intestinale en neurologische stoornissen.
- **De associatie artemether + lumefantrine: verlenging van het QT-interval, met risico van torsades de pointes** (voor de risicofactoren voor *torsades de pointes* in het algemeen, zie Inl.6.2.2.).

Zwangerschap en borstvoeding

- *Zie 11.3.2.1.*
- **Zwangerschap:** behandeling van malaria bij een zwangere vrouw vraagt dringende ziekenhuisopname en advies van een gespecialiseerde dienst, bv. het Instituut voor Tropische Geneeskunde of diensten voor infectieziekten, is noodzakelijk.
- **Borstvoeding:** advies van een gespecialiseerde dienst, bv. het Instituut voor Tropische Geneeskunde of diensten voor infectieziekten, is noodzakelijk.

Interacties

- De associaties artemeter + lumefantrine en piperazine + artemol (syn. dihydroartemisinine): verhoogd risico van *torsades de pointes* bij associëren met andere middelen die het risico van QT-verlenging verhogen (*zie Inl.6.2.2.*).
- Artemether en lumefantrine zijn substraten van CYP3A4 (*zie Tabel 1c. in Inl.6.3.*).

Combinatiepreparaten

RIAMET (Novartis Pharma)

artemether 20 mg
lumefantrine 120 mg
tabl.

24 R/ 38,05 €
(niet voor preventie)

11.3.3. Nitro-imidazoolderivaten

Het gaat om metronidazol, ornidazol en tinidazol. Tinidazol is niet meer beschikbaar sinds september 2021.

Voor metronidazol voor vaginale toepassing, *zie 6.1.2.*

Voor metronidazol voor dermatologisch gebruik, *zie 15.7.*

Voor de vaste associatie metronidazol + bismut + tetracycline voor eradicatie van *H. pylori*, *zie 3.1.3.*

Plaatsbepaling

- Metronidazol en ornidazol worden vooral gebruikt als antiprotozoair middel tegen *Giardia intestinalis* (*lamblia*) en tegen *Trichomonas vaginalis* (waarbij ook de partner moet behandeld worden).
- Metronidazol is bij bacteriële vaginose actief tegen *Gardnerella vaginalis* (*zie 6.1.2.*).
- Metronidazol en ornidazol worden ook gebruikt als antiprotozoaire middelen tegen *Entamoeba histolytica* (korte behandeling bij amoebendysenterie, langere behandeling bij amoebenabces in de lever, steeds gevolgd door een behandeling met het contactamoebicide paromomycine, *zie 11.1.9.*).
- Metronidazol en ornidazol zijn ook actief tegen strikt anaerobe kiemen (inclusief *Bacteroides fragilis*).
- **Voornaamste indicaties voor de ambulante praktijk volgens BAPCOC (11.5.)**
  - Urogenitale infecties (voor de doseringen, *zie doseringskader metronidazol*)
    - Empirische behandeling van *pelvic inflammatory disease* (PID): ceftriaxon i.m. + doxycycline + metronidazol.
    - Etiologische behandeling van PID door chlamydia en etiologische behandeling (of bij sterk vermoeden) van PID door gonokokken: metronidazol, steeds in combinatie met andere antibiotica.
    - Acute vulvovaginitis: bacteriële vaginose: metronidazol per os is één van de opties (*zie 6.1.2.*).
    - Acute vulvovaginitis door *Trichomonas vaginalis* (symptomatisch, na detectie via screening of in kader van partnerbehandeling): metronidazol per os of tinidazol *per os* (niet meer beschikbaar sinds september 2021).
  - Eradicatie van *Helicobacter pylori*: metronidazol maakt deel uit van de therapeutische schemata (*zie 3.1.*).

- Bijtonden door katten, honden of mensen: bij volwassenen met IgE-gemedieerde penicilline-allergie indien antibiotica aangewezen zijn (zie 11.1.1.1.3.): metronidazol, in combinatie met doxycycline.
- **Indicaties niet opgenomen in de BAPCOC-gids**
  - Metronidazol wordt ook gebruikt voor de behandeling van de minder ernstige vormen van pseudomembraneuze colitis door *Clostridioides difficile* [zie Folia februari 2016].

Zwangerschap en borstvoeding

- Metronidazol: de gegevens over gebruik van dit preparaat tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.
- Ornidazol: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van dit preparaat tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Ongewenste effecten

- Nausea, hoofdpijn, duizeligheid.
- Metaalsmaak.
- Perifere neuropathie na langdurig gebruik: zelden.
- Draaiduizeligheid, loopstoornissen, verwardheid, donkere gedachten (zelden tot zeer zelden)

Interacties

- Disulfiramreactie bij associëren met alcohol.
- Toename van het effect van vitamine K-antagonisten.

Metronidazol

Posol.per os:

- empirische behandeling van *pelvic inflammatory disease* (PID): metronidazol 1,5 g p.d. in 3 doses ged. 14 dagen + ceftriaxon (eenmalig 500 mg i.m.) + doxycycline (200 mg p.d. in 2 doses ged. 14 dagen)
- etiologische behandeling van PID door chlamydia en etiologische behandeling (of bij sterk vermoeden) van PID door gonokokken: metronidazol, steeds in combinatie met andere antibiotica: zie 11.5.4.5.
- bacteriële vaginose: metronidazol 2 x 500 mg p.d. gedurende 7 dagen (zelfde dosis bij gebruik tijdens de zwangerschap)
- acute vulvovaginitis door *Trichomonas vaginalis* (symptomatisch, na detectie via screening of in kader van partnerbehandeling): metronidazol 2 x 500 mg p.d. gedurende 7 dagen
- giardiase (*lamblia*): 2 g p.d. in 1 dosis ged. 3 dagen of 1 g p.d. in 2 doses ged. 7 à 10 dagen
- anaerobe kiemen: 1,5 g p.d. in 3 doses gedurende 7 dagen
- eradicatie van *H. pylori*: zie 3.1. Maag- en duodenumpathologie
- bijtonden bij volw.: 1,5 g p.d. in 3 doses gedurende 5 dagen (profylaxe) of 7 dagen (infectie) (in combinatie met doxycycline)

FLAGYL (Sanofi Belgium)

metronidazol
filmomh. tabl.

20 x 500 mg R/ b € 7,81 €

METRONIDAZOLE B. BRAUN (B. Braun)

metronidazol

inf. oploss. i.v. [flac.]

20 x 500 mg / 100 ml U.H. [50 €]

Ornidazol

Posol.per os

:

- acute vulvovaginitis door *Trichomonas vaginalis*: 1,5 g éénmalig
- giardiase (*lamblia*): 1 of 1,5 g p. d. in 1 dosis, gedurende 1 of 2 dagen

TIBERAL (SERB)

ornidazol

filmomh. tabl.

3 x 500 mg R/ b 7,84 €

10 x 500 mg R/ b 12,23 €

inf. oploss. (conc.) i.v. [amp.]

1 x 1 g / 6 ml U.H. [9 €]

11.3.4. Atovaquon en pentamidine

Het gaat om atovaquon en pentamidine.

Voor de vaste associatie atovaquon + proguanil, zie 11.3.2.1.1.

Plaatsbepaling

- Atovaquon en pentamidine worden gebruikt bij de preventie (pentamidine in aerosol) en de behandeling (atovaquon oraal en pentamidine intraveneus of intramusculair) van pneumonie door *Pneumocystis jiroveci* (vroeger *Pneumocystis carinii*) in geval van resistentie tegen of contra-indicatie voor co-trimoxazol.
- Atovaquon in associatie met proguanil wordt gebruikt in de preventie en behandeling van malaria (zie 11.3.2.).
- Atovaquon wordt soms gebruikt bij encefalitis door *Toxoplasma gondii* bij HIV-patiënten (*off-label*).
- Pentamidine wordt gebruikt bij sommige vormen van slaapziekte (SKP) en leishmaniase (*off-label*).

Contra-indicaties

- Pentamidine: risicofactoren voor QT-verlenging (zie Inl.6.2.2.).

Ongewenste effecten

- Atovaquon: nausea en rash.
- **Pentamidine: verlenging van het QT-interval met risico van torsades de pointes** (voor de risicofactoren voor torsades de pointes in het algemeen, zie Inl.6.2.2.), pancreatitis, hyperglykemie en hypoglykemie, niertoxiciteit, hypocalciëmie.

Zwangerschap en borstvoeding

- Atovaquon en pentamidine: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Interacties

- Pentamidine:
  - Verhoogd risico van hypocalciëmie bij associëren met foscarnet.
  - Verhoogd risico van torsades de pointes bij associëren met andere middelen die het risico van QT-verlenging verhogen (zie Inl.6.2.2.).
  - Pentamidine is een substraat van CYP2C19 (zie Tabel Ic. in Inl.6.3.).

Atovaquon

WELLVONE (GSK)

atovaquon

siroop susp.

226 ml 750 mg / 5 ml R/ 352,88 €

Pentamidine

PENTACARINAT (Sanofi Belgium)

pentamidine, isethionaat

inj./inf./verneveloploss. (pdr.) i.m./i.v./inhal. [flac.]

5 x 300 mg R/ a 104,98 €

11.3.5. Pyrimethamine

Plaatsbepaling

- Pyrimethamine wordt, geassocieerd aan een sulfamide, gebruikt voor de behandeling van symptomatische toxoplasmose (SKP), ook tijdens de zwangerschap. Toediening van folinezuur 15 mg per dag tijdens de behandeling wordt aanbevolen om het risico van beenmergdepressie te verminderen; foliumzuur vermindert dit risico niet.
- Pyrimethamine heeft geen plaats meer bij de preventie van malaria.

Zwangerschap en borstvoeding

- De SKP stelt dat pyrimethamine gecontra-indiceerd is in het eerste trimester wegens aanwijzingen van een teratogeen effect bij dieren. Er zijn onvoldoende klinische gegevens om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar). Wanneer pyrimethamine noodzakelijk/aangewezen is gedurende het eerste trimester, wordt veiligheidshalve aangeraden ook foliumzuur 4-5 mg/dag toe te dienen.

Ongewenste effecten

- Beenmergdepressie.

DARAPRIM (GSK)

pyrimethamine

tabl. (deelb. niet kwantit.)

30 x 25 mg R/ 4,46 €

11.4. Antivirale middelen

11.4.1. Middelen tegen herpesvirussen

Het gaat om aciclovir en diens prodrug valaciclovir, en om brivudine, foscarnet.

Voor aciclovir voor dermatologisch en oftalmologisch gebruikt 15.1.4. en 16.1.3.

Voor de topische middelen penciclovir en docosanol, zie 15.1.4.

Plaatsbepaling

- Aciclovir en diens prodrug valaciclovir zijn actief tegen herpes-simplexvirussen types I en II, en tegen het

varicella-zostervirus. Ze hebben bij de behandeling van aandoeningen door deze virussen, dezelfde doeltreffendheid; de biologische beschikbaarheid van valaciclovir is beter.

- **Varicella**
  - Aciclovir en valaciclovir worden enkel gebruikt bij hoog risico van complicaties (encefalitis, pneumonie), in het bijzonder bij immuungedeprimeerde personen.
- **Herpes zoster (zona)**
  - Aciclovir en valaciclovir hebben geen effect op de pijn tijdens de eruptiefase, ook niet bij toediening binnen de 72 uur na het verschijnen van de eerste huidletsels. Toediening binnen de 72 uur heeft wel een beperkt effect op de pijn in de eerste weken na het verdwijnen van de huidletsels, en misschien op de duur van de postherpetische neuralgie. Deze behandeling wordt vooral aangeraden bij ouderen, maar ook bij immuungedeprimeerde patiënten waar dikwijls aciclovir intraveneus wordt toegediend. Bij *zona ophthalmica* is systemische behandeling essentieel.
  - Brivudine heeft de indicatie vroegtijdige behandeling van zona bij immunocompetente patiënten (SKP) op basis van beperkte evidentie; zijn plaats in de preventie van postherpetische pijn is onduidelijk.
  - Vaccinatie tegen zona kan overwogen worden bij patiënten met immuundepressie en patiënten voorafgaand aan een immuunsuppressieve behandeling. Bescherming tegen postherpetische neuralgie (PHN, frequenter en meer invaliderend met toenemende leeftijd) is het belangrijkste doel van vaccinatie tegen zona. Echter, de ervaring in deze populaties is nog beperkt, en robuuste gegevens over concrete winst in het voorkomen van ernstige vormen van zona ontbreken nog [zie 12.1.1.10].
- **Herpes simplex**
  - Antivirale middelen (aciclovir, valaciclovir) zijn over het algemeen werkzamer bij een primo-infectie dan bij recidieven. Ze eradiceren het virus niet, zodat later reactivatie kan optreden.
  - **Labiale herpes:**
    - Systemische behandeling met aciclovir of valaciclovir op het ogenblik van een opstoot, zelfs wanneer zeer vroeg gestart, heeft slechts een beperkt effect. Er is nagenoeg geen verschil in effect tussen lokale (zie 15.1.4.) of orale behandeling.
    - Chronische preventieve behandeling heeft een zeer beperkte plaats, met enkel voor de orale behandeling een beperkt effect, en geen bewijs van effect voor de lokale behandeling. Vooral bij immuungedeprimeerden is er een indicatie.
  - **Genitale herpes**
    - De indicaties voor een systemische behandeling met aciclovir of valaciclovir bij herpes genitalis zijn een primo-infectie en hinderlijke recidieven.
    - Behandeling op het ogenblik van een opstoot, zelfs wanneer zeer vroeg gestart, vermindert de duur en de ernst van de klachten en beperkt de virusuitscheiding, maar het effect is beperkt.
    - Bij ernstige, recidiverende genitale herpes kan geopteerd worden voor een chronische preventieve behandeling per os.
    - Er is geen plaats voor lokale behandeling vanwege gebrek aan bewijs van werkzaamheid.
- **Cytomegalovirus(CMV)-infecties:** foscarnet heeft naast ernstige herpes simplex infecties ook CMV infecties als indicatie in de SKP; het wordt, gezien zijn toxiciteit, voorbehouden voor de behandeling van ernstige cytomegalovirusinfecties (bv. CMV-orgaanaantasting).
- **Voornaamste indicaties voor de ambulante praktijk volgens BAPCOC (11.5)**
  - Varicella: antivirale behandeling is zelden aangewezen.
  - Herpes zoster (zona): valaciclovir oraal of aciclovir oraal: zeker bij immuungedeprimeerde patiënten en bij zona ophthalmica.
    - Herpes labialis:
      - Behandeling: de plaats van antivirale middelen is beperkt. Lokale behandeling (keuze voor aciclovir, zie 15.1.4.) heeft de voorkeur boven orale behandeling (keuze voor valaciclovir).
      - Preventie van recidieven: enkel te overwegen bij immuungedeprimeerde patiënten of

patiënten met heel frequente en heftige recidieven. Keuze voor valaciclovir oraal.

- Herpes genitalis: keuze voor valaciclovir oraal of aciclovir oraal.
  - Behandeling: steeds te starten bij primo-infectie, en te overwegen, in functie van de ernst van de klachten, bij recidieven.
  - Preventie van recidieven: bij zeer frequente recidieven (minstens 6 per jaar) kan geopteerd worden voor een langdurige profylactische behandeling (enkel aciclovir wordt hiervoor terugbetaald, en dit vanaf 6 recidieven per jaar).
  - Bij zwangere vrouwen en immuungedeprimeerde patiënten is gespecialiseerd overleg noodzakelijk.

Ongewenste effecten

- Aciclovir, valaciclovir en brivudine
  - Gastro-intestinale stoornissen.
  - Centrale effecten (hoofdpijn, verwardheid, convulsies...).
  - Verslechtering van de nierfunctie (noodzaak voor goede hydratatie).
  - Bij intraveneuze toediening: reacties ter hoogte van de injectieplaats die bij extravasatie ernstig kunnen zijn.
- Foscarnet: ernstige ongewenste effecten, o.a. nefrotoxiciteit, hematologische afwijkingen; foscarnet: ook acute hypocalciëmie.

Zwangerschap en borstvoeding

- **Zwangerschap**
  - Herpesinfecties, waaronder infecties met het cytomegalovirus (CMV), tijdens de zwangerschap kunnen (ernstige) nadelige gevolgen hebben voor het kind. De risico-batenverhouding van de behandeling moet afgewogen worden tegen het risico van de infectie.
  - Aciclovir: de gegevens over gebruik van dit preparaat tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.
  - Foscarnet: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van dit preparaat tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).
  - Brivudine: gecontra-indiceerd tijdens de zwangerschap.
- **Borstvoeding**
  - Brivudine: gecontra-indiceerd tijdens de periode van borstvoeding.
  - Foscarnet: borstvoeding tijdens behandeling wordt afgeraden; indien borstvoeding, bij het borstgevoede kind alert zijn voor de potentieel ernstige ongewenste effecten van het product.

Interacties

- Brivudine: versterkte toxiciteit van pyrimidine-analogen zoals fluorouracil, **gaande tot fatale reacties**.
- Foscarnet: verhoogd risico van hypocalciëmie bij associëren met pentamidine.
- Aciclovir is een inhibitor van CYP1A2 (zie Tabel 1c. in Inl.6.3.).

Aciclovir

Posol.per os

:

- herpes genitalis:

- primo-infectie: 1 g p.d. in 5 doses gedurende 5-10 dagen, of 1,2 g p.d. in 3 doses gedurende 5-10 dagen
- zelfbehandeling bij recidief (binnen de 24 u na optreden van de symptomen): 1 g p.d. in 5 doses gedurende 3 dagen, of 2,4 g p.d. in 3 doses gedurende 2 dagen
- continue profylactische behandeling bij frequente recidieven (> 6/jaar): 800 mg p.d. in 2 doses, jaarlijks

te evalueren

- herpes zoster (zona): 4 g p.d. in 5 doses gedurende 1 week

ACICLOVIR AB (Aurobindo)

aciclovir
tabl.

25 x 200 mg R/ b 11,60 €

tabl. (deelb. kwantit.)

35 x 800 mg R/

ACICLOVIR EG (EG)

aciclovir
tabl.

25 x 200 mg R/ a 12,17 €

tabl. (deelb. niet kwantit.)

35 x 800 mg R/ a 20,37 €

ACICLOVIR GSK (GSK)

aciclovir
tabl.

25 x 200 mg R/ a 12,58 €

35 x 800 mg R/ a 21,25 €

siroop susp.

100 ml 400 mg / 5 ml R/ a 19,93 €

aciclovir (natrium)

inj./inf. oploss. (pdr.) i.v. [flac.]

5 x 250 mg U.H. [15 €]

ACICLOVIR HOSPIRA (Hospira)

aciclovir (natrium)

inf. oploss. (conc.) i.v. [flac.]

5 x 500 mg / 20 ml U.H. [51 €]

1 x 1 g / 40 ml U.H. [20 €]

ACICLOVIR SANDOZ (Sandoz)

aciclovir
tabl.

25 x 200 mg R/ b 11,63 €

35 x 800 mg R/ b 19,18 €

Brivudine

Posol.

herpes zoster (zona): 125 mg p.d. in 1 dosis gedurende 1 week

ZERPEX (Menarini)

brivudine
tabl.

7 x 125 mg R/ 91,14 €

Foscarnet

FOSCARNET FRESENIUS KABI (Fresenius Kabi)

foscarnet, trinitrium

inf. oploss. (conc.)/inf. oploss. i.v. [flac.]

1 x 6 g / 250 ml U.H. [154 €]

FOSCAVIR (Clinigen)

foscarnet, trinitrium

inf. oploss. (conc.)/inf. oploss. i.v. [flac.]

1 x 6 g / 250 ml U.H. []

(weesgeneesmiddel)

Valaciclovir

Posol.

- herpes labialis:

- acute opstoot: 2 x 2 g gedurende 1 dag
- preventie van recidieven: 500 mg p.d. in 1 dosis, telkens na 6 maanden te herevalueren

- herpes genitalis:

- primo-infectie: 1 g p.d. in 2 doses gedurende 5 à 10 dagen
- zelfbehandeling bij recidief (binnen de 24 u na optreden van de symptomen): 1 g p.d. in 2 doses gedurende 3 dagen
- continue profylactische behandeling bij frequente recidieven (> 6/jaar): 500 mg p.d. in 1 dosis (als < 10

recidieven/jaar), jaarlijks te herevalueren; 1 g p.d. in 1 dosis (als > 10 recidieven/jaar), jaarlijks te herevalueren

- herpes zoster (zona): 3 g p.d. in 3 doses gedurende 1 week

VALACICLOVIR AB (Aurobindo) ^{ri}

valaciclovir (hydrochloride)

filmomh. tabl.

10 x 500 mg R/ 17,99 €

42 x 500 mg R/ b [!] € 25,42 €

VALACICLOVIR SANDOZ (Sandoz) ^{ri}

valaciclovir (hydrochloride)

filmomh. tabl.

42 x 500 mg R/ b [!] € 26,47 €

ZELITREX (GSK) ^{ri}

valaciclovir (hydrochloride)

filmomh. tabl.

10 x 500 mg R/ 39,17 €

42 x 500 mg R/ b [!] € 53,89 €

11.4.2. Middelen tegen respiratoire virussen (influenza en RSV)

Oseltamivir is een inhibitor van het neuraminidase, een glycoproteïne op het oppervlak van influenza A- en B-virussen, waardoor het vrijkomen van virusdeeltjes uit geïnfecteerde cellen wordt geremd.

Baloxavir is een inhibitor van bepaalde endonucleasen aanwezig in influenza A- en B-virussen, waardoor de virusreproductie wordt geremd. Baloxavir is niet meer beschikbaar sinds november 2023.

Palivizumab is een gehumaniseerd monoklonaal antilichaam gericht tegen respiratoir syncytieel virus (RSV).

Remdesivir dat gebruikt wordt bij COVID-19, wordt besproken in 11.4.7.

Plaatsbepaling

- **Oseltamivir en baloxavir**
  - Baloxavir en oseltamivir hebben een heel beperkte plaats in de aanpak van influenza en vervangen in geen geval de jaarlijkse influenzavaccinatie bij risicopatiënten (zie 12.1.1.5.) (zie BAPCOC 2022: 11.5.2.10.). Voor beide middelen is opvolging van het resistentierisico belangrijk.
  - Behandeling van influenza. Oseltamivir en baloxavir verkorten de duur van de influenzasymptomen met hooguit 1 dag, en dit bij patiënten die binnen de 48 uur na optreden van de symptomen behandeld worden. Dit voordeel moet afgewogen worden tegen de mogelijke ongewenste effecten. Er is voor oseltamivir (zie *Folia augustus 2019*) of baloxavir (zie *Recente informatie oktober 2021*) geen bewijs van gunstig effect op ernstige influenzacomplicaties zoals pneumonie, hospitalisatie of overlijden.
  - Preventie van influenza na blootstelling (“post-expositie profylaxe”). De richtlijn “Preventie van influenza in de huisartspraktijk” (2018, *EBMPracticeNet*) ziet geen plaats voor post-expositie profylaxe met oseltamivir [zie ook *Folia augustus 2019*]. Er zijn onvoldoende gegevens om de plaats van baloxavir te bepalen (onder andere gebrek aan gegevens bij hoogrisicopersonen) [zie *Recente informatie oktober 2021*].
  - Preventie van influenza bij verwachte blootstelling (“pre-expositie profylaxe”, enkel een indicatie in de SKP voor oseltamivir). De Belgische richtlijn “Preventie van influenza in de huisartspraktijk” (2018, *EBMPracticeNet*) ziet geen plaats voor pre-expositie profylaxe met oseltamivir [zie ook *Folia augustus 2019*]. Om profylactisch actief te zijn, moet oseltamivir gedurende heel de epidemische periode genomen worden, met risico van ongewenste effecten. Daarenboven heeft dit zijn kostprijs en zal dit langdurige gebruik resistentieontwikkeling mogelijk maken.
- **Palivizumab** wordt gebruikt ter preventie van infecties van de lage luchtwegen door RSV-virus, en dit bij prematuren en bij kinderen jonger dan 2 jaar met hoog risico (chronische zuurstofnood, ernstige congenitale hartaandoeningen), en dit gedurende de verwachte periode van RSV-risico (eerste dosis best vóór het begin van het RSV-seizoen (SKP), dan maandelijks; maximum 5 doses).

Indicaties (synthese van de SKP)

- Oseltamivir:
  - behandeling van influenza A- en B-infectie (elke leeftijd);
  - preventie van influenza-infectie na blootstelling (“post-expositie profylaxe”, vanaf de leeftijd van 1

- jaar);
- preventie van infectie bij verwachte blootstelling ("pre-expositie profylaxe", vanaf de leeftijd van 1 jaar).
- Baloxavir:
  - behandeling van influenza A- en B-infectie (enkel niet-gecompliceerde influenza en vanaf de leeftijd van 1 jaar);
  - preventie van influenza-infectie na blootstelling ("post-expositie profylaxe", vanaf de leeftijd van 1 jaar).
- Palivizumab: preventie van infecties van de lage luchtwegen door RSV-virus bij hoogrisicokinderen jonger dan 2 jaar.

Ongewenste effecten

- Nausea, diarree, bronchitis en hoofdpijn: frequent.
- Baloxavir: overgevoeligheidsreacties (urticaria, angio-oedeem, anafylaxis) zijn gerapporteerd.
- Oseltamivir: braken, abdominale pijn, slapeloosheid, duizeligheid; zelden rash en allergische reacties; vooral bij jongeren zijn neuropsychiatrische effecten (bv. convulsies, verwardheid, agitatie, hallucinatie) gerapporteerd.
- Palivizumab: koorts, reacties ter hoogte van de injectieplaats, nervositeit, rash; zelden: allergische reacties.

Zwangerschap en borstvoeding

- Oseltamivir: de gegevens over gebruik van dit preparaat tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.
- Baloxavir en palivizumab: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Interacties

- Baloxavir: mogelijkheid van verminderde resorptie bij gelijktijdige inname met bv. antacida en zink-, ijzer-, calcium- of magnesiumbevattende preparaten.
- Oseltamivir is een substraat van P-gp (zie Tabel Id. in Inl.6.3.).

Baloxavir

Baloxavir is niet meer beschikbaar sinds november 2023.

De specialiteit **Xofluza**® is niet meer op de markt sinds november 2023.

Posol.

- behandeling bij volwassenen en kinderen ≥ 1 jaar: < 20 kg: zie SKP; ≥ 20 kg - < 80 kg: 40 mg (2 tabletten van 20 mg) éénmalig in één inname ; ≥ 80 kg: 80 mg (2 tabletten van 40 mg) éénmalig in één inname. Inname binnen de 48 uur na optreden van de symptomen.

- preventie na blootstelling ("post-expositie profylaxe"): < 20 kg: zie SKP; ≥ 20 kg - < 80 kg: 40 mg (2 tabletten van 20 mg) éénmalig in één inname; ≥ 80 kg: 80 mg (2 tabletten van 40 mg) éénmalig in één inname. Inname binnen de 48 uur na contact met geïnfecteerde persoon.

NB: er is voor kleine kinderen geen aangepaste vorm beschikbaar in België (situatie 1/4/2023).

Oseltamivir

Posol.

- behandeling: kinderen en volwassenen ≥ 13 jaar: 150 mg p.d. in 2 doses gedurende 5 dagen. Kinderen < 12 jaar: 2x/dag gedurende 5 dagen: Lichaamsgewicht 10–15 kg: 30 mg 2x/dag; lichaamsgewicht 15–23 kg: 45 mg 2x/dag; lichaamsgewicht 23–40 kg: 60 mg 2x/dag; lichaamsgewicht > 40 kg: 75 mg 2x/dag. Behandeling starten

binnen de 48 uur na optreden van de symptomen.

- preventie na blootstelling ("post-expositie profylaxe", zie plaatsbepaling): 75 mg p.d. in 1 dosis gedurende 10 dagen. Behandeling starten binnen de 48 uur na contact met geïnfecteerde persoon. "pre-expositieprofylaxe" (uitzonderlijk) behandelingsduur tot 6 weken, of tot 12 weken bij immuungedeprimeerden.

TAMIFLU (Roche)

oseltamivir (fosfaat)

harde caps.

10 x 30 mg R/ 16,09 €

10 x 45 mg R/ 29,49 €

10 x 75 mg R/ 29,49 €

Palivizumab

SYNAGIS (AstraZeneca)

palivizumab [biosynthetisch]

inj. oploss. i.m. [flac.]

1 x 50 mg / 0,5 ml U.H. [376 €]

1 x 100 mg / 1 ml U.H. [710 €]

11.4.3. Middelen tegen retrovirussen (HIV)

Het gaat om reverse-transcriptaseremmers (nucleoside-analogen, nucleotide-analogen en non-nucleoside-analogen), protease-inhibitoren, entry-inhibitoren, integrase-inhibitoren en hechtingsremmers.

Plaatsbepaling

- **Behandeling van HIV-infectie**
  - Gezien bij monotherapie resistentie van het HIV-virus snel optreedt, worden deze middelen altijd in associatie gestart. Strikte therapietrouw is noodzakelijk om resistentie-ontwikkeling te beperken.
  - Meestal worden twee nucleoside reverse-transcriptaseremmers gecombineerd met een integrase-inhibitor, of soms een protease-inhibitor of een non-nucleoside reverse-transcriptaseremmer als alternatief voor de integrase-inhibitor (cART: *combination AntiRetroviral Therapy*). Bij resistentie dient de optimale combinatie van meerdere actieve middelen gezocht te worden. Adequate behandeling resulteert in onderdrukking van de virusreproductie, herstel van de immuniteit, sterke vermindering van opportunistische infecties, een sterk verbeterde levensverwachting en sterke vermindering van de transmissie. Er is echter geen eradicatie van het virus.
  - Combinaties van antivirale middelen die één inname per dag mogelijk maken, verbeteren de therapietrouw. Er zijn antivirale middelen beschikbaar die als onderhoudsbehandeling om de 2 maanden intramusculair kunnen toegediend worden [zie *Folia oktober 2021*].
- **Preventie van HIV-infectie**
  - Bij personen met een hoog risico van HIV-infectie is preventieve inname van HIV-remmers (met name Truvada®), de zogenaamde "pre-expositie profylaxe (PrEP)" te overwegen, bovenop de andere voorzorgsmaatregelen (condoomgebruik, regelmatig testen op HIV). Of iemand in aanmerking komt voor terugbetaling van PrEP is afhankelijk van een aantal voorwaarden (klik op het symbool b! voor de terugbetalingsmodaliteiten).
- **Accidentele blootstelling aan bloed of lichaamsvocht besmet met het HIV-virus**
  - Profylactische behandeling wordt aanbevolen in geval van accidentele blootstelling aan het HIV-virus (bv. prikaccident, seksueel contact) en wordt aangepast in functie van het besmettingsrisico. Profylactische behandeling moet gestart worden binnen de 72 uur na blootstelling in overleg met een gespecialiseerd centrum.
- Een aantal middelen tegen retrovirussen wordt ook gebruikt bij chronische infecties die niet door

retrovirussen worden veroorzaakt, zoals chronische hepatitis B (zie 11.4.4).

Zwangerschap en borstvoeding

- Zwangerschap:
  - Behandeling van zwangere vrouwen besmet met HIV vermindert sterk het risico van besmetting bij de foetus.
  - HIV-positieve zwangere vrouwen moeten behandeld worden door HIV-specialisten in gespecialiseerde centra.
  - Dolutegravir: aanwijzingen van verhoogd risico van neuraalbuidefecten; gebruik in het eerste trimester van de zwangerschap wordt afgeraden.
- Borstvoeding: bij vrouwen besmet met het HIV-virus, wordt zeker in Westerse landen borstvoeding in principe afgeraden in verband met het risico van transmissie van het HIV-virus, ook als de vrouw wordt behandeld. Bij niet-detecteerbare virale load wordt het risico van transmissie klein geacht.

Interacties

- **Belangrijke interacties zijn beschreven, zowel tussen de antiretrovirale middelen onderling als met andere middelen, o.a. de vitamine K-antagonisten (toename of daling van het effect). Raadplegen van gedetailleerde bronnen is noodzakelijk**, zie bv. www.hiv-druginteractions.org en Tabel Ic. en Tabel Id. in Inl.6.3.

11.4.3.1. Reverse-transcriptaseremmers

Het gaat om de nucleotide reverse-transcriptaseremmers, de nucleoside reverse-transcriptaseremmers en de non-nucleoside reverse-transcriptaseremmers.

11.4.3.1.1. Nucleotide reverse-transcriptaseremmers

Tenofovir is de enige nucleotide reverse-transcriptaseremmer. Het wordt onder de vorm van de prodrug tenofovirdisoproxil gebruikt bij HIV (steeds in combinatie) en bij actieve chronische hepatitis B (soms in associatie met interferon). De prodrug tenofoviralafenamide wordt gebruikt bij actieve chronische hepatitis B (zie 11.4.4.) en in sommige vaste HIV-combinatiepreparaten (zie 11.4.3.6.): ze worden besproken in 11.4.4. De vaste HIV-combinatiepreparaten met tenofovirdisoproxil worden vermeld in 11.4.3.1.4. en 11.4.3.6.

11.4.3.1.2. Nucleoside reverse-transcriptaseremmers

Het gaat om abacavir (ABC), didanosine (DDI), emtricitabine (FTC), entecavir, lamivudine (3TC), stavudine (D4T) en zidovudine (AZT). Er zijn geen specialiteiten meer op basis van didanosine en van stavudine.

Plaatsbepaling

- Zie 11.4.3.
- Deze middelen worden altijd in associatie gebruikt.
- Lamivudine wordt, behalve bij HIV-infecties, ook (onder een andere specialiteitsnaam) gebruikt bij patiënten met actieve chronische hepatitis B (zie 11.4.4.).
- Entecavir wordt enkel gebruikt bij actieve chronische hepatitis B (zie 11.4.4.)

Contra-indicaties

- Abacavir: HLA B5701-dragers.
- Zidovudine: neutropenie, anemie; pasgeborenen met ernstige hyperbilirubinemie of gestegen transaminasen (SKP).

Zwangerschap en borstvoeding

- Zie 11.4.3.

Ongewenste effecten

- Gastro-intestinale stoornissen.
- Asthenie, hoofdpijn, koorts, spierpijn.
- Metabole stoornissen (hyperlipidemie, hyperuricemie).
- Hepatotoxiciteit, pancreatitis.
- Hematologische stoornissen (anemie, leukopenie, trombocytopenie).
- Rash.
- Abacavir: ook ernstige overgevoelighedsreacties zoals DRESS-syndroom (vooral bij dragers van het HLA-B*5701-allel, zie *Folia februari 2009*). In de SKP wordt aangeraden om alle patiënten te screenen op aanwezigheid van het HLA-B*5701-allel alvorens een behandeling te starten (situatie op 01/10/22).
- Zidovudine: ook melkzuuracidose, lipodystrofie.

Interacties

- Zie www.hiv-druginteractions.org
- Emtricitabine is een substraat van P-gp (zie *Tabel Id. in Inl.6.3.*).

Abacavir

ZIAGEN (ViiV)

abacavir (sulfaat)

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

60 x 300 mg R/ a [!] ○ 208,00 €

siroop oploss.

240 ml 100 mg / 5 ml R/ a [!] ○ 68,97 €

Emtricitabine

EMTRIVA (Gilead Sciences) ^{ri}

emtricitabine

harde caps.

30 x 200 mg R/ a [!] ○ 168,20 €

Lamivudine

EPIVIR (ViiV) ^{ri}

lamivudine

filmomh. tabl.

60 x 150 mg R/ a [!] ⊖ 65,89 €

30 x 300 mg R/ a [!] ⊖ 65,89 €

siroop oploss.

240 ml 50 mg / 5 ml R/ a [!] ⊖ 25,67 €

Zidovudine

RETROVIR (ViiV)

zidovudine

harde caps.

40 x 250 mg R/ a [!] ○ 108,42 €

siroop oploss.

200 ml 100 mg / 10 ml R/a † ○ 28,01 €

200 ml 100 mg / 10 ml R/a † ○ 28,01 €

inf. oploss. (conc.) i.v. [amp.]

5 x 200 mg / 20 ml R/a † ○ 49,37 €

Combinatiepreparaten transcriptaseremmers

van verschillende

nucleoside

reverse-

ABACAVIR / LAMIVUDINE VIATRIS

(Viartis) ^{ri}

abacavir (sulfaat) 600 mg

lamivudine 300 mg

filmomh. tabl.

30 R/a † ⊖ 144,38 €

COMBIVIR (ViiV) ^{ri}

lamivudine 150 mg

zidovudine 300 mg

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

60 R/a † ○ 141,83 €

KIVEXA (ViiV) ^{ri}

abacavir (sulfaat) 600 mg

lamivudine 300 mg

filmomh. tabl.

30 R/a † ○ 151,85 €

KIVEXA (Abacus) ^{ri}

abacavir (sulfaat) 600 mg

lamivudine 300 mg

filmomh. tabl.

30 R/a † ○ 151,85 €

(parallele distributie)

LAMIVUDINE / ZIDOVUDINE VIATRIS

(Viartis) ^{ri}

lamivudine 150 mg

zidovudine 300 mg

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

60 R/a † ⊖ 133,00 €

11.4.3.1.3. Non-nucleoside reverse-transcriptaseremmers

Het gaat om doravirine, efavirenz, etravirine, nevirapine en rilpivirine.

Rilpivirine is ook beschikbaar in een preparaat voor intramusculaire toediening om de twee maanden, na een proefperiode van dagelijkse orale toediening gedurende 1 maand (testen van de tolerantie). In dit toedieningsschema om de 2 maanden wordt rilpivirine samen met cabotegravir (zie 11.4.3.4.) toegediend.

Plaatsbepaling

- Zie 11.4.3.
- Deze middelen worden steeds in associatie gebruikt.

Contra-indicaties

- Efavirenz, nevirapine en de combinaties die deze middelen bevatten: ernstige leverinsufficiëntie (SKP).
- Rilpivirine: risicofactoren voor QT-verlenging (zie Inl.6.2.2.).

Ongewenste effecten

- Centrale effecten: bv. hoofdpijn, duizeligheid, sufheid, slapeloosheid, nachtmerries en psychotische reacties (vooral met efavirenz).
- Rash die soms ernstig is (syndroom van Stevens-Johnson, syndroom van Lyell).
- Gastro-intestinale stoornissen.
- Hematologische stoornissen.
- Hepatitis, pancreatitis.
- Stoornissen in het lipiden- en koolhydratenmetabolisme.
- Rilpivirine: QT-verlenging met risico van torsades de pointes is niet uit te sluiten (voor de risicofactoren voor torsades de pointes in het algemeen, zie Inl.6.2.2.).

Zwangerschap en borstvoeding

- Zie 11.4.3.

Interacties

- Met de non-nucleoside reverse-transcriptaseremmers zijn belangrijke interacties beschreven: raadplegen

van gedetailleerde bronnen is noodzakelijk, zie bv. www.hiv-druginteractions.org en Tabel Ic. en Tabel Id. in Inl.6.3.

- Toename of daling van het effect van vitamine K-antagonisten.
- Rilpivirine: verhoogd risico van torsades de pointes bij associëren met andere middelen die het risico van QT-verlenging verhogen (zie Inl.6.2.2.).
- Rilpivirine: daling van de plasmaconcentratie bij gelijktijdig gebruik met protonpompinhibitoren (door stijging van de maagpH).
- Doravirine en rilpivirine zijn substraten van CYP3A4 (zie Tabel Ic. in Inl.6.3.).
- Efavirenz is een substraat van CYP2B6, en een inductor van CYP2B6, CYP2C19 en CYP3A4 (zie Tabel Ic. in Inl.6.3.).
- Etravirine is een substraat en inhibitor van CYP2C19, en een inductor van CYP3A4 (zie Tabel Ic. in Inl.6.3.).
- Nevirapine is een substraat van CYP2B6 en CYP3A4, en inductor van CYP3A4 (zie Tabel Ic. in Inl.6.3.).
- Efavirenz, etravirine en nevirapine: Een belangrijke interactie ten gevolge van hun inductie van CYP3A4 is het minder betrouwbaar worden van hormonale anticonceptiva (oraal, transdermaal, vaginaal, implantaat) en orale hormonale noodanticonceptie [zie Folia november 2021, waarin ook maatregelen worden aangereikt om de interactie te vermijden].

Doravirine

PIFELTRO (MSD)

doravirine

filmomh. tabl.

30 x 100 mg R/ a † ○ 336,69 €

Efavirenz

EFAVIRENZ MYLAN (Viatris)

efavirenz

filmomh. tabl.

30 x 600 mg R/ a † ⊖ 83,04 €

Etravirine

INTELENCE (Janssen-Cilag)

etravirine

disp. tabl.

60 x 200 mg R/ a † ○ 350,20 €

Nevirapine

NEVIRAPINE VIATRIS (Viatris)

nevirapine

tabl. verl. afgifte

30 x 400 mg R/ a † ⊖ 89,53 €

VIRAMUNE (Boehringer Ingelheim)

nevirapine

tabl.

60 x 200 mg R/ a † ⊖ 103,96 €
tabl. verl. afgifte

30 x 400 mg R/ a [!] 103,68 €
siroop susp.

240 ml 50 mg / 5 ml R/ a [!] 27,48 €

Rilpivirine

EDURANT (Janssen-Cilag)

rilpivirine (hydrochloride)
filmomh. tabl.

30 x 25 mg R/ a [!] 259,42 €

REKAMBYS (Janssen-Cilag)

rilpivirine
inj. susp. verl. afgifte i.m. [flac.]

1 x 900 mg / 3 ml R/ a [!] 525,76 €

11.4.3.1.4. Combinatiepreparaten van verschillende reverse-transcriptaseremmers

Plaatsbepaling

- *Zie 11.4.3.*
- Deze vaste associaties van antiretrovirale middelen worden voorgesteld in de hoop de therapietrouw te verbeteren.

Contra-indicaties

- Deze van de verschillende bestanddelen.
- Combinaties die efavirenz of nevirapine bevatten: ernstige leverinsufficiëntie (SKP).

Ongewenste effecten

- Deze van de verschillende bestanddelen.

Zwangerschap en borstvoeding

- *Zie 11.4.3.*

Interacties

- *Zie ook www.hiv-druginteractions.org*
- Deze van de verschillende bestanddelen.

DELSTRIGO (MSD)

doravirine 100 mg
lamivudine 300 mg
tenofovir, disoproxil [onder de vorm van fumarate] 245 mg
filmomh. tabl.

30 R/ a [!] 507,32 €

DESCOVY (Gilead Sciences)

emtricitabine 200 mg

tenofovir, alafenamide [onder de vorm van fumarate] 10 mg
filmomh. tabl.

30 R/ 530,05 €

emtricitabine 200 mg
tenofovir, alafenamide [onder de vorm van fumarate] 25 mg
filmomh. tabl.

30 R/ 530,05 €

DESCOVY (Orifarm Belgium)

emtricitabine 200 mg
tenofovir, alafenamide [onder de vorm van fumarate] 10 mg
filmomh. tabl.

30 R/ 544,81 €

(parallele distributie)

*EFAVIRENZ / EMTRICITABINE /
TENOFIVIR DISOPROXIL KRKA
(KRKA)*

efavirenz 600 mg

emtricitabine 200 mg
tenofovir, disoproxil [onder de vorm van succinaat] 245 mg
filmomh. tabl.
30 R/a [!] ⊖ 174,39 €

EFAVIRENZ / EMTRICITABINE / TENOFOVIR DISOPROXIL KRKA (Abacus) ^{ri}
efavirenz 600 mg
emtricitabine 200 mg
tenofovir, disoproxil [onder de vorm van succinaat] 245 mg
filmomh. tabl.
30 R/a [!] ⊖ 166,98 €
(parallele distributie)

EFAVIRENZ / EMTRICITABINE / TENOFOVIR DISOPROXIL MYLAN (Viatris) ^{ri}
efavirenz 600 mg
emtricitabine 200 mg
tenofovir, disoproxil [onder de vorm van maleaat] 245 mg
filmomh. tabl.
30 R/a [!] ⊖ 174,87 €
90 R/a [!] ○ 707,75 €

EFAVIRENZ / EMTRICITABINE / TENOFOVIR DISOPROXIL MYLAN (Abacus) ^{ri}
efavirenz 600 mg
emtricitabine 200 mg
tenofovir, disoproxil [onder de vorm van maleaat] 245 mg
filmomh. tabl.
30 R/
90 R/a [!] ⊖ 533,99 €
(parallele distributie)

EMTRICITABINE / TENOFOVIR DISOPROXIL KRKA (KRKA) ^{ri}

emtricitabine 200 mg
tenofovir, disoproxil [onder de vorm van succinaat] 245 mg
filmomh. tabl.
30 R/a [!] ○ 158,17 €
90 R/a [!] ○ 364,81 €

EMTRICITABINE / TENOFOVIR DISOPROXIL KRKA (Abacus) ^{ri}
emtricitabine 200 mg
tenofovir, disoproxil [onder de vorm van succinaat] 245 mg
filmomh. tabl.
30 R/a [!] ○ 128,65 €
90 R/a [!] ○ 313,22 €
(parallele distributie)

EMTRICITABINE / TENOFOVIR DISOPROXIL MYLAN (Viatris) ^{ri}
emtricitabine 200 mg
tenofovir, disoproxil [onder de vorm van maleaat] 245 mg
filmomh. tabl.
30 R/a [!] ○ 158,17 €
90 R/a [!] ○ 365,01 €

EMTRICITABINE / TENOFOVIR DISOPROXIL MYLAN (Abacus) ^{ri}
emtricitabine 200 mg
tenofovir, disoproxil [onder de vorm van maleaat] 245 mg
filmomh. tabl.
30 R/a [!] ⊖ 113,88 €
90 R/a [!] ⊖ 270,02 €
(parallele distributie)

EVIPLERA (Gilead Sciences) ^{ri}
emtricitabine 200 mg
rilpivirine (hydrochloride) 25 mg
tenofovir, disoproxil [onder de vorm van fumaraat] 245 mg
filmomh. tabl.

30 R/a [!] ○ 532,41 €

EVIPLERA (Abacus) ^{ri}
emtricitabine 200 mg
rilpivirine (hydrochloride) 25 mg
tenofovir, disoproxil [onder de vorm van fumaraat] 245 mg
filmomh. tabl.
30 R/a [!] ○ 532,41 €
(parallele distributie)

ODEFSEY (Gilead Sciences) ^{ri}
emtricitabine 200 mg
rilpivirine (hydrochloride) 25 mg
tenofovir, alafenamide [onder de vorm van fumaraat] 25 mg
filmomh. tabl.
30 R/a [!] ○ 789,06 €

ODEFSEY (Abacus) ^{ri}
emtricitabine 200 mg
rilpivirine (hydrochloride) 25 mg
tenofovir, alafenamide [onder de vorm van fumaraat] 25 mg
filmomh. tabl.
30 R/a [!] ○ 789,06 €
(parallele distributie)

ODEFSEY (Orifarm Belgium) ^{ri}
emtricitabine 200 mg
rilpivirine (hydrochloride) 25 mg
tenofovir, alafenamide [onder de vorm van fumaraat] 25 mg
filmomh. tabl.
30 R/a [!] ○ 789,06 €
(parallele distributie)

TRUVADA (Gilead Sciences) ^{ri}
emtricitabine 200 mg
tenofovir, disoproxil [onder de vorm van fumaraat] 245 mg
filmomh. tabl.
30 R/ 159,43 €

11.4.3.2. Protease-inhibitoren

Het gaat om atazanavir, darunavir, fosamprenavir (prodrug van amprenavir), lopinavir, ritonavir, saquinavir en tipranavir. Saquinavir is niet meer beschikbaar sinds januari 2022, fosamprenavir sinds november 2022 en tipranavir sinds juni 2023.

Plaatsbepaling

- Zie 11.4.3.
- Deze middelen worden meestal gebruikt in associatie met twee nucleoside reverse-transcriptaseremmers.

- Ritonavir wordt niet gebruikt in monotherapie; omdat het een sterke inhibitie geeft van CYP3A4 wordt het in lage doses geassocieerd aan andere protease-inhibitoren om hun plasmaconcentratie te verhogen; lopinavir is enkel beschikbaar in vaste associatie met ritonavir.
- Cobicistat heeft geen antiviraal effect; het verhoogt de biologische beschikbaarheid van elvitegravir en darunavir.

Contra-indicaties

- Atazanavir, lopinavir en saquinavir: risicofactoren voor QT-verlenging (zie Inl.6.2.2.).
- Atazanavir, darunavir, saquinavir en tipranavir en de combinatiepreparaten die deze middelen bevatten: (ernstige) leverinsufficiëntie (SKP).

Ongewenste effecten

- Vooral voor atazanavir, lopinavir en saquinavir is **QT-verlenging met risico van torsades de pointes** niet uit te sluiten (voor de risicofactoren voor *torsades de pointes* in het algemeen, zie Inl.6.2.2.).
- Gastro-intestinale stoornissen: frequent.
- Metabole ongewenste effecten zoals hyperglykemie, dyslipidemie en lipodystrofie bij patiënten behandeld met meerdere antiretrovirale middelen; vooral de protease-inhibitoren lijken de oorzaak te zijn.
- Atazanavir: verhoging van bilirubine en amylasen, nierstenen.
- Darunavir: diarree, braken, rash.
- Fosamprenavir: rash, orale of periorale paresthesieën.
- Lopinavir: braken, diarree.
- Ritonavir: periorale en perifere paresthesieën, diarree en smaakstoornissen.
- Saquinavir: hoofdpijn, diarree.
- Tipranavir: diarree, hepatotoxiciteit.

Zwangerschap en borstvoeding

- Zie 11.4.3.

Interacties

- **Met de protease-inhibitoren zijn belangrijke interacties beschreven: raadplegen van gedetailleerde bronnen is noodzakelijk**, zie bv. www.hiv-druginteractions.org en Tabel Ic. en Tabel Id. in Inl.6.3.).
- Toename of daling van het effect van vitamine K-antagonisten.
- Vooral atazanavir, lopinavir, saquinavir: verhoogd risico van *torsades de pointes* bij associëren met andere middelen die het risico van QT-verlenging verhogen (zie Inl.6.2.2.).
- Cobicistat is een inhibitor van CYP3A4 die de biologische beschikbaarheid van elvitegravir en darunavir verhoogt. Cobicistat is daarenboven een inhibitor van CYP2D6, substraat van CYP3A4 (zie Tabel Ic. in Inl.6.3.).
- Atazanavir en in mindere mate ook saquinavir en tipranavir: sterke daling van hun plasmaconcentraties bij associëren met middelen die de maag-pH verhogen; een interval van enkele uren is aangewezen bij gebruik van antacida; gebruik samen met een PPI wordt afgeraden.
- De protease-inhibitoren zijn substraten en inhibitoren van CYP3A4; atazanavir is daarenboven een substraat van P-gp; ritonavir is daarenboven een inhibitor van CYP2D6, inductor van CYP2B6 en CYP2C9, en substraat en inhibitor van P-gp; saquinavir is daarenboven een substraat en inhibitor van P-gp; tipranavir is daarenboven een substraat van P-gp (zie Tabel Ic. in Inl.6.3. en Tabel Id. in Inl.6.3.).
- Sommige protease-inhibitoren (atazanavir + ritonavir; lopinavir + ritonavir) zijn OATP-inhibitoren, en kunnen op die manier de plasmaconcentraties van statines verhogen.
- Ritonavir kan door inductie van de glucuronidering de betrouwbaarheid van hormonale anticonceptiva (oraal, transdermaal, vaginaal, implantaat) en van het noodanticonceptivum levonorgestrel per os verminderen [zie Folia november 2021, waarin ook maatregelen worden aangereikt om de interactie te

vermijden].

Atazanavir

ATAZANAVIR MYLAN (Viatris)

atazanavir (sulfaat)

harde caps.

30 x 200 mg R/ a † ⊖ 79,36 €

30 x 300 mg R/ a † ⊖ 154,87 €

Darunavir

DARUNAVIR MYLAN (Viatris)

darunavir

filmomh. tabl.

60 x 600 mg R/ a † ⊖ 272,03 €

30 x 800 mg R/ a † ⊖ 172,58 €

90 x 800 mg R/ a † ⊖ 399,40 €

PREZISTA (Janssen-Cilag)

darunavir (ethanolaat)

filmomh. tabl.

60 x 600 mg R/ a † ⊖ 272,03 €

30 x 800 mg R/ a † ⊖ 172,58 €

siroop susp.

200 ml 100 mg / 1 ml R/ a † ⊖ 155,83 €

Darunavir + cobicistat

REZOLSTA (Janssen-Cilag)

darunavir (ethanolaat) 800 mg

cobicistat 150 mg

filmomh. tabl.

30 R/ a † ○ 402,90 €

Fosamprenavir

De specialiteit **Telzir**® is niet meer op de markt sinds november 2022.

Ritonavir

NORVIR (AbbVie)

ritonavir

filmomh. tabl.

90 x 100 mg R/ a † ○ 61,37 €

susp. (pdr., zakjes)

30 x 100 mg R/ a † ○ 26,19 €

Saquinavir

De specialiteit **Invirase**® is niet meer op de markt sinds januari 2022.

Tipranavir

De specialiteit **Aptivus®** is niet meer op de markt sinds juni 2023.

Combinatiepreparaten van protease-inhibitoren

KALETRA (AbbVie)

lopinavir 200 mg

ritonavir 50 mg

filmomh. tabl.

120 R/a † ○ 309,56 €

lopinavir 400 mg / 5 ml

ritonavir 100 mg / 5 ml

siroop oploss.

2 x 60 ml R/ 130,25 €

5 x 60 ml R/a † ○ 310,50 €

11.4.3.3. Entry-inhibitoren

Het gaat om maraviroc dat de penetratie in de cel van het virus remt door antagonisme van de CCR5-membraanreceptor.

Plaatsbepaling

- *Zie 11.4.3.*
- Maraviroc wordt gebruikt in combinatie met andere antiretrovirale middelen. Het virale tropisme moet vooraf nagekeken worden en CCR5-troop HIV-1 moet aantoonbaar zijn.

Contra-indicaties

- HIV-1 met CXCR4- of dual/gemengd viraal tropisme.
- Allergie voor pinda of soja.

Ongewenste effecten

- Gastro-intestinale stoornissen.
- Asthenie, hoofdpijn, koorts, spierpijn, paresthesieën.
- Hepatotoxiciteit.
- Rash.

Zwangerschap en borstvoeding

- *Zie 11.4.3.*

Interacties

- *Zie ook www.hiv-druginteractions.org*
- Maraviroc is een substraat van CYP3A4 en van P-gp (zie bv. www.hiv-druginteractions.org en *Tabel 1c. en Tabel 1d. in Inl.6.3.*).

CELSENTRI (ViiV)

maraviroc

filmomh. tabl.

60 x 150 mg R/a † ○ 638,11 €

60 x 300 mg R/a † ○ 638,11 €

11.4.3.4. Integrase-inhibitoren

Bictegravir, cabotegravir, dolutegravir, elvitegravir en raltegravir zijn inhibitoren van het integrase, een virusenzym dat noodzakelijk is voor de integratie van het virale DNA in het menselijk DNA. Bictegravir en elvitegravir zijn enkel beschikbaar in vaste associatie (zie 11.4.3.6.).

Cabotegravir wordt om de twee maanden intramusculair toegediend, na een proefperiode van dagelijkse orale toediening gedurende 1 maand (testen van de tolerantie). In dit toedieningsschema wordt cabotegravir samen met rilpivirine (zie 11.4.3.1.3.) toegediend.

Plaatsbepaling

- Zie 11.4.3.
- De integrase-inhibitoren worden gebruikt in associatie met andere antiretrovirale middelen.

Ongewenste effecten

- Duizeligheid, vermoeidheid, hoofdpijn.
- Gastro-intestinale stoornissen, stijging van de leverenzymen.
- Rash.
- Vermoeden van psychische stoornissen (slapeloosheid, nachtmerries, depressie).
- Cabotegravir: ook reacties ter hoogte van de injectieplaats en koorts.

Zwangerschap en borstvoeding

- Zie 11.4.3.
- Dolutegravir: aanwijzingen van **verhoogd risico van neuraalbuisdefecten**; gebruik in het eerste trimester van de zwangerschap wordt afgeraden.

Interacties

- Zie ook www.hiv-druginteractions.org
- Antacida die magnesium en aluminium bevatten en - voor sommige antivirale middelen uit deze groep - ook calcium- en ijzerpreparaten, kunnen de resorptie aanzienlijk verminderen. Indien combineren onvermijdelijk is, wordt het antivirale middel minimaal 2 uur voor of 6 uur na de toediening van het antacidum, calcium of ijzer toegediend. Zie de SKP voor details.
- Daling van de plasmaconcentraties van raltegravir bij associëren met rifampicine, hoewel raltegravir niet gemetaboliseerd wordt door het CYP-450-enzymstelsel.
- Stijging van de plasmaconcentraties van raltegravir bij associëren met geneesmiddelen die de maag-pH verhogen.
- Stijging van de plasmaconcentratie van metformine bij associëren met dolutegravir.
- Dolutegravir is een substraat van CYP3A4 (zie Tabel 1c. in Inl.6.3.).
- Raltegravir is een substraat van P-gp (zie Tabel 1d. in Inl.6.3.).

Cabotegravir

VOCABRIA (ViiV)

cabotegravir (natrium)

filmomh. tabl.

30 x 30 mg R/ a [†] 629,54 €

cabotegravir

inj. susp. verl. afgifte i.m. [flac.]

1 x 600 mg / 3 ml R/ a [†] 1.292,02 €

VOCABRIA (Orifarm Belgium)

cabotegravir

inj. susp. verl. afgifte i.m. [flac.]

1 x 600 mg / 3 ml R/ a † ○ 1.292,02 €
(parallele distributie)

Dolutegravir

TIVICAY (ViiV)

dolutegravir (natrium)
filmomh. tabl.

30 x 50 mg R/ a † ○ 629,54 €
disp. tabl.

60 x 5 mg R/ a † ○ 134,37 €

TIVICAY (Abacus)

dolutegravir (natrium)
filmomh. tabl.

30 x 50 mg R/ a † ○ 629,54 €
(parallele distributie)

TIVICAY (Orifarm Belgium)

dolutegravir (natrium)
filmomh. tabl.

30 x 50 mg R/ a † ○ 629,54 €
(parallele distributie)

Raltegravir

ISENTRESS (MSD)

raltegravir (kalium)
filmomh. tabl.

60 x 400 mg R/ a † ○ 499,61 €

60 x 600 mg R/ a † ○ 499,61 €

11.4.3.5. Hechtingsremmers

Het gaat om fostemsavir, een prodrug van temsavir.

Plaatsbepaling

- *Zie 11.4.3.*
- Fostemsavir, in combinatie met andere antiretrovirale middelen, kan een optie zijn bij patiënten met HIV-1-infectie resistent tegen de andere middelen.

Contra-indicaties

- Risicofactoren voor QT-verlenging (*zie Inl.6.2.2.*).

Ongewenste effecten

- Hoofdpijn, gastro-intestinale stoornissen, rash: frequent.
- **QT-verlenging met risico van torsades de pointes** is niet uit te sluiten (voor de risicofactoren voor torsades de pointes in het algemeen, *zie Inl.6.2.2.*).

Zwangerschap en borstvoeding

- *Zie 11.4.3.*

Interacties

- *Zie ook www.hiv-druginteractions.org*
- Verhoogd risico van torsades de pointes bij associëren met andere middelen die het risico van QT-verlenging verhogen (*zie Inl.6.2.2.*).
- Fostemsavir is een substraat van CYP3A4 en P-gp (*zie Tabel Ic. en Tabel Id. in Inl.6.3.*).

RUKOBIA (ViiV)

fostemsavir (trometamol)

tabl. verl. afgifte

60 x 600 mg R/a † ○ 3.210,56 €

11.4.3.6. Combinatiepreparaten van verschillende klassen van antiretrovirale middelen

Elvitegravir en bictegravir zijn integrase-inhibitoren. Cobicistat heeft geen antiviraal effect; het verhoogt de biologische beschikbaarheid van elvitegravir.

Plaatsbepaling

- Zie 11.4.3.
- Deze vaste associaties van antiretrovirale middelen worden voorgesteld in de hoop de therapietrouw te verbeteren.

Contra-indicaties

- Deze van de verschillende bestanddelen.
- Darunavir + cobicistat + emtricitabine + tenofovir: ernstige leverinsufficiëntie (SKP).

Ongewenste effecten

- Deze van de verschillende bestanddelen.

Zwangerschap en borstvoeding

- Zie 11.4.3.

Interacties

- Zie ook www.hiv-druginteractions.org
- Deze van de verschillende bestanddelen.
- Toename of daling van het effect van de vitamine K-antagonisten.
- Cobicistat is een inhibitor van CYP2D6, substraat en inhibitor van CYP3A4, en een inhibitor van P-gp (zie Tabel Ic. in Inl.6.3. en Tabel Id. in Inl.6.3.).
- Elvitegravir is een substraat van CYP3A4 (zie Tabel Ic. in Inl.6.3.).
- Bictegravir is een substraat van CYP3A4 (zie Tabel Ic. in Inl.6.3.).

BIKTARVY (Gilead Sciences)
bictegravir (natrium) 30 mg
emtricitabine 120 mg
tenofovir, alafenamide [onder de vorm van fumarate] 15 mg
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
30 R/ 829,98 €

bictegravir (natrium) 50 mg
emtricitabine 200 mg
tenofovir, alafenamide [onder de vorm van fumarate] 25 mg
filmomh. tabl.
30 R/a † ○ 857,83 €
30 R/a † ○ 857,83 €

BIKTARVY (Abacus)
bictegravir (natrium) 50 mg

emtricitabine 200 mg
tenofovir, alafenamide [onder de vorm van fumarate] 25 mg
filmomh. tabl.
30 R/a † ○ 857,83 €
30 R/a † ○ 857,83 €
(beschikbaar in blister en in flacon; parallelle distributie)

BIKTARVY (Orifarm Belgium)
bictegravir (natrium) 50 mg
emtricitabine 200 mg
tenofovir, alafenamide [onder de vorm van fumarate] 25 mg
filmomh. tabl.
30 R/a † ○ 793,17 €
(parallelle distributie)

DOVATO (ViiV)
dolutegravir (natrium) 50 mg
lamivudine 300 mg
filmomh. tabl.
30 R/a † ○ 685,31 €
30 R/a † ○ 685,31 €
(de verpakkingen van 30 tabletten zijn beschikbaar in blister en in flacon)

DOVATO (Abacus)
dolutegravir (natrium) 50 mg
lamivudine 300 mg
filmomh. tabl.
30 R/a † ○ 685,31 €
(parallelle distributie)

GENVOYA (Gilead Sciences) ^{ri}

cobicistat 150 mg
elvitegravir 150 mg
emtricitabine 200 mg
tenofovir, alafenamide [onder de vorm van fumarate] 10 mg
filmomh. tabl.

30 R/a [!] € 857,83

GENVOYA (Abacus) ^{ri}

cobicistat 150 mg
elvitegravir 150 mg
emtricitabine 200 mg
tenofovir, alafenamide [onder de vorm van fumarate] 10 mg
filmomh. tabl.

30 R/a [!] € 857,83
(parallele distributie)

JULUCA (ViiV)

dolutegravir (natrium) 50 mg
rilpivirine (hydrochloride) 25 mg
filmomh. tabl.

30 R/a [!] € 878,38

JULUCA (Abacus)

dolutegravir (natrium) 50 mg
rilpivirine (hydrochloride) 25 mg
filmomh. tabl.

30 R/a [!] € 878,38
(parallele distributie)

JULUCA (Orifarm Belgium)

dolutegravir (natrium) 50 mg

rilpivirine (hydrochloride) 25 mg
filmomh. tabl.

30 R/a [!] € 840,58
(parallele distributie)

JULUCA (PI-Pharma)

dolutegravir (natrium) 50 mg
rilpivirine (hydrochloride) 25 mg
filmomh. tabl.

30 R/a [!] € 878,38
(parallele distributie)

STRIBILD (Gilead Sciences) ^{ri}

cobicistat 150 mg
elvitegravir 150 mg
emtricitabine 200 mg
tenofovir, disoproxil [onder de vorm van fumarate] 245 mg
filmomh. tabl.

30 R/a [!] € 765,63

SYM TUZA (Janssen-Cilag) ^{ri}

darunavir (ethanolaat) 800 mg
cobicistat 150 mg
emtricitabine 200 mg
tenofovir, alafenamide [onder de vorm van fumarate] 10 mg
filmomh. tabl.

30 R/a [!] € 826,73

SYM TUZA (Abacus) ^{ri}

darunavir (ethanolaat) 800 mg
cobicistat 150 mg
emtricitabine 200 mg

tenofovir, alafenamide [onder de vorm van fumarate] 10 mg
filmomh. tabl.

30 R/a [!] € 768,89
(parallele distributie)

TRIUMEQ (ViiV) ^{ri}

dolutegravir (natrium) 5 mg
abacavir (sulfaat) 60 mg
lamivudine 30 mg
disp. tabl.

90 R/a [!] € 272,40

dolutegravir (natrium) 50 mg
abacavir (sulfaat) 600 mg
lamivudine 300 mg
filmomh. tabl.

30 R/a [!] € 883,35

TRIUMEQ (Abacus) ^{ri}

dolutegravir (natrium) 50 mg
abacavir (sulfaat) 600 mg
lamivudine 300 mg
filmomh. tabl.

30 R/a [!] € 883,35
(parallele distributie)

TRIUMEQ (Orifarm Belgium) ^{ri}

dolutegravir (natrium) 50 mg
abacavir (sulfaat) 600 mg
lamivudine 300 mg
filmomh. tabl.

30 R/a [!] € 883,35
(parallele distributie)

11.4.4. Middelen bij chronische hepatitis B

Plaatsbepaling

- De interferonen α -2a en α -2b en peginterferon α -2a (zie 12.3.2.3.1.) worden o.a. gebruikt bij de behandeling van actieve chronische hepatitis B (SKP). Alleen peginterferon α -2a is nog beschikbaar op de Belgische markt.
- Entecavir, een nucleoside reverse-transcriptaseremmer, wordt uitsluitend gebruikt bij actieve chronische hepatitis B (SKP).
- Lamivudine, een nucleoside reverse-transcriptaseremmer, wordt gebruikt bij patiënten met actieve chronische hepatitis B (soms in associatie met interferon). In hogere doses wordt het ook bij HIV-infecties gebruikt (zie 11.4.3.1.2.).
- Tenofovir is een nucleotide reverse-transcriptaseremmer. Het wordt onder de vorm van de prodrug tenofovirdisoproxil gebruikt bij HIV (steeds in combinatie) en bij actieve chronische hepatitis B (soms in associatie met interferon). Een andere prodrug, tenofovir alafenamide, wordt enkel gebruikt bij actieve chronische hepatitis B (soms in combinatie met interferon) (SKP).

Ongewenste effecten

- Moeheid, gastro-intestinale stoornissen, hoofdpijn, rash, verhoogde transaminasen, exacerbatie van de hepatitis (zelden).
- Adefovirdipivoxil: ook pancreatitis, nierfunctiestoornissen, proximale niertubulopathie (met osteomalacie en myopathie).
- Entecavir: ook slapeloosheid, melkzuuracidose (zelden).
- Lamivudine: ook metabole stoornissen (dyslipidemie, hyperuricemie), pancreatitis, hematologische stoornissen, melkzuuracidose (zelden).
- Tenofovir: ook: nefrotoxiciteit (o.a. nefrotisch syndroom, syndroom van Fanconi), inappropriate ADH secretion, melkzuuracidose en pancreatitis: zelden. Daling van de botdensiteit. Tenofoviralafenamide zou minder aanleiding geven tot nefrotoxiciteit en daling van de botdensiteit dan tenofoviridisoproxil.

Zwangerschap en borstvoeding

- Lamivudine en tenofovir: de gegevens over gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.
- Adefovir en entecavir: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Interacties

- Zie ook www.hep-druginteractions.org
- Tenofovir is een substraat van P-gp (zie Tabel Id. in Inl.6.3.). Bij combinatie van tenofoviralafenamide met ritonavir of cobicistat, dient de dosis tenofovir alafenamide gereduceerd te worden.

Adefovir

De specialiteit **Hepsera**® is niet meer op de markt sinds december 2022.

Entecavir

BARACLUDE (Bristol-Myers Squibb)

entecavir

filmomh. tabl.

30 x 0,5 mg R/a 156,55 €

30 x 1 mg R/a 192,01 €

BARACLUDE (Abacus)

entecavir

filmomh. tabl.

30 x 0,5 mg R/a 156,55 €

30 x 1 mg R/a 192,01 €

(parallele distributie)

Lamivudine

ZEFFIX (GSK)

lamivudine

filmomh. tabl.

84 x 100 mg R/a 73,08 €

siroop oploss.

240 ml 5 mg / 1 ml R/ a † ⊖ 18,71 €

Tenofovir

TENOFOVIR DISOPROXIL MYLAN
(Viatris) †
tenofovir, disoproxil
filmomh. tabl.

30 x 245 mg R/ a † ⊖ 122,70 €
(heeft de indicatie HIV-infectie en
chronische hepatitis B in de SKP)

VEMLIDY (Gilead Sciences)
tenofovir, alafenamide [onder de vorm
van fumaraat]
filmomh. tabl.

30 x 25 mg R/ a † ⊖ 291,71 €

VIREAD (Gilead Sciences) †

tenofovir, disoproxil [onder de vorm van
fumaraat]
filmomh. tabl.

30 x 245 mg R/ a † ⊖ 135,16 €
(heeft de indicatie HIV-infectie en
chronische hepatitis B in de SKP)

11.4.5. Middelen bij chronische hepatitis C

Plaatsbepaling

- Zie *Folia september 2014, Folia november 2017 en Folia september 2018 en Folia februari 2019 en Folia april 2023*.
- De behandeling hangt sterk af van het genotype van het hepatitis C-virus.
- De subcutane peginterferonen α -2a en α -2b (zie 12.3.2.3.1.) kunnen deel uitmaken van de antivirale behandeling (SKP). Alleen peginterferon α -2a is nog beschikbaar op de Belgische markt.
- Direct werkende orale antivirale middelen zoals elbasvir, glecaprevir, grazoprevir, ledipasvir, pibrentasvir, sofosbuvir, telaprevir, velpatasvir en voxilaprevir zijn inhibitoren van specifieke eiwitten van het hepatitis C-virus.
  - Ze worden in onderlinge associatie gebruikt of, bij therapiefalen, in associatie met andere antivirale middelen zoals peginterferon en ribavirine (SKP)
  - Studies met de direct werkende orale antivirale middelen tonen na een behandelingsduur van 8 tot 12 weken een zeer hoge eradicatiegraad (> 90%), en dit met toediening langs orale weg en een laag risico van ongewenste effecten (vooral moeheid, slapeloosheid, hoofdpijn en gastro-intestinale stoornissen) en van interacties. De onzekerheden in verband met hun effect op de complicaties van hepatitis C en met hun veiligheid op lange termijn, alsook hun zeer hoge kostprijs blijven belangrijke hinderpalen [zie *Folia april 2023*].

Contra-indicaties

- Ribavirine: **zwangerschap**: ernstig hartlijden; hemoglobinoopathieën.
- Elbasvir + grazoprevir: leverinsufficiëntie (SKP). Op de website "genesmiddelenbijlevercirrose.nl" wordt deze associatie als "onveilig" (te vermijden) bij levercirrose beoordeeld.
- Glecaprevir + pibrentasvir: ernstige leverinsufficiëntie (SKP).

Ongewenste effecten

- Moeheid, hoofdpijn, slapeloosheid, gastro-intestinale stoornissen.
- Ritmestoornissen (zeldzaam)
- Mogelijkheid van reactivatie van chronische hepatitis B bij patiënten met chronische hepatitis B + hepatitis C-co-infectie [zie *Folia maart 2017*].
- Elbasvir + grazoprevir: ook laattijdige verhoging van de leverenzymen.
- Ribavirine: ook anemie; teratogeniteit en mutageniteit.
- Sofosbuvir en ledipasvir + sofosbuvir: ook verhoogde lipasespiegels, arteriële hypertensie, myalgie, neutropenie, stemmingsstoornissen, huidreacties.
- Velpatasvir + sofosbuvir: ook huidreacties en stemmingsstoornissen.
- Velpatasvir + sofosbuvir + voxilaprevir: ook myalgie, verhoging van totaal bilirubine.

Zwangerschap en borstvoeding

- **Ribavirine is omwille van teratogeniteit bij het dier gecontra-indiceerd tijdens de zwangerschap.**
- Sofosbuvir, elbasvir, grazoprevir, glecaprevir, pibrentasvir, ledipasvir, velpatasvir en voxilaprevir: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Interacties

- Zie ook www.hep-druginteractions.org. Omwille van de talrijke mogelijke interacties is het wenselijk om tijdens de periode van antivirale behandeling de comediatie tot een minimum te beperken.
- Onvoorspelbare invloed op het effect van vitamine-K antagonisten.
- Risico van hypoglykemie tijdens behandeling met antidiabetica, zeker in de eerste 3 maanden van de antivirale behandeling.
- Ledipasvir + sofosbuvir, sofosbuvir + velpatasvir en sofosbuvir + velpatasvir + voxilaprevir: verhoogd risico van ernstige bradycardie en AV-blok bij associëren met amiodaron.
- Elbasvir en grazoprevir zijn substraten van CYP3A4 en van P-gp (zie Tabel Ic. in Inl.6.3. en Tabel Id. in Inl.6.3.).
- Glecaprevir en pibrentasvir zijn substraten en inhibitoren van P-gp (zie Tabel Ic. in Inl.6.3. en Tabel Id. in Inl.6.3.).
- Ledipasvir en sofosbuvir zijn substraten van P-gp; ledipasvir is ook een inhibitor van P-gp (Tabel Id. in Inl.6.3.).
- Velpatasvir is een substraat van CYP2B6, CYP2C8 en CYP3A4, en een substraat en inhibitor van P-gp (zie Tabel Ic. in Inl.6.3. en Tabel Id. in Inl.6.3.).
- Voxilaprevir is een substraat van CYP3A4, en een substraat en inhibitor van P-gp (zie Tabel Ic. in Inl.6.3. en Tabel Id. in Inl.6.3.). Voxilaprevir verhoogt de blootstelling aan tenofoviridisoproxilfumaraat (HIV-remmer) wanneer deze geassocieerd is aan een farmacokinetische booster (cobicistat).

Bijzondere voorzorgen

- Bij diabetici de glykemie opvolgen, zeker in de eerste 3 maanden van de antivirale behandeling (mogelijkheid van veranderde glucosetolerantie en van hypoglykemie).

Ribavirine

De specialiteit **Copegus®** is niet meer op de markt sinds mei 2021.

Sofosbuvir

SOVALDI (Gilead Sciences)

sofosbuvir

filmomh. tabl.

28 x 400 mg U.H. [8.480 €]

Elbasvir + grazoprevir

ZEPATIER (MSD)

elbasvir 50 mg

grazoprevir 100 mg

filmomh. tabl.

28 7.102 €

Glecaprevir + pibrentasvir

MAVIRET (AbbVie)

glecaprevir 50 mg
pibrentasvir 20 mg
omh. gran. (zakjes)
28 R/ 2.130,20 €
glecaprevir 100 mg
pibrentasvir 40 mg
filmomh. tabl.
84 12.720 €

Ledipasvir + sofosbuvir

HARVONI (Gilead Sciences)

ledipasvir 90 mg
sofosbuvir 400 mg
filmomh. tabl.
28 12.720 €

Sofosbuvir + velpatasvir

EPCLUSA (Gilead Sciences)

sofosbuvir 400 mg
velpatasvir 100 mg
filmomh. tabl.
28 8.480 €

EPCLUSA (Abacus)

sofosbuvir 400 mg
velpatasvir 100 mg
filmomh. tabl.
28 8.480 €
(parallele distributie)

Sofosbuvir + velpatasvir + voxilaprevir

VOSEVI (Gilead Sciences)

sofosbuvir 400 mg
velpatasvir 100 mg
voxilaprevir 100 mg
filmomh. tabl.
28 12.720 €

VOSEVI (Abacus)

sofosbuvir 400 mg
velpatasvir 100 mg
voxilaprevir 100 mg
filmomh. tabl.
28 12.720 €
(parallele distributie)

11.4.6. Middelen tegen cytomegalovirus (CMV)

Het gaat om ganciclovir, letermovir, maribavir en valganciclovir.

Plaatsbepaling

- Ganciclovir en valganciclovir hebben in de SKP enkel de behandeling van ernstige cytomegalovirusinfecties (bv. CMV-orgaanaantasting) bij immuungedeprimeerde patiënten als indicatie, dit gezien hun toxiciteit. In verband met het off-label gebruik van ganciclovir of valganciclovir ter preventie of behandeling van foetale cytomegalovirusinfectie, zie rubriek “Zwangerschap en borstvoeding”.
- Letermovir heeft als indicatie in de SKP de profylaxe van cytomegalovirus (CMV)-reactivatie bij ontvangers van een allogene hematopoëtische stamceltransplantatie. Maribavir: ook bij ontvangers van een solide-organtransplantatie.

Ongewenste effecten

- Gastro-intestinale last.
- Koorts.
- Huiduitslag.
- Letermovir: cardiale ongewenste effecten (tachycardie, voorkamerfibrillatie).
- Ganciclovir en valganciclovir: ernstige ongewenste effecten, o.a. nefrotoxiciteit, hematologische afwijkingen.
- Ganciclovir en valganciclovir: vermoeden van inhibitie van de spermatogenese.
- Maribavir: ook aantasting van smaak.

Zwangerschap en borstvoeding

- Zwangerschap
  - Het gebruik van ganciclovir of valganciclovir voor preventie of behandeling van foetale cytomegalovirusinfectie wordt niet als indicatie vermeld in de SKP. Er bestaat nauwelijks onderbouwing over de werkzaamheid van deze middelen in die indicatie of over de veiligheid van gebruik tijdens de zwangerschap. Teratogeniteit en embryotoxiciteit is vastgesteld tijdens dierenproeven.
  - Het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van letermovir en maribavir tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).
- Borstvoeding: ganciclovir en valganciclovir: borstvoeding tijdens behandeling wordt afgeraden; indien borstvoeding, bij het borstgevoede kind alert zijn voor de potentieel ernstige ongewenste effecten van het product.

Interacties

- De potentiële interacties van letermovir zijn talrijk en de mechanismen complex.
- Letermovir is onder andere substraat en inductor van P-gp, CYP2C9 en 2C19, met o.a. vermindering van het effect van de vitamine K-antagonisten, en een inhibitor van verscheidene CYP's, waaronder CYP3A4 (zie Tabel 1c. in Inl.6.3. en Tabel 1d. in Inl.6.3.).
- Maribavir is een substraat van CYP3A4 en inhibitor van P-gp (zie Tabel 1c. in Inl.6.3. en Tabel 1d. in Inl.6.3.).
- Maribavir kan het antivirale effect van ganciclovir en valganciclovir tegenwerken. De SKP contra-indiceert gelijktijdig gebruik van maribavir met deze middelen

CYMEVENE (Eurocept)
ganciclovir (natrium)
inf. oploss. conc. (pdr.) i.v. [flac.]

1 x 500 mg U.H. [24 €]
LIVTENCITY (Takeda)

maribavir
filmomh. tabl.
28 x 200 mg U.H. [5.565 €]

(weesgeneesmiddel)

PREVYMIS (MSD)

letermovir

filmomh. tabl.

28 x 240 mg U.H. [4.969 €]

28 x 480 mg U.H. [8.904 €]

inf. oploss. (conc.) i.v. [flac.]

1 x 240 mg / 12 ml U.H. [193 €]

(weesgeneesmiddel)

VALCYTE (Eurocept)

valganciclovir (hydrochloride)

filmomh. tabl.

60 x 450 mg R/ a [!] Ⓞ 568,66 €

VALGANCICLOVIR SANDOZ (Sandoz)

[!] Ⓞ

valganciclovir (hydrochloride)

filmomh. tabl.

90 x 450 mg R/ a [!] Ⓞ 830,04 €

11.4.7. Middelen bij COVID-19

Nirmatrelvir is een SARS-CoV-2-protease-inhibitor en inhibeert de virusreproductie. Ritonavir (eveneens een protease-inhibitor, maar niet actief tegen SARS-CoV-2) wordt toegevoegd in lage dosis om de afbraak van nirmatrelvir te vertragen.

Remdesivir is een RNA-polymerase-inhibitor en inhibeert de virusreproductie.

Tixagevimab + cilgavimab zijn monoklonale antilichamen (mabs) gericht tegen het spike-eiwit van het SARS-CoV-2-virus. Deze associatie is niet meer beschikbaar sinds november 2023.

Plaatsbepaling

- Belgische leidraad voor de medicamenteuze behandeling van niet-ernstige COVID-19 in zowel de **ambulante setting als ziekenhuissetting**: *interim clinical guidance for adults with confirmed covid-19 in Belgium (website KCE, versie november 2023)*.
- **Nirmatrelvir + ritonavir**
  - Bij ambulante patiënten met COVID-19 en risico van ernstig verloop toonde een gerandomiseerde studie een daling van hospitalisaties en overlijden ten opzichte van placebo [zie Recente informatie mei 2022 in *Folia juni 2022*]. Een KCE-meta-analyse toont op basis van meer recente gegevens (met studies na oktober 2022) een minder groot beschermend effect aan tegen COVID-19-gerelateerde sterfte en hospitalisatie. Dit wordt verklaard door de brede vaccinatiedekking, aanwezigheid van minder virulente stammen en immuniteit na eerdere infecties (*zie Folia november 2023*). De Belgische leidraad voor de medicamenteuze behandeling van COVID-19 beveelt het gebruik van nirmatrelvir + ritonavir sterk aan (*strong recommendation for*) bij ernstig immuungecompromiteerde patiënten en geeft een *conditional* aanbeveling (*conditional recommendation for*) bij patiënten met een matig risico, binnen de 5 dagen na de eerste symptomen, en na evaluatie van het interactierisico [*interim clinical guidance for adults with confirmed covid-19 in Belgium (website KCE, versie november 2023)*].
  - Nirmatrelvir + ritonavir is niet onderzocht bij gehospitaliseerde patiënten.
- **Remdesivir**
  - Bij ambulante patiënten met COVID-19 en risico van ernstig verloop toonde een gerandomiseerde studie een daling van hospitalisaties ten opzichte van placebo. De Belgische leidraad voor de medicamenteuze behandeling van COVID-19 geeft een *conditional* aanbeveling (*conditional recommendation for*) voor gebruik van remdesivir in hospitaalsetting bij ernstig immuungecompromiteerde patiënten, binnen de 5 dagen na de eerste symptomen wanneer nirmatrelvir + ritonavir gecontra-indiceerd is [*interim clinical guidance for adults with confirmed covid-19 in Belgium (website KCE, versie maart 2024)*]. De i.v. toedieningsweg vereist toediening in het ziekenhuis.
  - Bij gehospitaliseerde patiënten met ernstige COVID-19 is er een gebrek aan evidentie dat remdesivir klinische belangrijke uitkomsten zoals mortaliteit of nood voor kunstmatige beademing, gunstig beïnvloedt [*zie Folia januari 2021 en Recente informatie februari 2021 in Folia maart 2021*]. De Belgische leidraad voor de medicamenteuze behandeling van COVID-19 in de ziekenhuis-setting voorziet geen plaats voor remdesivir bij patiënten met ernstige COVID-19, en voorziet een zeer beperkte plaats bij patiënten met milde of matig ernstige COVID-19 met risico van zeer ernstig verloop [*interim clinical guidance for adults with confirmed covid-19 in Belgium (website KCE, versie maart 2024)*].

- **Tixagevimab + cilgavimab (pre-expositie profylaxe)**
  - De Belgische leidraad voor de medicamenteuze behandeling van COVID-19 in de ambulante setting beveelt tixagevimab + cilgavimab niet meer aan wegens verlies van werkzaamheid tegen de huidig circulerende virusvarianten [*interim clinical guidance for adults with confirmed covid-19 in Belgium (website KCE, versie maart 2024)*].

Indicaties (synthese van de SKP)

- Nirmatrelvir + ritonavir: behandeling van COVID-19 bij volwassenen die geen aanvullende zuurstof nodig hebben en die een verhoogd risico hebben van ernstig verloop.
- Remdesivir:
  - Behandeling van COVID-19 bij volwassenen die geen aanvullende zuurstof nodig hebben en die een verhoogd risico hebben van ernstig verloop.
  - Behandeling van COVID-19 bij volwassenen en adolescenten vanaf 12 jaar met pneumonie die bij het begin van de behandeling niet-invasieve zuurstoftherapie nodig hebben.
- Tixagevimab + cilgavimab:
  - Pre-expositie profylaxe van COVID-19 bij volwassenen en adolescenten van 12 jaar en ouder met een lichaamsgewicht van ten minste 40 kg.
  - Behandeling van COVID-19 bij volwassenen en adolescenten (van 12 jaar en ouder met een lichaamsgewicht van ten minste 40 kg), die geen aanvullende zuurstof nodig hebben en die een verhoogd risico hebben van ernstig verloop.

Ongewenste effecten

- Nirmatrelvir + ritonavir: dysgeusie, gastro-intestinale stoornissen, hoofdpijn.
- Remdesivir: meest frequent: verhoging van de leverenzymen, hoofdpijn, nausea, huiduitslag. Ernstige bradycardie is gerapporteerd.
- Tixagevimab + cilgavimab: frequent: overgevoelighedsreacties (bv. rash) en reacties ter hoogte van de injectieplaats. Anafylactische reacties zijn beschreven.

Zwangerschap en borstvoeding

- Het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van remdesivir, nirmatrelvir + ritonavir en tixagevimab + cilgavimab tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Interacties

- Zie ook www.covid19-druginteractions.org
- Nirmatrelvir + ritonavir: er is een **belangrijk risico van interacties** met talrijke geneesmiddelen. Speciale aandacht gaat naar de geneesmiddelen met nauwe therapeutisch-toxische marge zoals de immunosuppressiva ciclosporine, tacrolimus, everolimus en sirolimus. De SKP beveelt nauwgezette opvolging aan wanneer Paxlovid® samen met een van deze geneesmiddelen moet genomen worden.
  - Nirmatrelvir is een substraat van CYP3A4 (zie Tabel Ic. in Inl.6.3.).
  - Ritonavir is een substraat van CYP3A4 en P-gp, een krachtige inhibitor van CYP2D6, CYP3A4 en P-gp, en inductor van CYP2B6 en CYP2C9 (zie Tabel Ic. in Inl.6.3. en Tabel Id. in Inl.6.3.).
- Remdesivir:
  - Mogelijk verminderde werkzaamheid van remdesivir bij gelijktijdige toediening van (hydroxy)chloroquine.
  - Remdesivir is een substraat van CYP2C8, CYP2D6 en CYP3A4, en van P-gp (zie Tabel Ic. in Inl.6.3. en Tabel Id. in Inl.6.3.).

Bijzondere voorzorgen

- Nirmatrelvir + ritonavir: dosering verlagen bij patiënten met matige nierinsufficiëntie; niet gebruiken bij

patiënten met ernstige nierinsufficiëntie.

- Remdesivir:
  - De leverfunctie bepalen vóór en tijdens de behandeling. Remdesivir niet starten of verderzetten bij ALAT-waarden ≥ 5 keer de bovengrens van de normaalwaarde.
  - Remdesivir niet gebruiken bij patiënten met ernstige nierinsufficiëntie.

Nirmatrelvir + ritonavir

Posol.

2 tabl. nirmatrelvir aan 150 mg + 1 tabl. ritonavir aan 100 mg om de 12 uur gedurende 5 dagen

PAXLOVID (Pfizer)

I
nirmatrelvir 150 mg
filmomh. tabl. (20)

II
ritonavir 100 mg
filmomh. tabl. (10)

30 R/b 975,72 € (20+10)

Remdesivir

VEKLURY (Gilead Sciences)

remdesivir
inf. oplossing. conc. (pdr.) i.v. [flac.]
1 x 100 mg U.H. [488 €]

Tixagevimab + cilgavimab

Deze associatie is niet meer beschikbaar sinds november 2023.

De specialiteit **Evusheld**® is niet meer op de markt sinds november 2023.

11.5. BAPCOC - Belgische gids voor anti-infectieuze behandeling in de ambulante praktijk - 2022

11.5.1. Inleiding: een rationeel antibioticagebruik

De editie 2021 (update van de gids 2019) van de “Belgische gids voor anti-infectieuze behandeling in de ambulante praktijk” geeft een stand van zaken van de huidige wetenschappelijke kennis met betrekking tot het nut en de werkzaamheid van anti-infectieuze geneesmiddelen in de behandeling van courante infecties in de ambulante praktijk. De gids bevat richtlijnen voor de behandeling van deze infecties, gebaseerd op de wetenschappelijke literatuur en gevalideerd voor toepassing in België door lokale experts. Ondanks het feit dat vooral bacteriële infecties en behandeling met antibiotica aan bod komen, wordt ook aandacht besteed aan virale infecties, gist- en schimmelinfecties, antivirale middelen en antimycotica die relevant zijn voor de ambulante praktijk. Er werd bewust niet ingegaan op het belang en de plaats van vaccinaties. Voor eventueel andere dan anti-infectieuze behandelingen, verwijzen we naar de uitgebreidere aanbevelingen voor goede medische praktijkvoering.

Voor de methodologie van de update van de BAPCOC-gids, zie 11.5.10.

11.5.1.1. Indicaties voor en risico's van een behandeling met antibiotica

Het menselijk lichaam beschikt over uitstekende natuurlijke afweermechanismen tegen infecties. De meeste courante infecties in de ambulante praktijk genezen spontaan en antibiotica hebben dan zeer weinig of zelfs geen

invloed op het ziekteverloop. Antibiotica zijn enkel noodzakelijk in de behandeling van infecties veroorzaakt door virulente bacteriën of wanneer het immuunstelsel van de patiënt sterk aangetast is (immuunsuppressie) of wanneer een infectie zeer ernstig verloopt (bijvoorbeeld sepsis). De verhouding tussen het mogelijke nut van de antibiotherapie en het risico op nevenwerkingen (met inbegrip van de ontwikkeling van resistentie) moet voor elke individuele patiënt worden bekeken. Een antibioticum kan ook overwogen worden in geval van comorbiditeit of bij kwetsbare leeftijdsgroepen (zeer jonge kinderen of hoogbejaarde mensen). Vaak beschikken we niet over wetenschappelijke gegevens om het beleid bij deze specifieke patiëntengroepen te onderbouwen. Het is aan de arts om te oordelen op basis van risicofactoren, voorgeschiedenis en kliniek wie risicopatiënten zijn en wanneer een antibioticum verantwoord is.

Voor de betekenis van 'immunogecompromitteerd' verwijzen we naar het advies van de Hoge Gezondheidsraad "vaccinatie van immunogecompromitteerde en chronisch zieke kinderen en volwassenen" (1): mensen kunnen immunogecompromitteerd zijn door een primaire of aangeboren immuunstoornis of door een secundaire of verworven immuunstoornis. Deze laatste komen vooral voor door **immuunsuppressieve aandoeningen** of **immunosuppressieve geneesmiddelen**. Onderliggende aandoeningen zijn o.a. **hemato-oncologische aandoeningen; HIV met CD4- aantal < 500**. Bij chronische inflammatoire (auto)-immuunaandoeningen zoals reumatische aandoeningen en systeemziekten, inflammatoire darmziekten en psoriasis is er geen beduidende immunosuppressie. Een uitzondering is **actieve lupus**. *De lijst van immunosuppressieve medicatie kan u vinden via deze link.*

Bij elke behandeling met antibiotica kunnen zich resistente stammen ontwikkelen, zowel bij commensale als bij pathogene bacteriën. Deze microbiële resistentie kan overgedragen worden tussen bacteriën onderling, maar resistente bacteriën kunnen ook worden overgedragen tussen personen onderling. Zo blijkt dat personen die recent gehospitaliseerd werden of die recent antibiotica hebben gekregen en kinderen in een kinderdagverblijf vaker drager zijn van resistente bacteriën (2, 3, 4). Bovendien werd aangetoond dat de prevalentie van resistente pneumokokken hoger is in gebieden waar veel antibiotica worden gebruikt (5).

Het rationeel gebruik van antibiotica is dus essentieel om de toename van de microbiële resistentie een halt toe te roepen. De behandeling van (multi)resistente bacteriën kan immers zeer moeilijk zijn, waardoor men gedwongen wordt een beroep te doen op antibiotica die parenteraal moeten worden toegediend, die meer nevenwerkingen hebben en/of duurder zijn.

11.5.1.2. Correct gebruik van antibiotica

Antibiotica zijn onmisbaar in de behandeling van ernstige infecties – zoals bacteriële meningitis, sepsis, pyelonefritis en osteomyelitis – maar kunnen ook aangewezen zijn bij andere minder ernstige infecties. In elk geval is hun correct gebruik essentieel om het risico op ontwikkeling van resistentie te beperken. Volgende aspecten verdienen voldoende aandacht:

- **correcte dosis** (voldoende hoog);
- **correcte duur** (zo kort mogelijk);
- **correcte frequentie van toediening**;
- **openvolgende antibioticakuren bij dezelfde patiënt zoveel mogelijk vermijden** (zeker met verschillende moleculen);
- **het aantal antibioticakuren binnen één gemeenschap of een bredere populatie zoveel mogelijk beperken** (zeker met verschillende moleculen).

In het menselijk lichaam bestaat er een interactie tussen het antibioticum en de ziekteverwekker, waarbij volgende farmacodynamische parameters een belangrijke rol spelen: de minimale inhibitorische concentratie (MIC), de maximale concentratie van het antibioticum (C), het tijdsinterval gedurende hetwelk de concentratie van het antibioticum de MIC overschrijdt (time above MIC), en de oppervlakte onder de tijd-concentratiecurve voor het antibioticum (area under the curve of AUC).

Het belang van deze parameters varieert in functie van de antibioticumklasse. Voor bepaalde antibiotica zoals aminosiden en chinolonen is de werking sterk gerelateerd aan hun maximale concentratie – hoe hoger de piekconcentratie hoe beter de werking (concentration-dependent killing). De relevante parameters zijn C/MIC en AUC/MIC. Deze antibiotica worden best verdeeld over een beperkt aantal toedieningen om zo hoog mogelijke

piekconcentraties te bereiken (voorbeeld: moxifloxacin in 1 gift per dag).

Voor β -lactam-antibiotica is de werking niet alleen gerelateerd aan hun concentratie maar ook aan de duur van blootstelling – hoe langer de bacterie blootgesteld wordt aan een concentratie van het antibioticum boven de MIC hoe beter de werking (time-dependent killing). De relevante parameter is 'time above MIC'. Deze antibiotica worden best verdeeld over een groot aantal toedieningen om de blootstellingstijd zo lang mogelijk te maken (voorbeeld: amoxicilline in 3 à 4 giften per dag).

In deze gids zal bij elke behandeling ook de duur van de behandeling vermeld worden. Vaak zijn de verpakkingen groter dan nodig. Het is belangrijk om aan de patiënten uit te leggen dat in die gevallen de verpakking niet moet worden uitgenomen, maar het voorschrift van de arts moet gevolgd worden.

11.5.1.3. Keuze van het antibioticum

Bij de keuze voor een bepaalde antibioticumklasse zijn de infectiefocus, de vermoedelijke ziekteverwekker(s) en de geneesmiddelenanamnese belangrijk. Hiervoor wordt gesteund op de wetenschappelijke literatuur. Bij de keuze tussen verschillende moleculen met vergelijkbare werkzaamheid worden volgende criteria gehanteerd:

- a. werkingsspectrum (zo nauw mogelijk);
- b. nevenwerkingen;
- c. gekende lokale resistentiecijfers;
- d. verwachte therapietrouw;
- e. kostprijs.

Op basis hiervan wordt regelmatig gekozen voor één bepaalde molecule in plaats van een klasse van antibiotica. Bovendien wordt ervoor geopteerd bepaalde moleculen te reserveren voor de tweede lijn.

11.5.1.4. Penicillineallergie

Penicillineallergie kan op verschillende manieren tot uiting komen. Onmiddellijke IgE-gemedieerde reacties (type I) kunnen aanleiding geven tot anafylactische shock. Deze anafylactische reactie kan zich onder verschillende vormen manifesteren: erythema, pruritus, angioedeem, urticaria, bronchospasme, larynxoedeem, hyperperistaltiek, hypotensie of cardiale aritmie. Fatale reacties zijn uiterst zeldzaam: tussen 1972 en 2007 overleed 1 persoon door een anafylactische reactie na inname van orale amoxicilline in de UK terwijl ongeveer 100 miljoen mensen waren blootgesteld (6).

Uitgestelde niet-IgE-gemedieerde reacties (type II, III of IV) omvatten 'serum sickness', hemolytische anemie, trombopenie en idiopathische reacties (maculopapulaire of morbilliforme uitslag).

In het geval van type I allergie, is er kruisallergie tussen penicilline en andere β -lactam-antibiotica mogelijk en houdt elke toediening van β -lactam-antibiotica (uitgezonderd aztreonam) dus een risico in. Indien een penicilline eerste keuze is voor de behandeling, bieden we steeds een alternatief voor patiënten met type I penicilline-allergie. Aangezien er 2% (6) kruisallergie met cefalosporines gerapporteerd wordt, zal in dit geval geen cefalosporine (in het bijzonder van de eerste of tweede generatie) worden aangeraden. Voor niet IgE-gemedieerde allergie zijn cefalosporines wel een goed alternatief.

11.5.1.5. Een belangrijke kiem, de pneumokok

Respiratoire infecties zijn de belangrijkste reden voor antibioticumgebruik in de ambulante praktijk. De meerderheid van deze infecties zijn van virale oorsprong. Bovendien is zowel bij virale als bij bacteriële respiratoire infecties de spontane evolutie meestal gunstig.

De pneumokok is de belangrijkste bacteriële verwekker van respiratoire infecties buiten het ziekenhuis. Hoewel de meerderheid van deze infecties gunstig evolueert, kan de pneumokok soms aanleiding geven tot invasieve infecties (zoals sepsis, meningitis, pneumonie). Wanneer bij een respiratoire infectie geopteerd wordt voor een behandeling met antibiotica, zal deze dus in de eerste plaats gericht zijn tegen de pneumokok.

De meeste pneumokokken zijn nog steeds zeer gevoelig voor penicilline. Het percentage pneumokokken met verminderde penicillinegevoeligheid (MIC > 0.06 mg/l) uit invasieve isolaten was in 2017 11,1 % (7).

In geval van intermediaire gevoeligheid aan penicilline (MIC 0.06-1 mg/l), volstaat het de dosis van het beta-lactamantibioticum te verhogen.

Volledige penicillineresistentie (MIC > 1 mg/l) is zeer zeldzaam. In dit geval zal penicilline zelfs in hoge dosis niet meer werkzaam zijn. De penicillineresistentie van de pneumokok is te wijten aan de wijziging van het doelwit van het antibioticum, namelijk de transpeptidasen of Penicillin Binding Proteins, en niet aan de productie van een beta-lactamase. Het is dus zinloos om clavulaanzuur toe te voegen om deze resistentie te overkomen. Bij volledige penicillineresistentie behouden bepaalde chinolonen, zoals moxifloxacin en (in mindere mate) levofloxacin, op dit ogenblik nog een goede activiteit. Het is echter van het grootste belang om deze producten zo weinig mogelijk te gebruiken om het ontstaan van resistentie (niet alleen bij pneumokokken, maar vooral ook bij Enterobacteriaceae in de darmflora) tegen te gaan. Bovendien nemen de waarschuwingen voor potentieel ernstige nevenwerkingen toe. Gezien de hoge resistentiecijfers voor macroliden (16.2% in 2017) en tetracyclines (14.3 % in 2017) zijn deze klassen evenmin alternatieven (7).

In het kader van een verantwoord antibioticumbeleid, zal bij indicatie voor een antibioticum bij een respiratoire infectie de voorkeur gegeven worden aan amoxicilline in voldoende hoge dosis aangezien dit effectief is in >99% van alle pneumokokkeninfecties. In het geval van type I penicilline-allergie zullen de hierboven vermelde chinolonen (bij voorkeur moxifloxacin) wel als alternatief worden voorgesteld.

11.5.1.6. Microbiële resistentie in een specifieke populatie: het voorbeeld van de urineweginfecties

In het geval van een urineweginfectie bij een jonge, niet-zwangere vrouw zal de huisarts zich voor de diagnose veelal beperken tot het opsporen van nitriet en witte bloedcellen in de urine met behulp van een teststrip. Een urinekweek wordt doorgaans voorbehouden voor gecompliceerde infecties of infecties die ondanks behandeling ongunstig evolueren. Bacteriën die in het laboratorium worden gekweekt zijn dus niet representatief voor de reële situatie in de ambulante praktijk, maar tonen eerder een “worst case scenario”. Dit geldt ook voor andere infecties. Dit leidt tot een discrepantie tussen het echte resistentiepatroon in de ambulante praktijk en de cijfers verkregen op basis van labogegevens. Dit is bevestigd door studies waarin systematisch bij alle urineweginfecties een urinekweek werd uitgevoerd en waaruit bleek dat er minder resistentie gevonden wordt wanneer geen selectie vooraf is gebeurd (7).

11.5.1.7. Veranderende regelgeving

Antibiotica worden sinds april 2017 niet langer terugbetaald in categorie B (geneesmiddelen categorie voor belangrijke therapeutische medicatie) maar verhuisden naar categorie C (de categorie voor symptomatische behandeling). Hierdoor is het aandeel dat de patiënt zelf moet betalen voor antibiotica groter geworden.

Chinolonen werden opgenomen in hoofdstuk IV voor terugbetaling. Dit betekent dat er aan de terugbetaling concrete voorwaarden zijn verbonden. De chinolonen zijn enkel terugbetaald in volgende omstandigheden:

- acute pyelonefritis, na afname van een cultuur voor antibiogram;
- acute prostatitis;
- chronische prostatitis, na afname van een cultuur voor antibiogram;
- acute urethritis, na afname van een cultuur voor antibiogram;
- orchi-epididymitis;
- pelvic Inflammatory Diseases;
- acute diverticulitis, ongecompliceerd;
- bij patiënten met een ernstige co-morbiditeit, of behandeld met een immunosuppressivum, of met een maligniteit of een HIV-infectie;
- een uitzonderlijke en dringende situatie die het starten van een behandeling met een chinolone vereist.

zie voor volledige terugbetalingsvoorwaarden: <https://www.bcfi.be/nl/chapters/12?frag=10165>

11.5.1.8. Referenties

1. <https://www.zorg-en-gezondheid.be/sites/default/files/atoms/files/immunogecompromitteerde%20en%20chronisch%20zieke%20kinderen%20en%20volwassenen.pdf>
2. Malhotra-Kumar S, Lammens C, Coenen S, Van Herck K, Goossens H. Effect of azithromycin and clarithromycin therapy on pharyngeal carriage of macrolide-resistant streptococci in healthy volunteers: a

- randomised, double-blind, placebo-controlled study. Lancet 2007;369(9560):482-90
- 3. Costelloe C, Metcalfe C, Lovering A, Mant D, Hay AD. Effect of antibiotic prescribing in primary care on antimicrobial resistance in individual patients: systematic review and meta-analysis. BMJ 2010;340(7756)
  - 4. Goossens H, Ferech M, Vander Stichele R, Elseviers M and the ESAC Project Group. Outpatient antibiotic use in Europe and association with resistance: a cross-national database study. Lancet 2005;365(9459):579-87
  - 5. <https://ecdc.europa.eu/en/publications-data/surveillance-antimicrobial-resistance-europe-2017>
  - 6. Shenoy ES, Macy E, Rowe T, Blumenthal KG. Evaluation and management of penicillin allergy: a review. JAMA 2019; 15: 188-199.
  - 7. Surveillance van de pneumokokkeninfecties in België. Verslag voor 2017. Nationaal Referentiecentrum voor de surveillance van Streptococcus pneumoniae. Laboratorium microbiologie Universitair Ziekenhuis Gasthuisberg. Leuven. https://nrchm.wiv-isp.be/nl/ref_centra_lab/streptococcus_pneumoniae_invasive/Rapporten/Streptococcus%20pneumoniae%202017.pdf
  - 8. Heytens S, Boelens J, Claeys G, De Sutter A, Christiaens T. Uropathogen distribution and antimicrobial susceptibility in uncomplicated cystitis in Belgium, a high antibiotics prescribing country: 20-year surveillance. Eur J Clin Microbiol Infect Dis 2017; 36:105–113

11.5.2. Respiratoire infecties

11.5.2.1. Acute keelpijn

Een keelontsteking wordt veroorzaakt door zowel virussen als bacteriën. De aandoening kent doorgaans een gunstig natuurlijk verloop met spontane genezing binnen zeven tot tien dagen. Bij de meeste patiënten volstaat het geven van voorlichting in combinatie met adequate pijnstilling.

11.5.2.1.1. Plaats van antibiotica

Antibiotica zijn in de regel niet geïndiceerd bij een patiënt met acute keelpijn (GRADE 1A). Op basis van symptomen en klinische tekens is het onmogelijk om een onderscheid te maken tussen een bacteriële en een virale oorzaak. Ook bij een bacteriële oorzaak is een behandeling met antibiotica doorgaans niet noodzakelijk.

Antibiotica zijn wel geïndiceerd bij (GRADE 1C*):

Opgelet: Keelpijn in combinatie met ernstige stridor en/of respiratoire insufficiëntie en/of ernstige slikklachten is een absolute indicatie voor verwijzing naar de tweede lijn.

11.5.2.1.2. Antimicrobiële behandeling

11.5.2.1.2.1. Eerste keuze

BROXIL (Ace Pharmaceuticals)

feneticilline (kalium)

harde caps.

20 x 250 mg R/ c 17,55 €

20 x 500 mg R/ c 30,64 €

siroop susp. (pdr.)

100 ml 125 mg / 5 ml R/ 52,18 €

11.5.2.1.2.2. Alternatieven

Eerste keuze

Posol.

acute keelpijn

- **cefadroxil oraal**
  - kind: 30 mg/kg per dag in 2 giften gedurende 7 dagen
  - volwassene: 2 g per dag in 2 giften gedurende 7 dagen
- **cefalexine oraal**
  - volwassene: 2 g per dag in 2 giften gedurende 7 dagen

CEFADROXIL SANDOZ (Sandoz)

cefadroxil
harde caps.

16 x 500 mg R/ c 8,36 €

KEFORAL (Eurocept)

cefalexine
tabl. (deelb. kwantit.)

20 x 500 mg R/ c 15,26 €

Tweede keuze

Posol.

acute keelpijn

- **amoxicilline oraal**
  - kind: 75-100 mg/kg per dag in 3 giften gedurende 5 dagen
  - volwassene: 3 g per dag in 3 giften gedurende 5 dagen

AMOXICILLIN AB (Aurobindo)

amoxicilline
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €
20 x 1.000 mg R/ c 13,06 €
24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €
disp. tabl. (deelb. kwantit.)
30 x 500 mg R/ c 12,24 €
24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

AMOXICILLINE EG (EG)

amoxicilline
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €
20 x 1.000 mg R/ c 13,33 €
24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €
harde caps.
16 x 500 mg R/ c 7,50 €
30 x 500 mg R/ c 12,35 €
disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)

8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €
20 x 1.000 mg R/ c 13,33 €
24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €
siroop susp. (pdr.)
100 ml 250 mg / 5 ml R/ c 7,80 €
100 ml 500 mg / 5 ml R/ c 8,31 €

AMOXICILLINE SANDOZ (Sandoz)

amoxicilline
harde caps.
16 x 500 mg R/ c 7,50 €
disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)
16 x 500 mg R/ c 7,50 €
30 x 500 mg R/ c 12,24 €
8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €
20 x 1.000 mg R/ c 13,06 €
24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €
siroop susp. (pdr.)

100 ml 250 mg / 5 ml R/ c 7,78 €
100 ml 500 mg / 5 ml R/ c 8,31 €

CLAMOXYL (GSK)

amoxicilline
harde caps.
16 x 500 mg R/ c 7,50 €
disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)
8 x 1 g R/ c 8,27 €
24 x 1 g R/ c 13,94 €
siroop susp. (pdr.)
100 ml 250 mg / 5 ml R/ c 7,80 €

CLAMOXYL (GSK)

amoxicilline
siroop susp. (pdr.)
100 ml 125 mg / 5 ml R/ c 7,24 €

Alternatief bij IgE-gemedieerde penicilline-allergie

Posol.

- **azithromycine oraal**
  - kind: 10 mg/kg per dag in 1 gift gedurende 3 dagen
  - volwassene: 500 mg per dag in 1 gift gedurende 3 dagen

AZITHROMYCIN AB (Aurobindo)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c 9,90 €

12 x 250 mg R/ c 14,41 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c 9,90 €

6 x 500 mg R/ c 14,26 €

AZITHROMYCINE EG (EG)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c 9,99 €

12 x 250 mg R/ c 14,60 €

24 x 250 mg R/ c 21,74 €

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

3 x 500 mg R/ c 9,99 €

6 x 500 mg R/ c 14,64 €

24 x 500 mg R/ c 36,10 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c 7,69 €

€

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 8,69 €

8,69 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 10,94 €

10,94 €

AZITHROMYCINE SANDOZ (Sandoz)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c 9,90 €

12 x 250 mg R/ c 14,41 €

24 x 250 mg R/ c 19,85 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c 9,90 €

6 x 500 mg R/ c 14,26 €

12 x 500 mg R/ c 19,85 €

24 x 500 mg R/ c 32,90 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c 7,65 €

€

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 8,64 €

8,64 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 10,83 €

10,83 €

AZITHROMYCINE TEVA (Teva)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c 9,90 €

12 x 250 mg R/ c 14,41 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c 9,90 €

6 x 500 mg R/ c 14,26 €

ZITROMAX (Pfizer)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c 9,90 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c 9,90 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c 7,65 €

€

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 8,64 €

8,64 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 10,83 €

10,83 €

11.5.2.1.3. Referenties

- Angine aiguë - Premiers Choix Prescrire, actualisation juin 2018. Rev Prescrire 2018 ; 38 (420) : 769
- WOREL - Odeurs Philippe, M. J., De Meyere Marc, Peremans Lieve, Van Royen Paul. Richtlijn Acute Keelpijn (herziening 2017)
- RIZIV (2016). Het rationeel gebruik van de antibiotica bij het kind in de ambulante zorg. Consensusvergadering 2 juni 2016. Juryrapport Retrieved from https://www.riziv.fgov.be/SiteCollectionDocuments/consensus_lange_tekst_20160602.pdf
- Dagnelie CF, De Jongh E, Lemmen WH, et al. NHG-Standaard Acute keelpijn (Derde herziening). NHG 2015.
- Malhotra-Kumar S, Lammens C, Coenen S, Van Herck K, Goossens H. Effect of azithromycin and clarithromycin therapy on pharyngeal carriage of macrolide-resistant streptococci in healthy volunteers: a randomised, double-blind, placebo-controlled study. Lancet 2007;369(9560):482-90.

11.5.2.2. Acute middenoorontsteking

Een acute middenoorontsteking wordt veroorzaakt door zowel virussen als bacteriën. De infectie duurt ongeveer een week en de meeste kinderen zijn zonder antibiotica beter na 3 dagen. Antibiotica dragen niet bij aan een vermindering van (zeldzame) ernstige complicaties.

11.5.2.2.1. Plaats van antibiotica

Antibiotica zijn in de regel dus niet geïndiceerd bij acute middenoorontsteking (GRADE 1A)

Orale antibiotica kunnen de duur van de pijn en de koorts verkorten bij (GRADE 2A):

Orale antibiotica zijn geïndiceerd bij (GRADE 1C*):

Opgelet: Bij gebrek aan studies bij volwassenen, worden de aanbevelingen voor kinderen geëxtrapoleerd naar volwassenen.

Een loopoor bij trommelvliesbuisjes stopt meestal zonder behandeling. In vergelijking met een afwachtend beleid of gebruik van orale antibiotica kunnen lokale antibiotica de duur van het loopoor verkorten (GRADE 2B). Een behandeling met antibiotische oordruppels wordt verdergezet tot het oor 's morgens bij het ontwaken droog en schoon is.

11.5.2.2.2. Antimicrobiële behandeling: oraal

Eerste keuze

Posol.

acute middenoorontsteking

- **amoxicilline**
  - kind: 75-100 mg/kg per dag in 3 giften gedurende 5 dagen
  - volwassene: 3x 1 g per dag gedurende 5 dagen

AMOXICILLIN AB (Aurobindo)

amoxicilline

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

- 8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €
- 20 x 1.000 mg R/ c 13,06 €
- 24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

disp. tabl. (deelb. kwantit.)

- 30 x 500 mg R/ c 12,24 €
- 24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

AMOXICILLINE EG (EG)

amoxicilline

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

- 8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €
- 20 x 1.000 mg R/ c 13,33 €
- 24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

harde caps.

- 16 x 500 mg R/ c 7,50 €
- 30 x 500 mg R/ c 12,35 €

disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)

- 8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €
- 20 x 1.000 mg R/ c 13,33 €
- 24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

siroop susp. (pdr.)

- 100 ml 250 mg / 5 ml R/ c 7,80 €
- 100 ml 500 mg / 5 ml R/ c 8,31 €

AMOXICILLINE SANDOZ (Sandoz)

amoxicilline

harde caps.

- 16 x 500 mg R/ c 7,50 €
- disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)
- 16 x 500 mg R/ c 7,50 €
- 30 x 500 mg R/ c 12,24 €
- 8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €
- 20 x 1.000 mg R/ c 13,06 €
- 24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

siroop susp. (pdr.)

- 100 ml 250 mg / 5 ml R/ c 7,78 €

- 100 ml 500 mg / 5 ml R/ c 8,31 €

CLAMOXYL (GSK)

amoxicilline

harde caps.

- 16 x 500 mg R/ c 7,50 €
- disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)
- 8 x 1 g R/ c 8,27 €
- 24 x 1 g R/ c 13,94 €

siroop susp. (pdr.)

- 100 ml 250 mg / 5 ml R/ c 7,80 €

CLAMOXYL (GSK)

amoxicilline

siroop susp. (pdr.)

- 100 ml 125 mg / 5 ml R/ c 7,24 €

Indien er geen verbetering optreedt binnen de 2 tot 3 dagen

Posol.

acute middenoorontsteking

- De helft van de dagdosis **amoxicilline** vervangen door **amoxicilline-clavulaanzuur**:
  - kind*: 75-100 mg/kg amoxicilline per dag in 3 doses, waarvan 37,5-50 mg/kg/d. als amoxicilline in monopreparaat en 37,5-50 mg/kg/d. als amoxicilline in een associatie met clavulaanzuur (9-12,5 mg/kg/d.)
  - volwassene*: 3 g amoxicilline per dag in 3 doses, waarvan 1,5 g amoxicilline in monopreparaat, en 1,5 g amoxicilline in een associatie met clavulaanzuur (500 mg/125 mg).

* Voor kinderen heeft de commercieel beschikbare associatie van amoxicilline/clavulaanzuur een te lage dosis amoxicilline om effectief te zijn tegen de pneumokok. Voor volwassenen is overschakelen naar de commercieel beschikbare vorm met 875 mg amoxicilline/125 mg clavulaanzuur wel een mogelijk alternatief.

AMOCLANEEG (EG)

amoxicilline 500 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl.

16 R/ c 10,71 €

30 R/ c 14,10 €

amoxicilline 875 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 R/ c 10,21 €

20 R/ c 14,41 €

susp. (pdr., zakjes)

20 R/ c 14,41 €

amoxicilline 250 mg / 5 ml
clavulaanzuur (kalium) 62,5 mg / 5 ml
siroop susp. (pdr.)

100 ml R/ c 8,83 €

AMOXICILLIN / CLAVULANIC ACID AB (Aurobindo)

amoxicilline 500 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl.

16 R/ c 10,71 €

amoxicilline 875 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 R/ c 10,07 €

20 R/ c 14,18 €

AMOXICLAV SANDOZ (Sandoz)

amoxicilline 500 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
omh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

16 R/ c 10,61 €

30 R/ c 13,92 €

amoxicilline 875 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 R/ c 10,10 €

20 R/ c 14,25 €

amoxicilline 250 mg / 5 ml
clavulaanzuur (kalium) 62,5 mg / 5 ml
siroop susp. (pdr.)

100 ml R/ c 8,77 €

AUGMENTIN (GSK)

amoxicilline 500 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

16 R/ c 10,71 €

susp. (pdr., zakjes)

16 R/ c 10,71 €

amoxicilline 875 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 R/ c 10,21 €

20 R/ c 14,41 €

amoxicilline 250 mg / 5 ml
clavulaanzuur (kalium) 62,5 mg / 5 ml
siroop susp. (pdr.)

80 ml R/ c 8,65 €

Alternatief bij niet-IgE-gemedieerde penicilline-allergie

Posol.

acute middenoorontsteking

- **cefuroxim axetil oraal**
  - kind: 30-50 mg/kg per dag in 3 giften gedurende 5 dagen, maximum 3 x 500 mg/dag*
  - volwassene: 1.500 mg per dag in 3 giften gedurende 5 dagen*

* Gezien de lage biologische beschikbaarheid en korte halfwaardetijd is gekozen voor een andere posologie dan deze in de SKP.

CEFUROXIME EG (EG)

cefuroxim (axetil)
filmomh. tabl.

10 x 500 mg R/ c 11,11 €

20 x 500 mg R/ c 16,13 €

24 x 500 mg R/ c 18,58 €

CEFUROXIM SANDOZ (Sandoz)

cefuroxim (axetil)
filmomh. tabl.

10 x 500 mg R/ c 11,11 €

20 x 500 mg R/ c 16,12 €

24 x 500 mg R/ c 18,06 €

ZINNAT (Sandoz)

cefuroxim (axetil)
filmomh. tabl.

10 x 250 mg R/ c 8,30 €

10 x 500 mg R/ c 11,11 €

20 x 500 mg R/ c 16,13 €

siroop susp. (gran.)

100 ml 250 mg / 5 ml R/ c ⊕
11,36 €

Alternatief bij IgE-gemedieerde penicilline-allergie

Posol.

acute middenoorontsteking

- **azithromycine oraal**
  - kind: 10 mg/kg per dag in 1 gift gedurende 3 dagen
  - volwassene: 500 mg per dag in 1 gift gedurende 3 dagen

Opgelet: Gezien de toegenomen resistentie van de pneumokok voor macroliden (16 %) wordt aanbevolen om ernstig zieke kinderen met IgE-gemedieerde penicilline-allergie te verwijzen voor intraveneuze behandeling.

AZITHROMYCIN AB (Aurobindo)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c ⊕ 9,90 €

12 x 250 mg R/ c ⊕ 14,41 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c ⊕ 9,90 €

6 x 500 mg R/ c ⊕ 14,26 €

AZITHROMYCINE EG (EG)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c ⊕ 9,99 €

12 x 250 mg R/ c ⊕ 14,60 €

24 x 250 mg R/ c † ⊕ 21,74 €

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

3 x 500 mg R/ c ⊕ 9,99 €

6 x 500 mg R/ c ⊕ 14,64 €

24 x 500 mg R/ c † ⊕ 36,10 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊕ 7,69 €

€

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊕

8,69 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊕

10,94 €

AZITHROMYCINE SANDOZ (Sandoz)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c ⊕ 9,90 €

12 x 250 mg R/ c ⊕ 14,41 €

24 x 250 mg R/ c † ⊕ 19,85 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c ⊕ 9,90 €

6 x 500 mg R/ c ⊕ 14,26 €

12 x 500 mg R/ c † ⊕ 19,85 €

24 x 500 mg R/ c † ⊕ 32,90 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊕ 7,65 €

€

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊕

8,64 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊕

10,83 €

AZITHROMYCINE TEVA (Teva)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c ⊕ 9,90 €

12 x 250 mg R/ c ⊕ 14,41 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c ⊕ 9,90 €

6 x 500 mg R/ c ⊕ 14,26 €

ZITROMAX (Pfizer)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c ⊕ 9,90 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c ⊕ 9,90 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊕ 7,65 €

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊕ 8,64 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊕ 10,83 €

11.5.2.2.3. Antimicrobiële behandeling: lokaal

Specialiteiten

Posol.

loopoor bij trommelvliesbuisjes

- **ciprofloxacin oordruppels**
  - 3 tot 4 druppels, 2 tot 4 maal per dag

Opgelet: toediening van chinolone oordruppels bij trommelvliesbuisjes gaat mogelijks gepaard met een verhoogd risico op trommelvliesperforatie. Oordruppels met een aminoglycoside (zoals neomycine, framycetine, gentamycine, tobramycine), al dan niet geassocieerd aan polymyxine B, mogen omwille van hun ototoxisch effect niet

gebruikt worden.

CILOXAN (Novartis Pharma)

ciprofloxacine (hydrochloride)

auric./ocul. druppels oploss.

5 ml 3 mg / 1 ml R/ b 7,61 €

(bevat benzalkonium chloride)

11.5.2.2.4. Referenties

- Otite moyenne aiguë - Premiers Choix Prescrire, actualisation mars 2019. Rev Prescrire 2019 ; 39 (428) : 451
- Otitis media (acute): antimicrobial prescribing. NICE guideline [NG91]. Published date: March 2018
- Dawson-Hahn EE, Mickan S, Onakpoya I, Roberts N, Kronman M, Butler CC, Thompson MJ. Short-course versus long-course oral antibiotic treatment for infections treated in outpatient settings: a review of systematic reviews. *Fam Pract.* 2017 Sep 1;34(5):511-519. doi: 10.1093/fampra/cmz037.
- Otite moyenne aiguë purulente de l'enfant de plus de 3 mois. Recommandation de bonne pratique. HAS. Mis en ligne: le 18 nov. 2016
- Otite moyenne aiguë purulente de l'adulte. Recommandation de bonne pratique. HAS. Mis en ligne le 18 nov. 2016
- Venekamp RP, Javed F, van Dongen TMA, Waddell A, Schilder AGM. Interventions for children with ear discharge occurring at least two weeks following grommet (ventilation tube) insertion. *Cochrane Database of Systematic Reviews* 2016, Issue 11. Art. No.: CD011684. DOI: 10.1002/14651858.CD011684.pub2
- RIZIV (2016). Het rationeel gebruik van de antibiotica bij het kind in de ambulante zorg. Consensusvergadering 2 juni 2016. Juryrapport Retrieved from https://www.riziv.fgov.be/SiteCollectionDocuments/consensus_lange_tekst_20160602.pdf
- Venekamp RP, Prasad V, Hay AD. Are topical antibiotics an alternative to oral antibiotics for children with acute otitis media and ear discharge? *BMJ.* 2016 Feb 4;352:i308. doi: 10.1136/bmj.i308. Review.
- NHG-Standaard Otitis media acuta bij kinderen (Derde herziening)
- Damoiseaux RAMJ, Venekamp RP, Eekhof JAH, Bennebroek Gravenhorst FM, Schoch AG, Burgers JS, Bouma M, Wittenberg J.. *Huisarts Wet* 2014;57(12):648.
- Alrwisan A, Antonelli PJ, Winterstein AG. Quinolone ear drops after tympanostomy tubes and the risk of eardrum perforation: a retrospective cohort study. *Clinical Infectious Diseases* 2017; 64 : 1052-1058.

11.5.2.3. Acute rhinosinusitis

Een acute rhinosinusitis wordt veroorzaakt door zowel virussen als bacteriën. De aandoening kent over het algemeen een gunstig natuurlijk beloop met spontane afname van de klachten na enkele dagen tot een week. Bij de meeste patiënten volstaat het geven van voorlichting en symptomatische behandeling.

11.5.2.3.1. Plaats van antibiotica

Antibiotica zijn in de regel niet geïndiceerd bij een patiënt met acute rhinosinusitis (GRADE 1A). Op basis van symptomen en klinische tekens is het onmogelijk om een onderscheid te maken tussen een bacteriële en een virale oorzaak. Ook bij een bacteriële oorzaak is een behandeling met antibiotica meestal niet noodzakelijk. Antibiotica lijken niet bij te dragen aan het verminderen van (zeldzaam voorkomende) complicaties.

Antibiotica zijn wel geïndiceerd bij (GRADE 1C*)

- Volwassenen die ernstig ziek zijn (purulente rhinorree met koorts, pijn, ernstige beperkingen in het dagelijks functioneren) of koorts langer dan 5 dagen, of opnieuw koorts na initiële verbetering
- Kinderen die ernstig ziek zijn (hoge koorts, achteruitgang van de algemene gezondheidstoestand) of klachten langer dan 10 tot 15 dagen zonder verbetering

- Risicopatiënten. De huisarts oordeelt op basis van risicofactoren, voorgeschiedenis en kliniek wie deze risicopatiënten zijn (bijvoorbeeld oncologische patiënten, immunogecompromitteerde patiënten, kinderen met cerebraal vochttek...).

11.5.2.3.2. Antimicrobiële behandeling

Eerste keuze

Posol.

acute rhinosinusitis

- **amoxicilline oraal**
  - kind: 75-100 mg/kg per dag in 3 giften gedurende 7 dagen
  - volwassene: 3x 1 g per dag gedurende 7 dagen

AMOXICILLIN AB (Aurobindo)

amoxicilline

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €

20 x 1.000 mg R/ c 13,06 €

24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

disp. tabl. (deelb. kwantit.)

30 x 500 mg R/ c 12,24 €

24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

AMOXICILLINE EG (EG)

amoxicilline

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €

20 x 1.000 mg R/ c 13,33 €

24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

harde caps.

16 x 500 mg R/ c 7,50 €

30 x 500 mg R/ c 12,35 €

disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)

8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €

20 x 1.000 mg R/ c 13,33 €

24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

siroop susp. (pdr.)

100 ml 250 mg / 5 ml R/ c 7,80 €

100 ml 500 mg / 5 ml R/ c 8,31 €

AMOXICILLINE SANDOZ (Sandoz)

amoxicilline

harde caps.

16 x 500 mg R/ c 7,50 €

disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)

16 x 500 mg R/ c 7,50 €

30 x 500 mg R/ c 12,24 €

8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €

20 x 1.000 mg R/ c 13,06 €

24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

siroop susp. (pdr.)

100 ml 250 mg / 5 ml R/ c 7,78 €

100 ml 500 mg / 5 ml R/ c 8,31 €

CLAMOXYL (GSK)

amoxicilline

harde caps.

16 x 500 mg R/ c 7,50 €

disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)

8 x 1 g R/ c 8,27 €

24 x 1 g R/ c 13,94 €

siroop susp. (pdr.)

100 ml 250 mg / 5 ml R/ c 7,80 €

100 ml 500 mg / 5 ml R/ c 8,31 €

CLAMOXYL (GSK)

amoxicilline

siroop susp. (pdr.)

100 ml 125 mg / 5 ml R/ c 7,24 €

100 ml 250 mg / 5 ml R/ c 7,78 €

Indien er geen verbetering optreedt binnen de 2 tot 3 dagen

Posol.

acute rhinosinusitis

- De helft van de dagdosis **amoxicilline** vervangen door **amoxicilline-clavulaanzuur**:
  - kind*: 75-100 mg/kg amoxicilline per dag in 3 doses, waarvan 37,5-50 mg/kg/d. als amoxicilline in monopreparaat en 37,5-50 mg/kg/d. als amoxicilline in een associatie met clavulaanzuur (9-12,5 mg/kg/d.)
  - volwassene*: 3 g amoxicilline per dag in 3 doses, waarvan 1,5 g amoxicilline in monopreparaat, en 1,5 g amoxicilline in een associatie met clavulaanzuur (500 mg/125 mg)

* Voor kinderen heeft de commercieel beschikbare associatie van amoxicilline/clavulaanzuur een te lage dosis amoxicilline om effectief te zijn tegen de pneumokok. Voor volwassenen is overschakelen naar de commercieel beschikbare vorm met 875 mg amoxicilline/125 mg clavulaanzuur wel een mogelijk alternatief.

AMOCLANEEG (EG)

amoxicilline 500 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl.

16 R/ c 10,71 €

30 R/ c 14,10 €

amoxicilline 875 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 R/ c 10,21 €

20 R/ c 14,41 €

susp. (pdr., zakjes)

20 R/ c 14,41 €

amoxicilline 250 mg / 5 ml
clavulaanzuur (kalium) 62,5 mg / 5 ml
siroop susp. (pdr.)

100 ml R/ c 8,83 €

AMOXICILLIN / CLAVULANIC ACID AB
(Aurobindo)

amoxicilline 500 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl.

16 R/ c 10,71 €

amoxicilline 875 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 R/ c 10,07 €

20 R/ c 14,18 €

AMOXICLAV SANDOZ (Sandoz)

amoxicilline 500 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
omh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

16 R/ c 10,61 €

30 R/ c 13,92 €

amoxicilline 875 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 R/ c 10,10 €

20 R/ c 14,25 €

amoxicilline 250 mg / 5 ml
clavulaanzuur (kalium) 62,5 mg / 5 ml
siroop susp. (pdr.)

100 ml R/ c 8,77 €

AUGMENTIN (GSK)

amoxicilline 500 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

16 R/ c 10,71 €

susp. (pdr., zakjes)

16 R/ c 10,71 €

amoxicilline 875 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 R/ c 10,21 €

20 R/ c 14,41 €

amoxicilline 250 mg / 5 ml
clavulaanzuur (kalium) 62,5 mg / 5 ml
siroop susp. (pdr.)

80 ml R/ c 8,65 €

Alternatief bij niet-IgE-gemedieerde penicilline-allergie

Posol.

acute rhinosinusitis

- volwassene:
  - moxifloxacin 400 mg per dag gedurende 7 dagen
- kind:
  - cefuroxim axetil: 30-50 mg/kg per dag in 3 giften gedurende 7 dagen, maximum 3 x 500 mg per dag*

* Gezien de lage biologische beschikbaarheid en korte halfwaardetijd is gekozen voor een andere posologie dan deze in de SKP.

CEFUROXIME EG (EG)

cefuroxim (axetil)
filmomh. tabl.

10 x 500 mg R/ c 11,11 €

20 x 500 mg R/ c 16,13 €

24 x 500 mg R/ c 18,58 €

cefuroxim (axetil)
filmomh. tabl.

10 x 500 mg R/ c 11,11 €

20 x 500 mg R/ c 16,12 €

24 x 500 mg R/ c 18,06 €

filmomh. tabl.

10 x 250 mg R/ c 8,30 €

10 x 500 mg R/ c 11,11 €

20 x 500 mg R/ c 16,13 €

siroop susp. (gran.)

100 ml 250 mg / 5 ml R/ c 11,36 €

CEFUROXIM SANDOZ (Sandoz)

ZINNAT (Sandoz)
cefuroxim (axetil)

Alternatief bij IgE-gemedieerde penicilline-allergie

Posol.

acute rhinosinusitis

- volwassene:
  - moxifloxacin oraal

- 400 mg per dag gedurende 7 dagen
- kind
  - azithromycine oraal
    - 10 mg/kg per dag in 1 gift gedurende 3 dagen

Opgelet: Gezien de toegenomen resistentie van de pneumokok voor macroliden (16%) wordt aanbevolen om ernstig zieke kinderen met IgE-gemedieerde penicilline-allergie te verwijzen voor intraveneuze behandeling.

AVELOX (Bayer)

moxifloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl.

- 5 x 400 mg R/ c [!] ⊖ 13,82 €
- 10 x 400 mg R/ c [!] ⊖ 22,29 €

AZITHROMYCIN AB (Aurobindo)

azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,90 €
- 12 x 250 mg R/ c ⊖ 14,41 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,90 €
- 6 x 500 mg R/ c ⊖ 14,26 €

AZITHROMYCINE EG (EG)

azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,99 €
- 12 x 250 mg R/ c ⊖ 14,60 €
- 24 x 250 mg R/ c [!] ⊖ 21,74 €
- filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,99 €
- 6 x 500 mg R/ c ⊖ 14,64 €
- 24 x 500 mg R/ c [!] ⊖ 36,10 €

siroop susp. (pdr.)

- 15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 7,69 €
- 22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 8,69 €
- 37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 10,94 €

AZITHROMYCINE SANDOZ (Sandoz)

azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,90 €
- 12 x 250 mg R/ c ⊖ 14,41 €
- 24 x 250 mg R/ c [!] ⊖ 19,85 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,90 €
- 6 x 500 mg R/ c ⊖ 14,26 €
- 12 x 500 mg R/ c [!] ⊖ 19,85 €
- 24 x 500 mg R/ c [!] ⊖ 32,90 €

siroop susp. (pdr.)

- 15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 7,65 €
- 22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 8,64 €
- 37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 10,83 €

AZITHROMYCINE TEVA (Teva)

azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,90 €
- 12 x 250 mg R/ c ⊖ 14,41 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,90 €
- 6 x 500 mg R/ c ⊖ 14,26 €

MOXIFLOXACIN AB (Aurobindo)

moxifloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl.

- 5 x 400 mg R/ c [!] ⊖ 13,81 €
- 10 x 400 mg R/ c [!] ⊖ 22,29 €

MOXIFLOXACINE EG (EG)

moxifloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl.

- 5 x 400 mg R/ c [!] ⊖ 13,81 €
- 10 x 400 mg R/ c [!] ⊖ 22,29 €

MOXIFLOXACINE TEVA (Teva)

moxifloxacin
filmomh. tabl.

- 7 x 400 mg R/ c [!] ⊖ 17,20 €
- 14 x 400 mg R/ c [!] ⊖ 28,28 €

MOXIFLOXACIN SANDOZ (Sandoz)

moxifloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl.

- 5 x 400 mg R/ c [!] ⊖ 13,78 €
- 7 x 400 mg R/ c [!] ⊖ 17,20 €
- 10 x 400 mg R/ c [!] ⊖ 22,23 €
- 14 x 400 mg R/ c [!] ⊖ 28,79 €

ZITROMAX (Pfizer)

azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,90 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,90 €
- siroop susp. (pdr.)
- 15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 7,65 €
- 22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 8,64 €
- 37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 10,83 €

11.5.2.3.3. Referenties

- Sinusite aiguë infectieuse - Premiers Choix Prescrire, actualisation février 2019
- Rev Prescrire 2019 ; 39 (426) : 282 Précisions
- Het rationeel gebruik van de antibiotica bij het kind in de ambulante zorg. Juryrapport RIZIV consensusvergadering 2016.
- Venekamp RP, D. S. A., Sachs A, Bons SCS, Wiersma Tj, De Jongh E. (2014). NHG standaard Acute rhinosinusitis (Derde herziening).
- Lemiengre, M. B., van Driel, M. L., Merenstein, D., Young, J., & De Sutter, A. I. (2012). Antibiotics for clinically

diagnosed acute rhinosinusitis in adults. *The Cochrane database of systematic reviews*, 10, Cd006089. doi:10.1002/14651858.CD006089.pub4

- Fokkens WJ, Lund VJ, Mullol J, Bachert C et al. European Position Paper on Rhinosinusitis and Nasal Polyps. *Rhinology* 2012; 50: suppl 23

11.5.2.4. Acute epiglottitis

Er wordt geen ambulante therapie gestart bij acute epiglottitis (GRADE 1C*).

Epiglottitis is een urgentie en vereist **onmiddellijke opname** zodat bij evolutie naar een levensbedreigende luchtwegobstructie intubatie of tracheotomie mogelijk is.

In het ziekenhuis wordt zo snel mogelijk een intraveneuze behandeling met antibiotica gestart.

Na invoering van de Hib-vaccinatie is de incidentie van epiglottitis afgenomen en wordt epiglottitis relatief vaker bij volwassenen gediagnosticeerd.

11.5.2.4.1. Referenties

- WOREL 'Acute keelpijn' 2017. Odeurs Philippe, Matthys Jan, De Meyere Marc, Peremans Lieve, Van Royen Paul
- RIZIV (2016). Het rationeel gebruik van de antibiotica bij het kind in de ambulante zorg. Consensusvergadering 2 juni 2016. Juryrapport Retrieved from https://www.riziv.fgov.be/SiteCollectionDocuments/consensus_lange_tekst_20160602.pdf
- NHG - Dagnelie CF, De Jongh E, Lemmen WH, Opstelten W, Pos M, Van Staaïj BK, Zwart S. Acute keelpijn 2015

11.5.2.5. Laryngitis stridulosa

Laryngitis stridulosa is een virale aandoening met meestal een gunstig klinisch verloop binnen de 24u.

Antibiotica zijn niet geïndiceerd bij laryngitis stridulosa (GRADE 1C*).

11.5.2.5.1. Referenties

- RIZIV (2016). Het rationeel gebruik van de antibiotica bij het kind in de ambulante zorg. Consensusvergadering 2 juni 2016. Juryrapport Retrieved from https://www.riziv.fgov.be/SiteCollectionDocuments/consensus_lange_tekst_20160602.pdf
- NHG - Verheij ThJM, H.R., Prins JM, Salomé PhL, Bindels PJ, Ponsioen BP†, Sachs APE, Thiadens HA, Verlee E. (2013). NHG standaard Acuut hoesten (Eerste herziening).
- Laryngite aiguë : effet symptomatique de la corticothérapie
- Rev Prescrire 2006 ; 26 (269) : 134

11.5.2.6. Acute infecties van de lage luchtwegen bij kinderen

Acute bronchitis is bijna altijd van virale oorsprong. Ongeacht het feit of de oorzaak een bacteriële of virale infectie is, heeft deze luchtweginfectie doorgaans een mild beloop met een ziekte duur variërend van één tot drie weken. Hoestklachten kunnen echter langer aanhouden (tot meer dan vier weken).

11.5.2.6.1. Plaats van antibiotica

Antibiotica zijn niet geïndiceerd bij acute bronchitis bij een vooraf gezond kind. (GRADE 1B)

Antibiotica zijn wel geïndiceerd bij een sterk vermoeden van bacteriële pneumonie op basis van klinische symptomen (hoest met dyspnee, tachypnee, wheezing; vaak gecombineerd met koorts; soms gepaard met thoracale en abdominale pijn, braken en hoofdpijn) (GRADE 1C*)

Hospitalisatie is noodzakelijk in volgende gevallen: (GRADE 1C*)

*WHO criteria: >60 ademhalingen/minuut bij zuigeling <2 maanden; >50 ademhalingen/minuut bij zuigelingen tussen 2 en 11 maanden; >40 ademhalingen/minuut bij kinderen >11 maanden

11.5.2.6.2. Antimicrobiële behandeling

Eerste keuze

Posol.

acute infecties van de lage luchtwegen bij kinderen

- **amoxicilline oraal**
  - 100 mg/kg/dag in 3 giften gedurende 5 dagen

Controle binnen de 48 uur is aanbevolen. Indien onvoldoende verbetering:

- bij ernstige klinische toestand: hospitalisatie
- indien de klinische toestand thuisbehandeling toelaat: mogelijkheid van atypische pneumonie overwegen (2C), een macrolide aan de behandeling toevoegen en opnieuw herevalueren na 48 uur (2C). Indien nog steeds geen verbetering: alsnog hospitaliseren. (Een pneumonie veroorzaakt door *Mycoplasma pneumoniae* of *Chlamydia pneumoniae* kent doorgaans een gunstig klinisch verloop).
- **azithromycine oraal**
  - kind: 10 mg/kg/dag in 1 gift gedurende 3 dagen

AMOXICILLIN AB (Aurobindo)

amoxicilline

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

- 8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €
  - 20 x 1.000 mg R/ c 13,06 €
  - 24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €
- disp. tabl. (deelb. kwantit.)
- 30 x 500 mg R/ c 12,24 €
  - 24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

AMOXICILLINE EG (EG)

amoxicilline

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

- 8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €
- 20 x 1.000 mg R/ c 13,33 €
- 24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

harde caps.

- 16 x 500 mg R/ c 7,50 €
  - 30 x 500 mg R/ c 12,35 €
- disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)
- 8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €
  - 20 x 1.000 mg R/ c 13,33 €
  - 24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

siroop susp. (pdr.)

- 100 ml 250 mg / 5 ml R/ c 7,80 €
- 100 ml 500 mg / 5 ml R/ c 8,31 €

AMOXICILLINE SANDOZ (Sandoz)

amoxicilline

harde caps.

- 16 x 500 mg R/ c 7,50 €
- disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)
- 16 x 500 mg R/ c 7,50 €
- 30 x 500 mg R/ c 12,24 €
- 8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €
- 20 x 1.000 mg R/ c 13,06 €
- 24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

siroop susp. (pdr.)

- 100 ml 250 mg / 5 ml R/ c 7,78 €
- 100 ml 500 mg / 5 ml R/ c 8,31 €

AZITHROMYCIN AB (Aurobindo)

azithromycine

filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c 9,90 €
  - 12 x 250 mg R/ c 14,41 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c 9,90 €
  - 6 x 500 mg R/ c 14,26 €

AZITHROMYCINE EG (EG)

azithromycine

filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c 9,99 €
  - 12 x 250 mg R/ c 14,60 €
  - 24 x 250 mg R/ c 21,74 €
- filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c 9,99 €

6 x 500 mg R/ c 14,64 €

24 x 500 mg R/ c 36,10 €

siroop susp. (pdr.)

- 15 ml 200 mg / 5 ml R/ c 7,69 €
- 22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 8,69 €
- 37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 10,94 €

AZITHROMYCINE SANDOZ (Sandoz)

azithromycine

filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c 9,90 €
  - 12 x 250 mg R/ c 14,41 €
  - 24 x 250 mg R/ c 19,85 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c 9,90 €
  - 6 x 500 mg R/ c 14,26 €
  - 12 x 500 mg R/ c 19,85 €
  - 24 x 500 mg R/ c 32,90 €

siroop susp. (pdr.)

- 15 ml 200 mg / 5 ml R/ c 7,65 €
- 22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 8,64 €
- 37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 10,83 €

AZITHROMYCINE TEVA (Teva)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c 9,90 €

12 x 250 mg R/ c 14,41 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c 9,90 €

6 x 500 mg R/ c 14,26 €

CLAMOXYL (GSK)

amoxicilline

harde caps.

16 x 500 mg R/ c 7,50 €

disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)

8 x 1 g R/ c 8,27 €

24 x 1 g R/ c 13,94 €

siroop susp. (pdr.)

100 ml 250 mg / 5 ml R/ c 7,80 €

7,80 €

CLAMOXYL (GSK)

amoxicilline

siroop susp. (pdr.)

100 ml 125 mg / 5 ml R/ c 7,24 €

7,24 €

ZITROMAX (Pfizer)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c 9,90 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c 9,90 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c 7,65 €

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 8,64 €

8,64 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 10,83 €

10,83 €

Alternatief bij penicilline-allergie

Er is geen peroraal alternatief beschikbaar en gezien de ernst van de aandoening moet een kind met penicilline-allergie en pneumonie gehospitaliseerd worden om een intraveneuze behandeling te krijgen.

11.5.2.6.3. Referenties

- Pneumonies communautaires peu graves chez les enfants. Amoxicilline en premier choix quand un antibiotique est justifié Rev Prescrire 2018 ; 38 (417) : 518-523
- RIZIV (2016). Het rationeel gebruik van de antibiotica bij het kind in de ambulante zorg. Consensusvergadering 2 juni 2016. Juryrapport Retrieved from https://www.riziv.fgov.be/SiteCollectionDocuments/consensus_lange_tekst_20160602.pdf
- Gardiner SJ, Gavranich JB, Chang AB. Antibiotics for community-acquired lower respiratory tract infections secondary to Mycoplasma pneumoniae in children. Cochrane Database of Systematic Reviews 2015, Issue 1. Art. No.: CD004875. DOI: 10.1002/14651858.CD004875.pub5.
- NHG - Verheij ThJM, H. R., Prins JM, Salomé PhL, Bindels PJ, Ponsioen BP†, Sachs APE, Thiadens HA, Verlee E. (2013). NHG standaard Acuut hoesten (Eerste herziening).

11.5.2.7. Bronchiolitis

Bronchiolitis wordt meestal veroorzaakt door het Respiratoir Syncytieel Virus (RSV). De aandoening komt in de eerste plaats voor bij jonge kinderen (<1 jaar) en bij ouderen. Meestal is er een spontane genezing binnen 3 tot 7 dagen.

Er is geen indicatie voor antibiotica bij bronchiolitis (GRADE 1A)

11.5.2.7.1. Referenties

- Bronchiolite chez un nourrisson - Premiers Choix Prescrire, actualisation mai 2019
- Rev Prescrire 2019 ; 39 (430) : 604
- RIZIV (2016). Het rationeel gebruik van de antibiotica bij het kind in de ambulante zorg. Consensusvergadering 2 juni 2016. Juryrapport Retrieved from https://www.riziv.fgov.be/SiteCollectionDocuments/consensus_lange_tekst_20160602.pdf
- NHG - Verheij ThJM, H. R., Prins JM, Salomé PhL, Bindels PJ, Ponsioen BP†, Sachs APE, Thiadens HA, Verlee E. (2013). NHG standaard Acuut hoesten (Eerste herziening).

11.5.2.8. Acute infecties van de lage luchtwegen bij volwassenen

Acute bronchitis is bijna altijd van virale oorsprong. Ongeacht het feit of de oorzaak een bacteriële of virale infectie is, hebben de meeste luchtweginfecties een mild beloop met een ziekte duur variërend van één tot drie weken. Hoestklachten kunnen echter langer aanhouden (tot meer dan vier weken).

11.5.2.8.1. Plaats van antibiotica

Antibiotica zijn in de regel niet geïndiceerd bij acute bronchitis (GRADE 1A).

Antibiotica kunnen wel overwogen worden bij risicopatiënten (verontrustende kliniek, oncologische patiënten, immunogecompromitteerde patiënten, ouderen met multimorbiditeit). (GRADE 2C).

Antibiotica zijn geïndiceerd bij vermoeden van bacteriële pneumonie op basis van klinische symptomen, laboratoriumonderzoek (CRP > 20) of radiologische tekenen (GRADE 1C*).

Hospitalisatie is noodzakelijk in volgende gevallen (GRADE 1C*)

Hospitalisatie wordt overwogen in volgende gevallen (GRADE 1C*)

11.5.2.8.2. Antimicrobiële behandeling

Eerste keuze

Posol.

acute infecties van de lage luchtwegen bij volwassenen
herevaluatie na 48 uur is aangewezen*

- Zonder co-morbiditeit:
  - **oraal amoxicilline**
    - 3x 1 g per dag gedurende 7 dagen
- Met co-morbiditeit of bij aspiratiepneumonie:
  - **oraal amoxicilline-clavulaanzuur**
    - 875 mg 3x per dag gedurende 7 dagen

*Herevaluatie na 48 uur

- Indien er geen verbetering optreedt binnen 48 uur:
  - bij ernstige klinische toestand: hospitalisatie;
  - indien de klinische toestand thuisbehandeling toelaat: mogelijkheid van atypische pneumonie overwegen (2C), een macrolide aan de behandeling toevoegen en herevalueren na 48 uur (2C). Indien nog steeds geen verbetering: alsnog hospitaliseren.
- **azithromycine oraal**
  - 500 mg per dag gedurende 3 dagen

AMOCLANEEG (EG)

amoxicilline 500 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl.
16 R/ c 10,71 €
30 R/ c 14,10 €
amoxicilline 875 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
10 R/ c 10,21 €
20 R/ c 14,41 €
susp. (pdr., zakjes)
20 R/ c 14,41 €
amoxicilline 250 mg / 5 ml
clavulaanzuur (kalium) 62,5 mg / 5 ml
siroop susp. (pdr.)
100 ml R/ c 8,83 €

AMOXICILLIN AB (Aurobindo)

amoxicilline
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €
20 x 1.000 mg R/ c 13,06 €
24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €
disp. tabl. (deelb. kwantit.)
30 x 500 mg R/ c 12,24 €
24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

AMOXICILLIN / CLAVULANIC ACID AB

(Aurobindo)

amoxicilline 500 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl.
16 R/ c 10,71 €
amoxicilline 875 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 R/ c 10,07 €
20 R/ c 14,18 €

AMOXICILLINE EG (EG)

amoxicilline
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €
20 x 1.000 mg R/ c 13,33 €
24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €
harde caps.
16 x 500 mg R/ c 7,50 €
30 x 500 mg R/ c 12,35 €
disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)
8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €
20 x 1.000 mg R/ c 13,33 €
24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

siroop susp. (pdr.)

100 ml 250 mg / 5 ml R/ c
7,80 €

100 ml 500 mg / 5 ml R/ c
8,31 €

AMOXICILLINE SANDOZ (Sandoz)

amoxicilline
harde caps.

16 x 500 mg R/ c
7,50 €

disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)

16 x 500 mg R/ c
7,50 €

30 x 500 mg R/ c
12,24 €

8 x 1.000 mg R/ c
8,27 €

20 x 1.000 mg R/ c
13,06 €

24 x 1.000 mg R/ c
13,94 €

siroop susp. (pdr.)

100 ml 250 mg / 5 ml R/ c
7,78 €

100 ml 500 mg / 5 ml R/ c
8,31 €

AMOXICLAV SANDOZ (Sandoz)

amoxicilline 500 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
omh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

16 R/ c
10,61 €

30 R/ c
13,92 €

amoxicilline 875 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 R/ c
10,10 €

20 R/ c
14,25 €

amoxicilline 250 mg / 5 ml
clavulaanzuur (kalium) 62,5 mg / 5 ml
siroop susp. (pdr.)

100 ml R/ c
8,77 €

AUGMENTIN (GSK)

amoxicilline 500 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

16 R/ c
10,71 €

susp. (pdr., zakjes)

16 R/ c
10,71 €

amoxicilline 875 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 R/ c
10,21 €

20 R/ c
14,41 €

amoxicilline 250 mg / 5 ml
clavulaanzuur (kalium) 62,5 mg / 5 ml
siroop susp. (pdr.)

80 ml R/ c
8,65 €

AZITHROMYCIN AB (Aurobindo)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c
9,90 €

12 x 250 mg R/ c
14,41 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c
9,90 €

6 x 500 mg R/ c
14,26 €

AZITHROMYCINE EG (EG)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c
9,99 €

12 x 250 mg R/ c
14,60 €

24 x 250 mg R/ c
21,74 €

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

3 x 500 mg R/ c
9,99 €

6 x 500 mg R/ c
14,64 €

24 x 500 mg R/ c
36,10 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c
7,69 €

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c
8,69 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c
10,94 €

AZITHROMYCINE SANDOZ (Sandoz)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c
9,90 €

12 x 250 mg R/ c
14,41 €

24 x 250 mg R/ c
19,85 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c
9,90 €

6 x 500 mg R/ c
14,26 €

12 x 500 mg R/ c
19,85 €

24 x 500 mg R/ c
32,90 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c
7,65 €

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c
8,64 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c
10,83 €

AZITHROMYCINE TEVA (Teva)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c
9,90 €

12 x 250 mg R/ c
14,41 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c
9,90 €

6 x 500 mg R/ c
14,26 €

CLAMOXYL (GSK)

amoxicilline

siroop susp. (pdr.)

100 ml 125 mg / 5 ml R/ c
7,24 €

CLAMOXYL (GSK)

amoxicilline

harde caps.

16 x 500 mg R/ c
7,50 €

disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)

8 x 1 g R/ c
8,27 €

24 x 1 g R/ c
13,94 €

siroop susp. (pdr.)

100 ml 250 mg / 5 ml R/ c
7,80 €

ZITROMAX (Pfizer)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c
9,90 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c
9,90 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c
7,65 €

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c
8,64 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c
10,83 €

Alternatief bij penicilline-allergie

Posol.

acute infecties van de lage luchtwegen bij volwassenen

herevaluatie na 48 uur is aangewezen*

- **moxifloxacin oraal**
  - 400 mg per dag gedurende 7 dagen

*Herevaluatie na 48 uur:

- Indien er geen verbetering optreedt binnen 48 uur :
  - bij ernstige klinische toestand: hospitalisatie.
  - indien de klinische toestand thuisbehandeling toelaat: mogelijkheid van atypische pneumonie overwegen (2C), een macrolide aan de behandeling toevoegen en herevalueren na 48 uur (2C). Indien nog steeds geen verbetering: alsnog hospitaliseren.
- **azithromycine oraal**
  - 500 mg per dag gedurende 3 dagen

AVELOX (Bayer)

moxifloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl.

- 5 x 400 mg R/ c [!] € 13,82
- 10 x 400 mg R/ c [!] € 22,29

AZITHROMYCIN AB (Aurobindo)

azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c € 9,90
- 12 x 250 mg R/ c € 14,41
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c € 9,90
- 6 x 500 mg R/ c € 14,26

AZITHROMYCINE EG (EG)

azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c € 9,99
- 12 x 250 mg R/ c € 14,60
- 24 x 250 mg R/ c [!] € 21,74
- filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

- 3 x 500 mg R/ c € 9,99
- 6 x 500 mg R/ c € 14,64
- 24 x 500 mg R/ c [!] € 36,10
- siroop susp. (pdr.)
- 15 ml 200 mg / 5 ml R/ c € 7,69
- 22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c € 8,69
- 37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c € 10,94

AZITHROMYCINE SANDOZ (Sandoz)

azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c € 9,90
- 12 x 250 mg R/ c € 14,41
- 24 x 250 mg R/ c [!] € 19,85
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c € 9,90
- 6 x 500 mg R/ c € 14,26
- 12 x 500 mg R/ c [!] € 19,85
- 24 x 500 mg R/ c [!] € 32,90
- siroop susp. (pdr.)
- 15 ml 200 mg / 5 ml R/ c € 7,65
- 22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c € 8,64
- 37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c € 10,83

AZITHROMYCINE TEVA (Teva)

azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c € 9,90
- 12 x 250 mg R/ c € 14,41
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c € 9,90
- 6 x 500 mg R/ c € 14,26

MOXIFLOXACIN AB (Aurobindo)

moxifloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl.

- 5 x 400 mg R/ c [!] € 13,81

- 10 x 400 mg R/ c [!] € 22,29

MOXIFLOXACINE EG (EG)

moxifloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl.

- 5 x 400 mg R/ c [!] € 13,81
- 10 x 400 mg R/ c [!] € 22,29

MOXIFLOXACINE TEVA (Teva)

moxifloxacin
filmomh. tabl.

- 7 x 400 mg R/ c [!] € 17,20
- 14 x 400 mg R/ c [!] € 28,28

MOXIFLOXACIN SANDOZ (Sandoz)

moxifloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl.

- 5 x 400 mg R/ c [!] € 13,78
- 7 x 400 mg R/ c [!] € 17,20
- 10 x 400 mg R/ c [!] € 22,23
- 14 x 400 mg R/ c [!] € 28,79

ZITROMAX (Pfizer)

azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c € 9,90
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c € 9,90
- siroop susp. (pdr.)
- 15 ml 200 mg / 5 ml R/ c € 7,65
- 22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c € 8,64

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c
10,83 €

11.5.2.8.3. Referenties

- Pneumonie communautaire chez un adulte - Premiers Choix Prescrire, actualisation septembre 2018 Rev Prescrire 2019 ; 39 (423) : 68
- Smith, S. M., Fahey, T., Smucny, J., & Becker, L. A. (2017). Antibiotics for acute bronchitis. *The Cochrane database of systematic reviews*, 6, Cd000245. doi:10.1002/14651858.CD000245.pub4
- Laopaiboon, M., Panpanich, R., & Swa Mya, K. (2015). Azithromycin for acute lower respiratory tract infections. *The Cochrane database of systematic reviews*(3), Cd001954. doi:10.1002/14651858.CD001954.pub4
- Pakhale, S., Mulpuru, S., Verheij, T. J., Kochen, M. M., Rohde, G. G., & Bjerre, L. M. (2014). Antibiotics for community-acquired pneumonia in adult outpatients. *The Cochrane database of systematic reviews*(10), Cd002109. doi:10.1002/14651858.CD002109.pub4
- NHG - Verheij ThJM, H. R., Prins JM, Salomé PhL, Bindels PJ, Ponsioen BP†, Sachs APE, Thiadens HA, Verlee E. (2013). NHG standaard Acuut hoesten (Eerste herziening).
- Maggie McNally, James Curtain, Kirsty K O'Brien, Borislav D Dimitrov and Tom Fahey. Validity of British Thoracic Society guidance (the CRB-65 rule) for predicting the severity of pneumonia in general practice: systematic review and meta-analysis. *Br J Gen Pract* 2010; 60 (579): e423-e433. DOI: <https://doi.org/10.3399/bjgp10X532422>

11.5.2.9. Acute exacerbatie van chronisch obstructief longlijden (COPD)

Een exacerbatie van COPD kan zowel viraal als bacterieel zijn. Bij een niet-gecompliceerde exacerbatie is 70% van de patiënten binnen de vier weken genezen zonder antibiotica.

11.5.2.9.1. Plaats van antibiotica

Antibiotica zijn in de regel dus niet geïndiceerd bij een acute exacerbatie van COPD (GRADE 1A)

Antibiotica zijn wel geïndiceerd bij:

Dringende hospitalisatie is noodzakelijk bij aanwezigheid ≥ 1 alarmsymptoom:

Hospitalisatie is noodzakelijk bij een ernstige COPD-exacerbatie (met mogelijke aanwezigheid van volgende symptomen: dyspnee in rust; gebruik hulpademhalingspijpen; ademhalingsfrequentie >30 /min; hartslag >120 /min; zuurstofsaturatie $\leq 90\%$), wanneer:

11.5.2.9.2. Antimicrobiële behandeling

Eerste keuze

Posol.

acute exacerbatie van chronisch obstructief longlijden (COPD)

- **amoxicilline-clavulaanzuur oraal**
  - 3x 875 mg per dag gedurende 5 dagen

AMOCLANEEG (EG)

amoxicilline 500 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl.

16 R/ c 10,71 €
30 R/ c 14,10 €
amoxicilline 875 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
10 R/ c 10,21 €
20 R/ c 14,41 €
susp. (pdr., zakjes)

20 R/ c € 14,41 €
 amoxicilline 250 mg / 5 ml
 clavulaanzuur (kalium) 62,5 mg / 5 ml
 siroop susp. (pdr.)
 100 ml R/ c € 8,83 €

AMOXICILLIN / CLAVULANIC ACID AB
(Aurobindo)
 amoxicilline 500 mg
 clavulaanzuur (kalium) 125 mg
 filmomh. tabl.
 16 R/ c € 10,71 €
 amoxicilline 875 mg
 clavulaanzuur (kalium) 125 mg
 filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
 10 R/ c € 10,07 €
 20 R/ c € 14,18 €

AMOXICLAV SANDOZ (Sandoz)
 amoxicilline 500 mg
 clavulaanzuur (kalium) 125 mg
 omh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
 16 R/ c € 10,61 €
 30 R/ c € 13,92 €
 amoxicilline 875 mg
 clavulaanzuur (kalium) 125 mg
 tabl. (deelb. niet kwantit.)
 10 R/ c € 10,10 €
 20 R/ c € 14,25 €
 amoxicilline 250 mg / 5 ml
 clavulaanzuur (kalium) 62,5 mg / 5 ml
 siroop susp. (pdr.)
 100 ml R/ c € 8,77 €

AUGMENTIN (GSK)
 amoxicilline 500 mg
 clavulaanzuur (kalium) 125 mg
 filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
 16 R/ c € 10,71 €
 susp. (pdr., zakjes)
 16 R/ c € 10,71 €
 amoxicilline 875 mg
 clavulaanzuur (kalium) 125 mg
 filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
 10 R/ c € 10,21 €
 20 R/ c € 14,41 €
 amoxicilline 250 mg / 5 ml
 clavulaanzuur (kalium) 62,5 mg / 5 ml
 siroop susp. (pdr.)
 80 ml R/ c € 8,65 €

Alternatief bij penicilline-allergie

Posol.

acute exacerbatie van chronisch obstructief longlijden (COPD)

- **moxifloxacin oraal**
- 400 mg per dag in 1 gift gedurende 5 dagen

AVELOX (Bayer)
 moxifloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl.
 5 x 400 mg R/ c € 13,82 €
 10 x 400 mg R/ c € 22,29 €

MOXIFLOXACIN AB (Aurobindo)
 moxifloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl.
 5 x 400 mg R/ c € 13,81 €

10 x 400 mg R/ c € 22,29 €
MOXIFLOXACINE EG (EG)
 moxifloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl.
 5 x 400 mg R/ c € 13,81 €
 10 x 400 mg R/ c € 22,29 €

MOXIFLOXACINE TEVA (Teva)
 moxifloxacin
 filmomh. tabl.

7 x 400 mg R/ c € 17,20 €
 14 x 400 mg R/ c € 28,28 €

MOXIFLOXACIN SANDOZ (Sandoz)
 moxifloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl.
 5 x 400 mg R/ c € 13,78 €
 7 x 400 mg R/ c € 17,20 €
 10 x 400 mg R/ c € 22,23 €
 14 x 400 mg R/ c € 28,79 €

11.5.2.9.3. Referenties

- Butler CC, Gillespie D, White P, et al. C-Reactive Protein Testing to Guide Antibiotic Prescribing for COPD Exacerbations. *N Engl J Med.* 2019 Jul 11;381(2):111-120. doi:10.1056/NEJMoa1803185.
- Exacerbation d'une BPCO légère à modérée. Antibiothérapie rarement justifié *Rev Prescrire* 2018 ; 38 (420) : 756-759 En quelques mots
- Vollenweider DJ, Frei A, Steurer-Stey CA, Garcia-Aymerich J, Puhan MA. Antibiotics for exacerbations of chronic obstructive pulmonary disease. *Cochrane Database of Systematic Reviews* 2018, Issue 10. Art. No.: CD010257. DOI: 10.1002/14651858.CD010257.pub2
- NHG-Standaard COPD (Derde herziening) Snoeck-Stroband JB, Schermer TRJ, Van Schayck CP, Muris JW, Van der Molen T, In 't Veen JCCM, Chavannes NH, Broekhuizen BDL, Barnhoorn MJM, Smeele I, Geijer RMM, Tuut MK.. *Huisarts Wet* 2015;58(4):198-211.
- Miravittles M, Soler-Cataluña JJ, Calle M, Soriano JB. Treatment of COPD by clinical phenotypes: putting old evidence into clinical practice. *Eur Respir J* 2013;41:1252-6.

11.5.2.10. Influenza (seizoensgriep)

Antivirale middelen (oseltamivir) zijn niet geïndiceerd voor de behandeling of profylaxe van de griep gezien de negatieve kosten/baten balans (GRADE 1A).

Van primordiaal belang blijft preventie van influenza infectie bij risicogroepen door vaccinatie.

U kan ook de lijst van risicopersonen waarvoor griepvaccinatie wordt aangeraden uit de aanbeveling 'Vaccinatie tegen seizoensgebonden griep'

11.5.2.10.1. Referenties

- Hoge Gezondheidsraad. Vaccinatie tegen seizoensgebonden griep' winterseizoen 2018-2019. https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/hgr_9488_seizoensgriep_2018-19_0.pdf
- WOREL. Mokrane S., Delvaux, N. & Schetgen, M. (2018). Preventie van influenza in de huisartspraktijk. Herziening.
- Jefferson T, Jones MA, Doshi P, Del Mar CB, Hama R, Thompson MJ, Spencer EA, Onakpoya IJ, Mahtani KR, Nunan D, Howick J, Heneghan CJ. Neuraminidase inhibitors for preventing and treating influenza in adults and children. *Cochrane Database of Systematic Reviews* 2014, Issue 4. Art. No.: CD008965. DOI: 10.1002/14651858.CD008965.pub4.
- Michiels B. Doeltreffendheid van oseltamivir bij volwassenen met griep. Minerva bondig 15/10/2013.

11.5.2.11. Verkoudheid

Antibiotica zijn niet geïndiceerd bij verkoudheid (GRADE 1A).

Er is op dit ogenblik evenmin een antiviraal middel beschikbaar waarvan aangetoond werd dat het verkoudheden en/of complicaties kan voorkomen of leidt tot een sneller hervatten van de dagelijkse activiteiten. **Bijgevolg is er geen indicatie om antivirale middelen te gebruiken** (GRADE 1C*).

11.5.2.11.1. Referenties

- Kenealy, T., & Arroll, B. (2013). Antibiotics for the common cold and acute purulent rhinitis. The Cochrane database of systematic reviews(6), Cd000247. doi:10.1002/14651858.CD000247.pub3
- Harris, A. M., Hicks, L. A., & Qaseem, A. (2016). Appropriate Antibiotic Use for Acute Respiratory Tract Infection in Adults: Advice for High-Value Care From the American College of Physicians and the Centers for Disease Control and Prevention. *Annals of internal medicine*, 164(6), 425-434. doi:10.7326/m15-1840

11.5.2.12. Pertussis (kinkhoest)

11.5.2.12.1. Plaats van antibiotica

Kinkhoest kan een ernstig tot fataal verloop kennen bij zuigelingen tot 1 jaar. **Antibiotica hebben echter geen effect op het klinisch verloop bij een pertussis-infectie** (GRADE 1A). Preventie via adequate vaccinatie en kringvaccinatie is bijgevolg cruciaal (GRADE 1C*) bij zuigelingen vanaf 2 maanden en bij aanstaande moeders tussen week 24 en week 32 van de zwangerschap (ongeacht of de vrouw voordien een herhalingsinenting kreeg).

Opgelet: Zuigelingen met pertussis worden gehospitaliseerd voor ondersteunende therapie (GRADE 1C*).

In geval van een bewezen pertussis-uitbraak (vb. in kinderdagverblijven) kunnen antibiotica **verdere verspreiding van de pertussis-infectie voorkomen** (GRADE 1A) door behandeling van patiënten met bevestigde diagnose van pertussis waarbij de symptomen minder dan drie tot vier weken aanwezig zijn.

11.5.2.12.2. Antimicrobiële behandeling

Eerste keuze (GRADE 1C*)

Posol.

pertussis (kinkhoest)

- **azithromycine oraal**
  - kind: 10 mg/kg in 1 gift voor de 1ste dag, dan 5 mg/kg/dag in 1 gift gedurende 4 dagen
  - volwassene: 500 mg per dag in 1 gift gedurende 3 dagen

AZITHROMYCIN AB (Aurobindo)
azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c 9,90 €
- 12 x 250 mg R/ c 14,41 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c 9,90 €
- 6 x 500 mg R/ c 14,26 €

AZITHROMYCINE EG (EG)
azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c 9,99 €
- 12 x 250 mg R/ c 14,60 €
- 24 x 250 mg R/ c 21,74 €
- filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c 9,99 €
- 6 x 500 mg R/ c 14,64 €
- 24 x 500 mg R/ c 36,10 €
- siroop susp. (pdr.)
- 15 ml 200 mg / 5 ml R/ c 7,69 €
- 22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 8,69 €
- 37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 10,94 €

AZITHROMYCINE SANDOZ (Sandoz)
azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c 9,90 €
- 12 x 250 mg R/ c 14,41 €
- 24 x 250 mg R/ c 19,85 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c 9,90 €
- 6 x 500 mg R/ c 14,26 €
- 12 x 500 mg R/ c 19,85 €
- 24 x 500 mg R/ c 32,90 €
- siroop susp. (pdr.)
- 15 ml 200 mg / 5 ml R/ c 7,65 €
- 22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 8,64 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c
10,83 €

AZITHROMYCINE TEVA (Teva)
azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c 9,90 €
- 12 x 250 mg R/ c 14,41 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c 9,90 €
- 6 x 500 mg R/ c 14,26 €

BICLAR (Viatris)
clarithromycine
filmomh. tabl. Forte

- 10 x 500 mg R/ c 11,23 €
- siroop susp. (gran.)
- 120 ml 125 mg / 5 ml R/ c
10,84 €
- siroop susp. (gran.) Kids
- 80 ml 250 mg / 5 ml R/ c
12,66 €

BICLAR (Viatris)
clarithromycine
tabl. regul. afgifte Uno

- 10 x 500 mg R/ c 12,96 €
- 20 x 500 mg R/ c 18,83 €

CLARITHROMYCINE EG (EG)
clarithromycine
filmomh. tabl.

- 10 x 250 mg R/ c 9,34 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 10 x 500 mg R/ c 11,08 €
- 21 x 500 mg R/ c 22,50 €

CLARITHROMYCINE EG (EG)
clarithromycine (citraat)
tabl. verl. afgifte Uno

- 10 x 500 mg R/ c 12,96 €
- 20 x 500 mg R/ c 18,22 €

CLARITHROMYCINE SANDOZ (Sandoz)
clarithromycine
filmomh. tabl.

- 10 x 250 mg R/ c 9,34 €
- 14 x 250 mg R/ c 10,11 €
- 10 x 500 mg R/ c 11,05 €
- 14 x 500 mg R/ c 16,77 €
- 21 x 500 mg R/ c 22,18 €

CLARITHROMYCINE TEVA (Teva)
clarithromycine
filmomh. tabl.

- 10 x 500 mg R/ c 10,97 €

CLARITHROMYCINE VIATRIS (Viatris)
clarithromycine
filmomh. tabl.

- 14 x 500 mg R/ c 17,34 €
- 20 x 500 mg R/ c 16,73 €

CLARITHROMYCIN KRKA (KRKA)
clarithromycine
filmomh. tabl.

- 14 x 500 mg R/ c 16,77 €
- 21 x 500 mg R/ c 22,18 €

CLARITHROMYCIN SANDOZ (Sandoz)
clarithromycine
siroop susp.

- 120 ml 125 mg / 5 ml R/ c
10,84 €
- 80 ml 250 mg / 5 ml R/ c
12,66 €
- 100 ml 250 mg / 5 ml R/ c
14,48 €

HELICLAR (Viatris)
clarithromycine
omh. tabl.

- 21 x 500 mg R/ c 22,18 €

MACLAR (Viatris)
clarithromycine
omh. tabl.

60 x 500 mg R/ c 49,26 €

ROXITHROMYCINE EG (EG)
roxithromycine
filmomh. tabl.

10 x 150 mg R/ c 8,79 €

ZITROMAX (Pfizer)
azithromycine
filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c 9,90 €
filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c 9,90 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c 7,65 €

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 8,64 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 10,83 €

Tweede keuze

Posol.

pertussis (kinkhoest)

- **co-trimoxazol**
  - kind: 40/8 mg/kg per dag in 2 giften gedurende 7 dagen
  - volwassene: 1600/320 mg in 2 giften gedurende 7 dagen

BACTRIM (Eumedica)
sulfamethoxazol 800 mg
trimethoprim 160 mg
tabl. (deelb. kwantit.) Forte
10 R/ c 7,18 €

EUSAPRIM (Aspen)
sulfamethoxazol 800 mg
trimethoprim 160 mg
tabl. (deelb. kwantit.) Forte
10 R/ c 7,00 €
sulfamethoxazol 200 mg / 5 ml
trimethoprim 40 mg / 5 ml
siroop susp.
100 ml R/ 5,27 €

11.5.2.12.3. Referenties

- Michiels B. Kinkhoestvaccin tijdens de zwangerschap. Minerva bondig 17/12/2018.
- Hoge Gezondheidsraad. (2014). *Vaccinatie tegen kinkhoest*. Retrieved from https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/13036470/Vaccinatie%20tegen%20kinkhoest%20%28april%202014%29%20%28HGR%209110%29.pdf
- NHG- Verheij ThJM, H. R., Prins JM, Salomé PhL, Bindels PJ, Ponsioen BP†, Sachs APE, Thiadens HA, Verlee E. (2013). NHG standaard Acut hoesten (Eerste herziening).
- Altunaiji, S., Kukuruzovic, R., Curtis, N., & Massie, J. (2007). Antibiotics for whooping cough (pertussis). *The Cochrane database of systematic reviews*(3), Cd004404. doi:10.1002/14651858.CD004404.pub3

11.5.3. Huid en weke delen

11.5.3.1. Acne

11.5.3.1.1. Plaats van antibiotica

Niet-antibiotische middelen zijn de basisbehandeling voor elke vorm van acne en worden in geval van het opstarten van een antibiotische behandeling geassocieerd om **resistentievorming** te vermijden en het

behandeleffect te verhogen (GRADE 1A).

Comedonen acne wordt enkel met niet-antibiotische topische middelen behandeld (GRADE 1A).

Bij milde tot matige papulopustuleuze acne kunnen hieraan lokale antibiotica worden toegevoegd. (GRADE 1A).

Bij ernstige papulopustuleuze acne kan direct gestart worden met orale antibiotica (GRADE 1A). Ook deze moeten worden gecombineerd met lokale niet-antibiotische behandeling.

11.5.3.1.2. Antimicrobiële behandeling

Lokale behandeling

Posol.

acne

- **clindamycine 1%**
  - 1 applicatie per dag – minimum 6 weken tot maximum 4 maanden
- *alternatief (maar minder effectief wegens resistentievorming): erythromycine 2% (magistraal)*
  - 1 applicatie per dag – minimum 6 weken tot maximum 4 maanden

ZINDACLIN (Canute Pharma)

clindamycine (fosfaat)

gel

30 g 10 mg / 1 g R/

Orale behandeling

Posol.

acne

- **azithromycine 500 mg**
  - in 1 gift – 1x/week - minimum 6 weken tot maximum 3 maanden
- **doxycycline 100 mg per dag in 1 gift**
  - minimum 6 weken tot maximum 3 maanden

AZITHROMYCIN AB (Aurobindo)

azithromycine

filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c Ⓞ 9,90 €
  - 12 x 250 mg R/ c Ⓞ 14,41 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c Ⓞ 9,90 €
  - 6 x 500 mg R/ c Ⓞ 14,26 €

24 x 500 mg R/ c † Ⓞ 36,10 €

siroop susp. (pdr.)

- 15 ml 200 mg / 5 ml R/ c Ⓞ 7,69 €
- 22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c Ⓞ 8,69 €
- 37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c Ⓞ 10,94 €

12 x 500 mg R/ c † Ⓞ 19,85 €

24 x 500 mg R/ c † Ⓞ 32,90 €

siroop susp. (pdr.)

- 15 ml 200 mg / 5 ml R/ c Ⓞ 7,65 €
- 22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c Ⓞ 8,64 €
- 37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c Ⓞ 10,83 €

AZITHROMYCINE EG (EG)

azithromycine

filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c Ⓞ 9,99 €
  - 12 x 250 mg R/ c Ⓞ 14,60 €
  - 24 x 250 mg R/ c † Ⓞ 21,74 €
- filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c Ⓞ 9,99 €
  - 6 x 500 mg R/ c Ⓞ 14,64 €

AZITHROMYCINE SANDOZ (Sandoz)

azithromycine

filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c Ⓞ 9,90 €
  - 12 x 250 mg R/ c Ⓞ 14,41 €
  - 24 x 250 mg R/ c † Ⓞ 19,85 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c Ⓞ 9,90 €
  - 6 x 500 mg R/ c Ⓞ 14,26 €

AZITHROMYCINE TEVA (Teva)

azithromycine

filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c Ⓞ 9,90 €
  - 12 x 250 mg R/ c Ⓞ 14,41 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c Ⓞ 9,90 €
  - 6 x 500 mg R/ c Ⓞ 14,26 €

DOXYCYCLINE EG (EG)

doxycycline

tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 x 100 mg R/ c 7,63 €

10 x 200 mg R/ c 9,22 €

DOXYCYCLINE SANDOZ (Sandoz)

doxycycline

tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 100 mg R/ c 7,63 €

VIBRATAB (Pfizer)

doxycycline

tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 100 mg R/ c 7,63 €

ZITROMAX (Pfizer)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c 9,90 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c 9,90 €
siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c 7,65 €

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 8,64 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 10,83 €

11.5.3.1.3. Referenties

- Acné - Premiers Choix Prescrire, actualisation novembre 2018. Rev Prescrire 2019 ; 39 (424) : 120
- Kim, J.E., et al., Comparison of the Efficacy of Azithromycin Versus Doxycycline in Acne Vulgaris: A Meta-Analysis of Randomized Controlled Trials. *Annals of Dermatology*, 2018. 30(4): p. 417-426.
- Acne - Nationale richtlijn – 2017. <https://www.ebpnet.be/nl/pages/display.aspx?ebmid=ebm0114b>
- NHG - Bruinsma M, J. A., De Ruijter W, Verhoeven ICL, Verstappen V, Van Vugt SF, Wiersma TJ, Van der Zee HH. (2017). NHG-Standaard Acne (Derde herziening).
- Zaenglein, A.L., et al., Guidelines of care for the management of acne vulgaris. *Journal of the American Academy of Dermatology*, 2016. 74(5): p. 945-973.e33.

11.5.3.2. Impetigo

11.5.3.2.1. Plaats van antibiotica

Bij beperkte letsels volstaat behandeling met een topisch antibioticum (GRADE 1A). Bij uitgebreide letsels, falen van de lokale behandeling, adenopathieën of systemische symptomen, worden antibiotica per os gebruikt (GRADE 1C*).

Bij frequent recidiverende of therapieresistente infecties of bij aantasting van meerdere gezinsleden moet een staal genomen worden voor opsporing van MRSA of PantonValentineLeukocidine-producerende (PVL+) *S. aureus* (GRADE 1C*). De keuze van het antibioticum gebeurt dan verder op basis van het antibiogram. Bij dragerschap van MRSA of PVL+ *S. aureus* kan dekolonisatie bij patiënt en gezinsleden aangewezen zijn. Het verdere beleid hiervoor wordt beschreven in het hoofdstuk *S. aureus* en MRSA.

11.5.3.2.2. Antimicrobiële behandeling

11.5.3.2.2.1. Locale behandeling

Eerste keuze

Posol.

impetigo

- **fusidinezuur 2%**
  - 2 tot 4 applicaties per dag gedurende 7 dagen

AFFUSINE (Will-Pharma)

fusidinezuur

crème

15 g 20 mg / 1 g 8,25 €

30 g 20 mg / 1 g 14,95 €

FUCIDIN (Leo)

fusidinezuur

crème

15 g 20 mg / 1 g 8,75 €

30 g 20 mg / 1 g 15,75 €

FUSIDINE TEVA (Teva)

fusidinezuur

crème

15 g 20 mg / 1 g 7,60 €

Indien patiënt een gekende MRSA-drager is

Posol.

impetigo

- **mupirocine 2%**
- 3 applicaties per dag gedurende 7 dagen

Opgelet: mupirocine wordt voorbehouden voor decontaminatie van **MRSA-dragerschap in gezondheidsinstellingen** en niet gebruikt voor behandeling van impetigo bij patiënten die geen gekend MRSA-drager zijn.

BACTROBAN (GSK)

mupirocine

zalf

15 g 20 mg / 1 g R/ 9,43 €

11.5.3.2.2.2. Orale behandeling

Eerste keuze

Posol.

impetigo

- **flucloxacilline oraal**
- kind: 25-50 mg/kg per dag in 3 of 4 giften gedurende 7 dagen
- volwassene: 1-2 g per dag in 3 of 4 giften gedurende 7 dagen

FLOXAPEN (Aurobindo)

flucloxacilline (natrium)

harde caps.

16 x 500 mg R/ c 14,37 €

32 x 500 mg R/ c 23,31 €

FLOXAPEN (Aurobindo)

flucloxacilline (natrium)

inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.]

10 x 1 g U.H. [15 €]

FLUCLOXACILLINE FRESENIUS KABI (Fresenius Kabi)

flucloxacilline (natrium)

inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.]

10 x 1 g U.H. [15 €]

STAPHYCID (Trenker)

flucloxacilline (natrium)

harde caps.

16 x 500 mg R/ c 14,37 €

32 x 500 mg R/ c 23,31 €

flucloxacilline (magnesium)

siroop susp. (pdr.)

80 ml 250 mg / 5 ml R/ c

13,60 €

Alternatief

Posol.

impetigo

- **cefadroxil oraal**
- kind: 30 mg/kg per dag in 2 of 3 giften gedurende 7 dagen
- volwassene: 2 g per dag in 2 giften gedurende 7 dagen
- **cefalexine oraal**
- volwassene: 1-4 g per dag in 2 tot 4 giften gedurende 7 dagen

CEFADROXIL SANDOZ (Sandoz)

cefadroxil

harde caps.

16 x 500 mg R/ c 8,36 €

KEFORAL (Eurocept)

cefalexine

tabl. (deelb. kwantit.)

20 x 500 mg R/ c 15,26 €

Alternatief bij IgE-gemedieerde penicilline-allergie of indien de patiënt een bekende MRSA-drager is (keuze volgens antibiogram)

Posol.

impetigo

- **azithromycine oraal**
  - kind: 10 mg/kg 1ste dag, dan 5 mg/kg per dag gedurende 4 dagen
  - volwassene: 500 mg per dag gedurende 3 dagen
- **clindamycine oraal**
  - kind: 20mg/kg per dag in 3 of 4 giften gedurende 7 dagen
  - volwassene: 1800 mg per dag in 3 tot 4 giften gedurende 7 dagen

AZITHROMYCIN AB (Aurobindo)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c 9,90 €

12 x 250 mg R/ c 14,41 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c 9,90 €

6 x 500 mg R/ c 14,26 €

AZITHROMYCINE EG (EG)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c 9,99 €

12 x 250 mg R/ c 14,60 €

24 x 250 mg R/ c   21,74 €

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

3 x 500 mg R/ c 9,99 €

6 x 500 mg R/ c 14,64 €

24 x 500 mg R/ c   36,10 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c 7,69 €

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 8,69 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 10,94 €

AZITHROMYCINE SANDOZ (Sandoz)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c 9,90 €

12 x 250 mg R/ c 14,41 €

24 x 250 mg R/ c   19,85 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c 9,90 €

6 x 500 mg R/ c 14,26 €

12 x 500 mg R/ c   19,85 €

24 x 500 mg R/ c   32,90 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c 7,65 €

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 8,64 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 10,83 €

AZITHROMYCINE TEVA (Teva)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c 9,90 €

12 x 250 mg R/ c 14,41 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c 9,90 €

6 x 500 mg R/ c 14,26 €

CLINDAMYCINE EG (EG)

clindamycine (hydrochloride)

harde caps.

16 x 300 mg R/ c 11,17 €

32 x 300 mg R/ c 17,45 €

CLINDAMYCIN SANDOZ (Sandoz)

clindamycine (hydrochloride)

harde caps.

16 x 150 mg R/ c 8,97 €

16 x 300 mg R/ c 11,17 €

20 x 300 mg R/ c 15,42 €

32 x 300 mg R/ c 16,96 €

DALACIN C (Pfizer)

clindamycine (hydrochloride)

harde caps.

16 x 150 mg R/ c 8,98 €

16 x 300 mg R/ c 11,17 €

ZITROMAX (Pfizer)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c 9,90 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c 9,90 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c 7,65 €

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 8,64 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 10,83 €

11.5.3.2.3. Referenties

- Impétigo. Mesures d'hygiène et souvent mupirocine cutanée. La Revue Prescrire, Février 2018, Tome 38 N° 421
- RIZIV (2016). Het rationeel gebruik van de antibiotica bij het kind in de ambulante zorg. Consensusvergadering 2 juni 2016. Juryrapport - volledige tekst (lange versie). https://www.riziv.fgov.be/SiteCollectionDocuments/consensus_lange_tekst_20160602.pdf
- Edge, R. and C. Argaez, CADTH Rapid Response Reports, in Topical Antibiotics for Impetigo: A Review of the Clinical Effectiveness and Guidelines. 2017, Canadian Agency for Drugs and Technologies in Health. Copyright (c) 2017 Canadian Agency for Drugs and Technologies in Health.: Ottawa (ON).
- MRSA colonisation (eradicating colonisation in people without active /invasive infection. Braddley, S.F. BMJ Clin Evid, 2011, 2011 :0923. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3217659/>
- MRSA: treating people with infection. Nathwani D., Davey P. G., and Marwick C. A. BMJ Clin Evid, 2011, 2010 :0922. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3217712/>

11.5.3.3. Cellulitis en erysipelas

11.5.3.3.1. Plaats van antibiotica

Een antibiotische behandeling is steeds aangewezen. Bij uitgebreide systemische tekenen van infectie, bij immunogecompromitteerde patiënten en bij kinderen onder de 3 jaar is hospitalisatie voor IV-antibiotherapie en monitoring aangewezen (GRADE 1C*).

11.5.3.3.2. Antimicrobiële behandeling

Eerste keuze

Posol.

cellulitis en erysipelas

- **flucloxacilline oraal**
  - kind: 25-50mg/kg per dag in 3 of 4 giften gedurende 10 dagen
  - volwassene: 2 g per dag in 4 giften gedurende 10 dagen

Opgelet: Aangezien het zeer moeilijk is om op klinische basis een onderscheid te maken tussen infectie door streptokokken of stafylokokken, geven de experts de voorkeur aan flucloxacilline. Bij klinisch vermoeden van streptokokkeninfectie kan penicilline gebruikt worden. Indien er na 48 uur onvoldoende beterschap is, moet alsnog overgeschakeld worden naar flucloxacilline.

FLOXAPEN (Aurobindo)

flucloxacilline (natrium)

harde caps.

16 x 500 mg R/ c Ⓢ 14,37 €

32 x 500 mg R/ c Ⓢ 23,31 €

STAPHYCID (Trenker)

flucloxacilline (natrium)

harde caps.

16 x 500 mg R/ c Ⓢ 14,37 €

32 x 500 mg R/ c Ⓢ 23,31 €

flucloxacilline (magnesium)

siroop susp. (pdr.)

80 ml 250 mg / 5 ml R/ c Ⓢ 13,60 €

Alternatief (bij IgE-gemedieerde penicilline-allergie):

Posol.

cellulitis en erysipelas

- **azithromycine oraal**
  - kind: 10 mg/kg per dag in 1 gift gedurende 3 dagen
  - volwassene: 500 mg per dag in 1 gift gedurende 3 dagen
- **clindamycine oraal**
  - kind: 20 mg/kg per dag in 3 of 4 giften gedurende 10 dagen
  - volwassene: 1800 mg per dag in 3 tot 4 giften gedurende 10 dagen

Clindamycine siroop is niet meer beschikbaar sinds mei 2020. Indien clindamycine noodzakelijk is bij een kind, kan het magistraal worden voorgeschreven:

- R/ Clindamycinehydrochloride gelules met xxx mg clindamycine TMF
- DT/ xxx gel
- S/ 3x/dag 1 gelule (gelules openen en poeder innemen met water of voedsel) gedurende xxx dagen
- (bij een dosering van 25mg clindamycine/kg/dag in 3 giften komt dit voor een kind van 12 kg overeen met 100 mg clindamycine/gelule)

AZITHROMYCIN AB (Aurobindo)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c 9,90 €

12 x 250 mg R/ c 14,41 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c 9,90 €

6 x 500 mg R/ c 14,26 €

AZITHROMYCINE EG (EG)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c 9,99 €

12 x 250 mg R/ c 14,60 €

24 x 250 mg R/ c 21,74 €

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

3 x 500 mg R/ c 9,99 €

6 x 500 mg R/ c 14,64 €

24 x 500 mg R/ c 36,10 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c 7,69 €

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 8,69 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 10,94 €

AZITHROMYCINE SANDOZ (Sandoz)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c 9,90 €

12 x 250 mg R/ c 14,41 €

24 x 250 mg R/ c 19,85 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c 9,90 €

6 x 500 mg R/ c 14,26 €

12 x 500 mg R/ c 19,85 €

24 x 500 mg R/ c 32,90 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c 7,65 €

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 8,64 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 10,83 €

AZITHROMYCINE TEVA (Teva)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c 9,90 €

12 x 250 mg R/ c 14,41 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c 9,90 €

6 x 500 mg R/ c 14,26 €

CLINDAMYCINE EG (EG)

clindamycine (hydrochloride)

harde caps.

16 x 300 mg R/ c 11,17 €

32 x 300 mg R/ c 17,45 €

CLINDAMYCIN SANDOZ (Sandoz)

clindamycine (hydrochloride)

harde caps.

16 x 150 mg R/ c 8,97 €

16 x 300 mg R/ c 11,17 €

20 x 300 mg R/ c 15,42 €

32 x 300 mg R/ c 16,96 €

DALACIN C (Pfizer)

clindamycine (hydrochloride)

harde caps.

16 x 150 mg R/ c 8,98 €

16 x 300 mg R/ c 11,17 €

ZITROMAX (Pfizer)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c 9,90 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c 9,90 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c 7,65 €

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 8,64 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 10,83 €

11.5.3.3.3. Referenties

- Premiers Choix Prescrire. Erysipèle de jambe chez un adulte. Actualisation août 2018.
- NHG - Bons SCS, B. M., Draijer LW, Koning S, Mulder L, Warnier MJ, Wichers IM. (2017). NHG-Standaard Bacteriële huidinfecties (Tweede herziening).
- RIZIV (2016). Het rationeel gebruik van de antibiotica bij het kind in de ambulante zorg. Consensusvergadering 2 juni 2016. Juryrapport - volledige tekst (lange versie). https://www.riziv.fgov.be/SiteCollectionDocuments/consensus_lange_tekst_20160602.pdf
- Ferreira, A., M.J. Bolland, and M.G. Thomas, Meta-analysis of randomised trials comparing a penicillin or cephalosporin with a macrolide or lincosamide in the treatment of cellulitis or erysipelas. Infection, 2016. 44(5): p. 607-15.

11.5.3.4. Bijtwonden

11.5.3.4.1. Plaats van antibiotica

Deze aanbevelingen beperken zich tot beten van katten, honden of mensen.

1. Antibioticumprofylaxe dient gegeven te worden in volgende gevallen:

- bijtwonden aan hand/pols, been/voet, genitaliën of gelaat (GRADE 1B)
- diepe prikbeten en kneusbijtwonden (GRADE 1C*)
- patiënten uit risicogroepen: immunogecompromitteerde patiënten, verhoogd risico op endocarditis of op infectie van een gewrichtsprothese (GRADE 1C*)
- indien de wonde direct gehecht wordt

2. Een bijtwondinfectie dient altijd met antibiotica behandeld te worden (GRADE 1C*).

Bij bijtwonden moet men steeds de vaccinatiestatus voor tetanus nakijken (indien nodig vaccineren) en het risico op rabiës evalueren.

11.5.3.4.2. Antimicrobiële behandeling

Eerste keuze

Posol.

bijtwonden

- **amoxicilline-clavulaanzuur oraal**
  - kind: 30-40 mg/kg per dag in 3 giften gedurende 5 dagen (profylaxe) of 7 dagen (infectie)
  - volwassene: 1500 mg per dag in 3 giften gedurende 5 dagen (profylaxe) of 7 dagen (infectie)

AMOCLANEEG (EG)

amoxicilline 500 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl.

16 R/c 10,71 €

30 R/c 14,10 €

amoxicilline 250 mg / 5 ml
clavulaanzuur (kalium) 62,5 mg / 5 ml
siroop susp. (pdr.)

100 ml R/c 8,83 €

AMOXICILLIN AB (Aurobindo)

amoxicilline
disp. tabl. (deelb. kwantit.)

30 x 500 mg R/c 12,24 €

AMOXICILLIN / CLAVULANIC ACID AB
(Aurobindo)

amoxicilline 500 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl.

16 R/c 10,71 €

AMOXICILLINE SANDOZ (Sandoz)

amoxicilline
disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)

16 x 500 mg R/c 7,50 €

30 x 500 mg R/c 12,24 €

AMOXICLAV SANDOZ (Sandoz)

amoxicilline 500 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
omh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

16 R/c 10,61 €

30 R/c 13,92 €

amoxicilline 250 mg / 5 ml
clavulaanzuur (kalium) 62,5 mg / 5 ml
siroop susp. (pdr.)

100 ml R/c 8,77 €

AMOXICLAV SANDOZ (Sandoz)

amoxicilline 125 mg / 5 ml
clavulaanzuur (kalium) 31,25 mg / 5 ml

siroop susp. (pdr.)
60 ml R/ c € 6,81 €

AUGMENTIN (GSK)
amoxicilline 500 mg
clavulaanzuur (kalium) 125 mg
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

16 R/ c € 10,71 €
susp. (pdr., zakjes)
16 R/ c € 10,71 €
amoxicilline 250 mg / 5 ml
clavulaanzuur (kalium) 62,5 mg / 5 ml
siroop susp. (pdr.)
80 ml R/ c € 8,65 €

AUGMENTIN (GSK)
amoxicilline 125 mg / 5 ml
clavulaanzuur (kalium) 31,25 mg / 5 ml
siroop susp. (pdr.)
80 ml R/ c € 7,35 €

Alternatief bij IgE-gemedieerde penicilline-allergie

Posol.

bijwonden

- volwassene
  - **doxycycline + metronidazole oraal**
    - **doxycycline:** 200 mg in 2 giften de eerste dag, vervolgens 100 mg per dag gedurende 4 dagen (profylaxe) of 6 dagen (infectie)
    - **metronidazole:** 1500 mg in 3 giften gedurende 5 dagen (profylaxe) of 7 dagen (infectie)
- kind
  - **co-trimoxazol + clindamycine oraal**
    - **co-trimoxazol:** 30/6 mg/kg per dag in 2 giften gedurende 5 dagen (profylaxe) of 7 dagen (infectie)
    - **clindamycine:** 25 mg/kg per dag in 3 - 4 giften gedurende 5 dagen (profylaxe) of 7 dagen (infectie)

Clindamycine siroop is niet meer beschikbaar sinds mei 2020. Indien clindamycine noodzakelijk is bij een kind, kan het magistraal worden voorgeschreven:

- R/ Clindamycinehydrochloride gelules met xxx mg clindamycine TMF
- DT/ xxx gel
- S/ 3x/dag 1 gelule (gelules openen en poeder innemen met water of voedsel) gedurende xxx dagen
- (bij een dosering van 25mg clindamycine/kg/dag in 3 giften komt dit voor een kind van 12 kg overeen met 100 mg clindamycine/gelule)

BACTRIM (Eumedica)
sulfamethoxazol 800 mg
trimethoprim 160 mg
tabl. (deelb. kwantit.) Forte
10 R/ c € 7,18 €

CLINDAMYCINE EG (EG)
clindamycine (hydrochloride)
harde caps.
16 x 300 mg R/ c € 11,17 €
32 x 300 mg R/ c € 17,45 €

CLINDAMYCIN SANDOZ (Sandoz)
clindamycine (hydrochloride)
harde caps.
16 x 150 mg R/ c € 8,97 €
16 x 300 mg R/ c € 11,17 €
20 x 300 mg R/ c € 15,42 €

32 x 300 mg R/ c € 16,96 €
DALACIN C (Pfizer)
clindamycine (hydrochloride)
harde caps.

16 x 150 mg R/ c € 8,98 €
16 x 300 mg R/ c € 11,17 €

DOXYCYCLINE EG (EG)
doxycycline
tabl. (deelb. niet kwantit.)
10 x 100 mg R/ c € 7,63 €
10 x 200 mg R/ c € 9,22 €

DOXYCYCLINE SANDOZ (Sandoz)
doxycycline
tabl. (deelb. kwantit.)
10 x 100 mg R/ c € 7,63 €

EFRACEA (Galderma)
doxycycline
harde caps. geregul. afgifte
56 x 40 mg R/ 42,88 €

EUSAPRIM (Aspen)
sulfamethoxazol 800 mg
trimethoprim 160 mg
tabl. (deelb. kwantit.) Forte
10 R/ c € 7,00 €
sulfamethoxazol 200 mg / 5 ml
trimethoprim 40 mg / 5 ml
siroop susp.
100 ml R/ 5,27 €

FLAGYL (Sanofi Belgium)
metronidazol
filmomh. tabl.
20 x 500 mg R/ b € 7,81 €

VIBRATAB (Pfizer)

doxycycline
tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 100 mg R/ c 7,63 €

11.5.3.4.3. Referenties

- Premiers Choix Prescrire. Morsure de chien ou de chat. Actualisation Mars 2018.
- NL – Richtlijnen voor anti-infectieuze behandeling in ziekenhuizen BAPCOC 2017
- NHG – Wichers IM, B. M. (2017). NHG-Behandelrichtlijn Traumatische wonden en bijtonden.
- Kwak, Y.G., et al., Clinical Guidelines for the Antibiotic Treatment for Community-Acquired Skin and Soft Tissue Infection. Infection & Chemotherapy, 2017. 49(4): p. 301-325.

11.5.3.5. Herpes labialis

11.5.3.5.1. Plaats van antivirale middelen

Herpes labialis is **zelflimiterend** binnen 8 tot 10 dagen.

Antivirale behandeling geeft iets sneller pijnverlichting (+/- een halve dag) en iets snellere genezing (+/- 1 dag) (GRADE 1B). Er is nagenoeg geen verschil in effect tussen lokale of perorale toediening. Lokale middelen krijgen bijgevolg de voorkeur wegens minder risico op potentieel ernstige bijwerkingen.

Preventie van recidieven van herpes labialis via lokale behandeling wordt niet aanbevolen wegens gebrek aan bewijs van effect. Bij immunogecompromitteerde patiënten of patiënten met heel frequente en heftige recidieven is er een beperkt effect van preventieve orale behandeling (GRADE 2B).

11.5.3.5.2. Antimicrobiële behandeling

Lokale behandeling

Posol.

herpes labialis

- **aciclovir 5%**
  - om de 4 uur aanbrengen, gedurende minstens 4 dagen, zo nodig te verlengen tot maximum 10 dagen

ACICLOVIR EG (EG)

aciclovir

crème

15 g 50 mg / 1 g R/ 38,70 €

crème Labialis

2 g 50 mg / 1 g 7,90 €

ACICLOVIR GSK (GSK)

aciclovir

crème

10 g 50 mg / 1 g R/ 29,80 €

ACICLOVIR TEVA (Teva)

aciclovir

crème Labialis

2 g 50 mg / 1 g 6,96 €

VIRATOP (Aurobindo)

aciclovir

crème

3 g 50 mg / 1 g 11,84 €

ZOVIRAX (Haleon)

aciclovir

crème Labialis

2 g 50 mg / 1 g 9,92 €

Orale behandeling

Posol.

herpes labialis

- **valaciclovir**
  - 2x 2 g gedurende 1 dag

VALACICLOVIR AB (Aurobindo)

valaciclovir (hydrochloride)

filmomh. tabl.

10 x 500 mg R/ 17,99 €

42 x 500 mg R/ b 25,42 €

VALACICLOVIR SANDOZ (Sandoz)
valaciclovir (hydrochloride)
filmomh. tabl.

42 x 500 mg R/ b   26,47 €

ZELITREX (GSK)

valaciclovir (hydrochloride)
filmomh. tabl.
10 x 500 mg R/ 39,17 €
42 x 500 mg R/ b   53,89 €

Preventie van recidieven

Posol.

herpes labialis: preventie van recidieven

- **valaciclovir**
- 500 mg in 1 gift, dagelijks, telkens na 6 maanden te herevalueren

VALACICLOVIR AB (Aurobindo)
valaciclovir (hydrochloride)
filmomh. tabl.

10 x 500 mg R/ 17,99 €
42 x 500 mg R/ b   25,42 €

VALACICLOVIR SANDOZ (Sandoz)
valaciclovir (hydrochloride)
filmomh. tabl.

42 x 500 mg R/ b   26,47 €

ZELITREX (GSK)
valaciclovir (hydrochloride)
filmomh. tabl.

10 x 500 mg R/ 39,17 €
42 x 500 mg R/ b   53,89 €

11.5.3.5.3. Referenties

- Premiers Choix Prescrire. Herpès labial chez un adulte. Actualisation Février 2018.
- NHG Behandelrichtlijn 2017 <https://www.nhg.org/themas/publicaties/nhg-behandelrichtlijn-koortslip-herpes-labialis>
- Chen, F., et al., Efficacy and safety of nucleoside antiviral drugs for treatment of recurrent herpes labialis: a systematic review and meta-analysis. Journal of oral pathology & medicine : official publication of the International Association of Oral Pathologists and the American Academy of Oral Pathology, 2017. 46(8): p. 561-568.
- Chi, C. C., Wang, S. H., Delamere, F. M., Wojnarowska, F., Peters, M. C., & Kanjirath, P. P. (2015). Interventions for prevention of herpes simplex labialis (cold sores on the lips). The Cochrane database of systematic reviews(8),

11.5.3.6. Varicella en herpes zoster (zona)

11.5.3.6.1. Varicella: plaats van antivirale middelen

Varicella is een zelflimiterende aandoening en verloopt meestal mild. Bij neonaten, oudere kinderen (vanaf 12 jaar), volwassenen, tijdens zwangerschap en bij immunogecompromitteerde patiënten is er een grotere kans op ernstig verloop en op complicaties.

Wanneer binnen 24 uur na de eruptie bij verder gezonde personen een antiviraal middel gebruikt wordt, verkort de duur van de koorts met 1 dag en wordt het aantal letsels beperkt (GRADE 1B). Er bestaat geen onderzoek naar het effect van antivirale behandeling op complicaties (inclusief pneumonie).

Bij gezonde kinderen wordt antivirale behandeling niet aanbevolen gezien het milde verloop (GRADE 1B).

Bij oudere kinderen, vanaf 12 jaar en bij volwassenen kan antivirale behandeling overwogen worden (GRADE 1B). Bij ernstig verloop of complicaties, bij immunogecompromitteerde patiënten en bij neonaten is verwijzing voor intraveneuze toediening van antivirale behandeling aangewezen (GRADE 1C*). Tijdens de zwangerschap dient te worden overlegd met de gynaecoloog en zo nodig ook intraveneuze toediening gestart (GRADE 1C*).

11.5.3.6.2. Herpes zoster (zona): plaats van antivirale middelen

Systemische antivirale behandeling is vereist bij immunogecompromitteerde patiënten en voor zona ophthalmica.

Bij andere vormen van zona heeft antivirale behandeling binnen 72 uur na de eruptie geen effect op de incidentie van postherpetische pijn na 4 en 6 maanden (GRADE 1A). Mogelijk is er wel een beperkte pijnreductie

na 4 weken (GRADE 2B).

Volgens experts kan een antivirale behandeling overwogen worden bij patiënten ouder dan 60 jaar (vaker postherpetische neuralgie), bij uitgebreide letsels en indien pijn de eruptie voorafgaat (GRADE 2C).

11.5.3.6.3. Antimicrobiële behandeling

Orale behandeling

Posol.

herpes zoster (zona)

- **valaciclovir**
  - 3 g per dag in 3 giften gedurende 7 dagen
- **aciclovir**
  - 4 g per dag in 5 giften gedurende 7 dagen

ACICLOVIR AB (Aurobindo)

aciclovir
tabl.

25 x 200 mg R/ b 11,60 €

tabl. (deelb. kwantit.)

35 x 800 mg R/

ACICLOVIR EG (EG)

aciclovir
tabl.

25 x 200 mg R/ a 12,17 €

tabl. (deelb. niet kwantit.)

35 x 800 mg R/ a 20,37 €

ACICLOVIR GSK (GSK)

aciclovir
tabl.

25 x 200 mg R/ a 12,58 €

35 x 800 mg R/ a 21,25 €

siroop susp.

100 ml 400 mg / 5 ml R/ a 19,93 €

ACICLOVIR SANDOZ (Sandoz)

aciclovir
tabl.

25 x 200 mg R/ b 11,63 €

35 x 800 mg R/ b 19,18 €

VALACICLOVIR AB (Aurobindo)

valaciclovir (hydrochloride)
filmomh. tabl.

10 x 500 mg R/ 17,99 €

42 x 500 mg R/ b 25,42 €

VALACICLOVIR SANDOZ (Sandoz)

valaciclovir (hydrochloride)
filmomh. tabl.

42 x 500 mg R/ b 26,47 €

ZELITREX (GSK)

valaciclovir (hydrochloride)
filmomh. tabl.

10 x 500 mg R/ 39,17 €

42 x 500 mg R/ b 53,89 €

11.5.3.6.4. Referenties

- Premiers Choix Prescrire. Zona. Actualisation 2018
- Gonzalez, F. and P. Rojas, Is acyclovir effective for the treatment of varicella in children and adolescents? Medwave, 2018. 18(6): p. e7269.
- CBIP - BCFI. (2017). Transparantiefiche Zona. Retrieved from <https://tf.bcfi.be/nl/frontend/indication-group/82/summary>
- Schuster, A. K., Harder, B. C., Schlichtenbrede, F. C., Jarczok, M. N., & Tesarz, J. (2016). Valacyclovir versus acyclovir for the treatment of herpes zoster ophthalmicus in immunocompetent patients. The Cochrane database of systematic reviews, 11, Cd011503. doi:10.1002/14651858.CD011503.pub2
- Cohen, J. and J. Breuer, Chickenpox: treatment. BMJ clinical evidence, 2015. 2015: p. 0912.
- Chen, N., Li, Q., Yang, J., Zhou, M., Zhou, D., & He, L. (2014). Antiviral treatment for preventing postherpetic neuralgia. The Cochrane database of systematic reviews(2), Cd006866. doi:10.1002/14651858.CD006866.pub3

11.5.3.7. Ziekte van Lyme - Erythema migrans (EM)

Erythema migrans is de klinische manifestatie van Lymeborreliose die het snelst (binnen 3 tot 30 dagen) na een besmette tekenbeet kan verschijnen. Erythema migrans verloopt mild en is meestal zelflimiterend.

Een klein aandeel patiënten zal echter later ernstiger manifestaties van lymeborreliose ontwikkelen.

11.5.3.7.1. Plaats van antibiotica

Antibioticabehandeling opstarten tijdens de fase van erythema migrans verkleint de kans op latere ernstiger vormen van Lymeborreliose (GRADE 1B).

In Europa is er in geval van een tekenbeet geen indicatie voor profylactische antibiotherapie (GRADE 1A). Behandeling wordt enkel gestart van zodra erythema migrans of andere ziekte tekens van Lymeborreliose verschijnen. Een positieve serologie zonder klinische tekenen is geen indicatie voor antibioticabehandeling (GRADE 1A).

Voor behandeling van latere stadia van Lymeborreliose wordt verwezen naar de tweede lijn.

11.5.3.7.2. Antimicrobiële behandeling

Eerste keuze bij volwassenen en kinderen vanaf 8 jaar

Posol.

ziekte van Lyme

- **doxycycline oraal**
  - volwassene: 200 mg in 2 giften gedurende 10 dagen
  - kind: 4 mg/ kg per dag in 2 giften (max. 100 mg per gift) gedurende 10 dagen

DOXYCYCLINE EG (EG)

doxycycline

tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 x 100 mg R/ c 7,63 €

10 x 200 mg R/ c 9,22 €

DOXYCYCLINE SANDOZ (Sandoz)

doxycycline

tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 100 mg R/ c 7,63 €

EFRACEA (Galderma)

doxycycline

harde caps. geregul. afgifte

56 x 40 mg R/ 42,88 €

VIBRATAB (Pfizer)

doxycycline

tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 100 mg R/ c 7,63 €

Alternatief bij kinderen tot 8 jaar en vrouwen tijdens zwangerschap en borstvoeding

Posol.

ziekte van Lyme

- **amoxicilline oraal**
  - volwassene: 1500 mg per dag in 3 giften gedurende 14 dagen
  - kind: 50 mg/kg per dag in 3 giften (max. 500 mg/dosis) gedurende 14 dagen

AMOXICILLIN AB (Aurobindo)

amoxicilline

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €

20 x 1.000 mg R/ c 13,06 €

24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

disp. tabl. (deelb. kwantit.)

30 x 500 mg R/ c 12,24 €

24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

AMOXICILLINE EG (EG)

amoxicilline

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €

20 x 1.000 mg R/ c 13,33 €

24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

harde caps.

16 x 500 mg R/ c 7,50 €

30 x 500 mg R/ c 12,35 €

disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)

8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €

20 x 1.000 mg R/ c 13,33 €

24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

siroop susp. (pdr.)

100 ml 250 mg / 5 ml R/ c 7,80 €

7,80 €

100 ml 500 mg / 5 ml R/ c 8,31 €

8,31 €

AMOXICILLINE SANDOZ (Sandoz)

amoxicilline

harde caps.

16 x 500 mg R/ c 7,50 €

disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)

16 x 500 mg R/ c 7,50 €

30 x 500 mg R/ c 12,24 €

8 x 1.000 mg R/ c ⊖ 8,27 €	CLAMOXYL (GSK)	100 ml 250 mg / 5 ml R/ c ⊖ 7,80 €
20 x 1.000 mg R/ c ⊖ 13,06 €	amoxicilline	
24 x 1.000 mg R/ c ⊖ 13,94 €	harde caps.	
siroop susp. (pdr.)	16 x 500 mg R/ c ⊖ 7,50 €	CLAMOXYL (GSK)
100 ml 250 mg / 5 ml R/ c ⊖ 7,78 €	disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)	amoxicilline
100 ml 500 mg / 5 ml R/ c ⊖ 8,31 €	8 x 1 g R/ c ⊖ 8,27 €	siroop susp. (pdr.)
	24 x 1 g R/ c ⊖ 13,94 €	100 ml 125 mg / 5 ml R/ c ⊖ 7,24 €
	siroop susp. (pdr.)	

Alternatief (bij penicilline-allergie)

Posol.

ziekte van Lyme

- **azithromycine oraal**
  - volwassene: 1ste dag 1 g in 1 gift, dan 500 mg per dag in 1 gift gedurende 4 dagen
  - kind: 1ste dag 20 mg/kg in 1 gift, dan 10 mg/kg per dag in 1 gift gedurende 4 dagen

AZITHROMYCIN AB (Aurobindo) azithromycine filmomh. tabl.	22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 8,69 € 37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 10,94 €	AZITHROMYCINE TEVA (Teva) azithromycine filmomh. tabl.
6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,90 € 12 x 250 mg R/ c ⊖ 14,41 € filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)	AZITHROMYCINE SANDOZ (Sandoz) azithromycine filmomh. tabl.	6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,90 € 12 x 250 mg R/ c ⊖ 14,41 € filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,90 € 6 x 500 mg R/ c ⊖ 14,26 €	6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,90 € 12 x 250 mg R/ c ⊖ 14,41 € 24 x 250 mg R/ c ! ⊖ 19,85 € filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)	3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,90 € 6 x 500 mg R/ c ⊖ 14,26 €
AZITHROMYCINE EG (EG) azithromycine filmomh. tabl.	3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,90 € 6 x 500 mg R/ c ⊖ 14,26 € 12 x 500 mg R/ c ! ⊖ 19,85 € 24 x 500 mg R/ c ! ⊖ 32,90 € siroop susp. (pdr.)	ZITROMAX (Pfizer) azithromycine filmomh. tabl.
6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,99 € 12 x 250 mg R/ c ⊖ 14,60 € 24 x 250 mg R/ c ! ⊖ 21,74 € filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)	15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 7,65 € 22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 8,64 € 37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 10,83 €	6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,90 € filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,99 € 6 x 500 mg R/ c ⊖ 14,64 € 24 x 500 mg R/ c ! ⊖ 36,10 € siroop susp. (pdr.)		3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,90 € siroop susp. (pdr.)
15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 7,69 €		15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 7,65 € 22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 8,64 € 37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 10,83 €

11.5.3.7.3. Referenties

- Borréliose de Lyme, reconnaître et traiter un érythème migrant. La revue Prescrire Mai 2015, Tome 35, N° 37
- Torbahn, G., et al., Efficacy and Safety of Antibiotic Therapy in Early Cutaneous Lyme Borreliosis: A Network Meta-analysis. JAMA dermatology, 2018.
- NL BAPCOG (2016) Lyme-borreliose (Infectie met Borrelia). http://overlegorganen.gezondheid.belgie.be/sites/default/files/documents/gids_lyme_borreliose_nl_march2017.pdf

11.5.3.8. Scabies (schurft)

11.5.3.8.1. Plaats van antibiotica

Een behandeling is steeds aangewezen en lokale behandeling geniet de voorkeur (GRADE 1B).

Alle huisgenoten en intieme contacten dienen tegelijkertijd behandeld, en kleding en bedlinnen dienen te worden gedecontamineerd (GRADE 1C*).

11.5.3.8.2. Antimicrobiële behandeling

Eerste keuze

Posol.

scabies (schurft)

- **permethrine 5% crème**
  - 1 applicatie gedurende 8 uur eventueel te herhalen na 1 à 2 weken (specialiteit of magistraal: hydrofiële crème met permethrine 5% TMF)

ZALVOR (GSK)

permethrine
crème

30 g 50 mg / 1 g R/ b 15,35 €

Alternatieven

Posol.

scabies (schurft)

- **ivermectine 1% lokaal**
  - 1 applicatie gedurende 8 uur, - eventueel te herhalen na 1 à 2 weken
- **ivermectine oraal**
  - 200 µg/kg in 1 gift, eventueel te herhalen na 1 à 2 weken
- **benzylbenzoaat 25% emulsie**
  - 3 applicaties met 24 uur ertussen (niet wassen tussendoor), eventueel te herhalen na 1 à 2 weken (minder effectief, meer huidirritatie, onaangename geur, terugbetaald via magistrale bereiding)

IVERMECTIN SUBSTIPHARM (Eurocept)

ivermectine
tabl.

4 x 3 mg R/ 28,01 €

SOOLANTRA (Galderma)

ivermectine
crème

30 g 10 mg / 1 g R/ 32,46 €

60 g 10 mg / 1 g R/ 49,42 €

11.5.3.8.3. Referenties

- Thadanipon, K., et al., Efficacy and safety of antiscabietic agents: A systematic review and network meta-analysis of randomized controlled trials. *Journal of the American Academy of Dermatology*, 2019. 80(5): p. 1435-1444.

- Premiers Choix Prescrire. Gale. Actualisation mars 2019
- Rosumeck, S., A. Nast, and C. Dressler, Ivermectin and permethrin for treating scabies. The Cochrane database of systematic reviews, 2018. 4: p. Cd012994.
- BASHH - Sashidharanm, P. N., Basavaraj, S., Bates, C.M. (2016). 2016 UK National Guideline on the Management of Scabies. Retrieved from <https://www.bashhguidelines.org/media/1137/scabies-2016.pdf>
- BCFI Folia april 2015 Behandeling van schurft.

11.5.3.9. Postpartum mastitis

11.5.3.9.1. Plaats van antibiotica

De basisbehandeling bij mastitis is melkstase vermijden door goed te laten leegdrinken, manuele drainage of afkolven (GRADE 1C*).

Antibioticabehandeling is aangewezen in het geval er naast de mastitis ook een geïnfecteerde tepelfissuur is, indien de symptomen niet verbeterd zijn na 12-24 uur ondanks effectieve verwijdering van de melk, en/of als de melkcultuur positief is (GRADE 1C*).

11.5.3.9.2. Antimicrobiële behandeling

De borstvoeding mag bij al deze behandelingen verdergezet worden.

Eerste keuze

Posol.

postpartum mastitis

- **flucloxacilline oraal**
  - 2 g in 4 giften per dag gedurende 10-14 dagen

FLOXAPEN (Aurobindo)

flucloxacilline (natrium)

harde caps.

16 x 500 mg R/ c Ⓢ 14,37 €

32 x 500 mg R/ c Ⓢ 23,31 €

STAPHYCID (Trenker)

flucloxacilline (natrium)

harde caps.

16 x 500 mg R/ c Ⓢ 14,37 €

32 x 500 mg R/ c Ⓢ 23,31 €

flucloxacilline (magnesium)

siroop susp. (pdr.)

80 ml 250 mg / 5 ml R/ c Ⓢ 13,60 €

Alternatief bij niet-IgE-gemedieerde penicilline-allergie

Posol.

postpartum mastitis

- **cefalexine oraal**
  - 2 g in 4 giften per dag gedurende 10-14 dagen

KEFORAL (Eurocept)

cefalexine

tabl. (deelb. kwantit.)

20 x 500 mg R/ c 15,26 €

Alternatief bij IgE-gemedieerde penicilline-allergie

Posol.

postpartum mastitis

- **clarithromycine oraal**
  - 1 g per dag in 2 giften gedurende 7 dagen

BICLAR (Viatris)

clarithromycine
tabl. geregul. afgifte Uno

10 x 500 mg R/ c 12,96 €

20 x 500 mg R/ c 18,83 €

inf. oploss. conc. (pdr.) i.v. [flac.]

1 x 500 mg R/ b 15,83 €

BICLAR (Viatris)

clarithromycine
filmomh. tabl. Forte

10 x 500 mg R/ c 11,23 €

siroop susp. (gran.)

120 ml 125 mg / 5 ml R/ c 10,84 €

10,84 €

siroop susp. (gran.) Kids

80 ml 250 mg / 5 ml R/ c 12,66 €

12,66 €

CLARITHROMYCINE EG (EG)

clarithromycine
filmomh. tabl.

10 x 250 mg R/ c 9,34 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 500 mg R/ c 11,08 €

21 x 500 mg R/ c 22,50 €

CLARITHROMYCINE EG (EG)

clarithromycine (citraat)
tabl. verl. afgifte Uno

10 x 500 mg R/ c 12,96 €

20 x 500 mg R/ c 18,22 €

CLARITHROMYCINE

SANDOZ

(Sandoz)

clarithromycine
filmomh. tabl.

10 x 250 mg R/ c 9,34 €

14 x 250 mg R/ c 10,11 €

10 x 500 mg R/ c 11,05 €

14 x 500 mg R/ c 16,77 €

21 x 500 mg R/ c 22,18 €

CLARITHROMYCINE TEVA (Teva)

clarithromycine
filmomh. tabl.

10 x 500 mg R/ c 10,97 €

CLARITHROMYCINE VIATRIS (Viatris)

clarithromycine
filmomh. tabl.

14 x 500 mg R/ c 17,34 €

20 x 500 mg R/ c 16,73 €

CLARITHROMYCIN KRKA (KRKA)

clarithromycine
filmomh. tabl.

14 x 500 mg R/ c 16,77 €

21 x 500 mg R/ c 22,18 €

CLARITHROMYCIN SANDOZ (Sandoz)

clarithromycine
siroop susp.

120 ml 125 mg / 5 ml R/ c 10,84 €

10,84 €

80 ml 250 mg / 5 ml R/ c 12,66 €

12,66 €

100 ml 250 mg / 5 ml R/ c 14,48 €

14,48 €

HELICLAR (Viatris)

clarithromycine
omh. tabl.

21 x 500 mg R/ c 22,18 €

MACLAR (Viatris)

clarithromycine
omh. tabl.

60 x 500 mg R/ c 49,26 €

11.5.3.9.3. Referenties

- Adaptatie van de Duodecim-richtlijn: 'Postpartum mastitis' therapie en opvolging. Masterproef Katrien Danhieux (2018). Beschikbaar via: <https://www.icho-info.be/application/content/thesislist>
- Mastitis door borstvoeding – 2017. <https://www.ebnet.be/nl/pages/display.aspx?ebmid=ebm01000>
- NHG – Zwangerschap en kraamperiode – 2015. <https://www.nhg.org/standaarden/samenvatting/zwangerschap-en-kraamperiode>

11.5.3.10. Huidinfecties met candida of schimmel (Intertrigo, luierdermatitis, tinea pedis, corporis, cruris)

11.5.3.10.1. Plaats van antibiotica

Indien lokale hygiënische en eventueel uitdrogende maatregelen niet volstaan, is zowel voor candida-infecties als voor schimmelinfecties van de huid **lokale antimicrobiële behandeling eerste keuze** (GRADE 1B).

Bij schimmelinfecties kan bij therapiefalen orale behandeling gestart worden (GRADE 1B).

11.5.3.10.2. Antimicrobiële behandeling

Candida-infecties (luierdermatitis, intertrigo)

Posol.

candida-infecties (luierdermatitis, intertrigo)

- **isoconazol 1%**
  - lokaal 1 applicatie per dag tot 2 weken na het verdwijnen van de letsels*

*Er is geen gekend verschil in effectiviteit tussen de lokale azolderivaten, maar er zijn verschillen in kostprijs, terugbetaling en posologie.

TRAVOGEN (Bayer)

isoconazol, nitraat

crème

20 g 10 mg / 1 g b 7,64 €

Schimmelinfecties (tinea pedis, corporis, cruris)

Posol.

schimmelinfecties (tinea pedis, corporis, cruris)

- Lokale behandeling
  - **terbinafine 1%**
    - lokaal 1 applicatie per dag gedurende 1 week
  - **isoconazol 1%**
    - lokaal 1 applicatie per dag tot 2 weken na het verdwijnen van de letsels*

*Er is geen gekend verschil in effectiviteit tussen de lokale azolderivaten, maar er zijn verschillen in kostprijs, terugbetaling en posologie.

- Bij therapiefalen kan perorale behandeling overwogen worden

- **terbinafine**
  - 250 mg per dag gedurende 2 weken of
- **itraconazol oraal**
  - tinea pedis: 400 mg per dag in 2 giften gedurende 1 week
  - tinea corporis of cruris: 200 mg per dag in 1 gift gedurende 1 week

ITRACONAZOL AB (Aurobindo)

itraconazol

harde caps.

4 x 100 mg R/ b 8,19 €
15 x 100 mg R/ b 15,09 €
28 x 100 mg R/ b 20,44 €

60 x 100 mg R/ b 40,12 €

ITRACONAZOLE EG (EG)

itraconazol

harde caps.

15 x 100 mg R/ b 15,14 €

30 x 100 mg R/ b 21,51 €

60 x 100 mg R/ b 41,55 €

ITRACONAZOLE TEVA (Teva)

itraconazol

harde caps.

- 4 x 100 mg R/ b 8,31 €
- 15 x 100 mg R/ b 15,15 €
- 28 x 100 mg R/ b 20,44 €
- 60 x 100 mg R/ b 41,55 €

ITRACONAZOLE VIATRIS (Viatris)
itraconazol
harde caps.

- 60 x 100 mg R/ b 41,55 €

ITRACONAZOL SANDOZ (Sandoz)
itraconazol
harde caps.

- 15 x 100 mg R/ b 15,15 €
- 28 x 100 mg R/ b 20,44 €
- 60 x 100 mg R/ b 41,55 €

LAMISIL (Haleon)
terbinafine, hydrochloride
crème

- 15 g 10 mg / 1 g 10,45 €

LAMISIL (Haleon)

- terbinafine
gel Dermgel
15 g 10 mg / 1 g 10,93 €
- terbinafine (hydrochloride)
cut. oploss. Once
4 g 10 mg / 1 g 14,99 €

LAMISIL (PI-Pharma)

- terbinafine, hydrochloride
crème
15 g 10 mg / 1 g
(parallelinvoer)

SPORANOX (Janssen-Cilag)

- itraconazol
harde caps.
15 x 100 mg R/ b 15,15 €
- 28 x 100 mg R/ b 20,44 €
- 60 x 100 mg R/ b 41,55 €

SPORANOX (Janssen-Cilag)

- itraconazol
siroop oploss.
150 ml 50 mg / 5 ml R/ a[†] 49,81 €

TERBINAFINE EG (EG)

- terbinafine, hydrochloride
crème
15 g 10 mg / 1 g 8,67 €

TERBINAFINE VIATRIS (Viatris)

- terbinafine, hydrochloride
crème
15 g 10 mg / 1 g 7,55 €
- 30 g 10 mg / 1 g 15,10 €

TRAVOGEN (Bayer)

- isoconazol, nitraat
crème
20 g 10 mg / 1 g b 7,64 €

11.5.3.10.3. Referenties

- Transparantiefiche Dermatomyosen – bijgewerkt 2019.
<https://tf.bcfi.be/nl/frontend/indication-group/75/summary>
- Bell-Syer, S. E., Khan, S. M., & Torgerson, D. J. (2012). Oral treatments for fungal infections of the skin of the foot. The Cochrane database of systematic reviews, 10, CD003584. doi:10.1002/14651858.CD003584.pub2
- El-Gohary, M., van Zuuren, E. J., Fedorowicz, Z., Burgess, H., Doney, L., Stuart, B., . . . Little, P. (2014). Topical antifungal treatments for tinea cruris and tinea corporis. The Cochrane database of systematic reviews(8), CD009992. doi:10.1002/14651858.CD009992.pub2

11.5.3.11. Orofaryngeale candidose

11.5.3.11.1. Plaats van antibiotica

Bij zuigelingen is spruw meestal zelflimiterend na 3 tot 8 weken. Behandeling kan de duur van de klachten inkorten.

Bij volwassenen dienen onderliggende oorzaken (vb. slechte hygiëne kunstgebit) behandeld te worden om tot duurzame genezing te komen.

Indien behandeling nodig geacht wordt omwille van pijn of voedingsproblemen, is **lokale behandeling** de eerste keuze (GRADE 1B). Bij therapiefalen kan **systemische behandeling** overwogen worden (GRADE 1B). Zuigelingen jonger dan 1 maand worden in dat geval verwezen naar de pediater.

11.5.3.11.2. Antimicrobiële behandeling

Spruw bij zuigelingen en kinderen

Posol.

spruw bij zuigelingen en kinderen

- < 6 maanden: **nystatine orale suspensie**

- 4 ml per dag in 4 giften tot 1 week na verdwijnen van de letsels
- > 6 maanden: **miconazol orale gel**
- 4 applicaties van 1,25 ml per dag tot 1 week na verdwijnen van de letsels (de gel met de vinger goed uitsmeren over de slijmvliezen, niet tot aan het weke verhemelte)

Zuig- en fopspenen dienen zorgvuldig gesteriliseerd te worden (GRADE 1C*).

*Wanneer bij borstvoeding de moeder ook spruwklachten thv de tepels heeft, dan ook een lokale behandeling van de tepels voorzien.

•

•

fluconazol oraal

- 3 mg/kg/dag gedurende 7 dagen (bij zuigelingen vanaf 1 maand)

DAKTARIN (Johnson & Johnson Consumer)
miconazol
oromuc. gel

40 g 20 mg / 1 g R/ b 8,64 €

DIFLUCAN (Pfizer)
fluconazol
harde caps.

10 x 50 mg R/ a 12,78 €

1 x 150 mg R/ b 7,40 €

10 x 200 mg R/ a 29,33 €

20 x 200 mg R/ a 64,27 €

siroop susp. (pdr.)

35 ml 50 mg / 5 ml R/ a 12,85 €

35 ml 200 mg / 5 ml R/ a 29,69 €

FLUCONAZOL AB (Aurobindo)
fluconazol
harde caps.

10 x 50 mg R/ a 12,65 €

1 x 150 mg R/ a 7,32 €

10 x 200 mg R/ a 29,30 €

20 x 200 mg R/ a 64,26 €

30 x 200 mg R/ a 94,71 €

60 x 200 mg R/ a 145,18 €

100 x 200 mg R/ a 234,93 €

FLUCONAZOL EG (EG)
fluconazol
harde caps.

10 x 50 mg R/ a 12,68 €

1 x 150 mg R/ b 7,35 €

10 x 200 mg R/ a 29,33 €

20 x 200 mg R/ a 64,27 €

FLUCONAZOL EG (Orifarm Belgium)
fluconazol
harde caps.

20 x 200 mg R/ a 64,27 €

(parallelinvoer)

FLUCONAZOLE SANDOZ (Sandoz)
fluconazol
harde caps.

10 x 50 mg R/ a 12,78 €

1 x 150 mg R/ b 7,40 €

10 x 200 mg R/ a 29,33 €

20 x 200 mg R/ a 64,27 €

FLUCONAZOLE SANDOZ (PI-Pharma)
fluconazol
harde caps.

10 x 200 mg R/ a 29,33 €

20 x 200 mg R/ a 64,27 €

(parallelinvoer)

FLUCONAZOLE TEVA (Teva)
fluconazol
harde caps.

10 x 50 mg R/ a 12,78 €

1 x 150 mg R/ b 7,40 €

10 x 200 mg R/ a 29,33 €

20 x 200 mg R/ a 64,27 €

FLUCONAZOLE VIATRIS (Viatris)
fluconazol
harde caps.

10 x 50 mg R/ a 13,03 €

1 x 150 mg R/ b 7,40 €

10 x 200 mg R/ a 30,41 €

20 x 200 mg R/ a 67,11 €

NILSTAT (DHL Pharma Logistics)
nystatine
druppels susp.

30 ml 100.000 IE / 1 ml R/ b 8,27 €

NYSTATINE (Sanofi Belgium)
nystatine
druppels susp.

24 ml 100.000 IE / 1 ml R/ b 8,18 €

Stomatitis bij immunocompetente volwassenen

Posol.

stomatitis bij immunocompetente volwassenen

- Lokale behandeling
- **miconazol orale gel**

- 4 applicaties van 2,5 ml per dag tot 1 week na verdwijnen van de letsels
- alternatief, maar minder effectief: **nystatine orale suspensie**
  - 6 ml per dag in 4 giften tot 1 week na verdwijnen van de letsels
- Systemische behandeling
  - **fluconazol oraal**
    - dag 1: 200 mg in 1 gift. Verder 100 mg per dag in 1 gift gedurende 7 tot 21 dagen volgens klinische evolutie.
  - bij atrofische candida stomatitis ten gevolge van kunstgebit: **fluconazol oraal**
    - 50 mg per dag in 1 gift gedurende 14 dagen

DAKTARIN (Johnson & Johnson Consumer)
miconazol
oromuc. gel
40 g 20 mg / 1 g R/ b 8,64 €

DIFLUCAN (Pfizer)
fluconazol
harde caps.
10 x 50 mg R/ a 12,78 €
1 x 150 mg R/ b 7,40 €
10 x 200 mg R/ a 29,33 €
20 x 200 mg R/ a 64,27 €
siroop susp. (pdr.)
35 ml 50 mg / 5 ml R/ a 12,85 €
35 ml 200 mg / 5 ml R/ a 29,69 €

FLUCONAZOL AB (Aurobindo)
fluconazol
harde caps.
10 x 50 mg R/ a 12,65 €
1 x 150 mg R/ a 7,32 €
10 x 200 mg R/ a 29,30 €
20 x 200 mg R/ a 64,26 €

30 x 200 mg R/ a 94,71 €
60 x 200 mg R/ a 145,18 €
100 x 200 mg R/ a 234,93 €

FLUCONAZOL EG (EG)
fluconazol
harde caps.
10 x 50 mg R/ a 12,68 €
1 x 150 mg R/ b 7,35 €
10 x 200 mg R/ a 29,33 €
20 x 200 mg R/ a 64,27 €

FLUCONAZOL EG (Orifarm Belgium)
fluconazol
harde caps.
20 x 200 mg R/ a 64,27 €
(parallelinvoer)

FLUCONAZOLE SANDOZ (Sandoz)
fluconazol
harde caps.
10 x 50 mg R/ a 12,78 €
1 x 150 mg R/ b 7,40 €
10 x 200 mg R/ a 29,33 €

20 x 200 mg R/ a 64,27 €
FLUCONAZOLE SANDOZ (PI-Pharma)
fluconazol
harde caps.
10 x 200 mg R/ a 29,33 €
20 x 200 mg R/ a 64,27 €
(parallelinvoer)

FLUCONAZOLE TEVA (Teva)
fluconazol
harde caps.
10 x 50 mg R/ a 12,78 €
1 x 150 mg R/ b 7,40 €
10 x 200 mg R/ a 29,33 €
20 x 200 mg R/ a 64,27 €

FLUCONAZOLE VIATRIS (Viatris)
fluconazol
harde caps.
10 x 50 mg R/ a 13,03 €
1 x 150 mg R/ b 7,40 €
10 x 200 mg R/ a 30,41 €
20 x 200 mg R/ a 67,11 €

11.5.3.11.3. Referenties

- BCFI - Transparantiefiche Dermatomyosen – bijgewerkt 2019.. <https://tf.bcfi.be/nl/frontend/indication-group/75/summary>
- Vitor Martins, Karine & Gontijo, Sávio. (2017). Treatment of denture stomatitis: literature review.. *Revistas*. 74. 215. 10.18363/rbo.v74n3.p.215.
- Zhang, L.-W., et al., Efficacy and safety of miconazole for oral candidiasis: a systematic review and meta-analysis. 2016. 22(3): p. 18
- Lyu, X., et al., Efficacy of nystatin for the treatment of oral candidiasis: a systematic review and meta-analysis. *Drug design, development and therapy*, 2016. 10: p. 1161-1171
- Pankhurst, C. L. (2013). Candidiasis (oropharyngeal). *BMJ clinical evidence*, 2013

11.5.3.12. Onychomycose

11.5.3.12.1. Plaats van antibiotica

Bij onychomycosen is een behandeling enkel bij immunogecompromitteerde patiënten of diabetes mellitus aanbevolen (GRADE 1C*) en kan verder ook om esthetische redenen overwogen worden, na mycologische bevestiging door microscopie of cultuur (GRADE 2C).

Bij **kinderen** komt onychomycose heel weinig voor. De beschikbare behandelingen zijn off-label en worden bij voorkeur pas gestart na mycologische bevestiging door microscopie of cultuur (GRADE 2C).

Het **effect van de behandeling** kan niet direct beoordeeld worden. Optimale klinische en mycologische respons wordt pas bereikt 6 tot 9 maanden na de behandeling van nagelinfecties. Het esthetische effect is vaak niet bevredigend.

11.5.3.12.2. Antimicrobiële behandeling

Vingernagels

Posol.

onychomycose vingernagels

- - volwassenen: 1 puls = 400 mg in 2 giften gedurende 1 week, daarna 3 weken geen itraconazol
  - kinderen: 1 puls = 5 mg/kg/dag in 2 giften gedurende 1 week, daarna 3 weken geen itraconazol
  - voor onychomycose van de vingernagels zijn in totaal 2 **pulsen** nodig.
- - lokaal, dagelijks aanbrengen, 3 tot 6 maanden

ITRACONAZOL AB (Aurobindo)

itraconazol

harde caps.

- 4 x 100 mg R/ b € 8,19
- 15 x 100 mg R/ b € 15,09
- 28 x 100 mg R/ b € 20,44
- 60 x 100 mg R/ b € 40,12

ITRACONAZOLE EG (EG)

itraconazol

harde caps.

- 15 x 100 mg R/ b € 15,14
- 30 x 100 mg R/ b € 21,51
- 60 x 100 mg R/ b € 41,55

ITRACONAZOLE TEVA (Teva)

itraconazol

harde caps.

- 4 x 100 mg R/ b € 8,31

15 x 100 mg R/ b € 15,15

28 x 100 mg R/ b € 20,44

60 x 100 mg R/ b € 41,55

ITRACONAZOLE VIATRIS (Viatris)

itraconazol

harde caps.

60 x 100 mg R/ b € 41,55

ITRACONAZOL SANDOZ (Sandoz)

itraconazol

harde caps.

15 x 100 mg R/ b € 15,15

28 x 100 mg R/ b € 20,44

60 x 100 mg R/ b € 41,55

MYCONAIL (Laboratoire Bailleul)

ciclopirox

medic. nagellak

6,6 ml 80 mg / 1 g 34,00 €

MYCOSTEN (Pierre Fabre)

ciclopirox

medic. nagellak

3 ml 80 mg / 1 g 21,21 €

SPORANOX (Janssen-Cilag)

itraconazol

harde caps.

15 x 100 mg R/ b € 15,15

28 x 100 mg R/ b € 20,44

60 x 100 mg R/ b € 41,55

SPORANOX (Janssen-Cilag)

itraconazol

siroop oploss.

150 ml 50 mg / 5 ml R/ a[†] € 49,81

Teennagels

Posol.

onychomycose teennagels

- **terbinafine per os**
  - volwassenen: 250 mg per dag gedurende 12 weken
  - kinderen < 20 kg: 62.5 mg (1/4 tablet) per dag gedurende 12 weken
  - kinderen 20-40 kg: 125 mg (1/2 tablet) per dag gedurende 12 weken
- alternatief, maar minder effectief: **ciclopirox lokaal**
  - dagelijks aanbrengen, 6 tot 12 maanden

LAMISIL (Novartis Pharma)

terbinafine (hydrochloride)

tabl. (deelb. kwantit.)

14 x 250 mg R/ b 20,07 €

56 x 250 mg R/ b 39,28 €

MYCONAIL (Laboratoire Bailleul)

ciclopirox

medic. nagellak

6,6 ml 80 mg / 1 g 34,00 €

MYCOSTEN (Pierre Fabre)

ciclopirox

medic. nagellak

3 ml 80 mg / 1 g 21,21 €

TERBINAFIN AB (Aurobindo)

terbinafine (hydrochloride)

tabl. (deelb. kwantit.)

14 x 250 mg R/ b 19,44 €

56 x 250 mg R/ b 37,43 €

98 x 250 mg R/ b 74,70 €

TERBINAFINE EG (EG)

terbinafine (hydrochloride)

tabl. (deelb. kwantit.)

14 x 250 mg R/ b 19,44 €

56 x 250 mg R/ b 39,28 €

98 x 250 mg R/ b 77,85 €

TERBINAFINE SANDOZ (Sandoz)

terbinafine (hydrochloride)

tabl. (deelb. kwantit.)

14 x 250 mg R/ b 19,44 €

28 x 250 mg R/ b 27,99 €

56 x 250 mg R/ b 39,28 €

98 x 250 mg R/ b 77,73 €

TERBINAFINE TEVA (Teva)

terbinafine (hydrochloride)

tabl. (deelb. niet kwantit.)

14 x 250 mg R/ b 20,07 €

56 x 250 mg R/ b 39,28 €

98 x 250 mg R/ b 77,86 €

TERBINAFINE VIATRIS (Viatris)

terbinafine (hydrochloride)

tabl. (deelb. kwantit.)

14 x 250 mg R/ b 19,68 €

56 x 250 mg R/ b 39,28 €

98 x 250 mg R/ b 77,86 €

11.5.3.12.3. Referenties

- BCFI - Transparantiefiche Dermatomycosen – bijgewerkt 2019. <https://tf.bcfi.be/nl/frontend/indication-group/75/summary>
- Gupta, A.K., et al., Onychomycosis in children: Safety and efficacy of antifungal agents. 2018. 35(5): p. 552-559.
- Kreijkamp-Kaspers, S., et al., Oral antifungal medication for toenail onychomycosis. The Cochrane database of systematic reviews, 2017. 7: p. Cd010031.
- Premiers Choix Prescrire. Mycoses des ongles. Actualisation Juillet 2017.
- Ferrari, J. (2014). Fungal toenail infections. BMJ clinical evidence, 2014.

11.5.4. Urogenitale infecties

11.5.4.1. Acute cystitis

Cystitis verloopt vaak **zelflimiterend** over een periode van 1 tot 2 weken, weliswaar met een reële kans op **recidief** van de symptomen.

Bij **kinderen jonger dan 12 jaar** is er een verhoogd risico op gecompliceerd verloop en schade aan het nierparenchym en zijn er vaak onderliggende anatomische afwijkingen.

Er is **een verhoogd risico op gecompliceerd verloop** van een cystitis tijdens zwangerschap, bij mannen, bij patiënten met diabetes, bij immunogecompromitteerde patiënten, bij anatomische afwijkingen aan nieren en urinewegen, neurologische blaasstoornissen of een verblijfs catheter.

11.5.4.1.1. Plaats van antibiotica

Cystitis bij vrouwen zonder verhoogd risico

Recidiverende urineweginfecties bij vrouwen (zonder onderliggende oorzaak)

Urineweginfectie bij kinderen (tot 12j)

Cystitis bij patiënten met verhoogd risico op gecompliceerd verloop

Asymptomatische bacteriurie wordt enkel behandeld bij zwangere vrouwen. *In alle andere gevallen (o.a. bij oudere vrouwen) is geen behandeling nodig.*

11.5.4.1.2. Antimicrobiële behandeling

Cystitis bij vrouwen zonder verhoogd risico

Posol.

- **eerste keuze**
  - **nitrofurantoïne oraal**
    - 300 mg per dag in 3 giften gedurende 5 dagen
    - **Opmerking:** nitrofurantoïne mag niet worden voorgeschreven bij ernstige nierinsufficiëntie en bij G6PD-deficiëntie.
  - **alternatieven**
    - **fosfomycine oraal**
      - 3 g in 1 gift (maar lagere genezingspercentages)

FURADANTINE MC (Mercury)

nitrofurantoïne [macrokristallen]
harde caps.

50 x 50 mg R/ c 8,51 €

50 x 100 mg R/ c 10,77 €

MONURIL (Zambon)

fosfomycine (trometamol)
oploss. (gran., zakjes)

1 x 3 g R/ c 10,04 €

MONURIL (Impexco)

fosfomycine (trometamol)
oploss. (gran., zakjes)

1 x 3 g R/ c 10,04 €
(parallelinvoer)

Recidiverende cystitis bij vrouwen zonder verhoogd risico

Posol.

- i) *Zelfbehandeling* van iedere cystitis die als dusdanig herkend wordt: zelfde behandelschema als bij cystitis bij vrouwen zonder verhoogd risico
- ii) *Postcoïtale behandeling*
  - **nitrofurantoïne oraal**
    - 50-100 mg binnen de 2 uur na iedere coïtus
    - **Opmerking:** gezien het hoge risico op (soms ernstige) bijwerkingen is een chronische behandeling met nitrofurantoïne bij oudere vrouwen af te raden.
- iii) *Profylactische behandeling*
  - **nitrofurantoïne oraal**
    - 50-100 mg per dag gedurende 6 maanden 's avonds na de laatste plas
    - **Opmerking:** gezien het hoge risico op (soms ernstige) bijwerkingen is een chronische behandeling met nitrofurantoïne bij oudere vrouwen af te raden.

FURADANTINE MC (Mercury)

nitrofurantoïne [macrokristallen]
harde caps.

50 x 50 mg R/ c 8,51 €

50 x 100 mg R/ c 10,77 €

Cystitis bij kinderen

Posol.

- **eerste keuze**
    - **nitrofurantoïne oraal***
      - 5-7 mg/kg per dag in 4 giften gedurende 5 dagen (magistrale bereiding)
  - * **Opmerking:** nitrofurantoïne mag niet worden voorgeschreven bij ernstige nierinsufficiëntie en bij G6PD-deficiëntie bij kinderen.
  - **alternatief**
    - **cefuroxim axetil** (niet bij IgE-gemedieerde penicilline-allergie)
      - 30 mg/kg per dag in 3 giften gedurende 5 dagen - maximum 3 x 500 mg/dag**
- **Gezien de lage biologische beschikbaarheid en korte halfwaardetijd is gekozen voor een andere posologie dan deze in de SKP.

CEFUROXIME EG (EG)

cefuroxim (axetil)

filmomh. tabl.

10 x 500 mg R/ c 11,11 €

20 x 500 mg R/ c 16,13 €

24 x 500 mg R/ c 18,58 €

cefuroxim (axetil)

filmomh. tabl.

10 x 500 mg R/ c 11,11 €

20 x 500 mg R/ c 16,12 €

24 x 500 mg R/ c 18,06 €

filmomh. tabl.

10 x 250 mg R/ c 8,30 €

10 x 500 mg R/ c 11,11 €

20 x 500 mg R/ c 16,13 €

siroop susp. (gran.)

100 ml 250 mg / 5 ml R/ c 11,36 €

ZINNAT (Sandoz)

cefuroxim (axetil)

CEFUROXIM SANDOZ (Sandoz)

Cystitis bij patiënten met verhoogd risico op gecompliceerd verloop (o.a. tijdens de zwangerschap)

Posol.

- **eerste keuze***
  - **nitrofurantoïne oraal** (niet tijdens laatste weken zwangerschap**)
    - 300 mg per dag in 3 giften gedurende 7 dagen
- * Behandeling bij te stellen op geleide van antibiogram
- **Bij inname nitrofurantoïne in de laatste week voor de bevalling is er een klein risico op hemolytische anemie bij de neonaat, vooral indien de neonaat een G6PD-deficiëntie (favisme) heeft.
- **alternatief** tijdens laatste weken zwangerschap
  - **fosfomycine oraal**
    - 3 g in 1 gift

FURADANTINE MC (Mercury)

nitrofurantoïne [macrokristallen]

harde caps.

50 x 50 mg R/ c 8,51 €

50 x 100 mg R/ c 10,77 €

MONURIL (Zambon)

fosfomycine (trometamol)

oploss. (gran., zakjes)

1 x 3 g R/ c 10,04 €

MONURIL (Impexco)

fosfomycine (trometamol)

oploss. (gran., zakjes)

1 x 3 g R/ c 10,04 €
(parallelvoer)

Cystitis bij hoogbejaarden en/of mensen met nierinsufficiëntie

Posol.

- *acute behandeling*

- **trimethoprim oraal**
    - 300 mg (magistrale bereiding) in 1 gift gedurende 3 dagen (vrouw) en 7 dagen (man)
  - *recidiverende cystitis**
  - **trimethoprim oraal**
    - 100 mg (magistrale bereiding) in 1 gift gedurende 6 maanden
- * Behandeling bij te stellen op geleide van antibiogram

Addendum: magistrale bereidingen

- *trimethoprim gelulen voor volwassenen*
  - R/ trimethoprim gelulen aan 300 mg TMF
  - S/ 1 gelule per dag
- *nitrofurantoïne gelulen voor kinderen*
  - R/ macrokristallijne nitrofurantoïne 10-50 mg pf 1 gelule TMF
  - S/ 4x 1 gelule per dag
- *nitrofurantoïne suspensie voor kinderen*
  - R/ nitrofurantoïne pediatrie suspensie aan 30 mg/5 ml TMF
  - S/ 3-7 mg/kg per dag in 4 giften

11.5.4.1.3. Referenties

- Dmochowski, R.R., In premenopausal women with recurrent cystitis, increasing water intake for 12 months reduced recurrence. *Annals of Internal Medicine*, 2019. 170(4): p. JC16-JC16.
- Urinary tract infection (lower): antimicrobial prescribing NICE guideline [NG109] Published date: October 2018
- Premiers Choix Prescrire. Cystite aiguë simple chez une femme. Actualisation mai 2018.
- Muller, A.E., et al., Nitrofurantoin's efficacy and safety as prophylaxis for urinary tract infections: a systematic review of the literature and meta-analysis of controlled trials. *Clinical microbiology and infection : the official publication of the European Society of Clinical Microbiology and Infectious Diseases*, 2017. 23(6): p. 355-362.
- Ahmed, H., et al., Long-term antibiotics for prevention of recurrent urinary tract infection in older adults: systematic review and meta-analysis of randomised trials. *BMJ open*, 2017. 7(5): p. e015233.
- Cystitis bij de vrouw - Nationale richtlijn - 2016. <https://www.ebpnet.be/nl/pages/display.aspx?ebmid=ebm0114b>
- RIZIV (2016). Het rationeel gebruik van de antibiotica bij het kind in de ambulante zorg. Consensusvergadering 2 juni 2016. Juryrapport - volledige tekst (lange versie). https://www.riziv.fgov.be/SiteCollectionDocuments/consensus_lange_tekst_20160602.pdf
- Widmer, M., Lopez, I., Gulmezoglu, A. M., Mignini, L., & Roganti, A. (2015). Duration of treatment for asymptomatic bacteriuria during pregnancy. *The Cochrane database of systematic reviews*(11), Cd000491. doi:10.1002/14651858.CD000491.pub3
- Smaill, F. M., & Vazquez, J. C. (2015). Antibiotics for asymptomatic bacteriuria in pregnancy. *The Cochrane database of systematic reviews*(8), Cd000490. doi:10.1002/14651858.CD000490.pub3
- Huttner, A., et al., Nitrofurantoin revisited: a systematic review and meta-analysis of controlled trials. *The Journal of antimicrobial chemotherapy*, 2015. 70(9): p. 2456-64.
- NHG- Standaard urineweginfecties 2013. <https://www.nhg.org/standaarden/volledig/nhg-standaard-urineweginfecties>
- Vazquez, J. C., & Abalos, E. (2011). Treatments for symptomatic urinary tract infections during pregnancy. *The Cochrane database of systematic reviews*(1), Cd002256. doi:10.1002/14651858.CD002256.pub2
- Formularium Ouderenzorg. <https://farmaka.bcfi.be/nl/formularium/334#main>

11.5.4.2. Acute pyelonefritis

11.5.4.2.1. Plaats van antibiotica

Blind starten van antibiotische behandeling is aangewezen, na afname van urinestaal voor **cultuur en antibiogram** (GRADE 1C*).

Het advies van een gynaecoloog is vereist in geval van pyelonefritis bij een **zwangere vrouw** en van een uroloog bij **onderliggend urologisch lijden** (GRADE 1C*).

Bij de man valt klinisch vaak moeilijk onderscheid te maken tussen acute pyelonefritis en **prostatitis**. Zo nodig dient, na klinische evaluatie, de behandeling langer verder gezet te worden (zie behandelduur acute prostatitis) (GRADE 1C*).

Bij tekenen van **sepsis** is hospitalisatie noodzakelijk voor intraveneuze behandeling (GRADE 1C*).

Pyelonefritis bij kinderen (tot 12j) vraagt om een verwijzing naar de pediater en hospitalisatie is doorgaans ook aangewezen (GRADE 1C*).

11.5.4.2.2. Antimicrobiële behandeling

Start met empirische behandeling, nadien bij te stellen op geleide van het antibiogram.

Indien de patiënt in de voorbije 6 maanden reeds chinolones nam, is er een groter risico op resistentie. De resultaten van cultuur en antibiogram dienen van nabij opgevolgd te worden. Indien de kiem resistent blijkt, dient te worden overlegd met een uroloog en zo nodig verwezen voor intraveneuze behandeling.

Eerste keuze

Posol.

acute pyelonefritis

- **levofloxacin** **oraal**
  - 500 mg per dag in 1 gift gedurende 7 dagen (vrouw) – 14 dagen (man*)
- **ciprofloxacin** **oraal**
  - 1 g per dag in 2 giften gedurende 7 dagen (vrouw) – 14 dagen (man*)

*Bij mannen na 14 dagen behandeling klinisch te herevalueren. Indien onvoldoende verbetering zal men de diagnose acute prostatitis heroverwegen en de behandeling verlengen tot 28 dagen (zie behandelduur 11.5.4.3.).

CIPROFLOXACINE AB (Aurobindo)
ciprofloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 250 mg R/ c   9,15 €

20 x 500 mg R/ c   16,28 €

filmomh. tabl.

20 x 750 mg R/ c   23,21 €

CIPROFLOXACINE EG (EG)

ciprofloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 x 250 mg R/ c   9,15 €

20 x 500 mg R/ c   16,28 €

20 x 750 mg R/ c   23,21 €

CIPROFLOXACINE EG (PI-Pharma)

ciprofloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

20 x 500 mg R/ c   16,28 €
(parallelinvoer)

CIPROFLOXACINE SANDOZ (Sandoz)

ciprofloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 250 mg R/ c   9,15 €

20 x 500 mg R/ c   16,28 €

20 x 750 mg R/ c   23,21 €

CIPROFLOXACINE SANDOZ (PI-Pharma)

ciprofloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

20 x 500 mg R/ c   16,28 €
(parallelinvoer)

CIPROFLOXACINE TEVA (Teva)
ciprofloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

20 x 500 mg R/ c   15,79 €

CIPROFLOXACINE VIATRIS (Viatris)

ciprofloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 x 250 mg R/ c   9,34 €

20 x 500 mg R/ c   16,32 €

CIPROXINE (Bayer)

ciprofloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

20 x 500 mg R/ c   16,28 €
susp. (gran. + solv.)

2 x 100 ml 250 mg / 5 ml R/ c   24,01 €

LEVOFLOXACINE EG (EG)

levofloxacin

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 500 mg R/ c 18,74 €

30 x 500 mg R/ c 47,19 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 250 mg R/ c 13,25 €

10 x 500 mg R/ c 18,48 €

30 x 500 mg R/ c 47,59 €

10 x 250 mg R/ c 13,70 €

10 x 500 mg R/ c 19,14 €

14 x 500 mg R/ c 29,67 €

LEVOFLOXACINE SANDOZ (Sandoz)

levofloxacin

LEVOFLOXACINE VIATRIS (Viatris)

levofloxacin

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

TAVANIC (Sanofi Belgium)

levofloxacin

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 500 mg R/ c 19,14 €

Alternatief (bij contra-indicatie voor chinolonen)*Posol.*

acute pyelonefritis

- **amoxicilline-clavulaanzuur oraal**
  - 1,5 g per dag in 3 giften gedurende 14 dagen*
- **co-trimoxazol oraal**
  - 1600/320 mg per dag in 2 giften gedurende 14 dagen*

*Bij mannen na 14 dagen behandeling klinisch te herevalueren en zo nodig te verlengen tot 28 dagen behandeling.

AMOCLANE EG

amoxicilline 500 mg

clavulaanzuur (kalium) 125 mg

filmomh. tabl.

16 R/ c 10,71 €

30 R/ c 14,10 €

amoxicilline 875 mg

clavulaanzuur (kalium) 125 mg

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 R/ c 10,21 €

20 R/ c 14,41 €

10 R/ c 10,07 €

20 R/ c 14,18 €

AMOXICLAV SANDOZ (Sandoz)

amoxicilline 500 mg

clavulaanzuur (kalium) 125 mg

omh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

16 R/ c 10,61 €

30 R/ c 13,92 €

amoxicilline 875 mg

clavulaanzuur (kalium) 125 mg

tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 R/ c 10,10 €

20 R/ c 14,25 €

amoxicilline 875 mg

clavulaanzuur (kalium) 125 mg

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 R/ c 10,21 €

20 R/ c 14,41 €

BACTRIM (Eumedica)

sulfamethoxazol 800 mg

trimethoprim 160 mg

tabl. (deelb. kwantit.) Forte

10 R/ c 7,18 €

AMOXICILLIN / CLAVULANIC ACID AB*(Aurobindo)*

amoxicilline 500 mg

clavulaanzuur (kalium) 125 mg

filmomh. tabl.

16 R/ c 10,71 €

amoxicilline 875 mg

clavulaanzuur (kalium) 125 mg

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

AUGMENTIN (GSK)

amoxicilline 500 mg

clavulaanzuur (kalium) 125 mg

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

16 R/ c 10,71 €

EUSAPRIM (Aspen)

sulfamethoxazol 800 mg

trimethoprim 160 mg

tabl. (deelb. kwantit.) Forte

10 R/ c 7,00 €

sulfamethoxazol 200 mg / 5 ml

trimethoprim 40 mg / 5 ml

siroop susp.

100 ml R/ 5,27 €

11.5.4.2.3. Referenties

- Premiers Choix Prescrire. Pyélonéphrite aiguë simple chez un adulte. Actualisation Février 2018.
- Cattrall, J.W.S., et al., A systematic review of randomised clinical trials for oral antibiotic treatment of acute pyelonephritis. 2018. 37(12): p. 2285-2291.
- Richtlijnen voor anti-infectieuze behandeling in ziekenhuizen BAPCOC 2017 https://overlegorganen.gezondheid.belgie.be/sites/default/files/documents/bapcoc_guidelineshospj_2017_sbimc-bvikm_nl_v1.pdf

- van Nieuwkoop, C., et al., Treatment duration of febrile urinary tract infection: a pragmatic randomized, double-blind, placebo-controlled non-inferiority trial in men and women. BMC medicine, 2017. 15(1): p. 70.
- RIZIV (2016). Het rationeel gebruik van de antibiotica bij het kind in de ambulante zorg. Consensusvergadering 2 juni 2016. Juryrapport - volledige tekst (lange versie). https://www.riziv.fgov.be/SiteCollectionDocuments/consensus_lange_tekst_20160602.pdf
- Neumann, I., & Moore, P. (2014). Pyelonephritis (acute) in non-pregnant women. BMJ clinical evidence, 2014.
- NHG - Van Pinxteren B, K. B., Geerlings SE, Visser HS, Klinkhamer S, Van der Weele GM, Verduijn MM, Opstelten W, Burgers JS, Van Asselt KM. (2013). Urineweginfecties (derde herziening).
- Vazquez, J. C., & Abalos, E. (2011). Treatments for symptomatic urinary tract infections during pregnancy. The Cochrane database of systematic reviews(1), Cd002256. doi:10.1002/14651858.CD002256.pub2

11.5.4.3. Acute prostatitis

11.5.4.3.1. Plaats van antibiotica

Blind starten van antibiotische behandeling is aangewezen, na afname van urinestaal voor **cultuur en antibiogram** (GRADE 1C*).

Het onderscheid tussen **acute prostatitis** en **pyelonefritis** valt klinisch vaak moeilijk te maken. De aanvangsbehandeling verloopt bijgevolg identiek, maar bij prostatitis kan een langere behandelduur aangewezen zijn (GRADE 1C*).

Daarnaast kunnen bij prostatitis ook **SOA**-ziektekiemen betrokken zijn (chlamydia, gonokokken, mycoplasma).

In geval van een SOA, dienen andere seksueel overdraagbare aandoeningen opgespoord en behandeld te worden bij de patiënt en zijn seksuele partner(s) (GRADE 1C*). Meer info over diagnose en opvolging van SOAs en partnerbehandeling via de *SOA-tool* van het KCE.

11.5.4.3.2. Antimicrobiële behandeling

Start met empirische behandeling, nadien bij te stellen op geleide van het antibiogram.

Indien de patiënt in de voorbije 6 maanden reeds chinolones nam, is er een groter risico op resistentie. De resultaten van cultuur en antibiogram dienen van nabij opgevolgd te worden. Indien de kiem resistent blijkt, dient te worden overlegd met een uroloog en zo nodig verwezen voor intraveneuze behandeling.

Eerste keuze

Posol.

acute prostatitis

- **levofloxacin** oraal
  - 500 mg per dag in 1 gift gedurende 14-28 dagen*
- **ciprofloxacin** oraal
  - 1 g per dag in 2 giften gedurende 14-28 dagen*

*Na 14 dagen behandeling klinisch te herevalueren en zo nodig te verlengen tot 28 dagen behandeling.

CIPROFLOXACINE AB (Aurobindo)

ciprofloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 250 mg R/ c 9,15 €
20 x 500 mg R/ c 16,28 €

filmomh. tabl.

20 x 750 mg R/ c 23,21 €

CIPROFLOXACINE EG (EG)

ciprofloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 x 250 mg R/ c 9,15 €
20 x 500 mg R/ c 16,28 €
20 x 750 mg R/ c 23,21 €

CIPROFLOXACINE EG (PI-Pharma)

ciprofloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

20 x 500 mg R/ c 16,28 €
(parallelvoer)

CIPROFLOXACINE SANDOZ (Sandoz)

ciprofloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 250 mg R/ c † Ⓞ 9,15 €
 20 x 500 mg R/ c † Ⓞ 16,28 €
 20 x 750 mg R/ c † Ⓞ 23,21 €

CIPROFLOXACINE SANDOZ (PI-Pharma) Ⓞ

ciprofloxacine (hydrochloride)
 filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
 20 x 500 mg R/ c † Ⓞ 16,28 €
 (parallelinvoer)

CIPROFLOXACINE TEVA (Teva) Ⓞ

ciprofloxacine (hydrochloride)
 filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
 20 x 500 mg R/ c † Ⓞ 15,79 €

CIPROFLOXACINE VIATRIS (Viatris) Ⓞ

ciprofloxacine (hydrochloride)
 filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 x 250 mg R/ c † Ⓞ 9,34 €
 20 x 500 mg R/ c † Ⓞ 16,32 €

CIPROXINE (Bayer) Ⓞ

ciprofloxacine (hydrochloride)
 filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
 20 x 500 mg R/ c † Ⓞ 16,28 €
 susp. (gran. + solv.)
 2 x 100 ml 250 mg / 5 ml R/ c † Ⓞ 24,01 €

LEVOFLOXACINE EG (EG) Ⓞ

levofloxacine
 filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
 10 x 500 mg R/ c † Ⓞ 18,74 €
 30 x 500 mg R/ c † Ⓞ 47,19 €

LEVOFLOXACINE SANDOZ (Sandoz) Ⓞ

levofloxacine
 filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
 10 x 250 mg R/ c † Ⓞ 13,25 €
 10 x 500 mg R/ c † Ⓞ 18,48 €
 30 x 500 mg R/ c † Ⓞ 47,59 €

LEVOFLOXACINE VIATRIS (Viatris) Ⓞ

levofloxacine
 filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
 10 x 250 mg R/ c † Ⓞ 13,70 €
 10 x 500 mg R/ c † Ⓞ 19,14 €
 14 x 500 mg R/ c † Ⓞ 29,67 €

TAVANIC (Sanofi Belgium) Ⓞ

levofloxacine
 filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
 10 x 500 mg R/ c † Ⓞ 19,14 €

Alternatief (bij contra-indicatie voor chinolonen)

Posol.

acute prostatitis

- **amoxicilline-clavulaanzuur oraal**
  - 1,5 g per dag in 3 giften gedurende 14-28 dagen*
- **co-trimoxazol oraal**
  - 1600/320 mg per dag in 2 giften gedurende 14-28 dagen*

*Na 14 dagen behandeling klinisch te herevalueren en zo nodig te verlengen tot 28 dagen behandeling.

AMOCLANEEG (EG) Ⓞ

amoxicilline 500 mg
 clavulaanzuur (kalium) 125 mg
 filmomh. tabl.

16 R/ c Ⓞ 10,71 €
 30 R/ c Ⓞ 14,10 €

amoxicilline 875 mg
 clavulaanzuur (kalium) 125 mg
 filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 R/ c Ⓞ 10,21 €
 20 R/ c Ⓞ 14,41 €

AMOXICILLIN / CLAVULANIC ACID AB (Aurobindo) Ⓞ

amoxicilline 500 mg
 clavulaanzuur (kalium) 125 mg
 filmomh. tabl.

16 R/ c Ⓞ 10,71 €
 amoxicilline 875 mg

clavulaanzuur (kalium) 125 mg
 filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 R/ c Ⓞ 10,07 €
 20 R/ c Ⓞ 14,18 €

AMOXICLAV SANDOZ (Sandoz) Ⓞ

amoxicilline 500 mg
 clavulaanzuur (kalium) 125 mg
 omh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

16 R/ c Ⓞ 10,61 €
 30 R/ c Ⓞ 13,92 €

amoxicilline 875 mg
 clavulaanzuur (kalium) 125 mg
 tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 R/ c Ⓞ 10,10 €
 20 R/ c Ⓞ 14,25 €

AUGMENTIN (GSK) Ⓞ

amoxicilline 500 mg

clavulaanzuur (kalium) 125 mg
 filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

16 R/ c Ⓞ 10,71 €

amoxicilline 875 mg
 clavulaanzuur (kalium) 125 mg
 filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 R/ c Ⓞ 10,21 €
 20 R/ c Ⓞ 14,41 €

BACTRIM (Eumedica) Ⓞ

sulfamethoxazol 800 mg
 trimethoprim 160 mg
 tabl. (deelb. kwantit.) Forte
 10 R/ c Ⓞ 7,18 €

EUSAPRIM (Aspen) Ⓞ

sulfamethoxazol 800 mg
 trimethoprim 160 mg
 tabl. (deelb. kwantit.) Forte

10 R/ c Ⓢ 7,00 €

sulfamethoxazol 200 mg / 5 ml
trimethoprim 40 mg / 5 ml

siroop susp.
100 ml R/ 5,27 €

Bij sterk vermoeden van een SOA

Posol.

acute prostatitis

- **ceftriaxon IM + doxycycline oraal**
  - ceftriaxon: IM eenmalige dosis van 1 g
  - doxycycline: oraal 200 mg per dag in 2 giften gedurende 10 dagen

Bij absolute contra-indicatie voor één van deze producten dient te worden overlegd met een SOA-kliniek, uroloog en/of microbioloog.

CEFTRIAZONE FRESENIUS KABI (Fresenius Kabi) ceftriaxon (dinatrium) inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.] 10 x 1 g R/ b † Ⓢ 55,46 €	DOXYCYCLINE SANDOZ (Sandoz) doxycycline tabl. (deelb. kwantit.) 10 x 100 mg R/ c Ⓢ 7,63 €	ceftriaxon (dinatrium) inj. oploss. (pdr. + solv.) i.m. IM Lidocaïne [flac. + amp.] 1 x 1 g + 3,5 ml solv. R/ b † Ⓢ 18,67 € (solvent bevat lidocaïne)
DOXYCYCLINE EG (EG) doxycycline tabl. (deelb. niet kwantit.) 10 x 100 mg R/ c Ⓢ 7,63 € 10 x 200 mg R/ c Ⓢ 9,22 €	EFRACEA (Galderma) doxycycline harde caps. geregul. afgifte 56 x 40 mg R/ 42,88 €	VIBRATAB (Pfizer) doxycycline tabl. (deelb. kwantit.) 10 x 100 mg R/ c Ⓢ 7,63 €
	ROCEPHINE (Roche)	

11.5.4.3.3. Referenties

- National Institute for Health and Care Excellence (NICE), Prostatitis (acute): antimicrobial prescribing. NICE guideline NG 110. <https://www.nice.org.uk/guidance/ng110/chapter/Recommendations> 2018; Update 2019.
- Bouma, M., et al., *NHG-Standaard Urineweginfecties*. 2020.
- Recommandations de traitements anti-infectieux en milieu hospitalier BAPCOC 2017 https://organesdeconcertation.sante.belgique.be/sites/default/files/documents/bapcoc_guidelineshosp_2017_sbimc-bvikm_fr_v1.pdf
- Unemo, M., et al., 2020 *European guideline for the diagnosis and treatment of gonorrhoea in adults*. International Journal of STD & AIDS, 2020.
- Lanjouw, E., et al., 2015 *European guideline on the management of Chlamydia trachomatis infections*. International journal of STD & AIDS, 2016. **27**(5): p. 333-48.
- van Nieuwkoop, C., et al., *Treatment duration of febrile urinary tract infection: a pragmatic randomized, double-blind, placebo-controlled non-inferiority trial in men and women*. BMC medicine, 2017. **15**(1): p. 70.
- De Baetselier, I., et al., *Neisseria gonorrhoeae antimicrobial resistance surveillance report of Belgium – 2021*. 2021.
- Hazra, A., M.W. Collison, and A.M. Davis, *CDC Sexually Transmitted Infections Treatment Guidelines*, 2021. JAMA, 2022. **327**(9): p. 870-871.

11.5.4.4. Orchi-epididymitis

11.5.4.4.1. Plaats van antibiotica

Orchi-epididymitis bij het kind is doorgaans van virale oorsprong en vereist geen antibiotica. Tot 18 jaar dient steeds de differentiaal diagnose torsio testis uitgesloten te worden (GRADE 1C*).

Bij de adolescent (vanaf 12 jaar) en de volwassene is een antibioticumbehandeling wel aangewezen (GRADE 1C*).

Na opstart van empirische behandeling dient op geleide van het antibiogram de behandeling zo nodig bijgesteld te worden.

Orchi-epididymitis ontstaat meestal door een secundaire infectie bij een urineweginfectie of SOA (chlamydia, gonorrhoe en mycoplasma).

Bij vermoeden van SOA, dienen andere seksueel overdraagbare aandoeningen opgespoord en behandeld te worden bij de patiënt en zijn seksuele partner(s) (GRADE 1C*). Meer info over diagnose en opvolging van SOAs en partnerbehandeling via de *SOA-tool* van het KCE.

11.5.4.4.2. Antimicrobiële behandeling

Orchi-epididymitis met vermoeden van SOA

Posol.

- **ceftriaxon IM + doxycycline oraal**
  - **ceftriaxon:** IM eenmalige dosis van 1 g + **doxycycline:** oraal 200 mg per dag in 2 giften gedurende 10 dagen

CEFTRIAXONE FRESENIUS KABI
(Fresenius Kabi)
ceftriaxon (dinatrium)
inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.]
10 x 1 g R/ b † 55,46 €

DOXYCYCLINE EG (EG)
doxycycline
tabl. (deelb. niet kwantit.)
10 x 100 mg R/ c 7,63 €
10 x 200 mg R/ c 9,22 €

DOXYCYCLINE SANDOZ (Sandoz)
doxycycline
tabl. (deelb. kwantit.)
10 x 100 mg R/ c 7,63 €

EFRACEA (Galderma)
doxycycline
harde caps. geregul. afgifte
56 x 40 mg R/ 42,88 €

ROCEPHINE (Roche)

ceftriaxon (dinatrium)
inj. oploss. (pdr. + solv.) i.m. IM
Lidocaïne [flac. + amp.]
1 x 1 g + 3,5 ml solv. R/ b † 18,67 €
(solvent bevat lidocaïne)

VIBRATAB (Pfizer)
doxycycline
tabl. (deelb. kwantit.)
10 x 100 mg R/ c 7,63 €

Orchi-epididymitis zonder vermoeden van SOA

Posol.

- **levofloxacin oraal**
  - 500 mg per dag in 1 gift gedurende 10 dagen

LEVOFLOXACINE EG (EG)
levofloxacin
filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
10 x 500 mg R/ c † 18,74 €
30 x 500 mg R/ c † 47,19 €

LEVOFLOXACINE SANDOZ (Sandoz)
levofloxacin

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
10 x 250 mg R/ c † 13,25 €
10 x 500 mg R/ c † 18,48 €
30 x 500 mg R/ c † 47,59 €

LEVOFLOXACINE VIATRIS (Viatris)
levofloxacin
filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 250 mg R/ c † 13,70 €
10 x 500 mg R/ c † 19,14 €
14 x 500 mg R/ c † 29,67 €

TAVANIC (Sanofi Belgium)
levofloxacin
filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
10 x 500 mg R/ c † 19,14 €

Bij vermoeden van zowel SOA als enterobacteriën, vb. bij insertieve anale seks

Posol.

ceftriaxon IM + levofloxacin oraal (+ doxycycline oraal)

- **ceftriaxon:** IM eenmalige dosis van 1 g + **levofloxacin:** oraal 500 mg per dag in 1 gift gedurende 10 dagen + **doxycycline:** oraal 200 mg per dag in 2 giften gedurende 10 dagen

Bij absolute contra-indicatie voor bovenstaande behandelingen, dient te worden overlegd met een SOA-kliniek, uroloog en/of microbioloog.

CEFTRIAXONE FRESENIUS KABI (Fresenius Kabi) ceftriaxon (dinatrium) inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.] 10 x 1 g R/ b † ⊖ 55,46 €	56 x 40 mg R/ 42,88 €	10 x 500 mg R/ c † ⊖ 19,14 € 14 x 500 mg R/ c † ⊖ 29,67 €
DOXYCYCLINE EG (EG) doxycycline tabl. (deelb. niet kwantit.) 10 x 100 mg R/ c ⊖ 7,63 € 10 x 200 mg R/ c ⊖ 9,22 €	LEVOFLOXACINE EG (EG) levofloxacin filmomh. tabl. (deelb. kwantit.) 10 x 500 mg R/ c † ⊖ 18,74 € 30 x 500 mg R/ c † ⊖ 47,19 €	ROCEPHINE (Roche) ceftriaxon (dinatrium) inj. oploss. (pdr. + solv.) i.m. IM Lidocaïne [flac. + amp.] 1 x 1 g + 3,5 ml solv. R/ b † ⊖ 18,67 € (solvent bevat lidocaïne)
DOXYCYCLINE SANDOZ (Sandoz) doxycycline tabl. (deelb. kwantit.) 10 x 100 mg R/ c ⊖ 7,63 €	LEVOFLOXACINE SANDOZ (Sandoz) levofloxacin filmomh. tabl. (deelb. kwantit.) 10 x 250 mg R/ c † ⊖ 13,25 € 10 x 500 mg R/ c † ⊖ 18,48 € 30 x 500 mg R/ c † ⊖ 47,59 €	TAVANIC (Sanofi Belgium) levofloxacin filmomh. tabl. (deelb. kwantit.) 10 x 500 mg R/ c † ⊖ 19,14 €
EFRACEA (Galderma) doxycycline harde caps. geregul. afgifte	LEVOFLOXACINE VIATRIS (Viatris) levofloxacin filmomh. tabl. (deelb. kwantit.) 10 x 250 mg R/ c † ⊖ 13,70 €	VIBRATAB (Pfizer) doxycycline tabl. (deelb. kwantit.) 10 x 100 mg R/ c ⊖ 7,63 €

11.5.4.4.3. Referenties

- Verlee, L. and M. Bouma, *NHG-Behandelrichtlijn Acute epididymitis bij volwassenen*. 2016.
- Jaspers V, et al., Diagnose en aanpak van gonorrhoe en syfilis. Good Clinical Practice (GCP). Brussel. Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (KCE). 2019. KCE report 310A. Beschikbaar op <https://kce.fgov.be/nl/publicaties/alle-rapporten/diagnose-en-aanpak-van-gonorrhoe-en-syfilis>
- Street, E.J., et al., *The 2016 European guideline on the management of epididymo-orchitis*. *International Journal of STD & AIDS*, 2017. **28**(8): p. 744-749.
- Unemo, M., et al., *2020 European guideline for the diagnosis and treatment of gonorrhoea in adults*. *International Journal of STD & AIDS*, 2020.
- De Baetselier, I., et al., *Neisseria gonorrhoeae antimicrobial resistance surveillance report of Belgium - 2021*. 2021.
- Hazra, A., M.W. Collison, and A.M. Davis, *CDC Sexually Transmitted Infections Treatment Guidelines*, 2021. *JAMA*, 2022. **327**(9): p. 870-871.

11.5.4.5. Pelvic Inflammatory Disease (PID)

11.5.4.5.1. Plaats van antibiotica

Een antibioticumbehandeling is steeds aangewezen. (GRADE 1C*). Patiënten in goede algemene toestand zonder tekenen van systemische infectie en zonder vermoeden van verwickelingen kunnen ambulant worden behandeld (GRADE 1A).

PID kan het gevolg zijn van een SOA, maar kan ook veroorzaakt worden door commensalen in de vagina of door enterobacteriën. De behandelingschema's beogen een aanpak van dit brede spectrum aan mogelijke verwekkers.

De behandeling moet zo nodig bijgesteld worden op basis van de resultaten van de cervicale PCR en cultuur. Indien de klachten na 72u niet significant verbeterd zijn, wordt de vrouw verwezen voor bijstellen van de antibioticatherapie en verdere diagnostiek (GRADE 1C).

Bij vermoeden van PID bij zwangeren of kinderen dient te worden verwezen naar gynaecoloog (of pediater) (GRADE 1C*).

Andere seksueel overdraagbare aandoeningen dienen te worden opgespoord en behandeld bij de patiënt en haar seksuele partner(s) (GRADE 1C*). Meer info over diagnose en opvolging van SOAs en partnerbehandeling via de SOA-tool van het KCE.

11.5.4.5.2. Antimicrobiële behandeling

Empirische behandeling

Posol.

- **ceftriaxon IM + doxycycline oraal + metronidazol oraal**
  - ceftriaxon: IM eenmalige dosis van 1 g
  - doxycycline: oraal 200 mg per dag in 2 giften gedurende 14 dagen
  - metronidazol: oraal 1,5 g per dag in 3 giften gedurende 14 dagen

CEFTRIAXONE FRESENIUS KABI
(Fresenius Kabi)
ceftriaxon (dinatrium)
inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.]
10 x 1 g R/ b † Ⓞ 55,46 €

doxycycline
tabl. (deelb. kwantit.)
10 x 100 mg R/ c Ⓞ 7,63 €

ROCEPHINE (Roche)
ceftriaxon (dinatrium)
inj. oploss. (pdr. + solv.) i.m. IM
Lidocaïne [flac. + amp.]
1 x 1 g + 3,5 ml solv. R/ b † Ⓞ
18,67 €
(solvent bevat lidocaïne)

DOXYCYCLINE EG (EG)
doxycycline
tabl. (deelb. niet kwantit.)
10 x 100 mg R/ c Ⓞ 7,63 €
10 x 200 mg R/ c Ⓞ 9,22 €

EFRACEA (Galderma)
doxycycline
harde caps. geregul. afgifte
56 x 40 mg R/ 42,88 €

VIBRATAB (Pfizer)
doxycycline
tabl. (deelb. kwantit.)
10 x 100 mg R/ c Ⓞ 7,63 €

DOXYCYCLINE SANDOZ (Sandoz)

FLAGYL (Sanofi Belgium)
metronidazol
filmomh. tabl.
20 x 500 mg R/ b Ⓞ 7,81 €

Alternatief, enkel bij absolute contra-indicatie voor ceftriaxone en doxycycline

Posol.

- **ciprofloxacin oraal + metronidazol oraal**
  - ciprofloxacin: oraal 500 mg per dag in 1 gift gedurende 14 dagen
  - metronidazol: oraal 1,5 g per dag in 3 giften gedurende 14 dagen

CIPROFLOXACINE AB (Aurobindo) ^{ri}
ciprofloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
10 x 250 mg R/ c † Ⓞ 9,15 €
20 x 500 mg R/ c † Ⓞ 16,28 €

filmomh. tabl.
20 x 750 mg R/ c † Ⓞ 23,21 €

CIPROFLOXACINE EG (EG) ^{ri}
ciprofloxacin (hydrochloride)

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
10 x 250 mg R/ c † Ⓞ 9,15 €
20 x 500 mg R/ c † Ⓞ 16,28 €
20 x 750 mg R/ c † Ⓞ 23,21 €

CIPROFLOXACINE EG (PI-Pharma)
 ciprofloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
 20 x 500 mg R/ c € 16,28 €
 (parallelinvoer)

CIPROFLOXACINE SANDOZ (Sandoz)
 ciprofloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
 10 x 250 mg R/ c € 9,15 €
 20 x 500 mg R/ c € 16,28 €
 20 x 750 mg R/ c € 23,21 €

CIPROFLOXACINE SANDOZ (PI-Pharma)
 ciprofloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
 20 x 500 mg R/ c € 16,28 €
 (parallelinvoer)

CIPROFLOXACINE TEVA (Teva)
 ciprofloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
 20 x 500 mg R/ c € 15,79 €

CIPROFLOXACINE VIATRIS (Viatris)
 ciprofloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 x 250 mg R/ c € 9,34 €
 20 x 500 mg R/ c € 16,32 €

CIPROXINE (Bayer)
 ciprofloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
 20 x 500 mg R/ c € 16,28 €
 susp. (gran. + solv.)
 2 x 100 ml 250 mg / 5 ml R/ c € 24,01 €

FLAGYL (Sanofi Belgium)
 metronidazol
 filmomh. tabl.
 20 x 500 mg R/ b € 7,81 €

Enkel bij bewezen *Mycoplasma genitalium*

Posol.

- **moxifloxacin oraal**

- 400 mg per dag in 1 gift gedurende 14 dagen

Dit schema te vermijden bij gonokokken-PID omwille van risico op ernstige bijwerkingen bij fluorochinolonen en onvoldoende doeltreffendheid.

AVELOX (Bayer)
 moxifloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl.
 5 x 400 mg R/ c € 13,82 €
 10 x 400 mg R/ c € 22,29 €

MOXIFLOXACIN AB (Aurobindo)
 moxifloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl.
 5 x 400 mg R/ c € 13,81 €

10 x 400 mg R/ c € 22,29 €

MOXIFLOXACINE EG (EG)
 moxifloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl.
 5 x 400 mg R/ c € 13,81 €
 10 x 400 mg R/ c € 22,29 €

MOXIFLOXACINE TEVA (Teva)
 moxifloxacin
 filmomh. tabl.

7 x 400 mg R/ c € 17,20 €
 14 x 400 mg R/ c € 28,28 €

MOXIFLOXACIN SANDOZ (Sandoz)
 moxifloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl.
 5 x 400 mg R/ c € 13,78 €
 7 x 400 mg R/ c € 17,20 €
 10 x 400 mg R/ c € 22,23 €
 14 x 400 mg R/ c € 28,79 €

11.5.4.5.3. Referenties

- Ross, J., et al., 2017 *European guideline for the management of pelvic inflammatory disease*. International journal of STD & AIDS, 2018. 29(2): p. 108-114.
- Unemo, M., et al., 2020 *European guideline for the diagnosis and treatment of gonorrhoea in adults*. International Journal of STD & AIDS, 2020.
- Savaris, R.F., et al., *Antibiotic therapy for pelvic inflammatory disease*. Cochrane Database of Systematic Reviews, 2020(8)
- De Baetselier, I., et al., *Neisseria gonorrhoeae antimicrobial resistance surveillance report of Belgium – 2021*. 2021.
- Hazra, A., M.W. Collison, and A.M. Davis, *CDC Sexually Transmitted Infections Treatment Guidelines*, 2021. JAMA, 2022. 327(9): p. 870-871.

11.5.4.6. Acute Vulvo-vaginitis

11.5.4.6.1. Plaats van antibiotica

- Bacteriële vaginose
- Trichomonas vaginalis
- Candida vulvovaginitis

11.5.4.6.2. Antimicrobiële behandeling

Bacteriële vaginose

Posol.

- **metronidazol per os**
  - 1000 mg per dag in 2 giften gedurende 7 dagen
- **metronidazol ovule***
  - 500 mg per dag in 1 gift gedurende 7 dagen
- **clindamycine ovule**
  - 100 mg per dag in 1 gift gedurende 3 dagen
- **clindamycine vaginale crème 2 %**
  - 5 g per dag in 1 gift gedurende 7 dagen

*Het disulfiram-effect bij gebruik van alcohol is ook aanwezig bij vaginale toediening van metronidazol.

Tijdens zwangerschap bij storende klachten of met verhoogd risico op vroeggeboorte:

- **metronidazol per os****
  - 1000 mg per dag in 2 giften gedurende 7 dagen
- **clindamycine ovule**
  - 100 mg per dag in 1 gift gedurende 3 dagen
- clindamycine vaginale crème 2%**
  - 5 g per dag in 1 gift gedurende 7 dagen

** Metronidazol en clindamycine worden in de SKP afgeraden in het 1e trimester. De klinische gegevens omtrent gebruik tijdens het eerste trimester van de zwangerschap zijn nochtans geruststellend en de meeste bronnen geven aan dat het kan gebruikt worden.

DALACIN (Pfizer)
clindamycine (fosfaat)
vag. crème
40 g 20 mg / 1 g R/ 25,97 €
(+ 7 applic.)

metronidazol
filmomh. tabl.
20 x 500 mg R/ b 7,81 €

10 x 500 mg R/ b 7,07 €

YENLIP (Besins)
clindamycine (fosfaat)
ovule
3 x 100 mg R/ 24,75 €

FLAGYL (Sanofi Belgium)

FLAGYL (Sanofi Belgium)
metronidazol
ovule

Trichomonas vaginalis

Posol.

- **tinidazol per os (niet tijdens zwangerschap) (niet meer beschikbaar sinds september 2021)**
  - 2 g eenmalige dosis
- **metronidazol per os***
  - 1 g per dag in 2 giften gedurende 7 dagen

*Metronidazol wordt in de SKP afgeraden in het 1e trimester. De klinische gegevens omtrent gebruik tijdens het eerste trimester van de zwangerschap zijn nochtans geruststellend en de meeste bronnen geven aan dat het

kan gebruikt worden.

FLAGYL (Sanofi Belgium)

metronidazol

filmomh. tabl.

20 x 500 mg R/ b 7,81 €

Candida vulvovaginitis

Lokale en perorale behandeling zijn gelijkwaardig en de keuze kan gemaakt worden op basis van de voorkeur van de vrouw (GRADE 1B).

Posol.

- Lokale behandeling
  - **butoconazol** (*niet meer beschikbaar sinds februari 2023*)
    - ovule 100 mg per dag gedurende 3 dagen; of
    - vaginale crème 5 g per dag gedurende 3 dagen
  - **fenticonazol**
    - ovule 600 mg eenmalig; of
    - ovule 200 mg per dag gedurende 3 dagen; of
    - vaginale crème 2% 10 mg per dag in 2 giften gedurende 3 dagen
  - **miconazol** (*ovules niet meer beschikbaar sinds februari 2021*)
    - ovule 1200 mg eenmalig; of
    - ovule 200 mg per dag gedurende 7 dagen; of
    - vaginale crème in 1 gift per dag gedurende 7 dagen
- Perorale behandeling
  - **fluconazol per os**
    - 150 mg eenmalige dosis

Tijdens de zwangerschap wordt enkel de lokale behandeling aangeraden met voorkeur voor een behandeling van zeven dagen (GRADE 1C*).

DIFLUCAN (Pfizer)

fluconazol

harde caps.

10 x 50 mg R/ a 12,78 €

1 x 150 mg R/ b 7,40 €

10 x 200 mg R/ a 29,33 €

20 x 200 mg R/ a 64,27 €

siroop susp. (pdr.)

35 ml 50 mg / 5 ml R/ a 12,85 €

35 ml 200 mg / 5 ml R/ a 29,69 €

FLUCONAZOL AB (Aurobindo)

fluconazol

harde caps.

10 x 50 mg R/ a 12,65 €

1 x 150 mg R/ a 7,32 €

10 x 200 mg R/ a 29,30 €

20 x 200 mg R/ a 64,26 €

30 x 200 mg R/ a 94,71 €

60 x 200 mg R/ a 145,18 €

100 x 200 mg R/ a 234,93 €

FLUCONAZOL EG (EG)

fluconazol

harde caps.

10 x 50 mg R/ a 12,68 €

1 x 150 mg R/ b 7,35 €

10 x 200 mg R/ a 29,33 €

20 x 200 mg R/ a 64,27 €

FLUCONAZOL EG (Orifarm Belgium)

fluconazol

harde caps.

20 x 200 mg R/ a 64,27 €
(parallelinvoer)

FLUCONAZOLE SANDOZ (Sandoz)

fluconazol

harde caps.

10 x 50 mg R/ a 12,78 €

1 x 150 mg R/ b 7,40 €

10 x 200 mg R/ a 29,33 €

20 x 200 mg R/ a 64,27 €

FLUCONAZOLE SANDOZ (PI-Pharma)

fluconazol

harde caps.

10 x 200 mg R/ a 29,33 €

20 x 200 mg R/ a 64,27 €
(parallelinvoer)

FLUCONAZOLE TEVA (Teva) fluconazol
harde caps.

- 10 x 50 mg R/ a 12,78 €
- 1 x 150 mg R/ b 7,40 €
- 10 x 200 mg R/ a 29,33 €
- 20 x 200 mg R/ a 64,27 €

FLUCONAZOLE VIATRIS (Viatris)

fluconazol

harde caps.

- 10 x 50 mg R/ a 13,03 €
- 1 x 150 mg R/ b 7,40 €
- 10 x 200 mg R/ a 30,41 €
- 20 x 200 mg R/ a 67,11 €

GYNO-DAKTARIN (Johnson & Johnson Consumer)miconazol, nitraat
vag. crème78 g 20 mg / 1 g b 11,87 €
(+ 16 applic.)**GYNOXIN (Recordati)**fenticonazol, nitraat
vag. crème

- 35 g 20 mg / 1 g R/ b 8,72 €
ovule
- 3 x 200 mg R/ b 8,58 €
- 1 x 600 mg R/ b 8,60 €

Recidiverende candida vulvovaginitis*Posol.*

Zowel zelfbehandeling bij klachten, als profylactische behandeling zijn geschikte strategieën (GRADE 1B):

- *Zelfbehandeling bij klachten:* waarbij de vrouw over voldoende voorschriften beschikt om gedurende enkele maanden zelf behandeling te kunnen starten bij klachten.
- *Profylactische behandeling*
  - *Perorale behandeling*
    - Initiële behandeling van de actuele episode met **fluconazol** per os 150 mg om de 72 uur (in totaal 3 dosissen)
    - gevolgd door *fluconazol* per os 200 mg per week in 1 gift gedurende 6 maanden
  - *Lokale behandeling*
    - Hooggedoseerde ovule: *miconazol* 1200 mg (niet meer beschikbaar sinds februari 2021) of *fenticonazol* 600 mg, maandelijks op dag 5 van de cyclus, zo nodig op te drijven tot wekelijks 1 ovule gedurende 6 maanden.

DIFLUCAN (Pfizer) fluconazol
harde caps.

- 10 x 50 mg R/ a 12,78 €
- 1 x 150 mg R/ b 7,40 €
- 10 x 200 mg R/ a 29,33 €
- 20 x 200 mg R/ a 64,27 €

siroop susp. (pdr.)

- 35 ml 50 mg / 5 ml R/ a 12,85 €
- 35 ml 200 mg / 5 ml R/ a 29,69 €

- 60 x 200 mg R/ a 145,18 €
- 100 x 200 mg R/ a 234,93 €

FLUCONAZOL EG (EG) fluconazol
harde caps.

- 10 x 50 mg R/ a 12,68 €
- 1 x 150 mg R/ b 7,35 €
- 10 x 200 mg R/ a 29,33 €
- 20 x 200 mg R/ a 64,27 €

FLUCONAZOL EG (Orifarm Belgium)fluconazol
harde caps.

- 20 x 200 mg R/ a 64,27 €
(parallelinvoer)

FLUCONAZOLE SANDOZ (Sandoz) fluconazol
harde caps.

- 10 x 50 mg R/ a 12,78 €
- 1 x 150 mg R/ b 7,40 €
- 10 x 200 mg R/ a 29,33 €
- 20 x 200 mg R/ a 64,27 €

FLUCONAZOLE SANDOZ (PI-Pharma)fluconazol
harde caps.

- 10 x 200 mg R/ a 29,33 €
- 20 x 200 mg R/ a 64,27 €
(parallelinvoer)

FLUCONAZOL AB (Aurobindo) fluconazol
harde caps.

- 10 x 50 mg R/ a 12,65 €
- 1 x 150 mg R/ a 7,32 €
- 10 x 200 mg R/ a 29,30 €
- 20 x 200 mg R/ a 64,26 €
- 30 x 200 mg R/ a 94,71 €

FLUCONAZOLE TEVA (Teva) fluconazol
harde caps.

- 10 x 50 mg R/ a 12,78 €
- 1 x 150 mg R/ b 7,40 €
- 10 x 200 mg R/ a 29,33 €
- 20 x 200 mg R/ a 64,27 €

FLUCONAZOLE VIATRIS (Viatris)
fluconazol
harde caps.
10 x 50 mg R/ a 13,03 €

1 x 150 mg R/ b 7,40 €
10 x 200 mg R/ a 30,41 €
20 x 200 mg R/ a 67,11 €

GYNOXIN (Recordati)
fenticonazol, nitraat
ovule
1 x 600 mg R/ b 8,60 €

11.5.4.6.3. Referenties

- La Revue Prescrire – Interactions médicamenteuses 2019 - Patientes ayant une infection vulvovaginale ou du col utérin.
- Richtlijn Vaginitis/ vaginose – 2017. <https://www.ebpnet.be/nl/pages/display.aspx?ebmid=ebm0110b>
- Howe, K. and P.J. Kissinger, Single-Dose Compared With Multidose Metronidazole for the Treatment of Trichomoniasis in Women: A Meta-Analysis. *Sexually transmitted diseases*, 2017. 44(1): p. 29-34.
- Amaya-Guio, J., Viveros-Carreno, D. A., Sierra-Barríos, E. M., Martínez-Velasquez, M. Y., & Grillo-Ardila, C. F. (2016). Antibiotic treatment for the sexual partners of women with bacterial vaginosis. *The Cochrane database of systematic reviews*, 10, Cd011701. doi:10.1002/14651858.CD011701.pub2
- Haahr, T., et al., Treatment of bacterial vaginosis in pregnancy in order to reduce the risk of spontaneous preterm delivery – a clinical recommendation. 2016. 95(8): p. 850-860.
- Fluor Vaginalis NHG (Tweede herziening) 2016 <https://www.nhg.org/standaarden/volledig/nhg-standaard-fluor-vaginali>
- Thinkhamrop, J., et al., Antibiotic prophylaxis during the second and third trimester to reduce adverse pregnancy outcomes and morbidity. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 2015(6).
- Meites, E., et al., A Review of Evidence-Based Care of Symptomatic Trichomoniasis and Asymptomatic Trichomonas vaginalis Infections. *Clinical infectious diseases : an official publication of the Infectious Diseases Society of America*, 2015. 61 Suppl 8(Suppl 8): p. S837-S848.
- Nurbhai, M., et al., Oral versus intra-vaginal imidazole and triazole anti-fungal treatment of uncomplicated vulvovaginal candidiasis (thrush). *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 2007(4)
- CBIP Fiche de transparence « prise en charge de la leucorrhée », dernière mise à jour 12-02-2019 <https://ft.cbip.be/fr/frontend/indication-group/113/summary>
- <https://www.lecrat.fr/>
- <https://www.lareb.nl/nl>

11.5.4.7. Urethritis

11.5.4.7.1. Plaats van antibiotica

Een antibioticumbehandeling is steeds aangewezen (GRADE 1C*). Bij milde klachten wordt het etiologisch onderzoek afgewacht alvorens behandeling te starten. Bij hevige klachten wordt alvast een empirische behandeling gestart in afwachting van de resultaten van het etiologisch onderzoek. De empirische behandeling is gericht op *Chlamydia spp.* en *N. gonorrhoeae*. Van zodra de resultaten gekend zijn, wordt overgeschakeld naar een etiologische therapie.

Wanneer na behandeling van een aangetoonde gonokokken-infectie de klachten blijven aanhouden, moet een nieuw staal afgenomen worden voor resistentiebepaling van de gonokok (via cultuur op een genitale wisser) (GRADE 1C).

Bij persisterende klachten, waarbij chlamydia- en gonokokkeninfectie uitgesloten werd, moet ook trichomonas en *Mycoplasma genitalium* (via PCR) opgespoord worden, waarbij best meteen ook de gevoeligheid van *M. genitalium* voor azithromycine aangevraagd wordt (GRADE 1C).

Wanneer na behandeling de klachten verdwenen zijn, is een 'test op genezing' (ToC) niet nodig. Indien toch een ToC gedaan wordt, mag deze ten vroegste 4 weken na het einde van de behandeling gebeuren (GRADE 1C).

Andere seksueel overdraagbare aandoeningen dienen opgespoord en behandeld te worden bij de patiënt en zijn seksuele partner(s). Meer info over diagnose en opvolging van SOAs en partnerbehandeling via de SOA-tool van het KCE.

Om herinfectie te voorkomen wordt de patiënt aangeraden geen seksueel contact te hebben zo lang er

symptomen zijn én tot minstens 7 dagen na de start van de behandeling bij zichzelf en de partner(s) (GRADE 1C*).

11.5.4.7.2. Antimicrobiële behandeling

Empirische behandeling

Posol.

- **ceftriaxone IM + doxycycline oraal**
  - **ceftriaxon** IM éénmalige dosis van 1g + **doxycycline** oraal 200 mg per dag in 2 giften gedurende 7 dagen
- Alternatief, enkel bij contra-indicatie voor doxycycline :
  - ceftriaxone IM + azithromycine oraal
    - **ceftriaxon** IM éénmalige dosis van 1g + **azithromycine** oraal éénmalige dosis van 1g

AZITHROMYCIN AB (Aurobindo)

azithromycine
filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c ⓪ 9,90 €
12 x 250 mg R/ c ⓪ 14,41 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c ⓪ 9,90 €
6 x 500 mg R/ c ⓪ 14,26 €

AZITHROMYCINE EG (EG)

azithromycine
filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c ⓪ 9,99 €
12 x 250 mg R/ c ⓪ 14,60 €
24 x 250 mg R/ c † ⓪ 21,74 €

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

3 x 500 mg R/ c ⓪ 9,99 €
6 x 500 mg R/ c ⓪ 14,64 €
24 x 500 mg R/ c † ⓪ 36,10 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⓪ 7,69 €
22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⓪ 8,69 €
37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⓪ 10,94 €

AZITHROMYCINE SANDOZ (Sandoz)

azithromycine
filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c ⓪ 9,90 €
12 x 250 mg R/ c ⓪ 14,41 €
24 x 250 mg R/ c † ⓪ 19,85 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c ⓪ 9,90 €
6 x 500 mg R/ c ⓪ 14,26 €
12 x 500 mg R/ c † ⓪ 19,85 €
24 x 500 mg R/ c † ⓪ 32,90 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⓪ 7,65 €
22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⓪ 8,64 €
37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⓪ 10,83 €

AZITHROMYCINE TEVA (Teva)

azithromycine
filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c ⓪ 9,90 €
12 x 250 mg R/ c ⓪ 14,41 €
filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
3 x 500 mg R/ c ⓪ 9,90 €
6 x 500 mg R/ c ⓪ 14,26 €

CEFTRIAXONE FRESENIUS KABI

(Fresenius Kabi)

ceftriaxon (dinatrium)
inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.]
10 x 1 g R/ b † ⓪ 55,46 €

DOXYCYCLINE EG (EG)

doxycycline
tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 x 100 mg R/ c ⓪ 7,63 €
10 x 200 mg R/ c ⓪ 9,22 €

DOXYCYCLINE SANDOZ (Sandoz)

doxycycline
tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 100 mg R/ c ⓪ 7,63 €

EFRACEA (Galderma)

doxycycline

harde caps. regul. afgifte
56 x 40 mg R/ 42,88 €

ROCEPHINE (Roche)

ceftriaxon (dinatrium)

inj. oploss. (pdr. + solv.) i.m. IM
Lidocaïne [flac. + amp.]

1 x 1 g + 3,5 ml solv. R/ b † ⓪ 18,67 €

(solvent bevat lidocaïne)

VIBRATAB (Pfizer)

doxycycline

tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 100 mg R/ c ⓪ 7,63 €

ZITROMAX (Pfizer)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c ⓪ 9,90 €
filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c ⓪ 9,90 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⓪ 7,65 €

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⓪ 8,64 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⓪ 10,83 €

Behandeling na resultaat etiologisch onderzoek

Posol.

- **Gonokokken**
  - ceftriaxone IM
    - ceftriaxon IM éénmalige dosis van 1g
- **Chlamydia spp.**
  - doxycycline oraal
    - doxycycline oraal 200 mg per dag in 2 giften gedurende 7 dagen
  - Alternatief, enkel bij contra-indicatie voor doxycycline
    - azithromycine oraal
      - azithromycine po 1g éénmalige dosis
- **Mycoplasma genitalium**
  - Start met :
    - doxycycline oraal 200 mg per dag in 2 giften gedurende 7 dagen
  - Gevolgd door :
    - azithromycine oraal (bij gevoeligheid aan azithromycine) 1g in 1 gift op dag 1, verder 500 mg in 1 gift van dag 2 tot en met 4 (een totale dosis van 2,5g)
  - OF :
    - moxifloxacin oraal (bij resistentie tegen azithromycine) 400 mg in 1 gift gedurende 7 dagen

AVELOX (Bayer)

moxifloxacin (hydrochloride)

filmomh. tabl.

- 5 x 400 mg R/ c † 13,82 €
- 10 x 400 mg R/ c † 22,29 €

AZITHROMYCIN AB (Aurobindo)

azithromycine

filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c 9,90 €
- 12 x 250 mg R/ c 14,41 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c 9,90 €
- 6 x 500 mg R/ c 14,26 €

AZITHROMYCINE EG (EG)

azithromycine

filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c 9,99 €
- 12 x 250 mg R/ c 14,60 €
- 24 x 250 mg R/ c † 21,74 €
- filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c 9,99 €
- 6 x 500 mg R/ c 14,64 €
- 24 x 500 mg R/ c † 36,10 €
- siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c 7,69 €

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 8,69 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 10,94 €

AZITHROMYCINE SANDOZ (Sandoz)

azithromycine

filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c 9,90 €
- 12 x 250 mg R/ c 14,41 €
- 24 x 250 mg R/ c † 19,85 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c 9,90 €
- 6 x 500 mg R/ c 14,26 €
- 12 x 500 mg R/ c † 19,85 €
- 24 x 500 mg R/ c † 32,90 €
- siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c 7,65 €

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 8,64 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 10,83 €

AZITHROMYCINE TEVA (Teva)

azithromycine

filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c 9,90 €
- 12 x 250 mg R/ c 14,41 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c 9,90 €
- 6 x 500 mg R/ c 14,26 €

CEFTRIAXONE FRESENIUS KABI

(Fresenius Kabi)

ceftriaxon (dinatrium)

inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.]

10 x 1 g R/ b † 55,46 €

DOXYCYCLINE EG (EG)

doxycycline

tabl. (deelb. niet kwantit.)

- 10 x 100 mg R/ c 7,63 €
- 10 x 200 mg R/ c 9,22 €

DOXYCYCLINE SANDOZ (Sandoz)

doxycycline

tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 100 mg R/ c 7,63 €

EFRACEA (Galderma)

doxycycline

harde caps. regul. afgifte

56 x 40 mg R/ 42,88 €

MOXIFLOXACIN AB (Aurobindo)
moxifloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl.

5 x 400 mg R/ c † ⊖ 13,81 €
10 x 400 mg R/ c † ⊖ 22,29 €

MOXIFLOXACINE EG (EG)
moxifloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl.

5 x 400 mg R/ c † ⊖ 13,81 €
10 x 400 mg R/ c † ⊖ 22,29 €

MOXIFLOXACINE TEVA (Teva)
moxifloxacin
filmomh. tabl.

7 x 400 mg R/ c † ⊖ 17,20 €

14 x 400 mg R/ c † ⊖ 28,28 €

MOXIFLOXACIN SANDOZ (Sandoz)
moxifloxacin (hydrochloride)
filmomh. tabl.

5 x 400 mg R/ c † ⊖ 13,78 €
7 x 400 mg R/ c † ⊖ 17,20 €
10 x 400 mg R/ c † ⊖ 22,23 €
14 x 400 mg R/ c † ⊖ 28,79 €

ROCEPHINE (Roche)
ceftriaxon (dinatrium)
inj. oploss. (pdr. + solv.) i.m. IM
Lidocaïne [flac. + amp.]

1 x 1 g + 3,5 ml solv. R/ b † ⊖
18,67 €
(solvent bevat lidocaïne)

VIBRATAB (Pfizer)

doxycycline
tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 100 mg R/ c ⊖ 7,63 €

ZITROMAX (Pfizer)

azithromycine
filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,90 €
filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,90 €
siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 7,65 €

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖
8,64 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖
10,83 €

11.5.4.7.2.3. Referenties

- Jespers V, et al., *Diagnose en aanpak van gonorrhoe en syfilis. Good Clinical Practice (GCP). Brussel. Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (KCE). 2019. KCE report 310A. Beschikbaar op <https://kce.fgov.be/nl/publicaties/alle-rapporten/diagnose-en-aanpak-van-gonorrhoe-en-syfilis>*
- Cornelissen, T., et al., *WOREL - Richtlijnen voor de diagnose, behandeling, opvolging en verwijzing van infecties met Chlamydia trachomatis (CT) in de eerste lijn. 2019.*
- Haute Autorité de Santé, H.A.S., *Choix et durée de l'antibiothérapie : Urétrites et cervicites non compliquées. 2021: Saint-Denis La Plaine.*
- AB, E., et al., *NHG-standaard: Het soa-consult. 2022.*
- Lanjouw, E., et al., *2015 European guideline on the management of Chlamydia trachomatis infections. International journal of STD & AIDS, 2016. 27(5): p. 333-48.*
- Unemo, M., et al., *2020 European guideline for the diagnosis and treatment of gonorrhoea in adults. International Journal of STD & AIDS, 2020.*
- Moi, H., K. Blee, and P.J. Horner, *Management of non-gonococcal urethritis. BMC Infectious Diseases, 2015. 15(1): p. 294.*
- De Baetselier, I., et al., *Neisseria gonorrhoeae antimicrobial resistance surveillance report of Belgium – 2021. 2021.*
- Hazra, A., M.W. Collison, and A.M. Davis, *CDC Sexually Transmitted Infections Treatment Guidelines, 2021. JAMA, 2022. 327(9): p. 870-871.*

11.5.4.8. Syfilis

11.5.4.8.1. Plaats van antibiotica

Syfilis moet altijd met antibiotica behandeld worden (GRADE 1C*).

Syfilis kan zich onder verschillende vormen presenteren. Latente en primaire syfilis kunnen door de huisarts behandeld worden. Voor secundaire en tertiaire syfilis is samenwerking met of verwijzing naar de desbetreffende specialist noodzakelijk.

- **Primaire syfilis:** anogenitaal ulcus (sjanker).
- **Secundaire syfilis:** systemische verspreiding met diffuse huidafwijkingen en verschillende acute presentaties mogelijk in diverse orgaansystemen.
- **Tertiaire syfilis:** nodules, plaques of ulcera als huidletsels, neurosyfilis, cardiovasculaire syfilis.
- **Latente syfilis:** positieve serologie waarbij de patiënt geen symptomen (meer) merkt. Hierbij onderscheidt

men:

- 'vroeg' latente syfilis: die minder dan 1 jaar onbehandeld bleef;
- 'laat' latente syfilis: die meer dan 1 jaar onbehandeld bleef of van ongekende duur is.

Bij syfilis bij kinderen, zwangeren of HIV-patiënten, dient -ongeacht het stadium- altijd verwezen te worden naar de desbetreffende specialist.

Syfilis dient na de behandeling steeds serologisch (RPR of VDRL) opgevolgd te worden.

Andere SOA dienen opgespoord en behandeld bij patiënt en zijn/haar seksuele partners(s) (GRADE 1A). Overweeg ook screening op congenitale syfilis bij (jonge) kinderen van besmette moeders wanneer deze geboren zouden zijn in omstandigheden zonder adequate gezondheidszorgvoorzieningen (GRADE 1C*).

11.5.4.8.2. Antimicrobiële behandeling

Primaire syfilis, secundaire syfilis, en vroeg latente syfilis

Posol.

primaire syfilis, secundaire syfilis, en vroeg latente syfilis

- **Eerste keuze: benzathine benzylpenicilline IM***
  - 2,4 miljoen IE, op 2 verschillende plaatsen (1 dag behandeling)
- *in geval van penicilline-allergie:*
  - doxycycline oraal 200 mg per dag in 2 giften gedurende 14 dagen

*Aangezien de penicilline-injecties erg pijnlijk zijn, kan 2 ml van het oplosmiddel vervangen worden door 2 ml lidocaïne 2%.

DOXYCYCLINE EG (EG)

doxycycline

tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 x 100 mg R/ c 7,63 €

10 x 200 mg R/ c 9,22 €

10 x 100 mg R/ c 7,63 €

EFTRACEA (Galderma)

doxycycline

harde caps. geregul. afgifte

56 x 40 mg R/ 42,88 €

inj. oploss. (pdr. + solv.) i.m. [flac. + amp.]

1 x 1.200.000 IE + 5 ml solv. R/ a

20,71 €

(trage resorptie over 4 weken; vroeger Penadur L.A.)

DOXYCYCLINE SANDOZ (Sandoz)

doxycycline

tabl. (deelb. kwantit.)

EXTENCIN (Laboratoires Delbert)

benzylpenicilline, benzathine

VIBRATAB (Pfizer)

doxycycline

tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 100 mg R/ c 7,63 €

Laat latente syfilis

Posol.

laat latente syfilis

- **benzathine benzylpenicilline IM***
  - 2,4 miljoen IE, op 2 verschillende plaatsen op dag 1, dag 8 en dag 15
- *in geval van penicilline-allergie:*
  - doxycycline oraal 200 mg per dag in 2 giften gedurende 28 dagen

*Aangezien de penicilline-injecties erg pijnlijk zijn, kan 2 ml van het oplosmiddel vervangen worden door 2 ml lidocaïne 2%.

CEFTRIAXONE FRESENIUS KABI

(Fresenius Kabi)

ceftriaxon (dinatrium)

inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.]

10 x 1 g R/ b 55,46 €

DOXYCYCLINE EG (EG)

doxycycline

tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 x 100 mg R/ c 7,63 €

10 x 200 mg R/ c 9,22 €

DOXYCYCLINE SANDOZ (Sandoz)
doxycycline
tabl. (deelb. kwantit.)
10 x 100 mg R/ c 7,63 €

EFRACEA (Galderma)
doxycycline
harde caps. geregul. afgifte
56 x 40 mg R/ 42,88 €

EXTENCIN (Laboratoires Delbert)
benzylpenicilline, benzathine
inj. oploss. (pdr. + solv.) i.m. [flac. + amp.]
1 x 1.200.000 IE + 5 ml solv. R/ a
20,71 €

(trage resorptie over 4 weken; vroeger
Penadur L.A.)

ROCEPHINE (Roche)
ceftriaxon (dinatrium)

inj. oploss. (pdr. + solv.) i.m. IM
Lidocaïne [flac. + amp.]
1 x 1 g + 3,5 ml solv. R/ b 18,67 €
(solvent bevat lidocaïne)

VIBRATAB (Pfizer)
doxycycline
tabl. (deelb. kwantit.)
10 x 100 mg R/ c 7,63 €

11.5.4.8.3. Referenties

- Diagnose en aanpak van gonorrhoe en syfilis – Synthese. Good Clinical Practice (GCP). Brussel: Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (KCE). 2019. KCE Reports 310As. D/2019/10.273/18.
- Liu, H.-Y., et al., Comparison of efficacy of treatments for early syphilis: A systematic review and network meta-analysis of randomized controlled trials and observational studies. PloS one, 2017. 12(6): p. e0180001-e0180001.
- Traitements d'une syphilis précoce. La Revue Prescrire, Novembre 2017, Tome 37 N° 409
- Kingston, M., French, P., Higgins, S., McQuillan, O., Sukthakar, A., Stott, C., Sullivan, A. (2016). UK national guidelines on the management of syphilis 2015. International journal of STD & AIDS, 27(6), 421-446. doi:10.1177/0956462415624059
- CDC 2015 STD Treatment guidelines <https://www.cdc.gov/std/tg2015/tg-2015-print.pdf>
- NHG - Van Bergen JEAM, D. J., Boeke AJP, Kronenberg EHA, Van der Spruit R, Burgers JS, Bouma M, Verlee E. . (2013). Het soa-consult.
- Bai, Z. G., Wang, B., Yang, K., Tian, J. H., Ma, B., Liu, Y., . . . Li, Y. (2012). Azithromycin versus penicillin G benzathine for early syphilis. The Cochrane database of systematic reviews(6), Cd007270. doi:10.1002/14651858.CD007270.pub2

11.5.4.9. Herpes genitalis

11.5.4.9.1. Plaats van antibiotica

Bij een primo-infectie moet zo snel mogelijk een antivirale behandeling per os opgestart worden om de ernst van de symptomen en de duur van de letsels te reduceren (GRADE 1B).

Bij **recidieven** kan de patiënt in functie van de ernst van de klachten zelf kiezen voor symptomatische behandeling of antivirale behandeling. Een orale antivirale behandeling, opgestart binnen de 24 uur na verschijnen van de eerste symptomen, zal de duur van de symptomen (1 à 2 dagen), de duur van de letsels en het aantal recidieven reduceren (GRADE 1A).

Bij zeer frequente recidieven (minstens 6 per jaar) **behoort een langdurige profylactische antivirale behandeling eveneens tot de mogelijkheden**. Dit kan het aantal recidieven verminderen (GRADE 1B). Evalueer na 6 à 12 maanden, overweeg eventueel onderbreken van de behandeling en hervat zo nodig wanneer opnieuw frequente recidieven optreden. Evalueer vervolgens jaarlijks.

Voor **zwangere vrouwen** met herpes genitalis, actief of in de voorgeschiedenis, dient overlegd te worden met een gynaecoloog en zijn profylactische maatregelen voor de partus noodzakelijk (GRADE 1A).

Bij **immunogecompromitteerde patiënten** met herpes genitalis is overleg met behandelend specialist of infectioloog aangewezen (GRADE 1C*).

11.5.4.9.2. Antimicrobiële behandeling

Primo-infectie

Posol.

- **valaciclovir oraal**
  - 1 g per dag in 2 giften gedurende 5-10 dagen*
- **aciclovir oraal**
  - 1 g per dag in 5 giften gedurende 5-10 dagen
  - 1,2 g per dag in 3 giften gedurende 5-10 dagen

*5 dagen behandeling volstaat, te verlengen naar 10 dagen indien er nog nieuwe letsels bijkomen of bij aanhoudende systemische symptomen.

ACICLOVIR AB (Aurobindo)

aciclovir
tabl.
25 x 200 mg R/ b 11,60 €
tabl. (deelb. kwantit.)
35 x 800 mg R/

ACICLOVIR EG (EG)

aciclovir
tabl.
25 x 200 mg R/ a 12,17 €
tabl. (deelb. niet kwantit.)
35 x 800 mg R/ a 20,37 €

ACICLOVIR GSK (GSK)

aciclovir
tabl.
25 x 200 mg R/ a 12,58 €
35 x 800 mg R/ a 21,25 €
siroop susp.
100 ml 400 mg / 5 ml R/ a 19,93 €

ACICLOVIR SANDOZ (Sandoz)

aciclovir
tabl.
25 x 200 mg R/ b 11,63 €
35 x 800 mg R/ b 19,18 €

VALACICLOVIR AB (Aurobindo)

valaciclovir (hydrochloride)
filmomh. tabl.
10 x 500 mg R/ 17,99 €
42 x 500 mg R/ b 25,42 €

VALACICLOVIR SANDOZ (Sandoz)

valaciclovir (hydrochloride)
filmomh. tabl.
42 x 500 mg R/ b 26,47 €

ZELITREX (GSK)

valaciclovir (hydrochloride)
filmomh. tabl.
10 x 500 mg R/ 39,17 €
42 x 500 mg R/ b 53,89 €

Recidiverende herpes genitalis

Posol.

- **Zelfbehandeling bij recidief:** De patiënt beschikt over voldoende medicatie om zelf behandeling te kunnen starten, binnen de 24 uur na optreden van de symptomen.
    - **valaciclovir oraal**
      - 1 g per dag in 2 giften gedurende 3 dagen
    - **aciclovir oraal**
      - 1 g per dag in 5 giften gedurende 3 dagen
      - 2,4 g per dag in 3 giften gedurende 2 dagen
  - **Continue profylactische behandeling bij frequente recidieven (> 6/jaar)**
    - **aciclovir oraal***
      - 800 mg per dag in 2 giften, jaarlijks te herevalueren
    - **valaciclovir oraal**
      - 500 mg per dag in 1 gift (als <10 recidieven/jaar), jaarlijks te herevalueren
      - 1000 mg per dag in 1 gift (als > 10 recidieven/jaar), jaarlijks te herevalueren
- *In België wordt enkel aciclovir terugbetaald voor de profylactische behandeling vanaf zes recidieven per jaar.

ACICLOVIR AB (Aurobindo)

aciclovir
tabl.
25 x 200 mg R/ b 11,60 €
tabl. (deelb. kwantit.)

35 x 800 mg R/

ACICLOVIR EG (EG)

aciclovir
tabl.

25 x 200 mg R/ a 12,17 €
tabl. (deelb. niet kwantit.)
35 x 800 mg R/ a 20,37 €

ACICLOVIR GSK (GSK)

aciclovir
tabl.

25 x 200 mg R/ a † ○ 12,58 €
35 x 800 mg R/ a † ○ 21,25 €

siroop susp.

100 ml 400 mg / 5 ml R/ a † ⊖ 19,93 €

ACICLOVIR SANDOZ (Sandoz) †, †
aciclovir

tabl.

25 x 200 mg R/ b ⊖ 11,63 €
35 x 800 mg R/ b ⊖ 19,18 €

VALACICLOVIR AB (Aurobindo) †, †
valaciclovir (hydrochloride)

filmomh. tabl.

10 x 500 mg R/ 17,99 €
42 x 500 mg R/ b † ⊖ 25,42 €

VALACICLOVIR SANDOZ (Sandoz) †, †
valaciclovir (hydrochloride)
filmomh. tabl.

42 x 500 mg R/ b † ⊖ 26,47 €

ZELITREX (GSK) †, †
valaciclovir (hydrochloride)
filmomh. tabl.

10 x 500 mg R/ 39,17 €
42 x 500 mg R/ b † ○ 53,89 €

11.5.4.9.3. Referenties

- Duodecim Genitale herpes – 2018 <https://www.ebpnet.be/nl/pages/display.aspx?ebmid=ebm00258>
- Patel, R., et al., 2017 European guidelines for the management of genital herpes. International journal of STD & AIDS, 2017. 28(14): p. 1366-1379.
- Heslop, R., Roberts, H., Flower, D., & Jordan, V. (2016). Interventions for men and women with their first episode of genital herpes. The Cochrane database of systematic reviews(8), Cd010684. doi:10.1002/14651858.CD010684.pub2
- CDC 2015 STD Treatment guidelines. <https://www.cdc.gov/std/tg2015/tg-2015-print.pdf>
- Hollier, L. M., & Eppes, C. (2015). Genital herpes: oral antiviral treatments. BMJ clinical evidence, 2015.
- BASHH. (2014). Herpes in pregnancy. <https://www.bashguidelines.org/current-guidelines/genital-ulceration/herpes-in-pregnancy-2014/>
- Le Cleach, L., Trinquart, L., Do, G., Maruani, A., Lebrun-Vignes, B., Ravaud, P., & Chosidow, O. (2014). Oral antiviral therapy for prevention of genital herpes outbreaks in immunocompetent and nonpregnant patients. The Cochrane database of systematic reviews(8), Cd009036. doi:10.1002/14651858.CD009036.pub2
- NHG - Van Bergen JEAM, D.J., Boeke AJP, Kronenberg EHA, Van der Spruit R, Burgers JS, Bouma M, Verlee E. . (2013). Het soa-consult.

11.5.4.10. Partnerbehandeling en behandeling van asymptomatische SOI (Seksueel Overdraagbare Infecties)

11.5.4.10.1. Plaats van antibiotica

Wanneer een SOI ontdekt wordt via screening of bij partnerbehandeling gelden soms andere behandelregimes dan bij klinische manifestaties.

Idealiter wordt bij de seksuele partner(s) eerst getest op SOI alvorens behandeling te starten. Wanneer dit niet mogelijk blijkt, kan de behandeling ook blind gestart worden op basis van de vastgestelde infectie bij de 'index-case' (epidemiologische' behandeling). De seksuele partner(s) sinds het begin van de symptomen (of detectie via screening) én in de periode voordien dienen opgespoord te worden.

Wanneer een SOI vastgesteld wordt via partneropsporing of screening, dient ook op andere SOI getest en counseling voorzien te worden.

Meer info over diagnose en opvolging van SOAs en partnerbehandeling via de *SOA-tool* van het KCE.

Om herinfectie te voorkomen wordt de patiënt aangeraden geen seksueel contact te hebben tot minstens 7 dagen na de start van de behandeling bij zichzelf en de partner(s) én zo lang er symptomen zijn (bij de partner) (GRADE 1C*).

11.5.4.10.2. Antimicrobiële behandeling

Chlamydia (partneropsporing tot 6 maanden terug)

Posol.

- **doxycycline oraal**
  - 200 mg in 2 giften gedurende 7 dagen (niet tijdens zwangerschap)
- **azithromycine oraal**
  - eenmalige dosis van 1 g

AZITHROMYCIN AB (Aurobindo)

azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,90 €
- 12 x 250 mg R/ c ⊖ 14,41 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,90 €
- 6 x 500 mg R/ c ⊖ 14,26 €

AZITHROMYCINE EG (EG)

azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,99 €
- 12 x 250 mg R/ c ⊖ 14,60 €
- 24 x 250 mg R/ c † ⊖ 21,74 €
- filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,99 €
- 6 x 500 mg R/ c ⊖ 14,64 €
- 24 x 500 mg R/ c † ⊖ 36,10 €

siroop susp. (pdr.)

- 15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 7,69 €
- 22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 8,69 €
- 37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 10,94 €

AZITHROMYCINE SANDOZ (Sandoz)

azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,90 €
- 12 x 250 mg R/ c ⊖ 14,41 €
- 24 x 250 mg R/ c † ⊖ 19,85 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,90 €
- 6 x 500 mg R/ c ⊖ 14,26 €
- 12 x 500 mg R/ c † ⊖ 19,85 €
- 24 x 500 mg R/ c † ⊖ 32,90 €

siroop susp. (pdr.)

- 15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 7,65 €
- 22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 8,64 €
- 37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 10,83 €

AZITHROMYCINE TEVA (Teva)

azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,90 €
- 12 x 250 mg R/ c ⊖ 14,41 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,90 €
- 6 x 500 mg R/ c ⊖ 14,26 €

DOXYCYCLINE EG (EG)

doxycycline
tabl. (deelb. niet kwantit.)

- 10 x 100 mg R/ c ⊖ 7,63 €

- 10 x 200 mg R/ c ⊖ 9,22 €

DOXYCYCLINE SANDOZ (Sandoz)

doxycycline
tabl. (deelb. kwantit.)

- 10 x 100 mg R/ c ⊖ 7,63 €

EFRACEA (Galderma)

doxycycline
harde caps. regul. afgifte

- 56 x 40 mg R/ 42,88 €

VIBRATAB (Pfizer)

doxycycline
tabl. (deelb. kwantit.)

- 10 x 100 mg R/ c ⊖ 7,63 €

ZITROMAX (Pfizer)

azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,90 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,90 €
- siroop susp. (pdr.)

- 15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 7,65 €
- 22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 8,64 €
- 37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 10,83 €

Gonokokken (partneropsporing tot 3 maanden terug)

Posol.

- **ceftriaxon IM éénmalige dosis van 1g**
  - Bij contra-indicatie voor ceftriaxone
  - overleg met een microbioloog of SOA-kliniek

AZITHROMYCIN AB (Aurobindo)azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,90 €
  - 12 x 250 mg R/ c ⊖ 14,41 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,90 €
  - 6 x 500 mg R/ c ⊖ 14,26 €

AZITHROMYCINE EG (EG)azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,99 €
  - 12 x 250 mg R/ c ⊖ 14,60 €
  - 24 x 250 mg R/ c † ⊖ 21,74 €
- filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,99 €
  - 6 x 500 mg R/ c ⊖ 14,64 €
  - 24 x 500 mg R/ c † ⊖ 36,10 €

siroop susp. (pdr.)

- 15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 7,69 €
- 22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 8,69 €
- 37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 10,94 €

AZITHROMYCINE SANDOZ (Sandoz)azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,90 €
  - 12 x 250 mg R/ c ⊖ 14,41 €
  - 24 x 250 mg R/ c † ⊖ 19,85 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,90 €
  - 6 x 500 mg R/ c ⊖ 14,26 €
  - 12 x 500 mg R/ c † ⊖ 19,85 €
  - 24 x 500 mg R/ c † ⊖ 32,90 €

siroop susp. (pdr.)

- 15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 7,65 €
- 22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 8,64 €
- 37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 10,83 €

AZITHROMYCINE TEVA (Teva)azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,90 €
  - 12 x 250 mg R/ c ⊖ 14,41 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,90 €
  - 6 x 500 mg R/ c ⊖ 14,26 €

CEFTRIAXONE FRESENIUS KABI (Fresenius Kabi)

ceftriaxon (dinatrium)

- inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.]
- 10 x 1 g R/ b † ⊖ 55,46 €

ROCEPHINE (Roche)

ceftriaxon (dinatrium)

- inj. oploss. (pdr. + solv.) i.m. IM
Lidocaïne [flac. + amp.]
- 1 x 1 g + 3,5 ml solv. R/ b † ⊖ 18,67 €

(solvent bevat lidocaïne)

ZITROMAX (Pfizer)azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,90 €
- filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
- 3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,90 €
- siroop susp. (pdr.)

- 15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 7,65 €
- 22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 8,64 €
- 37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 10,83 €

Syfilis**(partneropsporing: tot 3 maanden terug (primaire syfilis); tot 2 jaar terug (vroeg latente syfilis); tot 30 jaar terug (laat latente en tertiaire syfilis))***Posol.*

- **benzylpénicilline IM***
  - 2,4 miljoen IE, op 2 verschillende plaatsen
    - bij infectie < 1 jaar geleden: 1 dag behandeling
    - bij infectie > 1 jaar geleden of niet gekend: behandeling op d1, d8 en d15
- In geval van penicilline-allergie :
  - **doxycycline oraal**
    - 200 mg per dag in 2 giften
      - bij infectie < 1 jaar geleden: gedurende 14 dagen
      - bij infectie > 1 jaar geleden of niet gekend: gedurende 28 dagen

* Aangezien de penicilline-injecties erg pijnlijk zijn, moet 2 ml van het oplosmiddel vervangen worden door 2 ml lidocaïne 2 %.

Voor de opvolging na behandeling van syfilis zie de *SOA-tool* van het KCE.**AZITHROMYCIN AB (Aurobindo)**azithromycine
filmomh. tabl.

- 6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,90 €
- 12 x 250 mg R/ c ⊖ 14,41 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

- 3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,90 €

6 x 500 mg R/ c ⊖ 14,26 €

AZITHROMYCINE EG (EG)

azithromycine
filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,99 €

12 x 250 mg R/ c ⊖ 14,60 €

24 x 250 mg R/ c † ⊖ 21,74 €

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,99 €

6 x 500 mg R/ c ⊖ 14,64 €

24 x 500 mg R/ c † ⊖ 36,10 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 7,69 €

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 8,69 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 10,94 €

AZITHROMYCINE SANDOZ (Sandoz)

azithromycine
filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,90 €

12 x 250 mg R/ c ⊖ 14,41 €

24 x 250 mg R/ c † ⊖ 19,85 €
filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,90 €

6 x 500 mg R/ c ⊖ 14,26 €

12 x 500 mg R/ c † ⊖ 19,85 €

24 x 500 mg R/ c † ⊖ 32,90 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 7,65 €

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 8,64 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 10,83 €

AZITHROMYCINE TEVA (Teva)

azithromycine
filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,90 €

12 x 250 mg R/ c ⊖ 14,41 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,90 €

6 x 500 mg R/ c ⊖ 14,26 €

CEFTRIAXONE FRESENIUS KABI
(Fresenius Kabi)

ceftriaxon (dinatrium)
inj./inf. oploss. (pdr.) i.m./i.v. [flac.]
10 x 1 g R/ b † ⊖ 55,46 €

ROCEPHINE (Roche)

ceftriaxon (dinatrium)
inj. oploss. (pdr. + solv.) i.m. IM
Lidocaïne [flac. + amp.]

1 x 1 g + 3,5 ml solv. R/ b † ⊖ 18,67 €

(solvent bevat lidocaïne)

ZITROMAX (Pfizer)

azithromycine
filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,90 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,90 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 7,65 €

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 8,64 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 10,83 €

Trichomonas vaginalis (partneropsporing tot 2 maanden terug)

Posol.

- **tinidazol oraal** (niet meer beschikbaar sinds september 2021)
  - eenmalige dosis van 2 g (niet tijdens zwangerschap)
- **metronidazol oraal**
  - oraal 1 g per dag in 2 giften gedurende 7 dagen (kan vanaf 2de trimester zwangerschap)

FLAGYL (Sanofi Belgium)

metronidazol
filmomh. tabl.

20 x 500 mg R/ b ⊖ 7,81 €

11.5.4.10.3. Referenties

- AB, E., et al., *NHG-standaard: Het soa-consult*. 2022.
- Jespers V, et al., *Diagnose en aanpak van gonorrhoe en syfilis. Good Clinical Practice (GCP). Brussel. Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (KCE). 2019. KCE report 310A. Beschikbaar op <https://kce.fgov.be/nl/publicaties/alle-rapporten/diagnose-en-aanpak-van-gonorrhoe-en-syfilis>.*
- Unemo, M., et al., *2020 European guideline for the diagnosis and treatment of gonorrhoea in adults. International Journal of STD & AIDS, 2020.*
- Cornelissen, T., et al., *WOREL - Richtlijnen voor de diagnose, behandeling, opvolging en verwijzing van infecties met Chlamydia trachomatis (CT) in de eerste lijn*. 2019.
- Lanjouw, E., et al., *2015 European guideline on the management of Chlamydia trachomatis infections.*

International journal of STD & AIDS, 2016. 27(5): p. 333-48.

- De Baetselier, I., et al., *Neisseria gonorrhoeae antimicrobial resistance surveillance report of Belgium – 2021*. 2021.
- Hazra, A., M.W. Collison, and A.M. Davis, *CDC Sexually Transmitted Infections Treatment Guidelines*, 2021. *JAMA*, 2022. 327(9): p. 870-871.

11.5.5. Gastro-intestinale infecties

11.5.5.1. Acute gastro-enteritis (geen reizigersdiarree)

Een acute gastro-enteritis is meestal van virale oorsprong en kent doorgaans een spontaan gunstig klinisch verloop met verdwijnen van de klachten binnen een periode van twee weken.

11.5.5.1.1. Plaats van antibiotica

Antibiotica zijn in de regel niet geïndiceerd bij een patiënt met acute gastro-enteritis (GRADE 1B).

De behandeling moet in de eerste plaats gericht zijn op de preventie of de correctie van dehydratatie.

Antibiotica zijn wel geïndiceerd bij:

Hospitalisatie is aangewezen bij:

Overleg met gastro-enteroloog is geïndiceerd bij patiënten met inflammatoir darmlijden.

Een stoelgangsonderzoek kan overwogen worden bij **aanhoudende diarree (>10 dagen) teneinde een eventuele oorzakelijke behandeling in te stellen (GRADE 2C), alsook vóór de start van een empirische behandeling.**

11.5.5.1.2. Antimicrobiële behandeling

Acute gastro-enteritis (geen reizigersdiarree)

Posol.

acute gastro-enteritis (geen reizigersdiarree)

- **azithromycine oraal**
  - volwassene 500 mg per dag gedurende 3 dagen
  - kind 10 mg/kg/d gedurende 3 dagen, in 1 dosis

(Te starten na afname van een stoelgangsstaal voor etiologische diagnose en eventuele aanpassing van de therapie aan de etiologie.)

AZITHROMYCIN AB (Aurobindo)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,90 €

12 x 250 mg R/ c ⊖ 14,41 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,90 €

6 x 500 mg R/ c ⊖ 14,26 €

AZITHROMYCINE EG (EG)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,99 €

12 x 250 mg R/ c ⊖ 14,60 €

24 x 250 mg R/ c † ⊕ 21,74 €

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,99 €

6 x 500 mg R/ c ⊖ 14,64 €

24 x 500 mg R/ c † ⊕ 36,10 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 7,69 €

€

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 8,69 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 10,94 €

AZITHROMYCINE SANDOZ (Sandoz)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c ⊖ 9,90 €

12 x 250 mg R/ c ⊖ 14,41 €

24 x 250 mg R/ c † ⊖ 19,85 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c ⊖ 9,90 €

6 x 500 mg R/ c ⊖ 14,26 €

12 x 500 mg R/ c † ⊖ 19,85 €

24 x 500 mg R/ c † ⊖ 32,90 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 7,65 €

€

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 8,64 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c ⊖ 10,83 €

AZITHROMYCINE TEVA (Teva)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c 9,90 €

12 x 250 mg R/ c 14,41 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c 9,90 €

6 x 500 mg R/ c 14,26 €

ZITROMAX (Pfizer)

azithromycine

filmomh. tabl.

6 x 250 mg R/ c 9,90 €

filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

3 x 500 mg R/ c 9,90 €

siroop susp. (pdr.)

15 ml 200 mg / 5 ml R/ c 7,65 €

22,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 8,64 €

37,5 ml 200 mg / 5 ml R/ c 10,83 €

11.5.5.1.3. Referenties

- Diarrhée aiguë bénigne chez un adulte - Premiers Choix Prescrire, actualisation décembre 2018 Rev Prescrire 2019 ; 39 (424) : 120
- RIZIV 2016 Het rationeel gebruik van de antibiotica bij het kind in de ambulante zorg. Consensusvergadering 2 juni 2016. Juryrapport https://www.riziv.fgov.be/sitecollectiondocuments/consensus_lange_tekst_20160602.pdf
- DUODECIM. (2015). Diarree veroorzaakt door microben.
- NHG -Belo JN, B. M., Brühl PhC, Lemmen WH, Pijpers MAM, Van den Donk M, Burgers JS, Bouma M, Loogman MCM. (2014). NHG-Standaard Acute diarree.
- Gottlieb, T., & Heather, C. S. Diarrhoea in adults (acute). BMJ clinical evidence, 2011.

11.5.5.2. Diverticulitis

11.5.5.2.1. Plaats van antibiotica

Er is weinig bekend over het natuurlijk verloop en de prognose van diverticulitis maar recent onderzoek toont aan dat **antibiotica niet nuttig zijn voor de behandeling van ongecompliceerde diverticulitis (GRADE 1A)**.

Antibiotica zijn wel geïndiceerd:

Hospitalisatie is geïndiceerd bij ernstig inflammatoir syndroom of sepsis (GRADE 1C*)

11.5.5.2.2. Antimicrobiële behandeling

Eerste keuze

Posol.

- **amoxicilline-clavulaanzuur oraal**
  - 1,5 g per dag in 3 giften gedurende 7 dagen

AMOCLANEEG (EG)

amoxicilline 500 mg

clavulaanzuur (kalium) 125 mg

filmomh. tabl.

16 R/ c 10,71 €

30 R/ c 14,10 €

amoxicilline 875 mg

clavulaanzuur (kalium) 125 mg

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 R/ c 10,21 €

20 R/ c 14,41 €

AMOXICILLIN / CLAVULANIC ACID AB

(Aurobindo)

amoxicilline 500 mg

clavulaanzuur (kalium) 125 mg

filmomh. tabl.

16 R/ c 10,71 €

amoxicilline 875 mg

clavulaanzuur (kalium) 125 mg

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 R/ c 10,07 €

20 R/ c 14,18 €

AMOXICLAV SANDOZ (Sandoz)

amoxicilline 500 mg

clavulaanzuur (kalium) 125 mg

omh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

16 R/ c 10,61 €

30 R/ c 13,92 €

amoxicilline 875 mg

clavulaanzuur (kalium) 125 mg

tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 R/ c 10,10 €

20 R/ c 14,25 €

AUGMENTIN (GSK)

amoxicilline 500 mg

clavulaanzuur (kalium) 125 mg

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

16 R/ c 10,71 €

amoxicilline 875 mg

clavulaanzuur (kalium) 125 mg

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

10 R/ c 10,21 €

20 R/ c € 14,41 €

Alternatief bij penicilline-allergie

Posol.

- **ciprofloxacin + metronidazol oraal**
  - ciprofloxacin: 1 g per dag in 2 giften
  - metronidazol: 1,5 g per dag in 3 giften gedurende 7 dagen

CIPROFLOXACINE AB (Aurobindo)
 ciprofloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
 10 x 250 mg R/ c € 9,15 €
 20 x 500 mg R/ c € 16,28 €
 filmomh. tabl.
 20 x 750 mg R/ c € 23,21 €

CIPROFLOXACINE EG (EG)
 ciprofloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
 10 x 250 mg R/ c € 9,15 €
 20 x 500 mg R/ c € 16,28 €
 20 x 750 mg R/ c € 23,21 €

CIPROFLOXACINE EG (PI-Pharma)
 ciprofloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
 20 x 500 mg R/ c € 16,28 €

(parallelinvoer)

CIPROFLOXACINE SANDOZ (Sandoz)
 ciprofloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
 10 x 250 mg R/ c € 9,15 €
 20 x 500 mg R/ c € 16,28 €
 20 x 750 mg R/ c € 23,21 €

CIPROFLOXACINE SANDOZ (PI-Pharma)
 ciprofloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
 20 x 500 mg R/ c € 16,28 €
 (parallelinvoer)

CIPROFLOXACINE TEVA (Teva)
 ciprofloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

20 x 500 mg R/ c € 15,79 €

CIPROFLOXACINE VIATRIS (Viatris)
 ciprofloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)
 10 x 250 mg R/ c € 9,34 €
 20 x 500 mg R/ c € 16,32 €

CIPROXINE (Bayer)
 ciprofloxacin (hydrochloride)
 filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)
 20 x 500 mg R/ c € 16,28 €
 susp. (gran. + solv.)
 2 x 100 ml 250 mg / 5 ml R/ c € 24,01 €

FLAGYL (Sanofi Belgium)
 metronidazol
 filmomh. tabl.
 20 x 500 mg R/ b € 7,81 €

11.5.5.2.3. Referenties

- Diverticulite aiguë du côlon. Une évolution souvent favorable sans hospitalisation ni antibiotique Rev Prescrire 2018 ; 38 (421) : 837-842
- Chevalier, P. Antibiotica hebben geen meerwaarde bij patiënten met acute, ongecompliceerde diverticulitis: de bevestiging. Minerva. 15/02/2018
- Daniels L, Ünlü Ç, de Korte N, et al; Dutch Diverticular Disease (3D) Collaborative Study Group. Randomized clinical trial of observational versus antibiotic treatment for a first episode of CT proven uncomplicated acute diverticulitis. Br J Surg 2017;104:52-61. DOI: 10.1002/bjs.10309
- HAS. Prise en charge médicale et chirurgicale de la diverticulite colique Novembre 2017 https://www.has-sante.fr/upload/docs/application/pdf/2017-12/fs_diverticulite_v5.pdf

11.5.5.3. Peri-anaal abces

11.5.5.3.1. Plaats van antibiotica

De behandeling van een peri-anaal abces is in de eerste plaats chirurgisch met incisie en drainage (GRADE 1C*). De plaats van antibiotica preoperatief in de ambulante praktijk is onduidelijk.

11.5.5.3.2. Referenties

- Ommer A, Herold A, Berg E, Fürst A, Sailer M, Schiedect T. S3 Guideline: anal abscess. J Colorectal Dis 2012; 27: 831-837.

11.5.5.4. Eradicatie van *Helicobacter pylori*

11.5.5.4.1. Plaats van antibiotica

Wanneer *Helicobacter pylori* is aangetoond bij patiënten met een duodenaal ulcus (GRADE 1A), een maagulcus (GRADE 1B) of dyspepsie (GRADE 1A) is een eradicatietherapie aangewezen.

11.5.5.4.2. Antimicrobiële behandeling

Behandeling

Posol.

eradicatie van *Helicobacter pylori*: concomitante behandeling gedurende 10 dagen

- **PPI + amoxicilline + clarithromycine + metronidazol oraal**
  - PPI: omeprazol 40 mg (of equivalent) in 2 giften per dag
  - amoxicilline: 2 g in 2 giften per dag
  - clarithromycine: 1 g in 2 giften per dag
  - metronidazol: 1 g in 2 giften per dag
- *alternatief:* **PPI + bismut + tetracycline + metronidazol oraal**
  - PPI: omeprazol 40 mg (of equivalent) in 2 giften per dag
  - bismut: 1680 mg in 4 giften per dag
  - tetracycline: 1500 mg in 4 giften per dag
  - metronidazol: 1500mg in 4 giften per dag

Het is belangrijk om het resultaat van de eradicatie te controleren met een niet-invasieve test (via een ureum-ademtest of via het opsporen van antigenen in de stoelgang) minstens 4 weken na het stoppen van concomitante behandeling*.

*In geval PPI langer wordt doorgenomen, moet men minstens twee weken met deze vervolgh therapie stoppen alvorens de controle uit te voeren.

ACIDCARE (Sandoz)

omeprazol

maagsapresist. harde caps.

28 x 10 mg 14,66 €

14 x 20 mg 14,51 €

AMOXICILLIN AB (Aurobindo)

amoxicilline

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €

20 x 1.000 mg R/ c 13,06 €

24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

disp. tabl. (deelb. kwantit.)

30 x 500 mg R/ c 12,24 €

24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

AMOXICILLINE EG (EG)

amoxicilline

filmomh. tabl. (deelb. niet kwantit.)

8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €

20 x 1.000 mg R/ c 13,33 €

24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

harde caps.

16 x 500 mg R/ c 7,50 €

30 x 500 mg R/ c 12,35 €

disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)

8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €

20 x 1.000 mg R/ c 13,33 €

24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

siroop susp. (pdr.)

100 ml 250 mg / 5 ml R/ c

7,80 €

100 ml 500 mg / 5 ml R/ c
8,31 €

AMOXICILLINE SANDOZ (Sandoz)

amoxicilline

harde caps.

16 x 500 mg R/ c 7,50 €

disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)

16 x 500 mg R/ c 7,50 €

30 x 500 mg R/ c 12,24 €

8 x 1.000 mg R/ c 8,27 €

20 x 1.000 mg R/ c 13,06 €

24 x 1.000 mg R/ c 13,94 €

siroop susp. (pdr.)

100 ml 250 mg / 5 ml R/ c

7,78 €

100 ml 500 mg / 5 ml R/ c ⊖
8,31 €

BICLAR (Viatris)

clarithromycine
filmomh. tabl. Forte

10 x 500 mg R/ c ⊖ 11,23 €
sirop susp. (gran.)

120 ml 125 mg / 5 ml R/ c ⊖
10,84 €

sirop susp. (gran.) Kids

80 ml 250 mg / 5 ml R/ c ⊖
12,66 €

BICLAR (Viatris)

clarithromycine
tabl. geregul. afgifte Uno

10 x 500 mg R/ c ⊖ 12,96 €

20 x 500 mg R/ c ⊖ 18,83 €

inf. oploss. conc. (pdr.) i.v. [flac.]

1 x 500 mg R/ b ⊖ 15,83 €

CLAMOXYL (GSK)

amoxicilline
harde caps.

16 x 500 mg R/ c ⊖ 7,50 €
disp. tabl. (deelb. niet kwantit.)

8 x 1 g R/ c ⊖ 8,27 €

24 x 1 g R/ c ⊖ 13,94 €

sirop susp. (pdr.)

100 ml 250 mg / 5 ml R/ c ⊖
7,80 €

CLAMOXYL (GSK)

amoxicilline
sirop susp. (pdr.)

100 ml 125 mg / 5 ml R/ c ⊖
7,24 €

CLARITHROMYCINE EG (EG)

clarithromycine (citraat)
tabl. verl. afgifte Uno

10 x 500 mg R/ c ⊖ 12,96 €

20 x 500 mg R/ c ⊖ 18,22 €

CLARITHROMYCINE EG (EG)

clarithromycine
filmomh. tabl.

10 x 250 mg R/ c ⊖ 9,34 €
filmomh. tabl. (deelb. kwantit.)

10 x 500 mg R/ c ⊖ 11,08 €

21 x 500 mg R/ c ⊖ 22,50 €

CLARITHROMYCINE SANDOZ

(Sandoz)

clarithromycine
filmomh. tabl.

10 x 250 mg R/ c ⊖ 9,34 €

14 x 250 mg R/ c ⊖ 10,11 €

10 x 500 mg R/ c ⊖ 11,05 €

14 x 500 mg R/ c ⊖ 16,77 €

21 x 500 mg R/ c ⊖ 22,18 €

CLARITHROMYCINE TEVA (Teva)

clarithromycine
filmomh. tabl.

10 x 500 mg R/ c ⊖ 10,97 €

CLARITHROMYCINE VIATRIS (Viatris)

 clarithromycine
filmomh. tabl.

14 x 500 mg R/ c ⊖ 17,34 €

20 x 500 mg R/ c ⊖ 16,73 €

CLARITHROMYCIN KRKA (KRKA)

clarithromycine
filmomh. tabl.

14 x 500 mg R/ c ⊖ 16,77 €

21 x 500 mg R/ c ⊖ 22,18 €

CLARITHROMYCIN SANDOZ (Sandoz)

 clarithromycine
sirop susp.

120 ml 125 mg / 5 ml R/ c ⊖
10,84 €

80 ml 250 mg / 5 ml R/ c ⊖
12,66 €

100 ml 250 mg / 5 ml R/ c ⊖
14,48 €

FLAGYL (Sanofi Belgium)

metronidazol
filmomh. tabl.

20 x 500 mg R/ b ⊖ 7,81 €

HELICLAR (Viatris)

clarithromycine
omh. tabl.

21 x 500 mg R/ c ⊖ 22,18 €

LOSEC (Eurocept)

omeprazol (magnesium)
disp. maagsapresist. tabl. Mups

28 x 10 mg R/ 18,33 €

56 x 10 mg R/ b † ⊖ 13,90 €

28 x 20 mg R/ 28,80 €

56 x 20 mg R/ b † ⊖ 19,63 €

disp. maagsapresist. tabl. (deelb. niet kwantit.) Mups

28 x 40 mg R/ 45,38 €

MACLAR (Viatris)

clarithromycine
omh. tabl.

60 x 500 mg R/ c ⊖ 49,26 €

OMEPRAZOL AB (Aurobindo)

omeprazol
maagsapresist. harde caps.

28 x 10 mg R/ c † ⊖ 8,86 €

56 x 10 mg R/ b † ⊖ 13,30 €

100 x 10 mg R/ b † ⊖ 17,88 €

28 x 20 mg R/ c † ⊖ 12,85 €

56 x 20 mg R/ b † ⊖ 18,85 €

100 x 20 mg R/ b † ⊖ 23,10 €

28 x 40 mg R/ b † ⊖ 19,82 €

56 x 40 mg R/ b † ⊖ 31,84 €

OMEPRAZOLE EG (EG)

omeprazol
maagsapresist. harde caps.

28 x 10 mg R/ c † ⊖ 9,08 €

56 x 10 mg R/ b † ⊖ 14,07 €

100 x 10 mg R/ b † ⊖ 17,92 €

14 x 20 mg R/ c † ⊖ 8,97 €

28 x 20 mg R/ c † ⊖ 13,14 €

56 x 20 mg R/ b † ⊖ 19,63 €

100 x 20 mg R/ b † ⊖ 24,34 €

28 x 40 mg R/ b † ⊖ 19,82 €

56 x 40 mg R/ b † ⊖ 33,25 €

OMEPRAZOLE EG (Orifarm Belgium)

omeprazol
maagsapresist. harde caps.

56 x 20 mg R/ b † ⊖ 19,63 €

100 x 20 mg R/ b † ⊖ 24,34 €

56 x 40 mg R/ b † ⊖ 33,25 €

(parallelinvoer)

OMEPRAZOLE EG (PI-Pharma)

omeprazol

maagsapresist. harde caps.

- 56 x 20 mg R/ b ! € 19,63 €
- 100 x 20 mg R/ b ! € 24,34 €
- 56 x 40 mg R/ b ! € 33,25 €

(parallelinvoer)

OMEPRAZOL SANDOZ (Sandoz)

omeprazol

maagsapresist. harde caps.

- 28 x 10 mg R/ c ! € 8,95 €
- 56 x 10 mg R/ b ! € 14,07 €
- 98 x 10 mg R/ b ! € 18,95 €
- 14 x 20 mg R/ c ! € 8,84 €
- 28 x 20 mg R/ c ! € 12,86 €
- 56 x 20 mg R/ b ! € 19,63 €
- 98 x 20 mg R/ b ! € 24,07 €
- 14 x 40 mg R/ b ! € 13,99 €
- 28 x 40 mg R/ b ! € 19,82 €
- 56 x 40 mg R/ b ! € 33,25 €
- 98 x 40 mg R/ a ! € 45,16 €

OMEPRAZOL SANDOZ (PI-Pharma)

omeprazol

maagsapresist. harde caps.

- 28 x 20 mg R/ c ! € 12,86 €
- 56 x 20 mg R/ b ! € 19,63 €
- 98 x 20 mg R/ b ! € 24,07 €
- 28 x 40 mg R/ b ! € 19,82 €
- 56 x 40 mg R/ b ! € 33,25 €

(parallelinvoer)

OMEPRAZOL TEVA (Teva)

omeprazol

maagsapresist. harde caps.

- 56 x 10 mg R/ b ! € 13,99 €
- 100 x 10 mg R/ b ! € 18,22 €
- 14 x 20 mg R/ c ! € 8,86 €
- 28 x 20 mg R/ c ! € 12,96 €
- 56 x 20 mg R/ b ! € 19,44 €
- 100 x 20 mg R/ b ! € 23,95 €
- 28 x 40 mg R/ b ! € 20,19 €
- 56 x 40 mg R/ b ! € 32,19 €

OMEPRAZOL VIATRIS (Viatris)

omeprazol

maagsapresist. harde caps.

- 28 x 10 mg R/ c ! € 9,19 €
- 56 x 10 mg R/ b ! € 14,09 €
- 100 x 10 mg R/ b ! € 19,23 €
- 14 x 20 mg R/ c ! € 9,01 €
- 28 x 20 mg R/ c ! € 13,20 €
- 56 x 20 mg R/ b ! € 19,63 €
- 100 x 20 mg R/ b ! € 24,34 €
- 28 x 40 mg R/ b ! € 20,49 €
- 56 x 40 mg R/ b ! € 33,25 €
- 100 x 40 mg R/ a ! € 45,94 €

OMEPRAZOL VIATRIS (PI-Pharma)

omeprazol

maagsapresist. harde caps.

- 56 x 40 mg R/ b ! € 33,25 €
- (parallelinvoer)

SEDACID (SMB)

omeprazol

maagsapresist. tabl.

- 14 x 10 mg R/ c ! € 7,73 €

28 x 10 mg R/ c ! € 8,88 €

56 x 10 mg R/ b ! € 13,35 €

14 x 20 mg R/ c ! € 8,88 €

28 x 20 mg R/ c ! € 12,99 €

56 x 20 mg R/ b ! € 18,86 €

100 x 20 mg R/ b ! € 23,10 €

TETRALYSAL (Galderma) ^{ri}

tetracycline (lysinomethyl) [syn. lymecycline]

harde caps.

28 x 300 mg R/ c € 19,71 €

56 x 300 mg R/ c € 27,59 €

TETRALYSAL (Orifarm Belgium) ^{ri}

tetracycline (lysinomethyl) [syn. lymecycline]

harde caps.

56 x 300 mg R/ c € 27,59 €

(parallelinvoer)

TETRALYSAL (PI-Pharma) ^{ri}

tetracycline (lysinomethyl) [syn. lymecycline]

harde caps.

56 x 300 mg R/ c € 27,59 €

(parallelinvoer)

TRYPLERA (Juvise) ^{ri}

bismut, kaliumsubcitraat 140 mg (eq. bismutoxide 40 mg)

metronidazol 125 mg

tetracycline, hydrochloride 125 mg

harde caps.

120 R/ 76,35 €

Posol. 12 caps. p.d. in 4 doses gedurende 10 dagen

11.5.5.4.3. Referenties

- Ford, A. C., Gurusamy, K. S., Delaney, B., Forman, D., & Moayyedi, P. (2016). Eradication therapy for peptic ulcer disease in Helicobacter pylori-positive people. The Cochrane database of systematic reviews, 4, Cd003840. doi:10.1002/14651858.CD003840.pub5
- Après antibiothérapie, vérifier la disparition de H. pylori par un test non invasif Rev Prescrire 2015 ; 35 (384) : 759
- Prescrire Rédaction. Infection par Helicobacter pylori et ulcère gastrique ou duodéal. Rev Prescrire 2015;35:756-62.
- Li BZ, Threapleton DE, Wang JY, et al. Comparative effectiveness and tolerance of treatments for Helicobacter pylori: systematic review and network meta-analysis. BMJ 2015;351:h4052.
- Ferrant L. Eradicatie van Helicobacter pylori bij functionele dyspepsie. Minerva 2012;11(8):99-100.
- Mazzoleni LE, Sander GB, de Magalhaes Francesconi CF, et al. Helicobacter pylori eradication in functional

dyspepsia: HEROES trial. Arch Intern Med 2011;171:1929-36.

11.5.6. Tandgerelateerde infecties in de mond

Bij abscessen in het melkgebit of in het definitieve gebit zijn antibiotica zelden aangewezen. Patiënten met een abces in de mond worden best naar een tandarts verwezen voor tandheelkundige behandeling ("source control"). Meer informatie kan u hierover vinden in de <https://kce.fgov.be/nl/richtlijn-voor-het-rationeel-voorschrijven-van-antibiotica-in-de-tandartspraktijk>.

11.5.6.1. Referenties

- Leroy R, Bourgeois J, Verleye L, Declerck D, Depuydt P, Eloot A, Carvalho JC, Teughels W, Cauwels R, Leprince J, Toma S, Michiels K, Aryanpour S, Vanden Abbeele A, De Bruyne M. Guideline on the prudent prescription of antibiotics in the dental office. Good Clinical Practice (GCP) Brussels: Belgian Health Care Knowledge Centre (KCE). 2020. *KCE Reports 332. D/2020/10.273/23*.

11.5.7. Oftalmologische infecties

11.5.7.1. Acute conjunctivitis

11.5.7.1.1. Plaats van antibiotica

Acute conjunctivitis geneest niet sneller met antibiotica dan met placebo, ook als na kweek blijkt dat de oorzaak bacterieel is. **Daarom zijn antibiotica bij een gezonde persoon in de regel niet geïndiceerd** (GRADE 1A).

Antibiotica kunnen overwogen worden bij ernstige klachten, dragers van contactlenzen of als na 3 à 4 dagen spoelen met water geen verbetering optreedt (GRADE 2C).

Antibiotica zijn wel geïndiceerd bij risicopatiënten. De arts oordeelt op basis van risicofactoren, voorgeschiedenis en kliniek wie die risicopatiënten (kunnen) zijn, bijvoorbeeld immunogecompromitteerde patiënten of mensen met vooraf bestaande oogaandoeningen (GRADE 1C*).

Bij kinderen jonger dan 1 maand wordt advies van de pediater of oftalmoloog gevraagd omwille van de mogelijkheid van een maternale infectie als oorzaak, zoals chlamydia of gonorrhoe (GRADE 1C*).

11.5.7.1.2. Antimicrobiële behandeling

Posol.

- **chlooramfenicol oogdruppels** (chlooramfenicol oogdruppels als monopreparaat zijn sinds december 2021 niet meer beschikbaar)
  - 6 applicaties per dag tot 48 uur na genezing
- **fusidinezuur ooggel**
  - 4 à 6 applicaties per dag tot 48 uur na genezing

FUCITHALMIC (Amdipharm)

fusidinezuur

ocul. gel

5 g 10 mg / 1 g 8,35 €

(bevat benzalkonium chloride)

11.5.7.1.3. Referenties

- Conjonctivites présumées bactériennes. La Revue Prescrire 2018; 38: 61-64
- NHG (2017). NHG-Standaard Rood oog en oogtrauma (Tweede herziening):

<https://www.nhg.org/standaarden/samenvatting/rood-oog-en-oogtrauma>

- RIZIV. Geneesmiddelen, C. v. d. E. v. d. M. P. i. (2016). Het rationeel gebruik van de antibiotica bij het kind in de ambulante zorg. Consensusvergadering 2 juni 2016. Juryrapport Retrieved from https://www.riziv.fgov.be/SiteCollectionDocuments/consensus_lange_tekst_20160602.pdf
- Sheikh, A., Hurwitz, B., van Schayck, C. P., McLean, S., & Nurmatov, U. (2012). Antibiotics versus placebo for acute bacterial conjunctivitis. The Cochrane database of systematic reviews(9), CD001211. doi:10.1002/14651858.CD001211.pub3
- Epling, J. (2012). Bacterial conjunctivitis. BMJ clinical evidence, 2012.
- Rose PW, Harnden A, Brueggemann AB, Perera R, Sheikh A, Crook D, Mant D. Chloramphenicol treatment for acute infective conjunctivitis in children in primary care: a randomised double-blind placebo-controlled trial. Lancet 2005; 366 :37-43.
- Rietveld RP, ter Riet G, Bindels PJE, Bink D, Sloos JH, van Weert HCP. The treatment of acute infectious conjunctivitis with fusidic acid: a randomized controlled trial. Br J Gen Pract 2005; 55 : 924-30.

11.5.8. Antibioticabeleid en beheersing van zorginfecties in woonzorgcentra

Zie <https://farmaka.bcfi.be/nl/formularium> > Infectieziekten > Verantwoord antibioticabeleid in WZC's.

11.5.9. *S. aureus* en MRSA

Het geslacht *Staphylococcus* omvat meer dan 20 soorten. *S. aureus*, *S. epidermidis*, *S. haemolyticus* en *S. saprophyticus* worden bij de mens het meest geïsoleerd. Het ziekmakende en verspreidende vermogen van een *S. aureus*-stam wordt grotendeels bepaald door de aanwezigheid van virulentiefactoren, zoals de exotoxinen Toxische Shock Syndroom Toxine-1 (TSST-1) en het Panton-Valentine Leukocidine (PVL).

PVL is een *S. aureus*-exotoxine dat kan leiden tot abcederende en necrotiserende infecties van de huid, subcutaan weefsel en de longen. De laatste jaren is wereldwijd vooral een toename te zien van infecties van de huid en weke delen met PVL-positieve *S. aureus*-stammen. PVL-productie kan zowel voorkomen bij MRSA als bij methicilline-gevoelige *S. aureus* (MSSA). Algemeen is minder dan 5% van de *S. aureus*-stammen PVL-positief. Echter, het merendeel van de *S. aureus*-stammen (in de tweede lijn) die geassocieerd zijn met abcederende infecties die buiten het ziekenhuis zijn ontstaan, zijn PVL-positief.

S. aureus

- *Gezinssituatie*
  - Bij een patiënt met *S. aureus*-infectie wordt alleen de betrokken patiënt behandeld. Overige maatregelen zijn niet nodig, tenzij meerdere gezinsleden zijn aangetast (zie verder).
  - Indien er sprake is van een PVL+ *S. aureus* of recidiverende PVL- *S. aureus*, moet de patiënt na behandeling ook gedekoloniseerd worden.
  - In geval van recidiverende huidletsels met PVL + *S. aureus* of een uitbreiding binnen het gezin, moeten naast de patiënt (na behandeling) ook de gezinsleden mee gedekoloniseerd worden, ongeacht of deze drager zijn of niet. Deze dekolonisatie start voor alle gezinsleden op één zelfde dag, nadat alle huidletsels genezen zijn.
- *Collectiviteit*
  - Bij een uitbraak met *S. aureus* in een collectiviteit is bronopsporing en contactonderzoek aangewezen. Contacteer hiervoor de provinciale dienst voor infectieziektenbestrijding. <https://www.zorg-en-gezondheid.be/contact-infectieziektebestrijding-en-vaccinatie> of https://www.wiv-isp.be/matra/cf/cf_declarer.aspx
  - Kinderen met impetigo mogen in principe school of kinderdagverblijf bezoeken. In uitzonderingsgevallen kan het team Infectieziektebestrijding adviseren om in een schoolklas of in een groep van een kinderdagverblijf waar meerdere (> dan 3 bevestigde gevallen in een maand) kinderen impetigo hebben, óf wanneer een kind uitgebreide laesies heeft, de kinderen/het kind pas toe te laten 24 tot 48u na start van behandeling met antibiotica of als de blaasjes zijn ingedroogd.

Ingedroogde blaasjes zijn niet besmettelijk.

- Kinderen of personen, waarbij de hand- en wondhygiëne niet kan worden gegarandeerd, of waarbij het letsel niet/onvoldoende kan worden afgedekt, laat men niet naar de kinderopvang/school/instelling/werk gaan tot de wonde genezen is. Tevens niet deelnemen aan contactsporten en sporten waarbij toestellen gedeeld worden. Ook het gebruik van wellness (inclusief massages) en zwembaden zijn tot genezing van het letsel niet toegestaan.

11.5.9.2. MRSA

- *Gezinssituatie*
  - Bij een patiënt met een MRSA infectie wordt alleen de betrokken patiënt behandeld, zo nodig in overleg met de microbioloog of infectioloog. Na de behandeling moet de patiënt ook gedekoloniseerd worden.
  - In geval van recidiverende huidletsels met PVL + MRSA of een uitbreiding binnen het gezin, moeten naast de patiënt (na behandeling) ook de gezinsleden mee gedekoloniseerd worden, ongeacht of zij drager zijn of niet. Deze dekolonisatie start voor alle gezinsleden op éénzelfde dag, nadat alle huidletsels genezen zijn.
- *Collectiviteit*
  - Bij een uitbraak met *S. aureus* in een collectiviteit is bronopsporing en contactonderzoek aangewezen. Contacteer hiervoor de provinciale dienst voor infectieziektenbestrijding. <https://www.zorg-en-gezondheid.be/contact-infectieziektebestrijding-en-vaccinatie> of https://www.wiv-isp.be/matra/cf/cf_declarer.aspx
  - Kinderen of personen, waarbij de hand- en wondhygiëne niet kan worden gegarandeerd, of waarbij het letsel niet/onvoldoende kan worden afgedekt, laat men niet naar de kinderopvang/school/instelling/werk gaan tot de wonde genezen is. Tevens niet deelnemen aan contactsporten en sporten waarbij toestellen gedeeld worden. Ook het gebruik van wellness (inclusief massages) en zwembaden zijn tot genezing van het letsel niet toegestaan.

11.5.9.3. Referenties

- Agentschap Zorg en Gezondheid . Richtlijn infectieziektenbestrijding Vlaanderen. Staphylococcus Aureus-infecties, inclusief MRSA.
- https://www.zorg-en-gezondheid.be/sites/default/files/atoms/files/Staphylococcus%20aureus_2017_NH.pdf
- <https://www.zorg-en-gezondheid.be/contact-infectieziektebestrijding-en-vaccinatie>

11.5.9.4. Folders

- AViQ : Familles Santé Handicap. Déclaration des maladies transmissibles. Staphylocoque doré résistant à la méthicilline d'origine communautaire https://www.wiv-isp.be/matra/PDFs/2017_info%20MRSA%20grand%20public.pdf
- Agentschap Zorg en Gezondheid. Folder CA-MRSA. <https://www.zorg-en-gezondheid.be/folder-ca-mrsa>

11.5.10. Methodologie van de update van de gids 2019/2021

Medewerkers editie 2019/2021

- Auteursgroep - UGent: prof.dr. An De Sutter, dr. Veerle Piessens, dr. Tom Poelman, dr. Kaatje Van Roy.
- Algemene coördinatie - BAPCOC - Humane pijler: Liesbet Dedroog, Anne Ingenbleek, apr. Hanne-Lore Segers, apr. Joke Wuyts, PhD.

De herziening van de BAPCOC-gids is gebaseerd op de bestaande richtlijnen van goede kwaliteit, aangevuld met systematische literatuurreviews.

1 stap: bestaande richtlijnen

- Indien er een recente/up-to-date (d.w.z. vermelding 'actueel' en minimaal jonger dan 2011) richtlijn bestaat van **Domus Medica, WOREL** of **NHG**, namen we dit als basis voor de update van de BAPCOC-gids. Ook **La Revue Prescrire** werd telkens geraadpleegd. Deze keuze is gebaseerd op het feit dat deze richtlijnen van goede kwaliteit zijn en het meest relevant zijn voor de Belgische context.
- Voor aandoeningen **bij kinderen** werd bijkomend ook steeds gekeken naar de **RIZIV consensusvergadering 2016** 'Het rationeel gebruik van de antibiotica bij het kind in de ambulante zorg'.
- We zochten telkens naar **Cochrane systematic reviews** gepubliceerd sinds de vorige versie van de BAPCOC-gids.
- We keken telkens ook of er een review van **BMJ Clinical Evidence** over het topic bestaat. Deze richtlijnen worden niet meer geactualiseerd sinds 2015. Enkel indien relatief recent en er weinig andere info voorhanden was, gebruikten we dit als bron.
- Indien er geen (recente/up-to-date) richtlijn van Domus Medica, WOREL, NHG of La Revue Prescrire was, zochten we ook bij de **NICE** (VK), **SIGN** guidelines (Schotland) en **HAS** (Frankrijk).
- Voor de urogenitale infecties keken we bijkomend ook naar guidelines opgesteld door **BASHH** (VK), de **CDC STD treatment guidelines 2015**, en International Union Against Sexually Transmitted Infections (IUSTI) www.iusti.org (VK).
- Vervolgens gingen we ook nog enkele andere Belgische bronnen na, zoals Minerva-EBM tijdschrift, **Folia** en **transparantiefiches van BCFI** en **KCE**-rapporten. Relevante adviezen van de **Hoge Gezondheidsraad** werden bekeken indien deze voorhanden waren (voornamelijk in het kader van vaccinaties).
- Buitenlandse bronnen werden enkel gebruikt voor het bepalen van de **indicatie voor een antimicrobiële behandeling**. Wat betreft de **keuze van de moleculen** werd zoveel mogelijk rekening gehouden met Belgische bronnen en resistentiecijfers.

2 stap: literatuur search in Pubmed

- Vervolgens werd voor elke ziekte systematisch gekeken of er nog andere recente systematische literatuuronderzoeken of RCTs bestaan: hiervoor stelden we telkens een zoekstrategie op in **Pubmed** met als startdatum de zoekdatum van de richtlijn(en) waarop we ons baseerden (vermeld of anders geschat op basis van publicatiedatum). De gevonden artikels werden op titel en desgevallend op abstract gescreend en indien relevant, volledig bekeken.
- Op basis van deze nieuwe informatie werd indien nodig de eerste versie voor de nieuwe BAPCOC gids aangepast.

3 stap: bespreking

- Elke richtlijn (indicatie/keuze/onderbouwing) werd uitvoerig besproken in de auteursgroep waarna de definitieve tekst werd opgesteld.

4 stap: experten

- Elke richtlijn werd nagelezen en becommentarieerd door ten minste één expert in de behandelde infectie. Alle onderbouwde opmerkingen werden besproken en verwerkt.

5 stap: validatie

Ten slotte werden alle richtlijnen doorgenomen door de validatiecommissie die als volgt was samengesteld:

Dr. Berrewaerts Marie-Astrid, SSMG
Dr. Bonnelance Audrey, SSMG
Prof. Dr. Bouüaert Corinne, ULiège
Dr. Bruwier Geneviève, SSMG
Prof. Dr. Christiaens Thierry, UGent
Ir. Claeys Diederica, AFMPS
Prof. Dr. Coenen Samuel, BAPCOC & Domus Medica
Dr. De Loof Geert, CBIP

Prof. Dr. De Munter Paul, UZ Leuven
 Dr. Eeckeleers Patricia, SSMG
 Dr. Fontaine Jimmy, SSMG
 Apr. Geslin Laure, AFMPS
 Dr. Goudjil Sonia, SSMG
 Dr. Grypdonck Lies, INAMI
 Dr. Hanset Michel, MG, MCC indépendant
 Dr. Konopnicki Deborah, CHU Saint-Pierre
 Dr. Lemper Jean-Claude , Silva Medical
 Apr. Maesschalck Joris, APB
 Dr. Orban Thomas, SSMG
 Dr. Parada Alberto, SSMG
 Dr. Vanderstraeten Jacques, SSMG
 Prof. Dr. Velghe Anja, UZ Gent
 Prof. Dr. Verhaegen Jan, UZ Leuven

Deze commissie kwam drie maal samen in aanwezigheid van de vertegenwoordigers van BAPCOOC. Alle opmerkingen werden besproken en de besluiten werden in de gids verwerkt.

Richtlijnen voor anti-infectieuze behandeling in de ambulante praktijk versus in ziekenhuizen.

Beide gidsen werden vergeleken. In de regel is er een goede overeenkomst. Eventuele discrepanties zijn te verklaren door het verschil in populatie en ernst van de infectie in het ziekenhuis versus in de ambulante praktijk.

GRADE

Er werd op basis van de evidentie die we gevonden hebben een GRADE toegekend aan alle indicaties en aanbevelingen.

Aan de keuze van antibiotica werd geen GRADE toegekend. Over het algemeen wordt de keuze van een antibioticum vooral bepaald op basis van bacteriologische gegevens i.v.m. de lokale resistentie- of gevoeligheidscijfers.

Voor de toekenning volgen we de richtlijnen van de GRADE working group (Grading of Recommendations Assessment, Development and Evaluation; www.gradeworkinggroup.org/index.htm). Enkel voor GRADE 1C wijken we hier licht van af en noteren dit dan ook als 1C*.

Graden aanbeveling	van	Voordelen versus nadelen en risico's	Methodologische kwaliteit van de studies	Implicaties	
1 A		<i>Sterke aanbeveling, hoge graad van evidentie</i>	<i>Voordelen overtreffen duidelijk de nadelen of risico's</i>	<i>RCT's zonder beperkingen of sterk overtuigende evidentie van observationele studies</i>	<i>Sterke aanbeveling, kan worden toegepast bij de meeste patiënten en in de meeste omstandigheden</i>
1 B		<i>Sterke aanbeveling, matige graad van evidentie</i>	<i>Voordelen overtreffen duidelijk de nadelen of risico's</i>	<i>RCT's met beperkingen of sterke evidentie vanuit observationele studies</i>	<i>Sterke aanbeveling, kan worden toegepast bij de meeste patiënten en in de meeste</i>

				omstandigheden
1 C*	<i>Sterke aanbeveling, (zeer) lage graad van evidentie</i>	<i>Voordelen overtreffen duidelijk de nadelen of risico's</i>	<i>Observationele studies of casestudies (*zie opmerking)</i>	<i>Sterke aanbeveling, maar dit kan veranderen als er hogere evidentie beschikbaar komt</i>
2 A	<i>Zwakke aanbeveling, hoge graad van evidentie</i>	<i>Evenwicht tussen voor- en nadelen of risico's</i>	<i>RCT's zonder beperkingen of sterk overtuigende evidentie van observationele studies</i>	<i>Zwakke aanbeveling, de beste actie kan verschillen naargelang omstandigheden, patiënten of maatschappelijke waarden</i>
2 B	<i>Zwakke aanbeveling, matige graad van evidentie</i>	<i>Evenwicht tussen voor- en nadelen of risico's</i>	<i>RCT's met beperkingen of sterke evidentie vanuit observationele studies</i>	<i>Zwakke aanbeveling, de beste actie kan verschillen naargelang omstandigheden, patiënten of maatschappelijke waarden</i>
2 C	<i>Zwakke aanbeveling, (zeer) lage graad van evidentie</i>	<i>Onzekerheid over voor- en nadelen – evenwicht tussen beide is mogelijk</i>	<i>Observationele studies of casestudies</i>	<i>Erg zwakke aanbeveling, alternatieven kunnen even goed te verantwoorden zijn</i>

1C* in deze gids betekent: sterke aanbeveling gebaseerd op de principes van Good Clinical Practice (GPP) of op studies met minder grote bewijskracht (observationele of case studies).

11.5.11. Steekkaarten

- De *steekkaart met indicaties* volgt de indeling van de gids en geeft per pathologie op een beknopte manier de richtlijn voor antimicrobiële behandeling. Ze is voornamelijk bedoeld voor artsen in de eerstelijnsgezondheidszorg die antibiotica voorschrijven.

- De *steekkaart met de innamemodaliteiten voor eerste uitgifte* geeft de posologie en de bijzonderheden weer waarmee de patiënt rekening moet houden bij het volgen van de antimicrobiële behandeling. Deze steekkaart is dan ook voornamelijk bedoeld voor de officina-apothekers die de patiënt hiermee snel en efficiënt kunnen informeren.